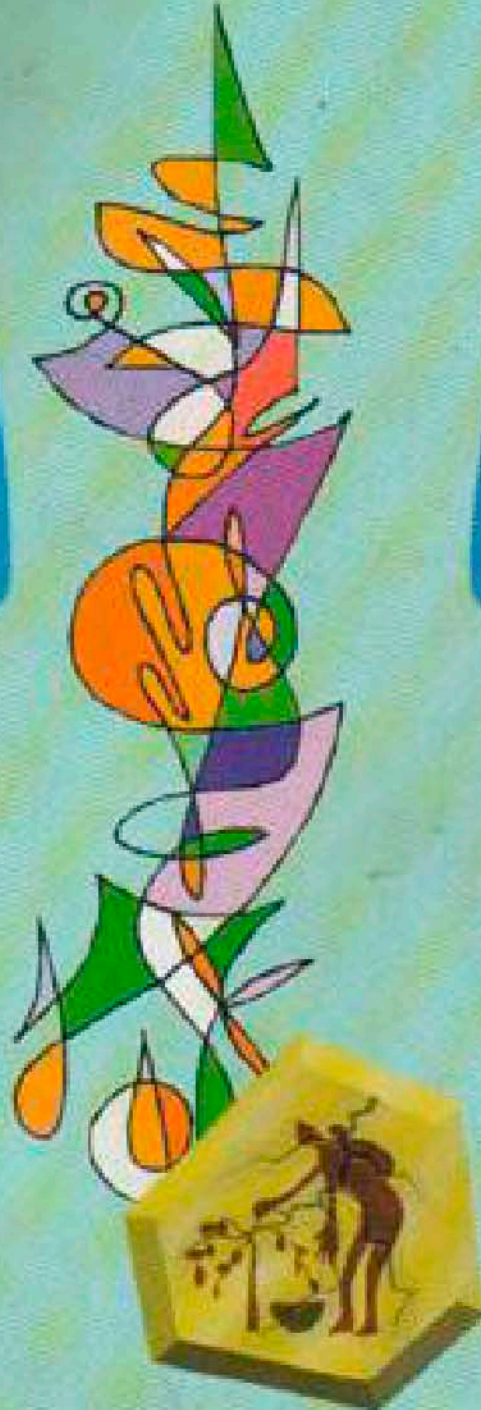

အောင်ဝေး ကဗျာအလုပ်ရုံကလေး

Design: Aung Zwer (Star)

ဓာတုလင်္ကာစာပေ

တိုက် (၈) အမှတ် (၂၀၂) အင်းကြင်းမြိုင်အိမ်ရာ

ကော်မရှင်ရုံးဘေးလမ်း ဗဟန်း

ရန်ကုန်မြို့

ဖုန်း - ၇၂၆၉၆၃

ဒိုဏ္ဍာန်အရေး သုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး	ဒို့.အရေး
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှုမပြိုကွဲရေး	ဒို့.အရေး
အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့.အရေး

ပြည်သူ့သဘောထား

- * ပြည်ပအားကိုးပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- * နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တိုးတက်ရေးကို နှောင့်ယှက်ပျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- * နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
- * ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ် သတ်မှတ် ချေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် [၄] ရက်

- * နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး၊ ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးရေး၊
- * အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊
- * ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ် ဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
- * ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံသစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး၊

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် [၄] ရက်

- * စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြားစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး၊
- * ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
- * ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့်အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေးဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင် တည်ဆောက်ရေး၊
- * နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှုစွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့်တိုင်းရင်းသားပြည်သူ တို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး၊

လူမှုရေးဦးတည်ချက် [၄] ရက်

- * တစ်မျိုးသားလုံး၏စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တမြင့်မားရေး၊
- * အမျိုးဂုဏ်ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှုအမွေအနှစ်များ တမျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊
- * မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ်ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး၊
- * တစ်မျိုးသားလုံးကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာရည်မြင့်မားရေး၊

ဓာတုလင်္ကာစာပေ စာအုပ် - ၁

အောင်ဝေး

ကဗျာအလုပ်ရုံကလေး

စာမူခွင့်ပြုချက်အမှတ်

၁၀၀/ ၂၀၀၃ (၂)

မျက်နှာဖုံးခွင့်ပြုချက်အမှတ်

၂၄၄/ ၂၀၀၃ (၂)

မျက်နှာဖုံးဒီဇိုင်း

-

အံ့ဖွယ် (Star)

ကွန်ပျူတာစာစီ

-

Dream City

ထုတ်ဝေသူ

-

ဦးတင်ရှိန်

စန်းရောင်ရှိန်စာပေ

၄/၁၇၇ မေခလမ်း ဝေဘာဂီမြို့သစ်

ရန်ကုန်မြို့

မျက်နှာဖုံးပုံနှိပ်

-

သိန်းမြင့်ဝင်း အောင်ဆက် (၀၁၄၂၇)

စေတနာအောင်ဆက် (၅၅၇၃)

အမှတ် ၅၉ ၁၉ လမ်း ရန်ကုန်မြို့

ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခြင်း

ပထမအကြိမ် ၂၀၀၃ ခုနှစ် မတ်လ

အုပ်ချုပ်

၁၀၀၀

[တန်ဖိုး-၆၀၀ ကျပ်]

ဝန်ခံချက်

ယခုစာအုပ်သည် ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်းတွင် “ကဗျာဖတ်သူများ” ကလောင်အမည်ဖြင့် ၁၉၉၉ ခုနှစ် မတ်လထုတ်မှ စတင်ကာ ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဖေဖော်ဝါရီလထုတ်အထိ လပေါင်း ၂၄ လတိုင်တိုင် ဆက်တိုက်ရေးသားခဲ့သော “ကဗျာ အလုပ်ရုံကလေး” ဆောင်းပါးမှ ၁၉၉၉ အတွက် စုစည်းထားချက်ဖြစ်ပါသည်။

“အနုပညာ ဝေဖန်စာများ ရေးသောအခါ ဘာသာရပ်လိုက်၍ နာမည်တစ်မျိုးစီ ယူထားရသည်။ စာပေဝေဖန်စာများ ရေးသောအခါ အခြားနာမည်၅ က် နှင့် ရေးလျှင် ပို၍ လွတ်လပ်သောကြောင့်ဖြစ်သည်။ သို့သော် ဆောင်းပါးပေါင်းချုပ်များ ထုတ်လိုက်သောအခါ ရေခဲသည် အရည်ပျော်ကျသွားရတော့သည်”

ဒဂုန်တာရာ

[သင်္ဇင်သင်းပြန်တော့ (၁၉၇၄) စာရေးသူ၏ မှတ်ချက်မှ]

ဖော်ပြပေးခဲ့သော ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်းနှင့် ဆရာမသပြေ၊ ပါဝင်ဆွေးနွေးခဲ့ကြတဲ့ သို့သူအောင်၊ ဝိုင်ချို၊ မျိုးမင်းညိုနိုး၊ အေသင်မျိုးနဲ့ ရံဖန်ရံခါပါဝင်သူ တိုးနှောင်မိုး၊ ဝေဖန်စာများ ရေးခဲ့ကြတဲ့ ဆရာကောက်နွယ်ကနောင်၊ ဆရာဖြိုးထိန်နှင့် ဆရာတက္ကသိုလ်မောင်ယဉ်သူတို့ကို ကျေးဇူးတင်ပါသည်။ ။

အောင်စေး

၂၀၀၂ ခုနှစ် မတ်လ
ရန်ကုန်မြို့။

1999

1

ကျွန်တော်တို့ ဒီလို ကဗျာအလုပ်ရုံဆွေးနွေးပွဲ **Poetry Workshop** သဘောမျိုး ကလေးလုပ်ဖြစ်ဖို့ ပထမဆုံးစိတ်ကူးရမိကြတာက ပြီးခဲ့တဲ့နှစ် (၁၉၉၈) ဒီဇင်ဘာလ ထဲကပါ။

ဒီလိုနဲ့ ကျွန်တော်တို့ အဆင်ပြေပြေ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေးတစ်ဆိုင်ကို ရွေးချယ်လိုက်ကြပါတယ်။ အဲဒီဆိုင်ကလေးမှာ ကျွန်တော်တို့ တနင်္ဂနွေ နံနက်တိုင်း ဆုံကြမယ်။ ၁၉၉၉ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလထုတ်ကစလို့ မဂ္ဂဇင်းအသီးသီးမှာ ပါရှိတဲ့ ကဗျာတွေအကြောင်း ပြောကြ၊ ဆွေးနွေးကြမယ်။ အဲဒီလို ကျွန်တော်တို့ ရည်ရွယ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ရွေးချယ်ထားတဲ့ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေးမှာ စတင်ဆုံစည်းဖြစ်ကြတဲ့နေ့ ကတော့ (၁၉၉၈) ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ပါပဲ။

တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင်ပဲကျွန်တော်တို့အားလုံးဟာ ဆရာမောင်လေးအောင်ရဲ့ “ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ရက်၏ တမ်းတခြင်းသို့မဟုတ် ရဲဘော်ရဲ့ကဗျာ” ကဗျာကိုလည်း အဲဒီနေ့မှာ အမှတ်ကြေ၊ ပြောမိကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့အထဲက လူငယ်တစ်ယောက် ကတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ တနင်္ဂနွေနေ့ ဆုံစည်းမှု **Sunday Gathering** ကလေးဆိုပါတော့။ အဲဒါကိုပဲ ကဗျာဆန်ဆန် “ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာ ကဖေးတေးရီးယား” ရယ်လို့ အမည်ပေးခဲ့ပါလေရဲ့။

ကျွန်တော်တို့ အဲဒီလက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေးမှာတနင်္ဂနွေ နံနက်တိုင်း ဆုံစည်း ဖြစ်ကြပါတယ်။ အရင်ဦးဆုံး အနေနဲ့ (၁၉၉၉) ဇန်နဝါရီလထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကဗျာတွေအကြောင်း ပြောဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်။

အဲဒီ တနင်္ဂနွေတိုင်းမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ပြောခဲ့ကြတဲ့ အခြေခံတွေကတော့ ကဗျာသဘောတရား၊ ကဗျာအတတ်ပညာ၊ ကဗျာခံစားမှုအကြောင်းတွေပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေ့ လူငယ်တွေဟာ ဒီနေ့ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေကို တရှိုက်မက်မက် ဖတ်နေ ကြတာပါ။ လူငယ်တွေဟာ ကဗျာကို ဖတ်ရုံတင် ဖတ်ကြတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ကဗျာရဲ့ သဘောတရားတွေကို ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာကြည့်ကြပါတယ်။ ကဗျာရဲ့ အတတ်ပညာ

တွေကို လေ့လာဆန်းစစ်ကြည့်ကြပါတယ်။ ကဗျာတွေကို ကောင်းစွာလိုလားစွာ ခံစားကြပါတယ်။

အဲဒီလို ဒီနေ့မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေကို ခံစားနိုင်ဖို့ (ခံစားမှုနဲ့ နားလည်ဖို့) “ကဗျာဖတ်သူသည် ကဗျာရေးသူတစ်ပိုင်းဖြစ်နေရမည်” ဆိုတဲ့ အယူအဆကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ လက်ခံထားပါတယ်။ ဖတ်သူဘက်က လေးနက်အားစိုက်ပေးရမယ် ဆိုတဲ့အချက်ပါ။

ကျွန်တော်တို့ရဲ့ “ဒီဇင်ဘာလ ၂၀ ကဗျာကဖေးတေးရီးယား” ကလေးမှာ ပြောဖြစ်အေးနွေးဖြစ်သမျှကို ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်း စာမျက်နှာပေါ်ကတစ်ဆင့် လစဉ်တင်ဆက် သွားမယ်လို့ ရည်စူးထားပါတယ်။

တစ်နိုင်ငံလုံး အတိုင်းအတာအနေနဲ့ အခြားကဗျာဖတ်သူများလည်း ရှိပါသေး တယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်မီသမျှ ကြိုးပမ်းကြည့်တာလို့ပဲ ဆိုပါရစေ။ ဒါ နိဒါန်း စကားပါ။

တကယ်တမ်း ကျွန်တော်တို့ မဂ္ဂဇင်းကဗျာ (၁၉၉၉) အကြောင်း လစဉ်ပြောမယ် ဆိုတော့ အရင်ဆုံး သွားသတိရမိတာက ဆရာမင်းလှညွန့်ကြူးရဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုပါ။ ကျွန်တော်တို့ ကဗျာလေ့လာရေးမှာ ဆောင်ရန် ရှောင်ရန်တွေကို အရင်ဆွေးနွေးဖြစ်ကြ ရာက ဆရာမင်းလှညွန့်ကြူးရဲ့ “အစဉ်အလာနှင့် ခေတ်ကဗျာ” ဆိုတဲ့ ကဗျာကို သတိရလိုက်တာပါပဲ။

လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ်သုံးဆယ်မှာ ဆရာမင်းလှညွန့်ကြူးက ဒီလိုရေးခဲ့ (သတိပေးခဲ့) တာပါ။

အော့ဝေစ်က
ဂျူးမမိခင်၊ သားဖွားမြင်သော်
သူ့ရင်ဘယ်သို့ ရှိမည်နည်း။
စာသင်ခန်းတွင်
“အစဉ်လာ” သည်
ကဗျာဆရာ၊ ရင်ကမွေးဖွား
ကဗျာသားကို၊ ဂုဏ်ဓားတစ်လက်
ရသဓားတစ်လက်၊ အလင်္ကာဓားတစ်လက်
ဓားသုံးလက်နှင့်၊ နက်နက်ထိုးစိုက်
ခွဲလိုက်မွေ့လိုက်၊ မြင်ရလိုက်သည်
ရင်၌လိုက်လိုက်တုန်ခွဲရ။
အရပ်ကောင်း၍
ကျောင်းစာအုပ်တွင်၊ အလောင်းစင်သည်

အပြင်အဆင်နှင့်တကား။

“အော့ဝေစ်”က

ဂျူးမရင်သွေး၊ သူကလေးထက်

ငါ့သွေးငါ့သား၊ တော်ပေသားဟု

စိတ်များဖြေစရာလော။ ။

ဒီကဗျာဟာ ၁၉၆၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလထုတ် ရှုမဝမဂ္ဂဇင်းမှာ ပါပါတယ်။ အခု အနှစ်သုံးဆယ် (၁၉၆၉-၁၉၉၉) အကြာမှာတော့ ကဗျာလေ့လာရေးဟာ ဆရာ မင်းလှညွန့်ကြူး ကဗျာထဲကလို မဟုတ်တော့ဘူးဆိုတာကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ သဘောပေါက်ကြပြီးသားပါ။

ဒါဖြင့် ဒီနေ့ (၁၉၉၉) အချိန်မှာကော ကဗျာလေ့လာမှုရဲ့ အခြေခံမူများဟာ ဘယ်လို ရှိကြပါသလဲ။ ယေဘုယျအနေနဲ့ကတော့ ကျွန်တော်တို့ နားလည်သလောက် ဒီနေ့ကဗျာ (မဂ္ဂဇင်းကဗျာ)ကို လေ့လာမယ်ဆိုရင် ကဗျာသဘောတရား၊ ကဗျာအတတ် ပညာ၊ ကဗျာခံစားမှု၊ ဒီသုံးခုကိုပဲ အခြေစိုက်ရမယ်လို့ ယူဆပါတယ်။ ဒီသုံးခုရဲ့ နယ်ပယ်ထဲမှာပဲ ကျွန်တော်တို့ ပြောဆိုဆွေးနွေးသွားကြမယ်လို့ ဆုံးဖြတ်ထားပါတယ်။

ဒီနေ့ ကဗျာလေ့လာရေးဟာ အသစ်လေ့လာရေးဖြစ်ရပါမယ်။ ဒီနေ့ ကဗျာ သစ်ကို လေ့လာရေးသစ်နဲ့ပဲ ချဉ်းကပ်ရမယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ယုံကြည်ထားပါတယ်။

ဒီလိုလေ့လာတဲ့အခါမှာ အဓိကအားဖြင့် လစဉ်ထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေကိုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ အခုကဏ္ဍဟာ ဝေဖန်ရေးမဟုတ်ပါ။ ဖတ်ညွှန်းမဟုတ်အောင်လည်း ကျွန်တော်တို့ ကြိုးပမ်းထားပါတယ်။

အရင်ဆုံး ကျွန်တော်တို့ ပြောကြည့်ချင်တဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကတော့ မြားနတ်မောင် (ဇန်နဝါရီ ၁၉၉၉)ထဲက “ချစ်လွမ်းမျက်ရည်” ကဗျာကိုပဲ ဖြစ်ပါတယ်။ “မြန်မာ့ရနံ့က ဗျာ” လို့ မဂ္ဂဇင်းက ဖော်ညွှန်းထားပါတယ်။

“အချစ်လာသည်၊ ငိုငိုငိုငိုလော ငိုငိုငိုငို
မျက်ရည်ပါသည်၊ အိုင်အိုင်လော အိုင်အိုင်”

ဒါလောက်ဆိုရင်ပဲ ဒါဟာ ကာချင်းပုံသဏ္ဍာန်အဖွဲ့ပဲဆိုတာ သိသာနိုင်ပါပြီ။ ကာချင်းလို့ဆိုရင် မြင်စိုင်းငါးစီးရှင်ကျော်စွာကို ပြေးမြင်မိကြပါတယ်။ ကာချင်းရဲ့သဘော မူလက ရဲတင်းသံပါပဲ။ မဟာဝီရ ကဗျာဆိုပါတော့။

မြန်မာစာအဖွဲ့က ထုတ်ဝေတဲ့ မြန်မာ-အင်္ဂလိပ်အဘိဓာန်ထဲမှာ ကာချင်းကို **martial song for shield dance** ရယ်လို့ ဖွင့်ပြထားတာပါ။ စစ်သီချင်းဆိုပါတော့။ အခု ကဗျာဆရာက အဲဒီစစ်သီချင်းအသွားနဲ့ အချစ်အကြောင်းဖွဲ့လိုက်တာပါ။

“အချစ်ပင်အား နင်းချောသွား
စိမ်းကားရက်စက်တယ်၊ ရက်စက်တယ်

မျက်ရည်လည်ရွှဲ၊ လွမ်းသည့်ပွဲ
 ဆင်းရဲကြီးလှတယ်၊ ကြီးလှတယ်”
 သိပ်ပြီးမလိုက်ဖက်ဘူး ထင်ပါတယ်။ ဟိုက (ငါစီးရှင်ကျော်စွာက)
 “တရုတ်လာသည်၊ ယိုင်ယိုင်လော ယိုင်ယိုင်
 မြားမိုးရွာသည်၊ ဖြိုင်ဖြိုင်လော ဖြိုင်ဖြိုင်”
 ဆိုတာက စစ်သွေးစစ်မာန် တက်ကြွစရာ၊ ကာက **(Shield dance)**

စားရေးပြတာ။

အခုဟာက အသည်းကွဲတာ၊ လွမ်းတာ၊ ဘယ်လိုမှ မစပ်ဟပ်ပါ။
 ကာချင်း (ဂန္ထဝင်) ပုံသဏ္ဍာန်သေထဲမှာ စစ်ကိုပဲ ဖွဲ့လို့ရမယ်။ အချစ်ကိုဖွဲ့တဲ့အခါကျတော့
 ကျွန်တော်တို့ခံစား၍မရပါ။ ဆိုလိုသည်မှာ ယနေ့ခေတ်ကဗျာတွင် ယနေ့၏ပုံသဏ္ဍာန်
 သစ်များကိုသာ တီထွင်ဆန်းသစ်အောင် လုပ်ရမည်။ ဂန္ထဝင်ပုံသဏ္ဍာန်များကို
 အသေဖက်တွယ်နေ၍ မရတော့။

ပုံသဏ္ဍာန်လို့ ဆိုလိုက်၍ ဇန်နဝါရီ (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်း ကဗျာများကိုဖတ်ပြီး
 နှိုင်းယှဉ်သတိပြုမိတာ တစ်ချက်ရှိပါတယ်။ အဲဒါက ဘာလဲဆိုတော့ ဒီနေ့မှာလည်း
 ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေ အားကောင်း ထွန်းကားလာနေတယ်ဆိုပေတဲ့ အရင်ကတွင်ကျယ်ခဲ့
 ပူးတဲ့ လွတ်လပ်ကာရန်တို့၊ လေးလုံးစပ်တို့ ဆိုတာတွေကိုလည်း တွေ့နေရသေးတယ်
 ဆိုတာပါပဲ။ ကြည့်ပါ။

ပြင်သစ်ကျေးလက်
 နှင်းငွေ့သက်၍
 အေးစက်ချမ်းစိမ့်နေလေ၏။

.....

ခြေဗွေပေါက်၍၊ ရောက်ခဲ့ရပေ
 “ဘော်ဒိုး” ဒေသ
 မကျွမ်းရခင်၊ ခရီးနှင့်၍
 ငါလျှင်ပြန်ရပေဦးမည်။
 ဒါ လေးလုံးစပ်ကဗျာပါ။ မောင်ညိုသာ (စစ်တွေ) “ဘော်ဒိုးခရီးသည်”

(ချယ်ရီ) မှ။

ငွေလရောင်အောက်က
 ငါအလွန်ချစ်တဲ့၊ ကဗျာဖွဲ့ရာ
 နွံဝါဝါတိုးမြှစ်ကြီးလည်း
 တဒီးဒီးစီးဆင်း
 တို့မျိုးဆက်ရဲ့သီချင်း

ကြယ်စင်တွေဆီ အရှိန်ပြင်း
 အာရုံမြင် ကကြိုးခင်း
 သူသီဆိုကျောပိုး စီးဆင်းဆဲ
 နွံရောင်မြင်းရိုင်းအဝါရဲ့ည။
 အဲဒါက လွတ်လပ်ကာရန်။ ငါး (ကွမ်းခြံကုန်း) “ပန်းနုမြူ နွေဦးပေါက်”
 (စတိုင်သစ်) မှ။

ဟော ဒီတစ်ပုဒ်ဖတ်ကြည့်ပါဦး။

လမင်းကြေးမုံ

ငါ့စိတ်က အေးညွတ်အိကိုင်း များလိုက်တော့
 ဧကန်မဆန်းကြယ်တဲ့ အဆန်းတကြယ်မှန်သမျှ
 ဒုက္ခတဖျပ်ဖျပ် သာယာစွာလှနေမြစ်ထဲ
 လေပျော့ကလေးပျော့ရွှေ ဖြတ်လျှောက်စဉ်မှာ
 သင်ဖြူးပေါ် အကွက်ဆန်းထိုးကုန်ကြရဲ့။ ။

**စည်သူငြိမ်း
[မဟေသီ]**

အဲဒါ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟန်ပဲပေါ့။

ဒီတော့ ဒီနေ့ခေတ်မှာ ကျွန်တော်တို့ဟာ ကဗျာလေ့လာရေးလုပ်တဲ့အခါမယ် ကဗျာရဲ့ပုံသဏ္ဍာန်၊ ဟန်တွေကိုလည်း လေ့လာဆန်းစစ် ကြရပါတယ်။ ဒီနေ့ကဗျာ အများစုကတော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ ဟန်တွေပါပဲ။

ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟန်ဆိုလို့ဒီလ (ဇန်နဝါရီ) ဖတ်ခဲ့သမျှ ကဗျာတွေထဲကနေ ထုတ်ပြရရင်-

တစ်ခုက စကားလုံးထပ်ကျော့ဟန်ဆိုပါတော့။

ဒီလ (ဇန်နဝါရီ) မောင်ချောနွယ် ကဗျာနှစ်ပုဒ်ဖတ်မိပါတယ်။ “ကားမရှိတဲ့ ည” (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ)နဲ့ “ဆဋ္ဌမန်ရိုး” (မြားနတ်မောင်)တို့ပါ။ “ကားမရှိတဲ့ည”မှာ စာကြောင်းရေ (၆၃)ကြောင်းပါပါတယ်။

(ကဗျာစာသားရှေ့မှ ဂဏန်းသည် ကြောင်းရေနံပါတ် ဖြစ်ပါသည်)

၃ ဒီညမှာ ငါ့မှာကားမရှိဘူး

၈ ဒီညမှာ

၉ ကားမရှိဘူး

၁၃ ကားမရှိတဲ့ည

၃၇ ဒီညမှာကားမရှိဘူး

၃၈ ကားမရှိတဲ့ည

၄၄ ကားမရှိတဲ့ည

၆၀ ကားမရှိတဲ့ညဟာ

“ဆဋ္ဌမနံရိုး” ကဗျာမှာ စာကြောင်းရေ (၃၅)ကြောင်းရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ

စကားလုံးထပ်ကျော့က-

၄ ဆဋ္ဌမနံရိုးဖြစ်တယ်

၉ ဆဋ္ဌမနံရိုးဖြစ်တယ်

၁၄ ဆဋ္ဌမနံရိုးဖြစ်တယ်

၁၇ ကမ္ဘာပေါ်ကမြစ်တွေဟာ ဆဋ္ဌမနံရိုးဖြစ်တယ်

၂၀ လောကဝံတရားဟာ ဆဋ္ဌမနံရိုးဖြစ်တယ်

၂၅ အဲဒါ ဆဋ္ဌမနံရိုးဖြစ်တယ်

၃၁ အဲဒါ ဆဋ္ဌမနံရိုးဖြစ်တယ်

၃၅ ဆဋ္ဌမနံရိုးရဲ့ ဆဋ္ဌမနံရိုးဖြစ်တယ်

ဒီလိုဟန်မျိုးကို စန်းဦးရဲ့ “ပြီးခဲ့တဲ့ လေးလက ဆိုခဲ့တဲ့သီချင်း”

(သောင်းပြောင်း ထွေလာ)မှာလည်း အခုလို တွေ့ရမယ်။ ကဗျာက စာကြောင်း (၂၆) ကြောင်းရှိပါတယ်။

၁ ပြီးခဲ့တဲ့လေးလလောက်က

၉ ပြီးခဲ့တဲ့လေးလလောက်က

၁၄ ပြီးခဲ့တဲ့လေးလလောက်က

၂၆ ပြီးခဲ့တဲ့ လေးလလောက်ကဆိုပါတော့

နောက်တစ်ခါ ဒီနေ့ကဗျာတွေမှာ တွေ့ရတဲ့ ရှင်းလင်းလွယ်ကူမှု။ ဒီနေ့ ကဗျာတွေဟာ ဂမ္ဘီရတွေ၊ စကားလုံးပစ္စုလက်တွေကို တဖြည်းဖြည်းရှောင်ကြဉ်လာနေ ကြပါပြီ။ ဥပမာ-ဒီလ (ဇန်နဝါရီ ၁၉၉၉) မဟေသီမဂ္ဂဇင်းထဲက မောင်လင်းမြရဲ့ “အဘိုးအိုနှင့် ငှက်ကလေးများ” ကဗျာကို ဖတ်ကြည့်ပါ။

တစ်ဝက်တစ်ပျက်ပေါ်နေတဲ့

ကားပျက်တစ်စီးရဲ့ခေါင်းပိုင်း

သံချေးတက်နေတာမသိ

ဘာဆိုတာကိုလည်းမသိ

ဘာတွေဖြစ်ခဲ့တယ်မသိ။

နားနေကြတဲ့ ငှက်ကလေးတွေ

ဟိုပြေးသည်ခုန်အသံတွေစုံ

မြူးနေပုံများ အားကျစရာ။

သည်နားရောက်လာတဲ့ အဘိုးအို

မျက်ရည်တွေ ပါးမှာစိုရွဲလို့

ငိုနေတာပဲ ဖြစ်နိုင်ပါတယ်။
ငှက်ကလေးတွေ
သူ့အလိုလို
ထပျံသွားကြတယ်လေ။ ။

ကျွန်တော်တို့ခံစားရတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ပါ။ ခံစားမှုနောက်မှာ အတွေးတွေလည်း တသီတတန်းကြီး ပါသွားတယ်။ ကဗျာက ရိုးရိုးကလေးပဲ ရေးထားတယ်။ ခံစားနားလည် နိုင်ဖို့ ရှင်းလင်းလွယ်ကူပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒီနေရာမှာ သတိချုပ်ရမှာတစ်ခုက အဲဒီလို ရှင်းလင်းလွယ်ကူမှုမှာလည်း ပြဿနာရှိနိုင်တာက။ ရှင်းလို့လွယ်လို့ သက်သက်နဲ့ချည်း ခေတ်ပေါ်ကဗျာလို့ အလွယ်ဆိုတာ မဟုတ်ဘဲ၊ ကဗျာမြောက်တဲ့ အလှဓာတ် **Sense of beauty** ပါလို့သာ ကဗျာက ကောင်းနေတာဖြစ်တယ် ဆိုတာပါပဲ။ ဆိုပါတော့ စတိုင်သစ်(ဇန်နဝါရီ ၁၉၉၉) ထဲက စံလင်းရဲ့ ကဗျာလိုမျိုး။ ခေါင်းစဉ်က “လှည့်စားခြင်း” တဲ့။

သူငယ်ချင်းတစ်ယောက်က
ပြောတယ်
သူ့ဘဝ
မလှဘူးတဲ့။
အဲဒါနဲ့
နီးစပ်ရာ စတိုးဆိုင်က
အဝတ်လှလှတစ်စုံ
ဝယ်ပေးပြီး ရုံခိုင်းလိုက်တယ်။
အံ့မယ်
ကြည့်လို့အကောင်းသား။ ။

အဲဒါလိုဟာကျတော့ ကျွန်တော်တို့အတိုင်းအတာနဲ့ ကျွန်တော်တို့ ခံစား မိသလောက်ပြောရရင် ကဗျာရဲ့အလှဓာတ် မပါဘူးလို့ပဲ ဖြစ်နေလေရဲ့။

ဆိုရရင် ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို ရှင်းလင်းလွယ်ကူအောင် ရေးလာကြပြီ။ ဒါဟာ ခေတ်ပေါ်ကဗျာရဲ့ ဟန်တစ်ခုဖြစ်လာပြီ။ ဒီလိုဆိုလိုက်တာက ဆရာဇော်ဂျီ ပြောဖူးတဲ့ “ရိုးဂုဏ်” သဘောမျိုးပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သိပ်ပြီးတော့ ရိုးလွန်းအားကြီးနေလို့လည်း ကဗျာက မရပေဘူး။ ကဗျာဆိုတဲ့အတိုင်း ဆန်းဖို့က ရှိသေးတာကလား။ ဘယ်လို ဆန်းရမလဲ။ နည်းလမ်းကတော့အရိုးဆုံးဟာ အဆန်းဆုံးဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့ နည်းပါပဲ။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ် ကဗျာတွေကို ရိုးရိုးလွယ်လွယ်ရှင်းရှင်း ရေးလာကြပြီဆိုတာက ဂမ္ဘီရတွေလျှော့၊ စကားလုံးပဉ္စလက်တွေလျှော့၊ လိုအပ်ရင် နိမိတ်ပုံ သင်္ကေတတွေလည်း လျှော့၊ အဲဒီလိုတွေ့နေရပေမဲ့ ကဗျာရဲ့ အလှဓာတ်ကိုတော့ မေ့လို့ရင်ဖြစ်ဖြစ်တောင်

လျှော့လို့မရပါဘူးဆိုတာ သတိပြုမိစရာပါ။

ဆိုပါတော့ အခုဟောဒီလို ကဗျာမျိုးဟာ ရိုးတယ်၊ လွယ်တယ်၊ ရှင်းတယ်၊ ဒါပေမဲ့ ကဗျာဓာတ်မလျော့တဲ့ ကဗျာလို့ ကျွန်တော်တို့ သုံးသပ်ကြပါတယ်။

မိုးခိုတဲ့မိုး

မြစ်ကို ဖောင်ပေါ်တင်ပြီး
စုန်လာတဲ့ငါ့အဖို့
ကမ်းပါးပေါ်က ငှက်တစ်ကောင်
သူ့အတောင်က ခါချလိုက်တဲ့
ကျေးဇူးတရားတွေ
ကမ်းလုံးလျှံခမ်းနား။ ။

တင်ညွန့်မြိုင် (သာစည်)
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ပြီးတော့တစ်ခါ၊ ဒီနေ့ကဗျာ (ခေတ်ပေါ်ကဗျာ)တွေမှာ ပန်းချီသဘော တချို့ကိုလည်း တွေ့လာနေရပြီဆိုတာပါပဲ။ အကြမ်းဖျင်းအားဖြင့် ပန်းချီသဘော (၁၂)မျိုးလောက်ထဲက လက်ရင်းကျတဲ့ မိုနေ့တို့ရဲ့ အာရုံမြင် ပန်းချီ **Impression-ism** သဘောကိုတွေ့နေရပါတယ်။ စည်သူငြိမ်း “လမင်းကြေးမုံ”၊ တင်ညွန့်မြိုင် (သာစည်) “မိုးခိုတဲ့မိုး” ကဗျာတွေပြန်ရှု။ ပြီးတော့-

မြို့ကလေးဟာ
ကမ္ဘာဦးတောင်ရိုင်းတွေကြားထဲ
အသားကျပ်ခဲ့တယ်။

.....

နွေးနွေးထွေးထွေး အိပ်ရာကိုသာ
ချောင်းမြောင်းနေတဲ့ အတွေးများက
မီးပုံတွေအထပ်ထပ်ဖိုလို့။

.....

ရေခဲတွေ အရည်ပျော်တဲ့ နွေဦးပေါက်လာသည့်တိုင်
ချစ်သူတင်ဆက်ဆဲ ရှုခင်းတွေကတော့
အေးစက်လို့ ကောင်းနေတုန်းပေါ့။

နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)ရဲ့ “ကလော” (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ)မှ။

ဒီသဘောမျိုးက အနည်းအကျဉ်းဖြစ်ကောင်းဖြစ်ပေမဲ့ ဒီနေ့ ကဗျာကောင်း တော်တော်များများဟာ ဒီသဘောသက်ဝင်နေတာကို သတိပြုမိကြပါလိမ့်မယ်။

ဇန်နဝါရီ (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ နောက်ထပ် သတိပြုမိတာတွေကတော့-

ပထမ ရုပ်ရှင်တေးကဗျာထဲက အောင်လွန်းမြိုင်ရဲ့ “တမလွန်သားသို့ ကဗျာ” ကိုပါ။ ကွယ်လွန်သူ ဆရာကေတုဘုန်းမော်သို့ ရည်ညွှန်းထားတာပါ။ (ကေတုဘုန်းမော် ၁၈-၃-၁၉၉၈ နေ့ ကွယ်လွန်) အဲဒီကဗျာမှာ အောက်ခြေမှတ်စု **Foot note** ထည့်ရမယ့်ဟာ တစ်ခုပါပါတယ်။

“ကျွန်ုပ်၏ ကြေညာစာတမ်း”ကို
သေမင်းထံ ခွင့်တောင်းပြီး
လူ့ပြည်မှာ အပြီးသတ်ရေးချနိုင်ခဲ့သူ။

“ကျွန်ုပ်၏ ကြေညာစာတမ်း”ဆိုတာ ကေတုဘုန်းမော် မကွယ်လွန်မီ နောက်ဆုံးရေးခဲ့တဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ် ဖြစ်ပါတယ်။ ကလျာ၊ မတ် ၁၉၉၈ မှာ ပုံနှိပ် ဖော်ပြခဲ့တာလို့ သိရပါတယ်။

ဒုတိယအပုဒ်အနေနဲ့ အောင်လွန်းမြိုင်လိုပဲ အောက်ခြေမှတ်စုလိုနေတဲ့ ကဗျာက ဇော်(ပျဉ်းမနား)ရဲ့ “အနတ္တကဗျာဆရာညည်းချင်း” (ချယ်ရီ)

လောဘ ဒေါသ မောဟ
အဟောဝတ ပေါလုတဲ့ကမ္ဘာ
သားငါးငတ်သော “ကွာရှာကော”တဲ့။

သားငါးငတ်သော “ကွာရှာကော”ဆိုတာကြည်အေးကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲကပါ။ (“ကျွန်မ၏မိတ်ဆွေများ” ရှုမဝ၊ မေ ၁၉၇၂) ကြည်အေး ဒီလိုရေးခဲ့ပါတယ်။

“ဆန်ကြမ်းစား၍
သားငါးငတ်သော၊ ကွာရှာကော*ဟု
ဖောသွပ်အားပြတ်၊ မွတ်သိပ်ရောဂါ
အာဖရိက၊ ဟိုမှာစတင်
လူ့ဘဝမြတ်၊ ဖြစ်မနပ်သည့်
မတ်တတ်မပြေး၊ ခြေထောက်ကွေးခွင်
ကလေးလူနာ၊ မကုသာဘူး”

“ကွာရှာကော”ကို ကြည်အေးကဗျာမှာကိုက ခရေပွင့်(*)နဲ့ အောက်ခြေမှတ်စု ပြခဲ့တာပါ။ (**Kwarshorkor** - အာဖရိက ဆင်းရဲသားများ၌ ဖြစ်တတ်သော ညံ့ဖျင်းသည့် ပရိုတိန်းခေါ် အသားဓာတ်သာရသဖြင့် အာဟာရ မလုံလောက်သော ဖောသွပ်ရောဂါ)

ဒါကို ဇော်(ပျဉ်းမနား)က ကြည်အေးကို ဒီအတိုင်း သူ့ချည်း “သားငါးငတ်သော ကွာရှာကောတဲ့”ဆိုပြီး “ကိုး” လိုက်တော့ တချို့ဆိုရင် နားမလည်နိုင်ပါဘူး။

နောက်တစ်ခါ တတိယအပုဒ် အနေနဲ့ သတိပြုမိတာက မဟေသီထဲက
 ရဲသစ်နီရဲ့ “ပြယုဂ်” ကဗျာပါ။
 ထပ်တူပြုလုပ်မှုတွေကြားက
 နုထွားထွားနေတဲ့
 အရိပ်လို အကောင်တစ်ကောင်ပေါ့
 သူ့ကောက်ကြောင်းကိုသူ
 အယောင်ဆောင်အရုပ်ရေးရင်း
 ဝင်ရိုးစွန်းဖွဲ့ တေးသွားကိုများ
 ဝါးစားနေလိုက်တာ
 သွားမပါတဲ့ သွားဖုံးအတူကြီးနဲ့။ ။

ဒီကဗျာကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ကော်ပီ (သီချင်း)တွေကို ဝေဖန်လိုက်တာလို့
 ယူဆမိကြပါတယ်။ ဟုတ်မဟုတ်တော့ မသိပါ။ အကယ်ဟုတ်ရိုးမှန်လျှင်တော့
 ကဗျာဆရာရဲ့ အားထုတ်မှုကို ချီးကျူးရမှာပါပဲ။ စကားလုံးပန်းပု၊ အသံပန်းချီ နှစ်ခုစလုံး
 နှစ်သက်ခံစားရတဲ့ ကဗျာပါ။ ပြီးတော့လည်း အဲဒီကဗျာနဲ့ တစ်ချိန်တည်းလိုမှာပဲ
 ဆရာလူထုစိန်ဝင်းရဲ့ “ရှက်စိတ်” (ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၉၈၊ ဒီဇင်ဘာ၊ ယနေ့
 မန္တလေးစာအုပ်တိုက်) စာအုပ်ထဲမှာ ဒီလိုလည်း ဖတ်လိုက်ရပါသေးတယ်။

“သူတို့အနောက်နိုင်ငံတွေမှာတော့ အဲဒီလိုလူတွေကို **Copy Cat** တွေလို့
 ခေါ်ကြတယ်” (စာ-၁၃)

ဇန်နဝါရီလ (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေအကြောင်း ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်မီ
 သလောက် ပြောခဲ့ကြတာတွေပါ။ ကျွန်တော်တို့ခံစားနားလည်နိုင် သလောက်ပေါ့။
 တချို့လည်း ကျွန်တော်တို့ မလိုက်နိုင်တဲ့ ကဗျာတွေ ရှိပါသေးတယ်။ မောင်ဆေးရိုးရဲ့
 “အလင်းရောင်” (စတိုင်သစ်) ကဗျာဆိုရင် “နှစ် ၅၀ မုံရွေးကြေးမုံ အလင်းရောင်
 စာကြည့်တိုက်သို့” လို့ ရည်ညွှန်းထားတော့၊ ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးအနေနဲ့ ဘာကိုပြောချင်
 တာလဲဆိုတာကို နည်းနည်းစမ်းဝါးမိသလို ရှိပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ အခုလိုဟာမျိုးကိုတော့
 ကျွန်တော်တို့ မလိုက်နိုင်တော့ဘူး။

နိစ္စရူဝများရဲ့ မျဉ်းတစ်ပြေးတည်းမှာ
 ငါးသုံးကောင်ရဲ့ အကြေးခွံပေါ် တွားတက်ကြ
 စိုထိုင်းထိုင်းကမ္ဘာမြေကို အဖုံးဖွင့်ကြည့်ကြ။
 အဲဒီမှာ “ငါးသုံးကောင်ရဲ့ အကြေးခွံပေါ် တွားတက်ကြ” ဆိုတာကို
 ကျွန်တော်တို့ မတွေးတတ်ကြဘူး။ တစ်ပုဒ်လုံးအနေနဲ့ကတော့ ကဗျာအစမှာ-
 “လူကြီးသူမ ဆန်တဲ့ခုတ်ထွင်မှုများတစ်လျှောက်
 ဒါဟာ မီးအိမ်တစ်ခုဖြစ်တယ်” လို့ ဆိုထားတဲ့အတွက်၊ ပြီးတော့ ကဗျာကို

ဆုံးစေပုံက-

အသစ်မက်သူရဲ့ အောက်မေ့ဖွယ်
အဲဒီအရောင်တဖျပ်ဖျပ် ရွန်းစိုမှုဟာ
သူ့နာမည်သူကြိုဖြန့်ဖို့ မီးစာမြင့်ရင်း
ငါတို့ဦးခေါင်းတွေပေါ်...

ရယ်လို့ ဖြစ်လေတော့၊ ကျွန်တော်တို့ “အလင်းရောင်”ဆိုတဲ့ ကဗျာခေါင်းစဉ်
အတိုင်း အလင်းရောင်ကို ခံစားမြင်တွေ့ကြရပါတယ်။

တခြားကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်မမီတဲ့ ကဗျာတွေကိုတော့ မပြောတော့ပါဘူး။
ဒီတစ်လ (ဇန်နဝါရီလထုတ် မဂ္ဂဇင်းများ)မှာ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာ
ကဖေးတေးရီးယား ကလေးကနေ ဖတ်ခဲ့၊ ဆွေးနွေးဖြစ်ခဲ့တဲ့ အထဲမှာတော့ ဟောဒီကဗျာ
ကောက်နုတ်ချက်ကဖြင့် အတော့်ကို စွဲလမ်းကျန်ရစ်ခဲ့တော့ တာပါပဲ။

အကယ်က
ကိုယ့်ကြမ္မာနဲ့ကိုယ်
ကိုယ့်ဖြစ်စဉ်နဲ့ကိုယ်
ကိုယ့်လေးလကိုတောင် ကိုယ်မေ့ခဲ့တာကွာ
သီချင်းလေးတစ်ခုပဲ ရခဲ့ပါတယ်
မင်းဘဝကို ခိုးဝှက်ပြီး သီဆိုခဲ့တယ်လို့
စွပ်စွဲရက်လေတော့
ငါက အဲဒီအရက်ခွက်ကိုပဲ ပြန်အန်ထုတ်ပြရမလား
အဲဒီကန့်လန့်ကာကိုပဲ ပြန်ချလိုက်ရမလား
တကယ်က အရက်ဆိုင်နဲ့ ဇာတ်ခုံ
ငါဘယ်ကို ရောက်ခဲ့မှန်းတောင် မသိပါဘူး
ပြီးခဲ့တဲ့လေးလလောက်က ဆိုပါတော့။

(စန်းဦး “ပြီးခဲ့တဲ့လေးလက ဆိုခဲ့တဲ့သီချင်း”မှ)

*

2

ဆုံစည်းနေကျ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေး တစ်ဆိုင်ရှိပါတယ်။ တနင်္ဂနွေများ ဖြတ်သန်း သွားကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့က တစ်လတစ်လ ဖတ်ထားကြတဲ့ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေ အကြောင်းပြောရင်းနဲ့ပေါ့။

ဆိုပါတော့ ညအခါ သစ်ကိုင်းမှာ ချိတ်နေတဲ့လဝန်းကို ရွေးက သွားရည်ယိုတဲ့ စိတ်နဲ့ မမိမကမ်း လှမ်းလှမ်းဟပ်နေတာလိုမျိုး။ တစ်ခါတစ်ခါ အဲဒီလို မမိမကမ်း လှမ်းလှမ်းဟပ်ရတဲ့ အရသာကပဲ အစစ်အမှန်တရားလို့ ထင်နေရပြီး တကယ်တော့ ဒါဟာ ဟုတ်ယောင်မှုပဲဆိုတာကို မေ့နေတတ်လေရဲ့။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေကို ဖတ်ရတာလည်း ဒီလိုပါပဲ။

ကဗျာမှာ ဟုတ်ယောင်မှုနဲ့ အစစ်အမှန်တရားဆိုတာရှိတယ်။ **Illusion** နဲ့ **Reality** လို့ ဆိုပါတယ်။ ကဗျာဆရာဟာ အဲဒီဟုတ်ယောင်မှုနဲ့ အစစ်အမှန် တရားကြားမှာပဲ သူ့အလုပ်သူ လုပ်တာလို့ ထင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ကဗျာဖတ်တယ် ဆိုတာဟာ ကဗျာဆရာရဲ့အလုပ်ကို ဘေးကနေ ကူလုပ်ကြည့်တဲ့ သဘောလောက် ပါပဲ။ အဲဒီလိုဘေးက ကူလုပ်တဲ့သူမှာလည်း ဟုတ်ယောင်မှုနဲ့ အစစ်အမှန်တရားဆိုတာ ရှိမှာပဲ။

ကဗျာဆိုတာ ကဗျာစပ်သူနဲ့ ကဗျာဖတ်သူ နှစ်ဦးနှစ်ဖက်ကြားမှာ တစ်ခါတစ်ရံ တရားဝင်စစ်ပွဲလည်း ဖြစ်နိုင်သလို တစ်ခါတစ်ရံကျတော့ တရားမဝင်တဲ့ ငြိမ်းချမ်းရေး လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်မှာပဲ။

ကဗျာဖတ်သူဘက်က ကဗျာကိုဖတ်ပြီး မတင်းတိမ်ရင် ကဗျာဆရာကို သူက ဝေဖန်ချင်ဝေဖန်မယ်၊ အပြစ်တင်ချင်တင်မယ်ပေါ့။ အဲဒါစစ်ဖြစ်တာပဲ။ ဝေဖန်ရေးဟာ တရားဝင်ပါတယ်။ ဒီလိုမှမဟုတ်ဘဲ ကဗျာကဖတ်သူကို ရောင့်ရဲစေနိုင်ပြီ ဆိုရင်တော့ အဲဒါ ငြိမ်းချမ်းရေး ရသွားတာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ရေးသူဘက်ကတော့ ဖတ်သူရဲ့ အတည်ပြုချက်ကို အမြဲတမ်း လက်ခံချင်မှ လက်ခံမှာပေါ့။ ဒီတော့ အဲဒီ ငြိမ်းချမ်းရေးက တရားမဝင်သေးဘူးပေါ့။

ဘာကြောင့် တရားမဝင်တာလဲ။

ကဗျာကို ခံစားတယ်ဆိုတာ ဖြစ်တန်ရာခြေ **Probability** ကိစ္စပါပဲ။
ဖြစ်တန်ရာခြေကိစ္စတကာမှာ ကဗျာရဲ့ ဖြစ်တန်ရာခြေက ပိုပြီးဖြစ်တန်ရာခြေ သဘောကို
ရောက်ပါတယ်။ ကဗျာခံစားမှု ကိစ္စပြောရခက်သားကလား။

အိုင်းစတိုင်းက ပြောပါတယ်။

ဘုရားသခင်က ကြွေအန်မကစားဘူးတဲ့။

"God does not play dice."

ကျွန်တော်တို့က ကြွေအံကစားကြပါတယ်။

ဒီတော့ ကဗျာဖတ်သူက ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုဖတ်ပြီး ဒါဒီလို ဖြစ်နိုင်တယ်ဆိုပြီး
တွေးပါတယ်။ အတိအကျကြီးတော့ပြောလို့ မရဘူးပေါ့။ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုဖတ်ပြီး
ဖတ်သူက ဒါကရုဏာ တရားကို ဖွဲ့တာလို့ ထင်ပေမဲ့ ရေးသူကိုယ်တိုင်က အပျိုစင်
တစ်ယောက်ရဲ့ အာဝေန်ကဒုက္ခအစကို ရေးလိုက်တာပါလို့ ဖွင့်ပြောလာရင်
ဘယ်လိုလုပ်မလဲ။ ဒါကြောင့် ကဗျာကိုဖတ်တဲ့ ခံစားတဲ့ကိစ္စမှာ ဖတ်သူဘက်က
အတည်ပြုချက်ဟာ တရားဝင်ချင်မှဝင်တာပါ။

ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာအလုပ်ရုံကလေးရဲ့ အတည်ပြုချက်များဟာ
လည်း တရားဝင်ချင်မှဝင်ပါမယ်။ ဖြစ်တန်ရာခြေတွေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ တွေးယူကြံဆ
ပြောဆိုနေကြခြင်းသာပါ။ ဒါကြောင့် ကဗျာစပ်သူများနဲ့ ကျွန်တော်တို့ ကဗျာဖတ်သူများ
လုံဝ မှားယွင်းလွဲချော် ပြဒါးတစ်လမ်း သံတစ်လမ်းဖြစ်ခဲ့သော် ခွင့်လွှတ်နားလည်
ပေးပါရန် ပန်ကြားရင်းနဲ့ ဒီတစ်လ (၁၉၉၉)ဖေဖော်ဝါရီလထုတ် မဂ္ဂဇင်းများထဲက
ကဗျာတွေ အကြောင်းမပြောခင်ပြီးခဲ့တဲ့အရင်လ ဇန်နဝါရီ (မဂ္ဂဇင်း)ကဗျာတွေထဲက
ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာအလုပ်ရုံကလေးရဲ့ အကြိုက်ဆုံးဖြစ်ခဲ့တဲ့ကဗျာကို
မှတ်တမ်းတင် ဖော်ပြခွင့်ပြုစေလိုပါတယ်။

အဲဒီကဗျာကတော့-

မိုးခိုတဲ့မိုး

မြစ်ကိုဖောင်ပေါ်တင်ပြီး

စုန်လာတဲ့ငါ့အဖို့

ကမ်းပါးပေါ်ကငှက်တစ်ကောင်

သူ့အတောင်က ခါချလိုက်တဲ့

ကျေးဇူးတရားတွေ

ကမ်းလုံးလျှံခမ်းနား။ ။

တင်ညွန့်မြိုင်(သာစည်)
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဒီလဖေဖော်ဝါရီထုတ် (မဂ္ဂဇင်း) ကဗျာတွေထဲမှာတော့ ကျွန်တော်တို့အရင်ဆုံး ပြောဖြစ်ကြတာက စကားလုံးတွေရဲ့ကိစ္စပါ။

ဒီနေ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ အတွေးစိတ်ကူး ဆန်းသစ်မှု၊ စကားလုံး အသုံး အနှုန်းဆန်းသစ်မှု၊ ဒီနှစ်ခုရဲ့ ကဗျာဖြစ်ပါတယ်။ တစ်ခုက စိတ်ကူးဉာဏ် **Imagination** နဲ့ ဆိုင်ပါတယ်။

အဲဒီကဗျာ စိတ်ကူးဉာဏ်ဆိုတာက ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့မှပဲ ဖော်ပြရတာပါ။ ဒီတော့ ကဗျာဆရာက စကားလုံးကို သုံးရပါတယ်။ စကားလုံးဟာ အသံဖြစ်ပါတယ်။ စကားသံ။ အသံမှာ ပုံသဏ္ဍာန်ရှိပါတယ်။ ကဗျာဆရာဟာ သူ့ရဲ့ စိတ်ကူးဉာဏ်ကို အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်နဲ့ ဖော်ပြရတာပါ။ အသံဟာ ပုံသဏ္ဍာန်ဖြစ်တဲ့အတွက် အသံမှာ ထုထည်နဲ့ အရပ်အရောင်လည်းရှိပါမယ်။ ထုထည်ဆိုတာက **Tone** တို့ **Rhythm** တို့ဖြစ်မယ်။ အရပ်အရောင်ဆိုတာကတော့ ခံစားမှု အနက်ရင်းနဲ့ ဂယက်အနက်တွေလို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

အခု ကျွန်တော်တို့ ၁၉၉၉ ဖေဖော်ဝါရီ မြားနတ်မောင် မဂ္ဂဇင်းထဲက မောင်ယဉ်နိုင်(မုံရွာ)ရဲ့ “မိုးတိမ်များကို စွန့်ခွာခြင်း” ကဗျာကိုဖတ်ပြီးတော့ စကားလုံးရဲ့ အရောင် (အသံရဲ့အနက်)နဲ့ ဆိုင်တာကလေးတွေ ပြောဖြစ်ကြပါတယ်။ မောင်ယဉ်နိုင် (မုံရွာ)ရဲ့ ကဗျာထဲက စကားလုံးတစ်လုံးဆိုပါတော့။ ဒီစကားလုံးအကြောင်းကိုပြောဖို့ ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးကို ပြန်ဖတ်မှ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ ဖတ်ကြည့်ပါ။ (ပါဒရှေ့ကဂဏန်း အမှတ်တပ်ထားတာက ကျွန်တော်တို့ရှေ့ဆက်ပြောရင် စာကြောင်းရေညွှန်းရ လွယ်အောင်လို့ပါ)

- ၁ ကမ္ဘာကြီးဆိုလား
မသိသားငြိမ်ဆိတ်
ဟောဒီတမာရိပ်အာဝါသပေါ့
သူငယ်မရဲ့
- ၅ ပါးကွက်ကျားလေးနွမ်းတဲ့အောင်
အနမ်းရာထောင်ထိရ
သူ့ခဏလေးမှာ
ပြေးဆော့နေတဲ့ တိမ်အရပ်တွေ
စုတ်ရိကြေမွသွားခဲ့ပါသတဲ့။
- ၁၀ ကောင်းကင်ကြီးကိုရှက်
သစ်ပင်ကြီးကို ရှက်
သိုးငယ်အုပ်ကို ရှက်
အနေခက်ခက်နဲ့

မြွေရက်သူကြီးရဲ့ ရင်အုံထက်မှာ
 ၁၅ မျက်နှာလေးဝှက်ရင်း
 လက်သည်းလေးနဲ့ ဖွဖွခြစ်ရင်း
 သက်ပြင်းတွေရှည်ခဲ့ကြ
 ကြားလေန လမ်းစပျောက်ပါကော။
 နေနီညို
 ၂၀ ရွှေအိုရင့်တော့
 ထင့်ခနဲထိတ်ခနဲ
 စိတ်ထဲမလုံ
 မောင်ကြီးတောပြန်ကြုံမှဖြင့်
 ဖော်ပေါင်းရေခပ်ဆုံမှဖြင့်
 ၂၅ အိမ်ဝင်အချိန်ကုန်မှဖြင့်
 ခွင့်ပန်တိုးလျှိုး
 (မျက်ဝန်းမှာတော့)
 အလွမ်းမိုးရီမှောင်
 ကြိုးကြာတွေတောင်ပြိုသတဲ့။ ။

အဲဒီမှာ ကျွန်တော်တို့ပြောချင်တဲ့ စကားလုံးကတော့စာကြောင်းရေ (၂၃)က “မောင်ကြီးတောပြန်ကြုံမှဖြင့်” ဆိုတဲ့ ပါဒထဲက “မောင်ကြီး” ဆိုတဲ့ ဝဏ္ဏနှစ်လုံး ဖြစ်ပါတယ်။ ကဗျာကို သင်ဖတ်ပြီးပြီ မဟုတ်လားမိတ်ဆွေ၊ တစ်စုံတစ်ရာလောက်ကို တော့ သင်ခံစားမှုနဲ့ နားလည်ခဲ့ပြီလို့ ယူဆပါတယ်။

ဒီကဗျာဟာ အညာကျေးလက်လေ့ အချစ်ကိုဖွဲ့တဲ့ကဗျာပါ။ လှပါတယ်။ တမာပင်ရိပ်မှာ ချစ်စိတ်မွန်နေတဲ့ လုံမငယ်ရဲ့ ဖရိုဖရဲနဲ့ မလုံမလဲ စိတ်ကူးရိုင်းလေပေါ့။ (“ရိုင်း” လို့သုံးတာက လုံမရဲ့ လောကကြီးနဲ့ မယဉ်ပါးသေးတဲ့ အပျိုစင်စိတ်ခံကို ပြောချင်တာပါ) လှပါတယ်။ စာကြောင်းရေ ၇/၈/၉ “သူ့ခဏလေးမှာ၊ ပြေးဆော့ နေတဲ့တိမ်အရပ်တွေ၊ စုတ်ရိကြေမွသွားခဲ့ပါသတဲ့” လှပါတယ်။ စာကြောင်းရေ (၁၄) “မြွေရက်သူကြီးရဲ့ ရင်အုံထက်မှာ” တဲ့။ ဒီလောက်ဆိုရင် လုံမရဲ့ စိတ်ခံစားမှုကို ဖမ်းမိလောက်ပြီ ထင်ပါတယ်။

အဲဒီမှာ ကဗျာရဲ့အလှကို ဖျက်လိုက်တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့က ကဗျာဆရာကို စွပ်စွဲမိကြတာက “မောင်ကြီးတောပြန်ကြုံမှဖြင့်” စာကြောင်းရေ (၂၃)ကြောင့်ပါပဲ။ ကဗျာထဲမှာ “မြွေရက်သူကြီး” စာကြောင်းရေ (၁၄)နဲ့ “မောင်ကြီး” စာကြောင်းရေ (၂၃)တို့ဟာ မတူဘူးဆိုတာ သတိထားနော်။

“မြွေရက်သူကြီး”က လုံမရဲ့ ချစ်သူရည်းစားပါ။ (ဟုတ်ပါလိမ့်မယ်)

ဒါဖြင့်ရင် “မောင်ကြီး”က လုံမရဲ့ဘာလဲ။ “မောင်ကြီး”ဆိုတဲ့ စကားလုံးရဲ့ အနက်က ဘာလဲ။ ရပ်သံပေသံထဲမှာ ချစ်သူရည်းစားကိုလည်း မောင်ကြီးလို့သုံးတာရှိသလို ခင်ပွန်းလင်ယောက်ျားကိုလည်း မောင်ကြီးလို့ သုံးတာပဲမဟုတ်လား။ ကျေးလက်တေး တွေထဲမှာ ဒီအသုံးဟာ အလေ့ရှိသပေါ့။ ဒီတော့ “မောင်ကြီး”ဆိုတဲ့ စကားလုံးမှာ ကျွန်တော်တို့ ပြဿနာဖြစ်တာပါပဲ။

လုံမဟာ ရည်းစားများတဲ့ အပျိုလား၊ လုံမဟာ ကာမပိုင်ရှိတဲ့ မိန်းမလား၊ ဖြစ်တန်ရာခြေတွေကို ကျွန်တော်တို့ တွေးရပါပြီ။ အကယ်၍ အဲဒီ “မောင်ကြီး”ကို လုံမရဲ့ နောက်ထပ်ရည်းစားတစ်ယောက်လို့ ယူရင်လည်းလုံမက “ဒေသဂီရိ၊ ဝင်စားဘိ၍၊ အမိမျက်နှာများသလော” ဖြစ်ဦးမယ်။ ဒီလိုမှမဟုတ် ဒီ“မောင်ကြီး”ဟာ လုံမရဲ့ ခင်ပွန်း လင်ယောက်ျားကို ဆိုလိုတာပါဆိုရင်ဖြင့် လုံမက “မဒမ်ဖီဗာရီ” ဖြစ်ရတော့မယ်။ မကောင်းဘူး၊ နှစ်ခုစလုံး မကောင်းပါဘူး။ ဒီလိုဖတ်သူဘက်က “မောင်ကြီး”ဆိုတဲ့ စကားလုံးအပေါ်မှာ ဒီလိုတွေးပြီး ခံစားမိရင်တော့ ခံစားမှုနဲ့ နားလည်သွားရင်တော့ ဒါမကောင်းတဲ့ကိစ္စပဲ။ (ကဗျာမကောင်းတာ မဟုတ်ပါဘူး)

ဒီတော့ ဒီလိုတော့ဖြင့်လည်း မဟုတ်တန်ရာပေဘူးဆိုပြီး ကဗျာထဲက “မောင်ကြီး”ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ကျွန်တော်တို့က မောင်ဖား (မိဘမောင်ဖွား)ဆိုပြီး ကိုယ့်ဘာသာကိုယ် ပြင်ဖတ်လိုက်ကြတာပါပဲ။ ဒီ “မောင်ကြီး”ဟာ လုံမရဲ့ မိဘ မောင်ဖွားအစ်ကို တစ်ယောက်ယောက်ပဲ ဖြစ်ပါစေလေ။ (“မောင်ကြီး”ကို “အစ်ကို” ရယ်လို့ ရဲ့ရဲ့မယူဆပစ်ရဲ့တာကတော့ ကျွန်တော်တို့ ညံ့တာရင်လည်း ဖြစ်ချင်ဖြစ်နေ ပါလိမ့်မယ်)

ကဗျာဆရာက နဂိုကတည်းက-

“စိတ်ထဲမလုံ”

မောင် ဖား တောပြန် ကြံ မှု ဖြင့် ” လို

ရေးလိုက်ရင်ကော။ “မောင်ကြီး”(မောင်ဖား) ဟာ ဒီပါဒစုမှာ ကာရန်တာဝန်ကို ယူရတာလည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ကာရန်နေရာက (လုံ)နဲ့(ကြံ)မှာပါ။ “မောင်ကြီး (မောင်ဖား)ဟာ ဒီနေရာမှာ အနက်အဓိပ္ပာယ်ကိုပဲ ဖော်ပြတာသက်သက်ပါ။

ကဗျာမှာ စကားလုံးတစ်လုံးဟာလည်း အရေးကြီးကြောင်း ပြောချင်တာပါ။ “မောင်ကြီး”ဆိုတဲ့ စကားတစ်လုံးဟာ ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးအတွက် သေရေးရှင်ရေး ဖြစ်ခဲ့တာပဲမဟုတ်လား။

အခုတစ်ဆက်တည်း ဒီဖေဖော်ဝါရီ မဂ္ဂဇင်းတွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ ဖတ်လိုက် ရတဲ့ ဆရာမင်းသုဝဏ်ရဲ့ ကာရန်သဘောနဲ့ ယနေ့ကဗျာ (ခေတ်ပေါ်ကဗျာ) တွေမှာ တွေ့ရတဲ့ ကာရန်သဘောကို စောကြောမိတာလေး ဆက်ပြောချင်ပါတယ်။

ဆရာမင်းသုဝဏ်က ဒီလိုပြောပါတယ်။

“ကျွန်တော်ကတော့ လက်ရှိလည်းကာရန်နဲ့ပဲ ရေးပါတယ်။ လေးလုံးစပ် ဟုတ်သည်ဖြစ်စေ၊ မဟုတ်သည်ဖြစ်စေ ကာရန်ဟာ ကဗျာမှာ အသံအတွက် အရေး ပါတယ်။ အကျိုးရှိတယ်လို့ ထင်ပါတယ်”

[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ၊ ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၉၉]

ဒီနေ့မှာတော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ (အများစု)က ကာရန်ကို ပြဿနာအဖြစ် မစဉ်းစားကြတော့ပါ။ အစဉ်အလာကဗျာမှာ ကာရန်ဆိုတာ သတ်မှတ်ချက်(၃)ခုနဲ့ ပြည့်စုံရတာပါ။ ပထမက ကာရန်ဟာ နေရာသတ်မှတ်မှတ် ရှိရပါမယ်။ ဒါက စည်းစနစ်ဆိုပါတော့။ ဥပမာ-လေးလုံးစပ်ကဗျာမှာ ၄-၃-၂၊ ၄-၃-၁ ဆိုတာမျိုးပါ။ [ပြီးတော့ နေရာအပြင် အသံရဲ့ **Tone**ကို ဂရုပြုတာမျိုးလည်း ရှိတယ်။ အချိုးကဗျာမှာ အခံ(သံပြေ)နဲ့ အအုပ် (သံပြင်း၊ သံပြတ်)] ဒုတိယကအသံ။ ကာရန်ဟာ အသံကို ထမ်းဆောင်ရတယ်။ နောက်တစ်ခါ တတိယက ကာရန်ဟာ အနက်ရှိရမယ်။

တလျက်မှန်းဆ၊ ပင်လယ်ဝသို့

လှေကလေးနဲ့ ထွက်ခဲ့တယ်။

“ဆ/ဝ/က” ၄-၃-၂ နေရာရှိတယ်။ အဲဒီမှာ “က”က အသံမရှိဘူး။ မရှိဘူးဆိုတာထက် အသံမပြည့်ဘူးလို့ပြောရမယ်။ မကြာဝက်သံ။ “ဆ”နဲ့ “ဝ”ဟာ “အ”သရသံမကြာပြည့် **Fulltone**ပါ။ “က”က **Halftone**ပါ။ ဒီလိုမဟုတ်လား။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ် ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ကြည့်ရအောင်။ ကဗျာက မင်းဒီရဲ့ “ရထားပေါ်ကပြတင်း” (ကလျာ)

မြင်ကွင်းတွေအားလုံး

ကိုယ်စောင်း ဝင်တိုက်

ရိုးတိုးရိပ်တိတ်ကလေး

ဟောဒီဘဝတွေ ဖြစ်ပျက်ခဲ့ကြ

ဘယ်ရှုခင်းကိုမှ ဖမ်းယူမဆုပ်ကိုင်နိုင်ခင်

သံသရာထဲ ပြေးဝင်သွားလိုက်ရတာ

.....

ဟော... ဒီမှာကြည့်

လေတိုးသံများ။ ။

ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးမှာ ဝဏ္ဏ (စကားသံ) ၅၄ လုံးပါပါတယ်။ ကာရန်တူ(အသံတူ) စကားလုံးက (၆)လုံးပဲရှိပါတယ်။ ကြ/မှ။ ခင်/ဝင်။ တာ/မှာ။

ဒါပေမဲ့ အခုပြောနေတာတွေဟာ (ဆရာမင်းသုဝဏ္ဏပြောတဲ့) ကာရန်တွေလား၊ မဟုတ်ကြောင်းပါ။ ဒါတွေဟာ အသံတူရုံတူတဲ့ စကားလုံးတွေသာပါပဲ။ ဒါမျိုးကို ကာရန်လို့မခေါ်နိုင်ပါဘူး။

အစဉ်အလာကာရန်ဆိုတာ အသံတူရုံနဲ့ ကာရန်ခေါ်တာမဟုတ်ပါဘူး။
အသံဟာ သတ်မှတ်နေရာ စနစ်တကျရှိမှ ကာရန်ဖြစ်တာပါ။ (အထက်မှာပြောခဲ့ပြီးပါပြီ)
ကဲ၊ ဒီကဗျာမှာကော ကာရန်တွေပါနေတယ်လို့ ပြောဦးမလား။

ဂမ္ဘီရချုပ်ရိုး

လောကဓံတရားဟာ
နေ့ညချုပ်ရိုးသီလို့
“နှစ်ကိုယ့်တစ်စိတ်မျက်လှည့်” ပြသ။
နေကြတ်
လကြတ်
သံပတ်အသက်တု မွန်းကျပ်ကျပ်နဲ့
ဘုမသိဘမသိ
ငါ့လိုကောင်ကလည်း
ခပ်ကောက်ကောက်မှန်ရိပ်ပေါ်ဖြတ်သွား
“လှရဲ့လား... ဟင်”

**မောင်အောင်နီ
[မဟေသီ]**

မောင်အောင်နီကဗျာမှာလည်း အသံတူစကားလုံးတွေ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။
ဒါပေမဲ့ ကာရန်မဟုတ်ပေဘူး။

ဒီတော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာအကြောင်းပြောရင် ကာရန်ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကို
ဖယ်ထားလိုက်၊ စကားလုံးအသုံးအနှုန်းကိုပဲပြော။ ဘယ်လို သုံးသလဲ။

ဥပမာ ဖြူမွန်ရဲ့ “ကျွန်မနှင့် ကိုယ်ဝန်သည်များ” (မဟေသီ)နဲ့ မျိုးမင်းညိုနိုးရဲ့
မြစ်ကျဉ်း (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ)ကြည့်။

“မြစ်ကျဉ်းတစ်ခုပေါ်
တောင်ပံတစ်ခု အရေခွံတစ်ခု
ကန့်လန့်ဖြတ်ကျခဲ့” (ဖြူမွန်)

“(အလျင်အမြောက် ဧရိယာညီမျှခြင်းအန္တရာယ်)
အသစ်တီထွင်ထားတဲ့
ကစားကွင်းမှမဟုတ်တာ
ကျဉ်းချင်လွန်းလို့
ကျဉ်းလိုက်ရတာမှ မဟုတ်တာ” (မျိုးမင်းညိုနိုး)

ဖြူမြန်နဲ့ မျိုးမင်းညိန်း ဖတ်သူကိုခံစားမှုပေးလိုတာချင်းမတူ။ ဖြူမြန်က “မြစ်ကျဉ်း” စကားလုံးကိုသုံးပြီး မြစ်ကျဉ်းအကြောင်းကို ဖွဲ့တာမဟုတ်။ မျိုးမင်းညိန်းကတော့ မြစ်ကျဉ်းအကြောင်းပဲဖွဲ့တာ။

ပြီးတော့ ရုပ်ရှင်တေးကဗျာထဲက ကဗျာနှစ်ပုဒ်ကို ကြည့်။

“ဒီလိုနဲ့ ဆောင်းရာသီကြီးကတော့
တစ်လျှောက်လုံးပြာနေရောမယ်
ငါ့မှာတော့ ပါရီမြို့ကြီးလောက်စိတ်ကူးတွေနဲ့
နှင်းတွေကျလို့” (ပိုင် -ဒီတစ်နှစ်ဆောင်းရာသီအတွေး)

“သင်္ဘောလက်ရန်းတိုင်တွေမှီနဲ့
နှစ်ထပ်အိမ်ကလေးနဲ့
တူသတဲ့
ပါရီလမ်းထဲက
ရိုတွန်းကဖေးဆိုင်ပန်းချီကား
ပြောင်းလဲချိတ်ဆွဲထားခဲ့” (မိုနေသစ်-ပြည်မြို့)

“ပါရီ”ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ပိုင်ရောမိုနေသစ်ပါ “ရိုမန်တစ်၊ အနုပညာ၊ လွတ်လပ်မှု”ဆိုတဲ့ အဓိပ္ပာယ်တွေနဲ့ သုံးသွားတာ။ စကားလုံးသုံးပုံချင်းတူ၊ ဖတ်သူကို ခံစားမှုပေးလိုရင်းတူ၊ ဒီလိုထင်ပါတယ်။

ဒီတစ်လ (ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၉၉)မှာ ခေတ်ပေါ်ကဗျာထဲ မျက်တောင်အဖွင့်အပိတ် တွေနဲ့ ဝတ္ထုတွေထဲက ခိုင်ယာလော့ရေးဟန်မျိုး သုံးထားတာ တချို့ကိုလည်း သတိ ပြုမိပါတယ်။

မောင်အောင်နီရဲ့ “ဂမ္ဘီရချုပ်ရိုး”ကဗျာ (မဂ္ဂဇင်းညွှန်းပြီး) စာကြောင်း (၁၀)ကြောင်း ရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ-

၁၀ “လှရဲ့လား ဟင်”

ရနံ့သစ်ထဲက မောင်ပြည့်မင်းရဲ့ “တစ်သက်နဲ့ တစ်ကိုယ်လမ်း” ကဗျာ၊ စာကြောင်းရေ (၃၀) ရှိပါတယ်။ အဲဒီမှာ-

၁ “ရော့... သော့”

၂ “ခုမှ နောက်ပြန်ဆုတ်လို့ မရတော့ဘူး”

၆ “ရှင်ယောက်ျားမဟုတ်ဘူးလား”

၁၃ “ရှင်ဟာ တော်တော်...”

၁၈ “ဒီလက်သည်းကိုက်တဲ့အကျင့်ကို ဖျောက်နော်”

၂၇ “ရှင်အပိုတွေ လျှောက်ပြောမနေနဲ့။”

အဲဒါမျိုးတွေကိုလည်း သတိတပြုနဲ့ ဖတ်မိတာရှိပါတယ်။

ပြီးတော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာရဲ့ စိတ်ကူးနဲ့ ဖွဲ့ပုံဆန်းတာကို ဥပမာပြချင်တဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်ကတော့ နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)ရဲ့ “အိပ်မက်ဥယျာဉ်” (မဟေသီ)နဲ့ မောင်ရင်ဆုရဲ့ “ပြန်မလှည့်တော့ဘူး” (စတိုင်သစ်) အချစ်ကိုဖွဲ့ကြတာလို ယူဆရတဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်ပါ။ ဒါပေမဲ့ အချစ်ကို သူတို့ဖွဲ့ပုံက ဆန်းပြားခမ်းနားလွန်းလှပါရဲ့။

နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)က-

“မှားယွင်းစွာ

တလဲ့လဲ့အပြာရောင်ကို စတင်တွေ့ရှိလိုက်စဉ်ကတည်းက

အစည်ပင်ဆုံး

ဖြစ်ထွန်းသီးပွင့်လာခဲ့တဲ့ ဥယျာဉ်ဟောင်းထောင့်မှာ

အကွာရာတွေကျော်ကျော်ပြီး ဖတ်နေတတ်တော့တယ်။

ကမ္ဘာဦးကျိန်စာရဲ့

အကြေးခွံတွေပဲဖြစ်မှာပါ” တဲ့။

မောင်ရင်ဆုကတော့-

“မျက်လွှာချလိုက်ခါမှာ မြင်ရမယ့်အဝေးကို

မျက်တောင်မခတ်တမ်း ငေးရင်းက

ခြေဖနောင့်ဖက် မျက်နှာပြန်လှည့်ဖို့ မပြောချင်ပါနဲ့ကွယ်

.....

လေပြည်ထဲ ပန်းတိုင်းရနံ့ထုံနေသားနဲ့

နှလုံးသားကို အမှောင်ချပြီး

နင်နေခဲ့လည်း နေခဲ့စမ်းပါတော့ကွယ်” တဲ့။

ဒီဖေဖော်ဝါရီ (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်းတွေထဲမှာပဲ သတိပြုမိတဲ့ နောက်တစ်ချက်က ဒီနေ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေမှာ ဒေသန္တရအဖွဲ့တွေ များပြားလာတာကိုပါပဲ။

ပြီးခဲ့တဲ့ ဇန်နဝါရီ (၁၉၉၉)တုန်းက နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ) ရဲ့

“ကလော” ကဗျာ (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ)လိုမျိုး၊ ဒီလ (ဖေဖော်ဝါရီ)မှာလည်း-

မိုနေသစ်ရဲ့ “ပြည်မြို့ (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ)

ရာမျိုးရဲ့ “တောင်တွင်းကြီး” (ကလျာ)

မောင်နှင်းပန် (ရေနံချောင်း)ရဲ့ “ကမမောင်းမြို့ကလေး” (ချယ်ရီ)

စည်သူငြိမ်းရဲ့ “အောင်ဟိတ်ချောင်း” (နွယ်နီ)

မောင်ဆေးရိုးရဲ့ “ယာမြေနှောက်တစ်ပုဒ် ” (ချယ်ရီ)

လှိုင်းထက်ရဲ့ “ညနေစာပွဲတော်” (သောင်းပြောင်းတွေလာ)

လှိုင်းထက်ကဗျာကတော့ တန်ခိုးနီးယားနိုင်ငံ ဂမူမက်တီဖြစ်ကြပိုင်း အဖွဲ့ပါ။ ဒါပေမဲ့ မိကျောင်းတွေက နွားပေါက်သားငယ်လေးတွေကို ဖမ်းဟပ်ကိုက်ဆွဲ စားပုံ ဒေသန္တရဖြစ်စဉ်ကို ရေးထားပေမဲ့ ကဗျာအဆုံးမှာ-

“ဂမူမက်တီမြစ် ဖြစ်စဉ်ကို
ငါ့ကူညီလွမ်းပေးဖို့ မဆုံးခင်
တွေးမိတာက
ကမ္ဘာပေါ်မှာ
လူသားအချင်းချင်း
(အဲဒီမြစ်ဖြစ်စဉ်လို)
ညနေစာပွဲတော်တွေအကြောင်းပေါ့”

လို့ ဆင်ခြင်လိုက်တဲ့အတွက် ဒေသန္တရ သက်သက်လို့တော့လည်း ပြောလို့မရ တော့ဘူးပေါ့။

နိုင်ငံရေးမှာတော့ **Geo-politics** ပထဝီနိုင်ငံရေးဆိုပြီး ရှိလေတော့ ကဗျာမှာ အဲဒီလို မြို့၊ မြစ်၊ မြင်ကွင်းအစရှိတဲ့ ပထဝီဝင်ကိုဖွဲ့တဲ့ ကဗျာမျိုးကို **Geo-poetry** လို့ ခေါ်ရတော့မလားပဲ။

ဒီလို **Geo-poetry** မျိုးဒေသန္တရအဖွဲ့ သန့်သန့်သက်သက် ကလေးတွေထဲ မှာတော့ ကျွန်တော်တို့တသသ တဖွဖွ ပြောဖြစ်ခဲ့ကြတဲ့ ကဗျာက-

အောင်ဟိတ်ချောင်း

အစိမ်းရဲ့ ညှို့ကွင်းထဲနေရောင်ခြည်ငြိနေ
ကန်စွန်းတောထဲကိုယ်ကလေးတိုးဝင်သွား
ဆူးကြောင့်တော့ ရှုကွဲမသွားပါဘူး
ငါးရဲ့ကိုယ်ရနံ့ ထုံမွန်အေးအိ
ဘဝရှိ တံခါးမဲ့တဲ့ကလေးတွေ
ကမ်းတစ်လျှောက်ပေါက်ရောက်နေရှာ
ဗေဒါတွေ သူရဲကောင်းများ။ ။

စည်သူငြိမ်း
[နွယ်နီ]

*

3

အောင်ဟိတ်ချောင်း စည်သူငြိမ်း

အစိမ်းရဲ့ ညှို့ကွင်းထဲနေရောင်ခြည်ငြိနေ
ကန်စွန်းတောထဲ ကိုယ်ကလေးတိုးဝင်သွား
ဆူးကြောင့်တော့ ရှုကွဲမသွားပါဘူး
ငါးရဲ့ကိုယ့်ရနံ့ ထုံမွန်အေးအိ
ဘဝရှိ တံခါးမဲ့တဲကလေးတွေ
ကမ်းတစ်လျှောက် ပေါက်ရောက်နေရှာ
ဖေဒါတွေ သူရဲကောင်းများ။ ။

[နှယ်နီ]

အဲဒါကတော့ (၁၉၉၉) ဖေဖော်ဝါရီ မဂ္ဂဇင်း ကဗျာတွေထဲက ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာကဖေးတေးရီးယားကလေးက အကြိုက်ဆုံးဖြစ်ခဲ့တဲ့ကဗျာကို ပြန်လည်ဖော်ပြလိုက်တာပါ။ အခု ၁၉၉၉ မတ်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းအသီးသီးက ကဗျာတွေအကြောင်း မပြောခင် အရင်ဆုံး တင်ပြချင်တဲ့ဟာကတော့ နှုန်းစံများ၊ ပေတံများ၊ စံသတ်မှတ်ချက်များနဲ့ဆိုင်တဲ့ အကြောင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။

ကဗျာလေ့လာရေးမှာ နှုန်းစံတွေ၊ ပေတံတွေ၊ စံသတ်မှတ်ချက်တွေရှိသလား။ ကဗျာဖတ်သူများ ဘယ်နှုန်းစံ၊ ဘယ်ပေတံ၊ ဘယ်စံသတ်မှတ်ချက်တွေကို ကိုင်စွဲထား သလဲ။

ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်း အင်တာဗျူး (ဖေဖော်ဝါရီ ၁၉၉၉)မှာ ဆရာမောင်စွမ်းရည် ပြောခဲ့တဲ့ စကားကောင်းခွန်းမြိန်တစ်ခု ရှိပါတယ်။

“ခေတ်ကဗျာတစ်ပုဒ်ဟာ ခေတ်အတွေ့အကြုံ၊ ခေတ်ခံစားမှု၊ ခေတ်အတွေး တို့ကို ခေတ်စကားလုံးတွေနဲ့ အကျစ်အလျစ်ဆုံး သီကုံးရေးထားရမယ်လို့ ခံယူနားလည်

မိပါတယ်။ ကာရန်ရစ်သမ်တို့ဟာလည်း သာမန်မျှ၊ ကဗျာလက္ခဏာအဖြစ်မျှ မဟုတ်ဘဲ ကဗျာရဲ့စိတ်ကူး၊ နိမိတ်ပုံတို့ကို ဖော်ကျူးတဲ့ အစိတ်အပိုင်းဖြစ်ရမယ်ပေါ့ဗျာ။ နောက်ဆုံးတော့ လက်ကျင့် လက်စွမ်းရှိသူရဲ့ အရေးအဖွဲ့ကိုလည်း ဖတ်ကျင့် ခံစား ကျင့်ရှိသူရဲ့ အဆုံးအဖြတ်နဲ့ပဲ ရသမြောက်ကဗျာလို့ သတ်မှတ်ရမယ် ထင်ပါတယ်” တဲ့။

ဆရာမောင်စွမ်းရည် အဲဒီလိုပြောထားတယ်။ ဒါကို ကျွန်တော်တို့ ကဗျာ ဖတ်သူများကလည်း သဘောကျမိပါတယ်။ အထူးသဖြင့် ဆရာမောင်စွမ်းရည်ရဲ့ “နောက်ဆုံးတော့လက်ကျင့် လက်စွမ်းရှိသူရဲ့ အရေးအဖွဲ့ကိုလည်း ဖတ်ကျင့်ခံစားကျင့် ရှိသူရဲ့ အဆုံးအဖြတ်နဲ့ပဲ ရသမြောက်ကဗျာလို့ သတ်မှတ်ရမယ်” ဆိုတဲ့ စကားက အတော်ကို တာသွားပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ ကဗျာဖတ်သူများ (အခြားကဗျာဖတ်သူတွေပါ အားလုံး)ဖတ်ကျင့် ခံစားကျင့်ကို ပြုစုပျိုးထောင်ယူကြရဦးမှာ မဟုတ်လား။ အခု “ကဗျာအလုပ်ရုံကလေး” ဟာ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများက ဖတ်ကျင့် ခံစားကျင့်ကို ပြုစုပျိုးထောင်ယူ **Civilize** လုပ်တာသာ အဓိကဖြစ်ပြီး လက်ကျင့် လက်စွမ်းရှိသူတွေ (ကဗျာရေးသူများ) အပေါ် ဆရာလုပ်ခြင်း မဟုတ်ရပါကြောင်း။ ဒီလို ဒါကို အရင်တင်ပြပြီးတော့မှပဲ ကျွန်တော်တို့ (၁၉၉၉) မတ်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကဗျာတွေအကြောင်းကို သွားလိုက်ကြရအောင်ပါ။

မတ်လ (မဂ္ဂဇင်း) ကဗျာတွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ အရင်ဦးဆုံးပြောဖြစ်ကြတဲ့ အကြောင်းကတော့ ဆရာဒဂုန်တာရာနဲ့ ကာရန်အကြောင်းကိုပါပဲ။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ် ကဗျာရေးနေတဲ့ လူငယ်တွေက ကာရန်ကို စွန့်ပစ်ခဲ့ကြပြီး ဆရာဒဂုန်တာရာက မစွန့်ပစ်စေချင်တဲ့ သဘောမျိုးရှိနေ။ ဒီသဘော ဆရာဒဂုန်တာရာ ပြောခဲ့။ ဆရာဒဂုန်တာရာက လူငယ်တွေကို ခေတ်ပြိုင်ခံစားမှုကို လွတ်လပ်ကာရန် စနစ်နဲ့ ရဲရဲတွေးပြီး ရဲရဲရေးကြပါလို့လည်း ပြောဖူး။ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ လွတ်လပ်ကာရန် စနစ်ဆိုတာကိုတော့ ဆရာမောင်စွမ်းရည်က “မာယာ” ကဗျာရှည်ကို နမူနာပြုပြီး စာပေဂျာနယ်မှာ ဆောင်းပါးရေးခဲ့ဖူးပါတယ်။ ၁၉၉၅။

အခု (၁၉၉၉) မတ်လထုတ် ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ မဂ္ဂဇင်းမှာ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ “ဒိုင်နိုဆောနှင့် ပန်းလိပ်ပြာ” ဆိုတဲ့ ကဗျာကို ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။ ကဗျာကတော့ လေးလုံးစပ်ကဗျာပါပဲ။ အဲဒီကဗျာမှာ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ ကာရန်ယူပုံတွေက အစဉ်အလာ လေးလုံးစပ် ကာရန်ယူပုံတွေနဲ့တော့ မတူဘူးပေါ့။ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ ကာရန်ယူပုံက သမားရိုးကျ လေးလုံးစပ်ကဗျာမှာ တွေ့ရတဲ့ ၄-၃-၁/ ၄-၃-၂/၄-၁/၄-၂/၃-၁/၃-၂/၄-၃ ဆိုတဲ့ အခြေခံစပ်နည်း(၇)ချက်ကို ကျော်နေတာ တွေ့ရမယ်။ ဒီသဘောကို မဟေသီမဂ္ဂဇင်းထဲက မြတ်ရဲ့ကဗျာ (နေောင်ကြိုး ဝေးရာ) နဲ့ယှဉ်ပြီး ပြောရင်ပိုပြီး မြင်သာပါလိမ့်မယ်။ မြတ်က ဒီလိုရေးထားတယ်။

“မောလျနွမ်းရိပ်၊ အိပ်မက်ဆီလာ
 မာယာချစ်စိတ်၊ အိမ်မွေ့မိတဲ့
 နောင်တည်း ရစ်ငင်၊ မချည်ချင်လည်း
 ကိုယ်ပဲ သိလျက်၊ အသိခက်ပေါ့
 မေ့တော့မောင်ရယ်၊ မရန်းဖယ်မိ
 ဆူးခက်ငြိသို့”

ကာရန် နေရာတွေ ကို မျဉ်းသားပြုထားပါတယ်။ အဲဒါ အစဉ်အလာလေးလုံးစပ် ကဗျာရဲ့ အလွတ်လပ်ဆုံး ကာရန်ယူပုံ သာဓကတချို့ပါ။ မြတ်က လေးလုံးစပ်ပီပီ တစ်ပါဒမှာ စကားလုံး(ဝဏ္ဏ) လေးလုံးပဲ သုံးထားတယ်။ ကာရန်ကိုလည်း သမားရိုးကျ စနစ်အတိုင်း ယူသွားတာတွေ့ရမယ်။

ဆရာဒဂုန်တာရာ ဘယ်လိုရေးထားသလဲ။ ကြည့်ပါ။
 “ဖန်စပြိုးပြက်၊ (ဖိတ်) လက်ရုပ်ပုံ
 လွဲမှား (စိတ်) ထင်၊ အမြင်မတူ”

မျဉ်းသားထားတာတွေ ကာရန်ပါ။ လက်သည်းကွင်းထဲကဟာ ကာရန်ပါ။ “ပြက်” “လက်” ၊ ၄-၂ ပေါ့။ ဟော “ဖိတ်လက်ရုပ်ပုံ” ကို “လွဲမှားစိတ်ထင်” ဆိုပြီး ပါဒချင်း ဆက်လိုက်တော့ အဲဒီမှာ ကာရန်က “ဖိတ်” နဲ့ “စိတ်” ၊ ၁-၃ ဖြစ်နေရော။ “ပြက်” နဲ့ “လက်” သံပြတ်နှစ်ခုကြားမှာ အသံဝပ်နေတဲ့ “ဖိတ်” ကိုမှ ဆရာဒဂုန်တာရာက “လွဲမှားစိတ်ထင်” က “စိတ်” နဲ့ ၁-၃ ဆိုပြီး (ယူချင်သလို) ကာရန်ယူလိုက်တာကို တွေ့ရတော့တာပဲ။ အဲဒါမျိုးကိုပဲ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ လွတ်လပ်ကာရန်စနစ်လို့ ပြောကြတာလား။ ပြီးတော့ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ ကဗျာ (လေးလုံးစပ်) မှာ လွတ်လွတ် လပ်လပ် ရေးတဲ့ဟန်က ဝဏ္ဏ(စကားလုံး)က လေးလုံးတည်း အသေမဟုတ်တာပဲ။ ဒိုင်နိုဆောကဗျာပြန်ကြည့်။

“သုတေသန၊ ပညာရှင်တို့က
 ရှာဖွေတွေ့လောက်၊ ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း
 ယနေ့ မော်ဒန်ခေတ်တွင်၊ ဒိုင်နိုဆောရုပ်ကလေး
 စိတ်ကူးပုံသေး၊ ကလေးကစားစရာ
 စားပွဲပေါ်မှာ၊ အလှတင်ထားကြပကော”

ဝဏ္ဏအရေအတွက်လေးလုံးဆိုတဲ့ ကန့်သတ်ချက်ကို ကျော်နေတဲ့ အဖွဲ့ပါ။ ကာရန်ယူနေပုံ ခုန်နေတာ တွေ့ရဦးမယ်။

ပ(ညာ)ရှင်တို့က
 (ရှာ)ဖွေတွေ့လောက် (၂-၁)
 ကျောက်(ဖြစ်) ရုပ်ကြွင်း (၄-၁)

ယနေ့ မော်ဒန် (ခေတ်)တွင် (၂-၅)

မြတ်နဲ့ ဆရာဒဂုန်တာရာတို့ရဲ့ ကဗျာတွေကို ယှဉ်ကြည့်တဲ့အခါ မြတ်ကဝဏ္ဏ လေးလုံးပီတာ၊ ကာရန်ပီတာတွေ့ရမယ်။ ဆရာဒဂုန်တာရာက လေးလုံးလွန်နဲ့ ကာရန်လွန်ပေါ့။

ပြီးတော့ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ကဗျာ (ဒိုင်နိုဆောနှင့် ပန်းလိပ်ပြာ)မှာ ကာရန် လုံးလုံးမပါတဲ့ (ကာရန်လွတ်နေတဲ့) ပါဒတွေလည်း တွေ့လိုက်ရတော့ ဆရာဒဂုန်တာရာ က လူငယ်တွေကို ကာရန်မစွန့်စေချင်ဘူး ပြောထားပေမဲ့၊ ဆရာဒဂုန်တာရာ ကိုယ်တိုင်ကာရန်ကို စွန့်ပစ်လိုက်သလို ဖြစ်နေတာ အခုလို တွေ့ရပါတယ်။

“ယနေ့ မော်ဒန်ခေတ်တွင်၊ ဒိုင်နိုဆောရုပ်ကလေး”

အဲဒီပါဒနှစ်ခုမှာ ဘာကာရန်မှ မပါပါဘူး။ အဲဒါကိုပါပါတယ်။ ဒီမှာ မတွေ့ဘူးလား။

(ယ)နေ့ မော်ဒန်ခေတ်တွင်

ဒိုင်နိုဆောရုပ်(က)လေး(၁-၅)ဆိုပြီးတော့များ မလုပ်လိုက်ပါလေနဲ့။ ကြည့်

မကောင်းပါဘူး။ ပြီးတော့-

“နိမိတ်ပုံလာ၊ တင်စားလေသည်
သက်ရှိကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းတဲ့လေ”

အဲဒီပါဒတွေမှာလည်း ကာရန်မပါပါဘူး။ ဒါကိုလည်း
တင်စား(လေ)သည်

သက်ရှိကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်းတဲ့ (လေ) (၃-၈)ဆိုပြီး ကာရန်ရှိတယ်လို့ မပြောစေချင်ပါ။ မသင့်လှပါ။ တကယ်က-

နိမိတ်ပုံ(လာ)

တင်စား(လေ)သည်မှာ “လာ”နဲ့ “လေ”က “အာ”နဲ့ “အေ” သရသံ ကာရန်ချင်း မတူပေမဲ့ အခြေခံတဲ့ “လ”အက္ခရာချင်းတူ၊ “လာ”နဲ့ “လေ” သံပြေ ချင်းတူ(အသံလှိုင်းချင်းတူ)နေလို့ ဖတ်လို့ဆိုလို့ သင့်မြတ်သေး။ ဆိုပါတော့ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ ကဗျာကို-

နိမိတ်ပုံ(လာ)

တင်စား(လေ)သည်

လူ(လို) ကျောက်ဖြစ်ရုပ်ကြွင်း(၄-၃-၂) စသည်ဖြင့် အဲဒီလို စိတ်နဲ့ပြင်ရေး ကြည့်မယ်ဆိုရင် “လာ-လေ-လို”ဟာ အသံအရသာတစ်ခုကို အနည်းနဲ့အများတော့ ပေးမှာပါပဲ။

အခု လူငယ်တွေရေးနေတဲ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေဟာ ကာရန် (သရသံတူ)တွေ (ဥပမာ “လာ”ဆိုရင် “ပါ” “မာ” “နာ” “ကာ” စသဖြင့်) မပါပေမဲ့ အသံလှိုင်း

တူတဲ့ စကားလုံးတွေ “လာ-လေ-လို” လိုဟာမျိုး) ပါနေတတ်ပါတယ်။

ဥပမာ-ငါး (ကွမ်းခြံကုန်း)ရဲ့ ကဗျာဟောင်းတစ်ပုဒ် (မတ်လ ရင်ခုန်သံ၊ မိုးဝေ၊ မတ် ၁၉၇၈) ထဲက-

“လျှိုမြောင်ဖြတ်သန်း
ချောင်းရိုးစုန်ဆင်း”

အဲဒီအဖွဲ့မှာ ကာရန် (သရသံတူ) မပါပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ “လျှို-မြောင်-စုန်” (သံပြေ)၊ “သန်း-ချောင်း-ရိုး-ဆင်း”(သံပြင်း) အဲဒါတွေက အသံလှိုင်းတူသဘောနဲ့ အသံအရသာ ရှိနေတာပဲ မဟုတ်ဘူးလား။

အရမြတ်ရဲ့ သမားရိုးကျလေးလုံးစပ်ကို ပြောခဲ့တယ်။ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ လွတ်လပ်လေးလုံးစပ်ကို ပြောခဲ့တယ်။ ဒီတစ်ခါပိုပြီး လွတ်လပ်တဲ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ တစ်ပုဒ်ကို ပြောကြည့်ပါမယ်။ နမူနာပြချင်တဲ့ ကဗျာကတော့ (ကလျာ)ထဲက အေသင်မျိုးရဲ့ “နှင်းခွဲမီး” ကဗျာပါ။ ကောက်နုတ်ဖော်ပြပါရစေ။

ခြေကျင်ခရီးတွေ မျိုးမပြုန်းခင်
တယုတယ ခေါက်သိမ်းခဲ့တဲ့ မြေနီလမ်းလေး။
တမ်းတမ်းတတ...။

ခေတ်လွန်လူတချို့ လရောင်ကို
ဗို့အားမြှင့်စက်မတပ်ခင်
လမင်းနဲ့ရွာရိုးတစ်လျှောက် လူပျိုလှည့်ချင်မိသူ။
လွတ်လွတ်လပ်လပ်...။
တုံးမခေါက်ခင် ပြယ်သွားတဲ့ ကြယ်တချို့ရေ
လမ်းကြားတွေထဲ နှင်းခါးများပိတ်ဆို့။
ထူထူထပ်ထပ်...။

ဒီကဗျာဟာ လေးလုံးစပ်မဟုတ်ပါ။ အေသင်မျိုးက မြတ်လိုမရေးဘူး။ ဆရာဒဂုန်တာရာကို မရေးဘူး။ လေးလုံးစပ်မဟုတ်၊ ခေတ်ပေါ်။ ဒါပေမဲ့ အဲဒီခေတ်ပေါ် ထဲမှာ လေးလုံးစပ်ရဲ့ သဘောကို အသုံးချထားတာ တွေ့ရမှာပဲ မဟုတ်လား။

“တမ်းတမ်းတတ လွတ်လွတ်လပ်လပ် ထူထူထပ်ထပ်” သုံးပါဒစလုံး ဝဏ္ဏ(၄)လုံးစီ အတိအကျ။

ဒီနေ့ လူငယ်ကဗျာရေးသူတွေဟာ မြတ်ရဲ့ “နှောင်ကြိုးဝေးရာ” လိုလည်း သမားရိုးကျ လေးလုံးစပ် မရေးကြတော့ဘူး။ ဆရာဒဂုန်တာရာလို (ရေးချင်သလို ရေးတဲ့) လွတ်လပ်လေးလုံးစပ်ကိုလည်း မရေးကြတော့ဘူး။ ဒီနေ့လူငယ်အများစု ရေးနေကြတာက ခေတ်ပေါ်ပဲ။ အဲဒီခေတ်ပေါ်ထဲမှာတော့ လေးလုံးစပ်ရဲ့တန်ဖိုး (အသံနဲ့စကားလုံးကျစ်လျစ်မှု) ကို ယူအသုံးချချင် ချမယ်ဆိုတာကိုပါ။ အဲဒါ

ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ အရင်ဆုံးပြောမိကြတဲ့ အချက်ပါပဲ။ ဒါနဲ့ တစ်ဆက်တည်း အေသင်မျိုးရဲ့ “တမ်းတမ်းတတ... လွတ်လွတ်လပ်လပ်... ထူထူထပ်ထပ်” တို့ကို လေးလုံးစပ်သဘော(ဝဏ္ဏလေးလုံး)အနေနဲ့အပြင် သဒ္ဒါလွန်အဖွဲ့ အနေနဲ့ပါ သတိပြုမိတာပါပဲ။

လမင်းနဲ့ရွာရိုးတစ်လျှောက် လူပျိုလှည့်ချင်မိသူ။

လွတ်လွတ်လပ်လပ်...

လမင်းနဲ့ ရွာရိုးတစ်လျှောက် လွတ်လွတ်လပ်လပ်

ကြိဝိ

လူပျိုလှည့်ချင်မိသူ

ကြိ

လမ်းကြားတွေထဲ နှင်းခါးများပိတ်ဆို့။

ထူထူထပ်ထပ်...

လမ်းကြားတွေထဲ နှင်းခါးများ ထူထူထပ်ထပ် ပိတ်ဆို့

ကြိဝိ

ကြိ

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ် ကဗျာဟာ ကာရန်ကိုလည်း လွန်လာခဲ့ပြီ။ ဝဏ္ဏလေးလုံးဆိုတာ ကိုလည်း လွန်လာခဲ့ပြီ။ သဒ္ဒါကိုလည်း လွန်ခဲ့ပြီမဟုတ်လား။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆိုတာ ဘာသာစကားရဲ့ ကဗျာသစ်ပဲပေါ့။

ပြီးတော့ နောက်တစ်ခါ မတ်လ (၁၉၉၉)မဂ္ဂဇင်း ကဗျာတွေကို ဖတ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ ပြောဖြစ်ကြတာက ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ တွေ့ရတဲ့ ပြကတော့သဘော၊ တင်စားမှုနဲ့ သင်္ကေတအကြောင်းတွေပါ။

ချယ်ရီ ထဲက မောင်နမ်းဝေ (ဗန်းမော်)ရဲ့ “အိမ်ငှား” ကဗျာ။

မျက်ခွံ/ကဲလား၊ အာရုံကြော/တယ်လီဖုန်းကြိုး၊ နံရိုး/ ထုပ်လျှောက်တန်း၊ သွေးမျှင်/ပင့်ကူအိမ်၊ အစာအိမ်/မီးဖိုချောင်၊ ဦးနှောက်/စတီခန်း၊ အိမ်ငှားသူ/ ဝိညာဉ်စသဖြင့် မောင်နမ်းဝေ(ဗန်းမော်)က လူ့ခန္ဓာကိုယ်နဲ့အိမ်ကို တစ်ခုချင်းတင်စား ထားပြီး၊ တစ်ခုလုံးအနေနဲ့ ဝိညာဉ်ကို အိမ်ငှားအဖြစ် တင်စားရေးဖွဲ့ထားတာပါပဲ။ တင်စားမှုတိုင်း သင်္ကေတဖြစ်သလား။ မဖြစ်ပါ။ သို့သော် တင်စားရေးဖွဲ့မှုဟာ ပြကတော့သဘောနဲ့လည်း ခြားနားနေပါတယ်။ ပြကတော့သဘော ရေးဖွဲ့တာနဲ့ ပတ်သက်လို့ နမူနာပြုရမယ်ဆိုရင်တော့-

တန်ကြည့်တောင်

ဇာတ်လမ်းအရ

တောနှင့်တောင်က အချိတ်အဆက်မမီလေတော့

စကားဝါပင်လို တိတ်တိတ်ကြွနေရကြောင်း

ချိတ်ဆွဲထားတဲ့ခေါင်းလောင်းလို တိတ်တိတ်နေကြောင်း
 မြစ်မင်းကို မှန်ထောင်ပြမိတယ်။
 ရင်ပြင်တော်မှာ
 ကလေးလေးတွေက လေယာဉ်ပျံရုပ်ထိုးကစားလို့။
 အစီအစဉ်အရ
 နေရောင်က ငါးတစ်ကောင်ကို ဆလိုက်ထိုးမပြတော့
 စိတ်နဲ့
 စေတီဟောင်းကို ထုံးဖြူဖြူသုတ်ပြီးကြောင်း
 ခြေတော်ရာကို ရွှေအတိချပြီးကြောင်း
 မြစ်မင်းကို မှန်ထောင်ပြရင်း
 ရနံ့တစ်ခု၏ တစ်နေ့တာ
 ကျောက်သားမှာ မင်ပြာနဲ့ရေးခဲ့တယ်။ ။

**ခင်ဇော်မြင့်
 [မြားနတ်မောင်]**

ခင်ဇော်မြင့်က တန့်ကြည့်တောင်အကြောင်း ဖွဲ့ထားတာပါ။ သမားရိုးကျ၊
 မြေပုံဖွဲ့၊ ပထဝီဝင်၊ ဒေသန္တရဗဟုသုတဖွဲ့ ဖွဲ့သလိုတော့ မဟုတ်ဘူးပေါ့။
 ခေတ်ပေါ်ကဗျာကောင်းတစ်ပုဒ်ရဲ့ စိတ်ကူးနဲ့ ရေးဟန်ကိုတွေ့ရမယ်။ အတွေးဆန်းသစ်၊
 စကားလုံးဆန်းသစ်။ ဒီကဗျာထဲမှာ တစ်စုံတစ်ရာ တင်စားမှု (“စကားဝါပင်လို”၊
 “ခေါင်းလောင်းလို”၊ “ကျောက်သားမှာ မင်ပြာနဲ့ရေး”စတဲ့ အလင်္ကာတချို့) ပါတာ
 ကလွဲလို့ ဒီကဗျာဟာ တန့်ကြည့်တောင်ကို ပြကတော့ သဘောဖွဲ့ထားတဲ့ ကဗျာပါပဲ။
 ဆက်ပြီးတော့ နောက်ထပ် ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ကြည့်ပါဦး။

ကြယ်ဝင်စား

အဆင်းက
 လွမ်းချင်းတွေလို ဆွေးဆွေးနီ။
 ဒီမှာ
 မေတ္တာတရားရဲ့ပုံတူတောင်တန်းများ
 မျှော်လင့်စိမ်းနဲ့ ညို့ညို့တောအုပ်များ
 မိုးသည်းနှင်းထန်ဥတုများ
 ကောင်းကင်တစ်ခုက
 လိုရာဆိုက်ငှက်လေးများကို ကြည့်မြင်တိုင်း
 အထူးပင်မှိုင်းလာသော ဆွတ်ကျင်လှိုင်းများ။

ဪ...
အိမ်ရနံ့ဝင်နေတဲ့ အဖျားငွေ့ငွေ့တွေက

ကျွန်တော့်တံခါးပေါက်ကို တဒေါက်ဒေါက်ခေါက်လို့။ ။

စံညိမ်းဦး
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

“ကြယ်ဝင်စား” ကိုတော့ သင်္ကေတရယ်လို့ ယူဆရမှာပါ။ ဒီကဗျာဟာ ပြကတော့သဘောကို မဆောင်ပါဘူး။ တင်စားမှု (အလင်္ကာတွေ) မပါပါဘူး။ စံညိမ်းဦးရဲ့ကြယ်က ကောင်းကင်ပေါ်မှာ လင်းလက်ဆဲကြယ်လား၊ ကြွေလွင့်သွားတဲ့ ကြယ်လား၊ လင်းကြယ်လား၊ ကြွေကြယ်လား။ ဝင်းစာတယ်ဆိုတော့ ကြွေကြယ်ပေါ့။ ကြယ်က ကြွေပြီးမှ ဝင်စားလို့တာကလား။

“ကျွန်တော့်တံခါးပေါက်ကို တဒေါက်ဒေါက်ခေါက်လို့”

“ကျွန်တော်” ဆိုတာပါလာပြီ။ ကျွန်တော်ဆိုတာ “လူ” ပေါ့။ လူနဲ့ကြယ်။ ကြယ်ကသင်္ကေတ။ လူက သင်္ကေတမဟုတ်။ အခုပြောခဲ့တဲ့ ကဗျာသုံးပုဒ် “အိမ်ဝှား”၊ “တန့်ကြည့်တောင်”၊ “ကြယ်ဝင်စား” ကိုတော့ ဒီမတ်လ (၁၉၉၉)မှာ ဖတ်ရတဲ့ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲ အတော့်ကို စွဲလမ်းမိကြပါတယ်။

နောက်ထပ်ပြောခဲ့ချင်သေးတဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်ကတော့ အောင်လွန်းမြိုင်ရဲ့ “ပန်းပဲဖိုအိမ်” (ချယ်ရီ)နဲ့ ဝင်းမြင့်ရဲ့ “ကျွန်တော်နဲ့အနေစိမ်းတဲ့ တံခါးတစ်ချပ်” (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ)

“ပေပေါ်တင်ထုတဲ့အခါ
သံပူပြာမှုန့်တွေ
အဖေ့ခြေဖမိုးနဲ့
လက်ဖျံပေါ်က အရေပြားတွေ
ညှော်နဲ့ထွက်ခဲ့” (အောင်လွန်းမြိုင်)

ကဗျာကိုဖတ်ရင်း စိတ်ထဲညှော်နဲ့ ရသွားစေတဲ့ အထိပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ အလေးပြုရတဲ့ အဖွဲ့အနွဲ့ပေါ့။

“အိမ်က လွမ်းလာတဲ့အလွမ်းဟာ
သူငယ်ချင်းရဲ့ ကွန်ပျူတာရှေ့ရောက်တော့
စကားလုံးပဲကျန်တော့တယ်”(ဝင်းမြင့်)

လွတ်လှပတဲ့ အဖွဲ့ကလေးပါပဲ။ အဲဒီလို စကားလုံး၊ ခံစားမှု၊ လတ်ဆတ်မှုကို တွေ့ရတော့ ဒီမတ်လ (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက စကားလုံး ကုလားဖန်ထိုးတဲ့ ကဗျာတချို့ကိုလည်း သတိပြုလိုက်မိပါတယ်။ ထုတ်ပြပါရစေ။

“မလည်မဝယ်နဲ့ မလွယ်ကြောသွားနှိပ်မိ
မလည်သူကို မဝယ်ပါဘူးတဲ့
ကိုယ့်ကိုယ်ကို ရောင်းစားဖို့လည်း မလွယ်ပါလားနော်”

“ကိုယ့်ကိုစောင့်ခေါ်နေတဲ့ စိတ်ကိုတောင်
စောင့်ခေါ်ချင်စိတ်မရှိလောက်အောင်
စောင့်ခေါ်နေရတဲ့ ဘဝပါကွာ”

“အခုတော့လွမ်းဆွတ်ခြင်းတွေက
လွမ်းဆွတ်ခြင်းများစွာနဲ့ ငါ့ကို လွမ်းဆွတ်နေကြပေါ့”

အဲဒီစကားလုံး ကုလားဖန်တိုးတာတွေကလည်း ဒီနေ့ခေတ်ပေါ် ကဗျာမှာ
အတွေ့ရများလာတာဟာ စတိုင်လား၊ စတန့်လား။ ဒါမျိုးဟာ ဝစနာလင်္ကာရ
သက်သက်တွေပါ။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာက လူထုဆန်ချင်လို့ပဲလား။ အရပ်ထဲ လူထုထဲ
မှာတော့ ပြောတတ်ကြတဲ့ ဝစနာလင်္ကာရတစ်ခုက-

“ဆရာထက် ဆရာတဲ့ ဆရာတောင် ဆရာလောက် မဆရာပါဘူး
ဆရာရယ်”တဲ့။

*

4

ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာကဖေးတေးရီးယားကနေပြီး မဂ္ဂဇင်းကဗျာများ (၁၉၉၉)ကို ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်မီသလောက် လေ့လာဆန်းစစ်ခဲ့ကြပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ လေ့လာဆန်းစစ်မိသမျှကိုလည်း ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်းကနေ လစဉ်တင်ပြခဲ့ကြပါတယ်။

ဒီလိုတင်ပြခဲ့ကြတဲ့ နေရာမှာ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ အမြင်နဲ့ တစ်နိုင်ငံလုံးမှာရှိတဲ့ အခြားကဗျာဖတ်သူတွေရဲ့ အမြင်တွေကလည်း မလွဲမသွေ ကွဲလွဲကောင်း ကွဲလွဲနိုင်တာမျိုး ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ အဲဒီလို ကွဲလွဲ နေတာရှိရင်လည်း ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများဘက်က ရိုးသားစွာပဲ တောင်းပန်အပ်ပါတယ်။ သူ့အမြင် ကိုယ့်အမြင် ဒီလိုပဲ ကွဲလွဲနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီလိုပဲယူဆထားကြပါတယ်။

ဒီလိုမှ မဟုတ်ဘဲ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူတွေရဲ့ အမြင်နဲ့ အခြားကဗျာဖတ်သူများရဲ့အမြင် ထပ်တူမကျရင်တောင် ယေဘုယျအနေနဲ့ တူညီတယ်လို့ ဆိုနိုင်တဲ့ အနေအထားမျိုးလည်း ရှိမှာပါ။ အမြင်တူသည်ဖြစ်စေ၊ မတူသည်ဘဲဖြစ်စေ၊ ကျွန်တော်တို့ဘက်က ကျွန်တော်တို့အမြင်ကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်မီသလောက် ဆက်လက်လေ့လာ ဆန်းစစ်တင်ပြသွားဖို့ ကြိုးစားကြည့်ကြပါမယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ မှားနေတာရှိရင် အများက၊ ပညာရှင် များက ဝိုင်းဝန်းဝေဖန်ပေးကြပါ။ အမှားပြင်ပေးကြပါခင်ဗျား။

အခု ဧပြီလထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေအကြောင်း မပြောခင်ပြီးခဲ့တဲ့ မတ်လ မဂ္ဂဇင်း တွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာအလုပ်ရုံ ဆွေးနွေးပွဲ ကလေးကနေ အကြိုက်ဆုံးလို့ သတ်မှတ်ခဲ့တဲ့ ကဗျာကို ဦးစွာဖော်ပြခွင့် ပြုစေလိုပါတယ်။ အဲဒီ ကဗျာကတော့-

တန့်ကြည့်တောင်

ဇာတ်လမ်းအရ
 တောနှင့်တောင်က အချိတ်အဆက်မမီလေတော့
 စကားဝါပင်လို တိတ်တိတ်ကြွနေရကြောင်း
 ချိတ်ဆွဲထားတဲ့ခေါင်းလောင်းလို တိတ်တိတ်နေရကြောင်း
 မြစ်မင်းကို မှန်ထောင်ပြမိတယ်။
 ရင်ပြင်တော်မှာ
 ကလေးလေးတွေက လေယာဉ်ပျံရှုပ်ထိုး ကစားလို့။
 အစီအစဉ်အရ
 နေရောင်က ငါးတစ်ကောင်ကို ဆလိုက် ထိုးမပြတော့
 စိတ်နဲ့
 စေတီဟောင်းကို ထုံးဖြူဖြူသုတ်ပြီးကြောင်း
 ခြေတော်ရာကို ရွှေအတီချပြီးကြောင်း
 မြစ်မင်းကို မှန်ထောင်ပြရင်း
 ရနံ့တစ်ခု၏ တစ်နေ့တာ
 ကျောက်သားမှာ မင်ပြာနဲ့ရေးခဲ့တယ်။ ။

**ခင်ဇော်မြင့်
[မြားနတ်မောင်]**

ဒီတစ်ခါ ဧပြီလထုတ် (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေကို ဖတ်ရင်း ကျွန်တော်တို့ အဓိကပြောဖြစ်ကြတဲ့ အကြောင်းတွေက နှစ်ခုရှိပါတယ်။ တစ်ခုက စကားပြေ ကဗျာကိစ္စ၊ နောက်တစ်ခုက (ကဗျာနဲ့ ကဗျာဆရာရဲ့) စေတနာကိစ္စတို့ပဲဖြစ်ပါတယ်။

စကားပြေကဗျာကိစ္စ

အခုနောက်ပိုင်းမှာ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေကို စကားပြေဆန်လာတယ်၊ တချို့ ကလည်း စကားပြေလုံးလုံးဖြစ်နေတယ်လို့ ဝေဖန်လာကြတာတွေလည်း ရှိနေပါတယ်။

ယေဘုယျအားဖြင့်တော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ(အများစု)ဟာ စကားပြေလေသံ ကို အားပြုတယ်၊ ကဗျာမှာ စကားပြေရဲ့ အာနိသင်ကို အသုံးချတယ်ဆိုပြီး အတတ် ပညာသဘောအရ ရှိပါတယ်။ ဥပမာအနေနဲ့ ပြနိုင်တာက ဟောဒီလိုကဗျာမျိုး။

ညနေခင်း ဆူးလေမှတ်တိုင်

ခိုလေးတွေကို အစာကျွေးချင်ပေမဲ့
 အိတ်ကပ်ကခွင့်မပြု။

ဒီနေ့
 ခြေတစ်နေရာလက်တစ်နေရာမြဲဖို့
 မနက်ဖြန်
 သူ့ကိုအခါများစွာမှာလိုပဲ
 မေ့ထားခဲ့ရ။
 ကာတွန်ငွေ့များကြားမှာ
 ခပ်လှမ်းလှမ်းက ဆည်းလည်းသံတွေ
 ငါ့ကိုအရှက်ရစေတယ်။ ။

အေးမင်းစော

[ရနံ့သစ်]

ဒီလိုမှမဟုတ်ဘဲ တချို့ကျတော့လည်း ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ စကားပြေကို တုပလွန်းအားကြီးသွားတဲ့အတွက် ကဗျာ/စကားပြေ စည်းပျက်ပြီး ကဗျာမဟုတ်တော့၊ စကားပြေဖြစ်သွားရဲ့ဆိုပြီး ပြောဆိုလာကြပါတယ်။

ဒီကနေ့မှာကလည်း စကားပြေကဗျာ (Prose poem) ဆိုပြီး ကြွေးကြော်ရေး သားနေကြတဲ့ ကဗျာဆရာတချို့လည်း ရှိနေပါပြီ။ ဥပမာ-ထွန်းဝေမြင့်။

ပြီးတော့ ရနံ့သစ်မဂ္ဂဇင်း (ဧပြီ ၁၉၉၉)ထဲမှာ အိုအောင်ရဲ့ “စကားပြေ+ ကဗျာ” ဆိုတဲ့ ဆောင်းပါးကိုလည်း ဖတ်လိုက်ရပါတယ်။

အခုမြားနတ်မောင်ထဲက အိုအောင်ရဲ့ “အဖေနဲ့ အမေ” ကဗျာကို ကြည့်ရအောင်။ မဂ္ဂဇင်းမှာ အခုလို ဖော်ပြထားပါတယ်။

အဖေက ကျွန်တော့်ကို
 ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အကြောင်း
 လွတ်လပ်ရေးတိုက်ပွဲတွေအကြောင်း
 ရဲစွမ်းသတ္တိအကြောင်း
 ပြောပြတယ်။
 အမေက ကျွန်တော့်ကို
 ရတနာသုံးပါးမမေ့ဖို့
 သူတစ်ထူး ကျေးဇူးသိဖို့
 မေတ္တာတရားလက်ကိုင်ထားဖို့
 ပြောပြတယ်။
 ကျွန်တော့်အတွက်
 အဖေဟာ
 သန်မာတဲ့တံတားတစ်ခုဖြစ်ခဲ့ပြီး

အမေကတော့

ကြာပွင့်တွေနဲ့ ရေကန်တစ်ကန် ဖြစ်ခဲ့တယ်။ ။

ဒီလိုဖြစ်ပါတယ်။ စာကြောင်းစီပုံ ဒေါင်လိုက်သဘော။ ဒါကိုပဲ ကျွန်တော်တို့က (စိတ်ကူးနဲ့)စာကြောင်းကို အလျားလိုက် စီကြည့်လိုက်မယ်ဆိုရင်ကော။ ဆိုပါတော့-

“အဖေက ကျွန်တော့်ကို၊ ဒုတိယကမ္ဘာစစ်အကြောင်း၊ လွတ်လုပ်ရေး တိုက်ပွဲတွေအကြောင်း၊ ရဲစွမ်းသတ္တိအကြောင်း၊ ပြောပြတယ်။ အမေက ကျွန်တော့်ကို၊ ရတနာသုံးပါးမမေ့ဖို့၊ သူတစ်ထူးကျေးဇူးသိဖို့၊ မေတ္တာတရားလက်ကိုင်ထားဖို့၊ ပြောပြတယ်။ ကျွန်တော့်အတွက်၊ အဖေဟာ၊ သန်မာတဲ့တံတားတစ်ခု ဖြစ်ခဲ့ပြီး၊ အမေကတော့၊ ကြာပွင့်တွေနဲ့ ရေကန်တစ်ကန် ဖြစ်ခဲ့တယ်”

စာကြောင်းစီပုံ ဒေါင်လိုက်နဲ့ အလျားလိုက် မတူညီတော့တဲ့အတွက် အနိမ့်ဆုံး အနေနဲ့ ဖတ်သူအတွက် အမြင်ပိုင်းဆိုင်ရာ (Visual) မှာ ကွဲပြားသွားနိုင်ပါတယ်။ ပြီးတော့ အသံပိုင်းဆိုင်ရာ (Audio) မှာလည်းတစ်မူခြားသွားစေနိုင်ပါတယ်။

အိုအောင်ရဲ့ ကဗျာမူရင်းအတိုင်း ဒေါင်လိုက်စီပုံဟာ မြင်သာထင်သာအောင် ပြောကြည့်ရရင် ခံစားမှုတစ်စုံတစ်ရာက ရင်ဘတ်ပေါ်ကို တဖြည်းဖြည်း စိုက်ကျလာပုံနဲ့ တူပါတယ်။ (ကျွန်တော်တို့ စိတ်ကူးနဲ့ ပြင်ရေးထားတဲ့) အလျားလိုက် စီပုံကတော့ ခံစားမှုက ရင်ဘတ်ထဲကနေ အပြင်ကို လျှောထွက်သွားတဲ့သဘော ဖြစ်မနေဘူးလား။

ကဗျာမှာ စာကြောင်းစီပုံဟာလည်း အတတ်ပညာတစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ကဗျာကို ဒေါင်လိုက်စီထားတဲ့အတွက် (စကားပြေမှာ သုံးရတဲ့) ပုဒ်ဖြတ်၊ ပုဒ်မတွေ သိပ်မလိုပါဘူး၊ ကဗျာတစ်ကြောင်းချင်းစီဟာ သံဖြတ် သံရပ်သဘော သက်ရောက် ပြီးသား ဖြစ်ပါတယ်။ ကဗျာစီပုံဒေါင်လိုက် ဒီဇိုင်းဟာ ကဗျာရဲ့အသံကိုလည်း ပြဋ္ဌာန်းထားပါတယ်။

အလျားလိုက် ဒီဇိုင်းမှာတော့ ကဗျာရဲ့အသံက ပျက်သွားပါပြီ။ ကဗျာစီပုံ ဒီဇိုင်းအရ ကိုယ်နှိုက်က အလျားလိုက်စီပုံဟာ အမြင်ပိုင်းဆိုင်ရာ (Visual) မှာ ဖတ်သူကို ညောင်းညာပျင်းရိသွားစေပါလိမ့်မယ်။ ပြီးတော့ အသံပိုင်းဆိုင်ရာ (Audio) မှာကျတော့ အဲဒီအလျားလိုက် ဒီဇိုင်းကြောင့်ဖတ်သူက ကဗျာကိုဖတ်ရင်း (ကဗျာမဆုံးခင်) ကြားမှာ ရပ်နားစဉ်းစားတွေးတော စားမြို့ပြန်နိုင်တဲ့ အခွင့်အရေး မရှိတော့ဘူး ဆုံးရှုံးသွားပြီ။ (စကားပြေပုံစံ) စာပိုဒ်ဆုံးတဲ့အထိ အရင်ဖတ်ပြီးတော့မှပဲ ဖတ်သူက (စဉ်းစားချင်တာရှိရင်) ပြန်စဉ်းစားရတော့မှာပါ။

အဲဒီလို စကားပြေကဗျာ (Prose poem) ကြွေးကြော်တဲ့ ခေတ်ထဲမှာ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေဟာ စကားပြေဆန်တယ်၊ စကားပြေဖြစ်နေတယ်ဆိုတဲ့ အသံတွေ ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ဆက်ပြီးကြားနေကြရဦးမှာပါပဲ။

အရေးကြီးတာကတော့ စကားပြေဆန်သည်ဖြစ်စေ၊ စကားပြေဖြစ်နေသည်ပဲ

ဖြစ်စေ၊ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ ကဗျာမြောက်နေဖို့၊ ကဗျာရဲ့အလှဓာတ်တွေ သက်ဝင်နေဖို့က အဓိကအကျဆုံးဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ကဗျာဖတ်သူများက ယူဆထားကြပါတယ်။

ကဗျာကောင်းတစ်ပုဒ် ဟုတ်မဟုတ် ဆုံးဖြတ်တာက အဲဒီစကားပြေဆန်တာတွေ မဆန်တာတွေ၊ စကားပြောလေသံတွေ ရစ်သမ်တွေ မဟုတ်ကြပါဘူး။ အဓိကကတော့ ကဗျာရဲ့ အလှဓာတ် **Sense of beauty** ပါပဲ။

ခြင်းချက်တော့ရှိပါလိမ့်မယ်။ သိပ်ပြီးတော့ကို စကားပြေဆန်သွားတဲ့ ကဗျာအဖို့ ကတော့ တစ်မျိုးပေါ့။

တကယ်လို့ ကဗျာရဲ့အလှဓာတ် ပါဝင်နေတယ်လို့ ဖတ်သူက လက်ခံထားပြီး ဆိုရင်တော့ အခုလို ကဗျာမျိုးကို ဘယ်သူကမှ စကားပြေဆန်တယ်လို့ စွပ်စွဲကြတော့မှာ မဟုတ်ဘူး။ ဖတ်ကြည့်ပါ။

ရနံ့ရထား

ရထားဆိုက်ပြန်ပြီလေ...
သက္ကရာဇ်ရေစီးမှာ
ကာလရနံ့တွေ ပျော်ဝင်နေပုံများ
ဘယ်သူမှ သံသယမရှိကြပါနဲ့။
အလွမ်းတွေမွန်းနေတဲ့
ရွှေအိုပိတောက်တွေရဲ့
ဂီတပွင့်ဖတ်တွေပါ။ ။

မောင်လင်းမြ
[မဟေသီ]

ဒါက စကားပြေကဗျာကိစ္စနဲ့ ပတ်သက်လို့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့အမြင်ကိုတင်ပြကြည့်တာပါ။ ကျွန်တော်တို့ နားလည်သလောက် အချုပ်ကတော့ ကဗျာနဲ့ စကားပြေအတွေးစိတ်ကူးပုံမတူပါ။ ခံစားမှုကိုတည်ဆောက်တဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်မတူပါ။ ဘာသာစကားကို အသုံးပြုပုံချင်းလည်း ကွဲပြားကြောင်းပါ။

စေတနာကိစ္စ

အခုတစ်ဖန် ကျွန်တော်တို့ပြောကြည့်ချင်သေးတာကတော့ (ကဗျာနဲ့ ကဗျာဆရာရဲ့) စေတနာကိစ္စဆိုတာကိုပါပဲ။

“စေတနာ” ဆိုတဲ့ စကားလုံးကို ဆရာဇော်ဂျီရဲ့ ရသပညာနဲ့ ပတ်သက်တဲ့

စာတမ်းတွေ ဆောင်းပါးတွေမှာ အများဆုံးတွေ့ရလေ့ရှိပါတယ်။ “စေတနာ” ဆိုတာ ကတော့ စာရဲ့ရည်ရွယ်ချက်၊ စာရေးသူ ကဗျာရေးသူရဲ့ ရပ်တည်ချက်ကို ဆိုလိုတာပါ။ စာတစ်ပုဒ်၊ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို အကဲဖြတ်တဲ့နေရာမှာ ရေးသူရဲ့စေတနာ သက်ရောက် ရာကို စူးစမ်းဆင်ခြင်ကြည့်တတ်ကြပါတယ်။

ကဗျာတစ်ပုဒ်မှာလည်း ကဗျာရေးသူက ဘယ်နေရာမှာ စေတနာသက်ရောက် သလဲ ဆိုတာပါပဲ။

အခု (၁၉၉၉) ဧပြီလထုတ် မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲက ကဗျာ (၃)ပုဒ်ကို ဥပမာပြုပြီး ကျွန်တော်တို့ ဒီစေတနာဆိုတာကို စူးစမ်းကြည့်မိကြပါတယ်။ ပထမဆုံး သောင်းပြောင်းထွေလာထဲက နရီမင်းရဲ့ “ရထားပေါ်မှာ” ဆိုတဲ့ကဗျာကို အရင်ဖတ်ထား ကြစေလိုပါတယ်။ ကဗျာကတော့ အခုလိုပါပဲ။

အထက်တန်းတဲ့တစ်တွဲပေါ်
ဆိုဖာကို ခေါင်းမိုလို့
လက်ထဲက ဘီယာကိုဖွင့်သောက်ခါနီး
ပျင်းပျင်းရှိတာနဲ့
ဘူတာထဲလှမ်းကြည့်မိတော့
ရေသည်ကောင်မလေးခမျာ
ဆင်း
ရဲ့
လိုက်
တာ
အဲဒီဘဝအမောကို
ဘီယာနဲ့ ခပ်မြန်မြန်မျောချလိုက်ရ
ရှေ့မှာ
တောအုပ်စိမ်းစိမ်းတွေ ရောက်လာတော့မှာမို့။ ။

နရီမင်းရဲ့ ကဗျာကို နားလည်ဖို့ မခက်လှဘူးထင်ပါတယ်။ အထူးရှင်းပြရန် မလိုတော့ပါ။ အခုဆက်ပြီးတော့ ကလျာမဂ္ဂဇင်းထဲက မောင်သင်းပန်ရဲ့ “နောက်ဆက်တွဲ ပိတောက်” ကဗျာကိုလည်း ဖတ်ကြည့်ပါဦး။ ကဗျာက အတန်ငယ် ရှည်တဲ့အတွက် ကောက်နုတ်လို့ပဲ ဖော်ပြပါရစေ။

ပြန်လည်တွေ့ဆုံခြင်းဆိုတာ
ငရုတ်သီးစပ်စပ်
နှမ်းဖတ်ချဉ်သုပ်တစ်ပွဲပါပဲ ပိတောက်ရယ်
အဲဒီည

ဂျပန်ဖရဲသီးစိတ်တစ်စိတ်
 ကောင်းကင်မှာ ချိတ်ထားတဲ့ည
 လိပ်ခုံးခန်းမ ကျယ်ကျယ်မှာ
 ပေကလပ် ပေကလပ်တွေ ဧည့်ခံပွဲကျင်းပတဲ့ည
 လမ်းဘေးဆိုင်တစ်ဆိုင်မှာ
 ကျွန်တော်နဲ့ ပိတောက်ထိုင်ကြတယ်။
 ကျွန်တော်က
 ရှင်နေမင်းကြီးထဲက စိတ်ကူးရုပ်ပုံ
 အကြောင်းပြောတယ်
 မိုးဦးလေဦးအကြောင်းပြောတယ်
 တိုက်ကြီးများနဲ့ သမုဒ္ဒရာအကြောင်းပြောတယ်
 ပိတောက်က
 ကြက်သွန်တစ်တက်နှစ်တက်အကြောင်း ပြောတယ်
 လေဘာတီရဲ့ “တုံးကျော်မ” သီချင်းအကြောင်း ပြောတယ်။
 “ယမား” ကိုဖြတ်ခဲ့တဲ့ “အေးမ” အကြောင်းပြောတယ်။

ဒီလောက်ဆိုရင်ရပါပြီ။ မောင်သင်းပန်ရဲ့ ကဗျာမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ နည်းနည်းရှင်းပြစရာရှိတာက (တချို့ မသိသေးတဲ့ သူများအတွက်)ယမားကို ဖြတ်ခဲ့တဲ့ အေးမဆိုတာကိုပါ။ အဲဒါ ဆရာမြသန်းတင့်ရဲ့ “မာယာဘုံ” ဝတ္ထုကြီးထဲက မှောင်ခိုကုန်သည်မလေး အေးမပါ။ အေးမတို့ မှောင်ခိုကုန်သည်တွေ ယမားချောင်း (တောင်ကျချောင်း)ကို ဥပဒေ အပြင်ဘက်ကနေ စွန့်စွန့်စားစား ဖြတ်ကြရတဲ့ ဇာတ်ဝင်ခန်းတစ်ကွက်ပါ။ မောင်သင်းပန်ရဲ့ ကဗျာမှာလည်း နားမလည်နိုင်စရာ သိပ်ရှုပ်ရှုပ်ထွေးထွေး မပါပါဘူး။

အခုလောက်ဆို နရီမင်းနဲ့ မောင်သင်းပန်တို့ရဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော်တို့ ယှဉ်ကြည့်လို့ ရပါပြီ။ ကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံးမှာ တူညီနေတာကတော့ အလွှာနှစ်ခုကို ယှဉ်ပြထားပုံပါ။ ဒီနေ့ခေတ်မှာ ဟိုတုန်းက တွင်ကျယ်ခဲ့ဖူးတဲ့ လူတန်းစား **Class** ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရက တိမ်မြုပ်သွားပါပြီ။ အခုအချိန်မှာ “အခွင့်အရေးရှိသူ”နဲ့ “အခွင့်အရေးမဲ့သူ”ဆိုတာပဲ ရှိပါတော့တယ်။ အလွှာဆိုတဲ့စကားလုံးကို သုံးရင်တော့ အပေါ်လွှာနဲ့ အောက်လွှာဆိုပါတော့။

နရီမင်းရဲ့ ကဗျာမှာ အထက်တန်းတဲ့ ခရီးသည်က အပေါ်လွှာ၊ ရေသည်မလေး က အောက်လွှာ။ မောင်သင်းပန်ရဲ့ ကဗျာမှာ လိပ်ခုံးခန်းမကျယ်ထဲက ပေကလပ် ပေကလပ်တွေက အပေါ်လွှာ၊ ကဗျာဆရာနဲ့ ပိတောက်က အောက်လွှာ။ နရီမင်းရဲ့ ကဗျာကတော့ အပေါ်လွှာရဲ့ အမြင်ကို ဖော်ပြတာပါ။ အောက်လွှာ

(ရေသည်မလေး)ရဲ့ ဆင်းရဲခြင်းကို အပေါ်လွှာ (အထက်တန်းတွဲခရီးသည်)က ဘီယာနဲ့ မျှောချလိုက်ရပါသတဲ့။ ပျင်းပျင်းရှိနေတဲ့ အပေါ်လွှာကလူက ဝမ်းစာရုန်းကန် နေရတဲ့ အောက်လွှာတွေရဲ့ ဘဝကိုကြည့်ပြီး စိတ်ပျက်လက်ပျက် ရှုတ်ချလိုက်တာလား။ ဒါမှမဟုတ် ဘီယာနဲ့ ဖိနပ်မြည်းလိုက်တာပဲလား။ နရီမင်းကဗျာမှာ စေတနာသက်ရောက် ပုံက ကျွန်တော်တို့အတွက် မအီမလည်ဖြစ်စရာကြီးပါ။

မောင်သင်းပန်ရဲ့ ကဗျာမှာတော့ အောက်လွှာက (ကဗျာဆရာနဲ့ပိတောက်) အပေါ်လွှာ (လိပ်ခုံးခန်းမကျယ်ထဲက ပေကလပ် ပေကလပ်တွေ)ကို ရှုတ်ချတဲ့ သဘောမပါပါဘူး။ ကိုယ့်အကြောင်းကိုပဲ ကိုယ်ပြောကြတာပါ။ ကဗျာဆရာနဲ့ ပိတောက် အောက်လွှာချင်း စာနာနားလည်မှု၊ ယိုင်းပင်းမှု၊ ရင်းနှီးချစ်ကြည်မှု၊ ရင်ခုန်မှုကိုပဲ မောင်သင်းပန်က ဖော်ပြသွားပါတယ်။ မောင်သင်းပန်ရဲ့ ကဗျာမှာ စေတနာသက်ရောက်ပုံက ရှင်းပါတယ်။ အောက်လွှာရဲ့ (အပေါ်လွှာ အကြောင်းမပါတဲ့) အမြင်သန့်သန့်ပါ။

ပိုပြီးချစ်စရာကောင်းတာက မောင်သင်းပန်ရဲ့ အောက်လွှာ (ပိတောက်)ကို ဖွဲ့တဲ့ အဖွဲ့ကလေးပါ။

ရှင်ဟာလေတဲ့
လက်နှစ်ဖက်ကို လှည်းဦးဒေါက်ကိုထောက်ပြီး
ပိတောက်ကတော့
ဇာတ်လိုက်မင်းသမီး “ဟယ်လင်ဟန့်” အပြုံးနဲ့ပေါ့။

နရီမင်းရဲ့ ကဗျာထဲက အောက်လွှာ (ရေသည်မလေး)မျှောတော့ အပေါ်လွှာရဲ့ ဘီယာနဲ့ မြည်းစရာအမြည်းဖြစ်ခဲ့ရ ရှာပေတာပဲ။

ကဗျာနဲ့ ကဗျာဆရာရဲ့ စေတနာကိစ္စမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ အနေနဲ့ ကဗျာ ရေးသူရဲ့ စေတနာသန့်သန့် သက်သက်ရှိတယ် (ကဗျာမှာ ရိုးဂုဏ်လည်း ပါတယ်)လို့ ယူဆပြီး နောက်ထပ်နှစ်သက်မိတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကတော့-

အမှန်နဲ့အမှားများ

အုတ်ခုံလေးပေါ်မှာ
ကျောင်းကပြန်လာတဲ့ ကလေးတချို့
သူတို့လေ့ကျင့်ခန်းစာအုပ်တွေ ကိုယ်စီထုတ်လို့
စာအုပ်ထဲက
အမှန်နဲ့အမှား သင်္ကေတတွေ
(ဒီသင်္ကေတတွေက
သူတို့မိဘတွေအဖို့တော့

အရေးကြီးမှာ အသေအချာပါပဲ)
 တစ်ဦးချင်းစီ ရေတွက်ကြ။
 ပြီးတော့
 ဘယ်သူက အမှန်အများဆုံး
 ဘယ်သူက အမှားအများဆုံးဆိုတာ
 ရယ်ရယ်မောမော
 အော်ဟစ်ကြေညာလိုက်ကြတယ်။ ။

လင်းတည်ဦး
 [မြားနတ်မောင်]

နောက်ဆက်တွဲ

ဒီလ (၁၉၉၉ ဧပြီ) မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေ့ထဲမှာပဲ ကျွန်တော်တို့ နောက်ဆက်တွဲ ပြောဖြစ်ကြတာကတော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ (တချို့)ရဲ့ အနက်အဓိပ္ပာယ် ဝှက်လွန်းခြင်း ကိစ္စပါပဲ။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို နာလည်ရေး (ခံစားမှုနဲ့နားလည်ရေး)မှာ ခေတ်ပေါ် ကဗျာက အနက်အဓိပ္ပာယ်ဝှက်လွန်းတာ (ဒါမှမဟုတ် ဝှက်နေတာ) ဟာ အဟန့်အတား တစ်ခုလို ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီသဘောကို ကဗျာ (၃)ပုဒ်နဲ့ ပြောကြည့်ပါရစေ။
 ပထမဖတ်စေချင်တဲ့ ကဗျာက မိုဗ်းဇော်ရဲ့ “ဘဝသစ်ပင်” ကဗျာ။ (ရနံ့သစ်)

သက်တံလေးအကွေး
 ငှက်ကလေးတွေတေးဆိုမှ
 ငါ့သစ်ပင်မှာ
 ပန်းတွေပြန်ပြီးပွင့်မှာလား
 မနက်ဖြန်ဟာ ဘယ်တော့လဲ။
 ခုတော့
 ငါ့သစ်ပင်ဟာ
 ထင်းဖြစ်ခဲ့ပြီ။ ။

မိုဗ်းဇော်ရဲ့ကဗျာကို ကျွန်တော်တို့ (ခံစားမှုနဲ့) နားလည်နိုင်ကြပါတယ်။ ကဗျာက လွယ်ကူ ရှင်းလင်းလွန်းလှတယ်လို့တောင် တချို့ပြောချင်ကြမှာပါ။ အခု နောက်ထပ် ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုလည်း ဖတ်ကြည့်ပါဦး။ ခရမ်းပြာထက်လူရဲ့ “တော” ကဗျာ။ (စတိုင်သစ်)
 ရေတံခွန်ကို နားနဲ့ပြေးကပ်ထား

သစ်ပင်တွေ သီချင်းဆိုကြမ်းလည်းရတယ်
 လူစစ်စစ်က စတင်စိမ်းလန်းတာ
 ဒါ၊ ပထမဆုံး...
 မြို့ကြီးမှာ
 မေတ္တာထားပြီး
 မိုးရာသီ ရောက်လာပုံကို
 မိန်းမတစ်ယောက်
 နောက်ကျောဖြတ်လျှောက်သွားပုံနဲ့ ပြတာတောင်
 မထူထောင်နိုင်တဲ့စိတ်
 ခု
 တောမှာပိတ်မိနေခဲ့ပြီ။ ။

ခရမ်းပြာထက်လူရဲ့ ကဗျာကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုပဲကြိုးစားပြီး
 ခံစားကြည့်သော်လည်း ခံစားလို့ မရနိုင်လောက်အောင်ကို ခက်ခဲနက်နဲလွန်းနေပါတယ်။
 (ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကလူတွေ မခံစားနိုင်တာကိုသာ ပြောတာပါ။ အခြား
 ခံစားနိုင်တဲ့သူတွေရှိချင် ရှိနေပါလိမ့်မယ်) ဒီတော့ အဲဒီ “တော” ကို ခံစားမှုနဲ့
 နားလည်ဖို့ဆိုတာ မလွယ်ကူလှပါ။

ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ ဒီတော့ကာ လွယ်ကူရှင်းလင်းခြင်းဟာ ပြဿနာမဟုတ်
 အနက်အဓိပ္ပာယ်ရှာရလွန်း ငုပ်လွန်းခြင်းကသာ ပြဿနာဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့
 ယူဆပြောဆိုမိကြပါတယ်။ အခု ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ထပ်ပြီး ဖတ်ကြည့်ပါဦး။

ဒဏ်ရာ

ငါ့မှာ
 တဖြည်းဖြည်းလေးလံလာတဲ့
 ဦးခေါင်းတစ်လုံးရှိတယ်
 တစ်လမ်းလုံး ပခုံးပေါ်မှာ ညွတ်ကျလို့။
 ငါ့မှာ
 တဖြည်းဖြည်းဆူဝေလာတဲ့
 နှလုံးသားတစ်ခုရှိတယ်
 တစ်ညလုံး ရင်အုံထဲမှာ လောင်မြိုက်လို့။
 ချစ်ခြင်းမေတ္တာလား
 အစာရေစာလား

သူတို့က ပျောက်ဆုံးသွားတဲ့ မျှော်လင့်ချက်တွေအကြောင်းမေးတယ်
ငါက မိုးကောင်းကင်ပေါ်က ကြယ်တာရာတွေဆီ ညွှန်ပြလိုက်တယ်။

မိုးဝေး
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဒီကဗျာကတော့ သိပ်ပြီး လွယ်ကူ ရှင်းလင်းနေသလို သိပ်ပြီးတော့လည်း
အနက်အဓိပ္ပာယ်ဝှက်လွန်း ငုပ်လွန်းနေတာမျိုး မရှိပါ။ ကျွန်တော်တို့ဖတ်ပြီး ခံစား
နားလည်နိုင်ခဲ့ကြကြောင်းပါဗျာ။

*

5

ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ (၂၀) ကဗျာကဖေးတေးရီးယားကလေးကနေပြီး (၁၉၉၉) လစဉ်ထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကဗျာတွေကို ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်မီသလောက် လေ့လာတင်ပြခဲ့တာဟာဆိုရင်၊ အခု ဆောင်းပါးဟာ ပဉ္စမမြောက်ပါ။ ဒီဆောင်းပါးမှာ မေလထုတ်မဂ္ဂဇင်း အသီးသီးက ကဗျာတချို့အကြောင်း ပြောဖို့ပါပဲ။

မပြောခင် ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ (၂၀) ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ ထုံးစံအတိုင်း ပြီးခဲ့တဲ့ဧပြီ မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကျွန်တော်တို့အကြိုက်ဆုံးဖြစ်ခဲ့တဲ့ ကဗျာကို အရင်ဆုံး ပြန်လည် ဖော်ပြပါရစေ။

နောက်ဆက်တွဲပိတောက်

စာအုပ်ဆိုင်ရှေ့မှာ ငေးနေတုန်း
ဖြုန်းဆို
ကျွန်တော့်ပရုံးကို လာပုတ်တယ်။
“ဘယ်သူပါလိမ့်”
“ပိတောက်လေ
ကျွန်မနာမည် ပိတောက်လေ၊ မမှတ်မိတော့ဘူးလား”
ပင်လယ်ရေစိုစွတ်နေတဲ့ ကားရှေ့မှန်တစ်ချပ်ဟာ
“ပိုင်ဗာ” တစ်ချက် ယက်ချလိုက်တယ်
ဪ... ပိတောက်ပါလား။
အရင်တုန်းက
ကျွန်တော် ပိတောက်ကို မျှော်တယ်
အခု
ပိတောက်က ကျွန်တော့်ကို ဖြတ်သန်းတယ်။

ပြန်လည်တွေ့ဆုံခြင်းဆိုတာ
 ငရုတ်သီးစပ်စပ်
 နှမ်းဖတ်ချဉ်သုပ်တစ်ပွဲပါပဲ ပိတောက်ရယ်။
 အဲဒီည
 ဂျပန်ဖရဲသီးစိတ် တစ်စိတ်
 ကောင်းကင်မှာ ချိတ်ထားတဲ့ည။
 လိပ်ခိုးခန်းမကျယ်ကျယ်မှာ
 ပေကလပ် ပေကလပ်တွေ ဧည့်ခံပွဲကျင်းပတဲ့ည။
 လမ်းဘေးဆိုင်တစ်ဆိုင်မှာ
 ကျွန်တော်နဲ့ ပိတောက်ထိုင်ကြတယ်။
 ကျွန်တော်က
 ရှင်နေမင်းကြီးထဲက စိတ်ကူးရုပ်ပုံအကြောင်းပြောတယ်
 မိုးဦးလေဦး အကြောင်းပြောတယ်
 တိုက်ကြီးများနဲ့ သမုဒ္ဒရာအကြောင်းပြောတယ်
 ပိတောက်က
 ကြက်သွန်တစ်တက် နှစ်တက်အကြောင်းပြောတယ်
 လေဘာတီရဲ့ “တုံးကျော်မ” သီချင်းအကြောင်းပြောတယ်
 “ယမား” ကိုဖြတ်ခဲ့တဲ့ “အေးမ” အကြောင်းပြောတယ်
 ကြာတော့လည်း
 စကားလုံးတွေဟာ
 စားပွဲရုံပေါ်မှာ
 ခေါက်တိုပြန်လိုက် ခရီးရှည်သွားလိုက်နဲ့
 “အာရင်ဘတ်”ရဲ့
 မော်တော်ကား တစ်စင်းဖြစ်သွားရောလေသလား။
 ကြံရည်နှစ်ခွက် ရောက်လာတယ်
 ရေခဲနည်းနည်း ဟုတ်ရဲ့လား
 “နဲ့သာပု” တစ်စက်နှစ်စက်ပါရဲ့လား
 “မိသားစု” ဆေးပေါ့လိပ်ထားရဲ့လား။
 ကျွန်တော်မေးခွန်းတွေဟာ
 ပင့်ကူအိမ်လို နှောင်ဖွဲ့သွားတယ်။
 ရှင်ဟာလေ...တဲ့
 လက်နှစ်ဖက်ကို လှည်းဦးဒေါက်လိုထောက်ပြီး

ပိတောက်ကတော့

ဇာတ်လိုက်မင်းသမီး “ဟယ်လင်ဟန့်” အပြုံးနဲ့ပေါ့။ ။

မောင်သင်းပန်

[ကလျာ]

ခါတိုင်းလိုပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ ဆုံစည်းနေကျ တနင်္ဂနွေ လက်ဖက်ရည်ခိုင်းကလေးမှာ(၁၉၉၉) မေလ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေကို ဖတ်ပြီး ဆွေးနွေးကြရင်းက ၁၉၆၇ ခုနှစ်မှာ ပုဂံစာအုပ်တိုက်က ထုတ်ခဲ့တဲ့ “ပန်းဈေးခင်း” ကဗျာစာအုပ်ထဲက-

၂၉-၁၀-၆၇ ရက်စွဲနဲ့ ရေးထားတဲ့ “ကဗျာမိတ်ဆွေများသို့” ဆိုတဲ့ အမှာစာကို သတိတရ ထည့်သွင်းပြောဖြစ်ခဲ့ကြပါတယ်။

“အနာစင်တဲ့ပန်းကို ရွေးကောက်ပြီး နှစ်သက်သလို ပန်ကြပါ။ ပန်းအလှကို ဈေးခင်းသူထက် ပန်သူက ပိုမြင်ပါတယ်” တဲ့။

ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများဟာ ဈေးခင်းသူနှင့် ပန်သူနှစ်ဦး နှစ်ဖက်ရဲ့ကြားမှာ အလှခံစားချင်တာပါ။ ဒီဆန္ဒနဲ့ ကျွန်တော်တို့ မေလ မဂ္ဂဇင်းတွေထဲ ဖတ်လိုက်တော့-

အတွေးနှင့် စကားလုံးရွေးချယ်မှု

ကဗျာကောင်းတစ်ပုဒ်ဆိုတာ အဓိကအားဖြင့်တော့ ဘာမှ ထွေထွေထူးထူး များများစားစား လိုအပ်လှတယ် မထင်ပါဘူး။ နှစ်ချက်ပါပဲ။ (၁) အတွေးစိတ်ကူး ဆန်းသစ်မှု (၂) စကားလုံးအသုံးအနှုန်း ဆန်းသစ်မှု၊ ဒီနှစ်ချက်ပဲ အဓိကလိုတယ်လို့ ကျွန်တော်တို့နားလည်လာမိပါတယ်။ ဆိုလိုတာက ကဗျာအတွေး (Poetic thought) နဲ့ စကားလုံးရွေးချယ်မှု (Choice of word) ဒီလိုပြောရမယ် ထင်ပါတယ်။ ကဗျာတစ်ပုဒ်ဟာ ဒီနှစ်ခု (အတွေးနဲ့ စကားလုံးရွေးချယ်မှု) ခြုံဝန်း သိမ်းပိုက်မိနေပြီ ဆိုရင်တော့ အဲဒီမှာ ကဗျာရဲ့ အလှဓာတ် (Sense of beauty) စီးဝင်နေပြီလို့ ဆိုရမှာ မဟုတ်လား။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေ အများစုကိုဖတ်ရင် အဲဒီအလှဓာတ် အထူအပါး၊ အနည်းအများကိုလိုက်ပြီး ကျွန်တော်တို့ ဖတ်တဲ့အခါ (ခံစားတဲ့အခါ) မချင့်မရဲဖြစ် ဖြစ်နေမိတဲ့ ကိစ္စကို အရင်ပြောချင်ပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ သိမြင်နားလည်သလောက်ပါ။ ဝေဖန်တာ မဟုတ်ပါဘူး။ ပြောကြည့်ရအောင်။

ဇော်(ပျဉ်းမနား)၊ နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)

ဟောဒီ မေလကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ကြည့်စေလိုပါတယ်။ [ဇော် (ပျဉ်းမနား) “ဝံပုလွေလာဆင်ကို ငြင်းနိုင်သူရှိရဲ့လား” မဟောသိ]

သရဏာဂုံ တင်တယ်ဆိုတာ
 ငါနည်းနည်းတော့ မှတ်မိတယ်ကွာ
 လူဆိုတာ တစ်နေ့သေရမှာ
 အေး သေရင်မြုပ်ပစ်ရမယ့် အပိုင်းပေါ့ကွာ
 ဒါပါပဲ သည့်ထက်ပိုသေးလား
 ဂျက်လန်ဒန်ရဲ့ ဇာတ်ကောင်ကပြောသွား
 အို... သံသရာကို တံခါးခေါက်သူများ
 သို့သော် သို့လောနဲ့သာရှည်လျား
 ကဲ... လာဆင်ကို ငြင်းချင်သလား
 ကန့်ကွက်ဖို့၊ ဆန့်ထွက်ဖို့ အဆင်သင့်ဖြစ်ပြီလား
 ယန်းပေါဆတ်လို သေခြင်းကို ခြေဆင်းပေးမလား
 တန်ခိုးရှင်(ဖန်ဆင်းရှင်) အလိုနဲ့ မာနတင်းချင်သေးလား
 နှစ်ပေါင်းရာထောင်ကျော်မက မှန်ဆဲတရား မမှား
 “ရုပ်ဘဝအလိုမှာ ဗုဒ္ဓကို သတိထားအရှိတရား”
 “ဇရာ အနတိတောတိ” တဲ့ အဘိဏှာသုတ်အကြား
 ဇရာကို အန်တု မာန်တစ်ခုတည်းနဲ့တော့ မရှင်းနိုင်ရာတကား
 စိန်ဗေဒါ အလိုအရ ငါသေပြီ၊ သို့သော် လို့ဖြင့်ဆိုနိုင်လား
 မရှိသုံးလေ “ယွီကုန်းတောင်ဖြူခြင်း”ကို ကြည့်ပါသား
I die but other carry on တဲ့ တစ်ခါသားက
 အာဂကဗျာတစ်ပုဒ်
 ဇရာမ “မဟာအလုပ်ပါတကား”
 နှစ်ပေါင်းရာထောင် လက်ဆင့်ကမ်းစေသား။ ။ ။
 [“ဇရာ ဓမ္မော မှီဇရံ
 အနတိတောတိ အဘိဏှံ
 ပစ္စဂဝက္ခိ တဗ္ဗံ”

(အဘိဏှာသုတ်-ပထမပိုဒ်)

ဒီကဗျာမှာ အတွေးအနေနဲ့ ပြောရရင် သေခြင်းတရားကို ကဗျာဆရာက
 တွေးမိတာပါပဲ။ ဒီလိုဖြစ်နိုင်တယ် မဟုတ်လား။ စကားလုံး ရွေးချယ်မှုကိုကြည့်ရင်
 ကဗျာဆရာရဲ့(တကူးတက) အားထုတ်မှုလို့ ယူဆရနိုင်တဲ့ ပါဒအဆုံးတွေမှာ
 “အား”ကာရန် (သရသံ)တွေကို တန်းစီချ ရေးသွားတာကို တွေ့ရမယ်။

ကဗျာတစ်ပုဒ်အနေနဲ့ ဖတ်သူကို အာရုံခံစားမှုပေးဖို့ထက် ဆင်ခြင်တုံတရား
 ဆီကို တွန်းလွှတ်နေသလို ဖြစ်နေသလားလို့ ထင်စရာပါ။ ဖတ်သူက အာရုံသိကနေ

ဆင်ခြင်သိဆီကို တစ်ဆင့်ချင်း သွားရမယ့်လမ်းကြောင်းမှာ ကဗျာဆရာက တစ်ခါတည်း တန်းပြီး ဖတ်သူကို နိဗ္ဗာန်ရောက်ကြောင်း တရားဟောသလို ဖြစ်မနေဘူးလား။ ကဗျာက ကဗျာမဆန်တော့ဘူး။ ကဗျာရဲ့ အလှဓာတ်လည်း နည်းသွားတယ်လို့ ထင်စရာပါ။ အတွေးနဲ့စကားလုံးရွေးချယ်မှုက ထူးထူးခြားခြား ကဗျာဆန်မှုဘက်ကို မပို့ပေးနိုင်တော့။

ဒါ ဘာကြောင့်လဲ။ ဒီကဗျာမှာ ဒဿနတွေကို ပျစ်ပျစ်ခဲခဲ ချရေးပြထားတာမို့လို့ ပါပဲ။

ကျွန်တော်တို့ ကြားနာဖူးတဲ့ စကားကောင်းခွန်းမြိန်တစ်ခုကိုတော့ ပြောခွင့် ပြုပါ။ ကဗျာဟာ ဒဿနတွေကို ချရေးထားတာ မဟုတ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာထဲမှာ ဒဿနပါပါတယ်တဲ့။

ပြောခဲ့သူက ဒေါက်တာငွေစိုးဖြစ်ပါတယ်။ ဘယ်မဂ္ဂဇင်းမှာ ဘယ်တုန်းက ပြောခဲ့တာလဲဆိုတာတော့ အတိအကျ မမှတ်မိတော့ပါ။ ခွင့်လွှတ်ပါ။

ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ နားလည်မိသလောက်ဆိုရင် ကဗျာဟာ ရိုမန်တစ်ဖြစ်ရမယ်။ ရိုမန်တစ်ဖြစ်ရင် ဖီလိုဆိုဖီကို ဆိုက်မှာပါ။ လူပြိုနိုးသိ လောက်ပါ။ ပညာရှင်သိတော့လည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဇော် (ပျဉ်းမနား)ရဲ့ အဲဒီကဗျာ ကိုတော့ “နိဗ္ဗိန္ဒစကားပြေ” ဖြစ်သွားရတာတယ်လို့ မချင့်မရဲခံစားမိကြပါတယ်။

ဒါနဲ့ တစ် ဆက် တည်း ကျွန်တော် တို့ ပြော ဖြစ် ကြ တဲ့ မေလကဗျာတစ်ပုဒ်ကတော့ နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)ရဲ့ ကဗျာဖြစ်ပါတယ်။ (“ဂစ်တာကို နောက်ပြန်တီး” စတိုင်သစ်)

အသက်ရှူသံကို စည်းချက်ထပ်မြင့်လိုက်တယ်။
အိမ်ရှိပေမဲ့ အိမ်ပြန်ချိန်က မရှိသေးဘူး။
ရုံပြည့်ရုံလျှံ သောကတွေနဲ့
ဂစ်တာကို အကွက်စိပ်စိပ် နောက်ပြန်တီးခတ်။
ဘီယာဘူးကို ဖောက်ပစ်လိုက်ဖို့
ဘဝက သိပ်လွယ်ကူလွန်းတယ်။
အိမ်တံခါးဝဆိုတာ ဘယ်တော့မှ မအေးစက်ဘူးမိတ်ဆွေ။
ပွင့်ထွက်လာတဲ့ အမြှုပ်တွေနဲ့
ဂစ်တာကို ဆူဆူဝေဝေ နောက်ပြန်တီးခတ်။
စီးကရက် မီးခိုးငွေ့တွေက မျက်နှာကြက်ကို တွန်းရွှေ့တယ်။
မိသားစုလောက် ဘယ်ကောင်းကင်မှ ကြယ်မစုံဘူး။
ကျယ်လျားမှုန်ရီတဲ့ စင်မြင့်ပေါ်
ကြိမ်နှုန်းမြင့် ဆန္ဒကြိုးတစ်စုံစာနဲ့
ဂစ်တာကို ပင့်မြှောက်နောက်ပြန်တီး။ ။

နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)ရဲ့ အဲဒီကဗျာမှာ အတွေးက အိမ်နဲ့မိသားစုကို တွေးတဲ့အတွေးလို့ ယူဆမိပါတယ်။ တစ်နည်း ဘဝကို နေထိုင်ခြင်း ဖြစ်မယ်ထင် ပါတယ်။ စကားလုံး ရွေးချယ်ပုံကို ကြည့်ရင်တော့ ကဗျာသုံးပိုဒ်၊ တစ်ပိုဒ်ချင်းဆီမှာ ငြင်းပယ် ခြင်းကို ငြင်းပယ်ခြင်း (**Negation of negation**)သဘော သက်ရောက်နေတဲ့ ဝါကျသုံးစုံစီနဲ့။

ကျွန်တော်တို့ ခံစားမိသလောက် နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)ရဲ့ ကဗျာထဲမှာ မိသားစုရှိရာအိမ်ကို မပြန်ရဲလို့လား၊ မပြန်ချင်လို့လား၊ ချီတုံချီတုံဖြစ်နေတဲ့လူတစ်ယောက် ကို ပြေးမြင်မိပါတယ်။ “အိမ်ဆိုတာ ပြန်ရမယ်”ဆိုတဲ့ သဘောတရားကို ကဗျာဆရာက ပြောချင်ပုံရပါတယ်။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာဆရာပြောပုံက ဓမ္မကထိကလေ မဆန်ပါဘူး။ ဆင်ခြင်တုံတရားဆီကို အတင်း တွန်းမလွှတ်ပါဘူး။ ဖတ်သူကို အာရုံခံစားခွင့် အရင်ပေးထားပါတယ်။ အာရုံသိကနေ တစ်ဆင့်ချင်း ဖြတ်လာတဲ့ ဖတ်သူကို မိမိရရ ပိုင်ပိုင်နိုင်နိုင်ကြီး ဆင်ခြင်သိတစ်ခု ပေးလိုက်တာပါ။

အိမ်ဆိုတာ ပြန်ရမယ် (မိသားစုဘဝကို နေထိုင်ရမယ်)ဆိုတဲ့ သဘောရောက် အောင် ခံစားမှုကနေ အသိဉာဏ်ဆီကို ဆိုက်အောင် ကဗျာဆရာက အိမ်မပြန်ရဲလို့လား၊ ဒါမှမဟုတ် အိမ်မပြန်ချင်လို့လား ဖြစ်နေပုံရတဲ့ မတင်မကျလူ (အိမ်ရှိပေမဲ့ အိမ်ပြန်ချိန်က မရှိသေးဘူး)ကို အိမ်ပြန်ရဲအောင် ဒါမှမဟုတ် အိမ်ပြန်ချင်စိတ် ဝင်လာအောင် ခံစားမှုပေးလိုက်တာက (အိမ်တံခါးဝဆိုတာ ဘယ်တော့မှ မအေး စက်ဘူးမိတ်ဆွေ)တဲ့။

ဒီလူ ခေတ်မီမီ ဘုံဆိုင်တစ်ခုထဲမှာ ချောင်ပိတ်မိနေလေသလား။ (ဘီယာဘူးကို ဖောက်ပစ်လိုက်ဖို့ ဘဝက သိပ်လွယ်ကူလွန်းတယ်)တဲ့။ (စီးကရက်မီးခိုးငွေ့တွေက မျက်နှာကြက်ကို တွန်းရွှေ့တယ်)တဲ့။ ဒီလူသောကတစ်ခုရဲ့ မွန်းညှပ်နေလေသလား။ ခင်ဗျားတို့ ကျွန်တော်တို့ လိုပါပဲ။ ဒီလူမှာလည်း သူ့ **worry** နဲ့သူ ရှိမှာပဲပေါ့။ ရှိနိုင်တာပဲပေါ့။ ဘယ်လိုပဲရှိရှိ နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)က ဖတ်သူကို လှပစွာ အာရုံ ဖမ်းစားပြီး တရားပြသွားပုံ၊ ဆင်ခြင်စရာ ပေးသွားပုံလေးက လွတ်လှပ။ ဟောသလိုဗျာ။

“မိသားစုလောက် ဘယ်ကောင်းကင်မှ ကြယ်မစုံဘူး”

ဒါ၊ ချီတုံချီတုံဖြစ်နေတဲ့ မတင်မကျ လူတစ်ယောက် သူ့အိမ်ကို သူ့မိသားစု ရှိရာကို အမြန်ဆုံး ပြန်ရောက်သွားစေနိုင်တဲ့ အလှဓာတ်ပဲ မဟုတ်လား။ ဒီအတွက် နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)ရဲ့ ကဗျာက ရိုမန်တစ်ဖြစ်တဲ့ ကဗျာပါ။ ကဗျာဆန်ပါတယ်။

ဇော် (ပျဉ်းမနား)နဲ့ နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)တို့ရဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်မှာ ဇော် (ပျဉ်းမနား)က သေရေး၊ နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ) ကနေရေး၊ ဒါ သူတို့ ကဗျာတွေ ကပေးတဲ့ အတွေးကို ကျွန်တော်တို့ ဆက်တွေးဖြစ်ကြတာပါ။ နိုင်မွန် (နှင်းဆီတစ်ရာ)က ဒဿနတွေကို ချမရေး။

ကဗျာရဲ့အတွေးနဲ့ စကားလုံးရွေးချယ်မှု ခြုံဝန်းသိမ်းပိုက်ပြီး ဖြစ်ပေါ်လာတဲ့ ကဗျာရဲ့ အလှဓာတ်အကြောင်းကို ဆက်ရအောင်။

မောင်ဆေးရိုး၊ ကိုစိမ်းလန်း (သုံးခွ)

မေလကဗျာတစ်ပုဒ်၊ မောင်ဆေးရိုး ရေးတာပါ။ တစ်ကိုယ်တော်ပြပွဲလို့ မဂ္ဂဇင်းက ဖော်ပြထားပါတယ်။ (“ရုပ်ရှင်”၊ သောင်းပြောင်းတွေလာ)

ပေါင်မုန့်က အလည်မလာဘူး
အဲသလို စန့်စန့်ကြီး အလျားလိုက်ဖြူရော်နေပုံ
ရိုးစင်းတဲ့ ရွဲ့စောင်းမှုထဲမှာ အဆန်းတကြယ်နေတာရှည်ရင်း
ငြီးငွေ့ဖွယ် အထင်ကရဖြစ်သမျှအပေါ် လူသိရှင်ကြား လှုပ်ခါချ
စက်ရုံမီးခိုးဖြူဖြူ ဓာတ်ရထားညှော်နဲ့နဲ့မှတစ်ပါး ဆုံးရှုံးစရာ
ခင်ဗျားနေသာပါရဲ့လား ကမ္ဘာကြီး အဲဒီဝါကျ မဆုံးခင်
ကပွဲခန်းမ ဖယောင်းတိုင်ဟာ ရှန်ပိန်ဖွင့်သံနဲ့ မိမွေးတိုင်း
ဖမွေးတိုင်း လောင်ကျွမ်း
လွှတ်တင်ထားတဲ့ မိုးပျံတံတားပေါ် ကိုယ့်နည်းကိုယ့်ဟန်
ဝမ်းစာမူ တရွရွတက်
ပလက်ဖောင်းတစ်ခုလုံး အများတကာ ငွေကြေးနဲ့နဲ့
တဖွဲဖွဲ အဖြူ အနီအဝါ
သူ့ကိုယ်သူ မှန်ဘီလူးလို ခုံးထရင်း
မျက်နှာလွှဲတော်မူလောက်အောင်
ဘာများအလေ့ကျ ပေါက်ဦးမလဲ
အင်တာနက်ဦးထုပ်နဲ့ မြို့ကြီး
ပင်လယ်ကတော့
လူခြေတိတ်ချိန်ကို ပါးစောင်မှာခဲရင်း
စဉ်းစားခြင်းအသစ်ကို များနေရဲ့။ ။

မောင်ဆေးရိုးကဗျာကို ဖတ်ပြီးသွားရင် ဟောဒီကဗျာကို ဆက်ဖတ်ပါဦး။
မေလကဗျာတစ်ပုဒ်ပါပဲ။ ကိုစိမ်းလန်း (သုံးခွ) ရေးတယ်။ (“မြို့ဟောင်း”၊
မြားနတ်မောင်)

ကြားရဲ့လားကွယ်
သဲ့သဲ့လေးမှာ
တကယ့်ရေးရေးလေး
ပရီး... ဝေးဝေးက

နွဲ့နွဲ့လေး လာနေတာ
 တယောသံ စစ်စစ်ပါ။
 လရိပ်အောက်က
 သစ်ရွက်ကလေးတွေ စိမ်းတယ်။
 စံပယ်ရနံ့တွေကလည်း
 ဖွဖွလေးမွှေးတယ်။
 ခက်တယ်
 ငိုချင်လျက်မို့
 လက်မတို့ကြပါနဲ့။
 မတူးဖော်ရက်သမို့
 ဒိုင်ယာရီမြို့ဟောင်းထဲက
 ပန်းပွင့်ရုပ်ကြွင်းတွေ
 သူ့နေရာမှာ (သူ့အတိုင်းသာ)
 ခြေရာလက်ရာ မပျက်
 အိပ်စက်ကြပါစေကွယ်။ ။

အဲဒီလိုပါ။ မောင်ဆေးရိုးနဲ့ ကိုစိမ်းလန်း (သုံးခွ) ကဗျာနှစ်ပုဒ်မှာ ကျွန်တော်တို့ (လူပြိန်းတွေ) တွေးမိတဲ့ အချက်ကတော့ ကဗျာရဲ့ အတွေးရှုပ်တာနဲ့ အတွေးရှင်းတာ ကိုပါပဲ။ မောင်ဆေးရိုး “ရုပ်ရှင်” ကရှုပ်ပြီး၊ ကိုစိမ်းလန်း (သုံးခွ) “မြို့ဟောင်း” က ရှင်းတယ်လို့ ယေဘုယျ ဆိုရမှာပါ။ မောင်ဆေးရိုးကဗျာကို ခံစားဖို့ ကျွန်တော်တို့ အသည်းအသန် ကြိုးစားပမ်းစား အားထုတ်ယူရပါတယ်။ ကိုစိမ်းလန်း (သုံးခွ)ရဲ့ ကဗျာကတော့ ကျွန်တော်တို့ ရင်ဘတ်ထဲကို လျှော့ခနဲ တစ်ချက်တည်းနဲ့ ကျင်းဝင် ပါတယ်။

ကဗျာရဲ့အတွေးဟာ ဒီလိုရှုပ်နေရင် ရင်ဘတ်ထဲ လွယ်လွယ်ကူကူ မရောက်ဘဲ ရှင်းနေမှ ရောက်ချင်တာလား။ ကျွန်တော်တို့ တွေးမိကြတာပါ။ ရှုပ်လို့လည်းမဟုတ်၊ ရှင်းလို့လည်းမဟုတ်၊ မရှုပ်မရှင်းဆိုရင်ကော၊ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားကြတာပါ။

နောက်ဆုံးတော့ ဒီနေ့ကဗျာ (ခေတ်ပေါ်ကဗျာ)ဟာ စကားပြေဖြစ်နေတာတို့၊ စကားပြေဆန်နေတာတို့ကို သိပ်ပြီး ဂရုဓမ္မမပြုကြတော့ဘူး ထင်ရလေတော့ ဘာက ဂရုဓမ္မလည်းဆိုရင် အဲဒါကဗျာအတွေးပါပဲ။ ကဗျာအတွေး အရေးကြီးပါတယ်။ ကဗျာအတွေးမှာ ကဗျာရဲ့ အလှဓာတ် စီးဝင်နေပြီးသားပါ။ ဘယ်လိုကဗျာအတွေး၊ ဘယ်လိုအလှဓာတ်လဲ။ ဆက်ပြောပါရစေ။

ခင်ဇော်မြင့်၊ ဝိုင်ချို

လှတယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ သုံးသပ်မိတဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်၊ တစ်ပုဒ်က-

တောင်သမန်

လူတစ်ယောက်
အင်းရေပြင်ကိုကြည့် စိတ်ကူးခွဲလိမ့်မယ်
အဲဒီစိတ်ကူးဟာ အခု တံတားဖြစ်လို့
အဲဒီတံတားပေါ်မှာ အခု ကျွန်တော်တို့
လမ်းလျှောက်လို့
အင်းရေပြင်ကိုကြည့်လို့
စိတ်ကူးလို့။ ။

ခင်ဇော်မြင့်
[ကလျာ]

နောက်တစ်ပုဒ်က-

တောအုပ်

ကိုယ်က မိုးရွာထားတဲ့ ညမို့
ထပ်ညို့ရမှာလည်း အားနာ
မျက်နှာပေါ်က အကြောစိမ်းကလေးကိုလည်း မေ့မရ
နောက်ဆုံး
ဆောင်းထားတဲ့ ထီးကိုပဲ ပိတ်ချလိုက်တယ်။ ။

ဝိုင်ချို
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်ဟာ သာမန်တော့ဘွဲ့၊ တောင်ဘွဲ့တွေတော့ မဟုတ်ကြပါဘူး။
ခင်ဇော်မြင့်ရဲ့ “တောင်သမန်” က တောင်သမန်အစစ်ထက် ကျယ်ဝန်းပြီး၊ ဝိုင်ချိုရဲ့
“တောအုပ်” ကလည်း တောအုပ်အစစ်ထက် ကျယ်ဝန်းတဲ့ ခံစားမှုတွေရှိပါတယ်။
လှတယ်လို့ သုံးသပ်မိတဲ့ ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်အတွက် အကြောင်းပြချက် မလိုပါ။

[ခင်ဇော်မြင့်အတွက် သီးခြားပေးချင်တဲ့ မှတ်ချက်ကတော့ သူ့ရဲ့ **Out-door** လက်ရာတွေ ထူးခြားသစ်လွင်နေမှုပါ။ မေလမဂ္ဂဇင်းတွေထဲမှာပဲ ခင်ဇော်မြင့်ရဲ့
“ကျုံး” (ရနံ့သစ်)၊ ပြီးခဲ့တဲ့ မတ်လတုန်းက “တန့်ကြည့်တောင်” (မြားနတ်မောင်)
အဲဒီလို ခင်ဇော်မြင့်ရဲ့ **Landscape** အဖွဲ့တွေကို ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိကြပါတယ်။
စကားချုပ်]

Out-door ကဗျာ၊ **Land Scape** အဖွဲ့ဆိုလို့ ဒီ မေလကဗျာတွေထဲမှာ
ကျွန်တော်တို့ အမှတ်တမဲ့ သတိပြုမိသွားတဲ့ဟာလေး တစ်ခုက-

စေးပျစ်ပျစ် ကမ်းတက်ရေများကို ပြန်လည်မျိုသိပ်
 အတွင်းကျိတ် အငွေ့ခါးခါးပင့်သက်များနဲ့
 ရင်နှင့်အမျှ ကမ်းပါးတွေကိုသာ
 နာနာဖဲ့ရွှေ့ တိုက်စားပစ်နေရခဲ့
 ချစ်ခြင်းမေတ္တာများ စီးဆင်းလာ
 ရွဲ့စောင်းစောင်း ကမ္ဘာမြေမှာ
 ကိုယ်တိုင်ရေး သင်ရိုးတစ်ပုဒ်။ ။
 အဲဒါကတော့ ရာမျိုးရဲ့ “မြစ်” ကဗျာအစအဆုံးပါ။ (ကလျာ)

“မွေးနေ့မှာ
 မြစ်လည်းမရှိဘူး
 မြစ်မှာကလည်း ခြေထောက်က မရှိပြန်ဘူး
 မရှိတဲ့ခြေထောက်မှာ
 ဖိနပ်ကလည်း မရှိပြန်ဘူး
 မရှိတဲ့ဖိနပ်ဟာ ခြေထောက်ဖြစ်ပြီး
 ကိုယ့်ခြေထောက်ကိုယ် ခေါင်းအုံးအိပ်တဲ့သူဟာ
 မြစ်ဖြစ်နေပြန်ရဲ့”

ဒါကတော့ဖြင့် မောင်ချောနွယ်ရဲ့ “ရန်သူမဲ့သောနေ့ရက်များ” ကဗျာထဲက
 ကောက်နုတ်ချက်ပါ။ (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ)

ဒီနေ့ကဗျာမှာ ကဗျာအတွေးယူပုံ၊ စကားလုံးရွေးချယ်ပုံတွေကတော့ ဗဟုရသ
 အလိုအတိုင်းပါပဲ။ ဗဟုဝါဒခေတ်မှာ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ ဗဟုရာဇ်ဖြစ်တယ်။
 ဆိုလိုတာက အရောင်စုံ အသွေးစုံတယ်ဆိုပေတယ်လို့ တကယ်တမ်းမှာတော့ များများ
 မကွဲပြားပါဘူး။ နှစ်မျိုးနှစ်စားပဲ ကွဲပြားတယ်လို့ ထင်ပါတယ်။ ဒါဟာ ဘာလဲဆိုတော့
 ဖတ်သူရဲ့ ဒီမိုကရေစီကို အသိအမှတ်ပြုတာနဲ့ မပြုတာတို့ပါပဲ။ ကြီးကြီးကျယ်ကျယ်
 ပြောတယ်လို့တော့ မထင်စေချင်ပါ။ နိဂုံးချုပ် အနေနဲ့ ဒီအကြောင်းပြောကြည့်ပါရစေ။
 ကဗျာနှစ်ပုဒ်ပါပဲ။

မောင်ကောက်၊ ဇော်မိုးလွင်

ကဗျာနှစ်ပုဒ်ကို အရင်ဆုံးယှဉ်ပြီး ဖတ်ကြည့်စေလိုပါတယ်။

ခရီးရှည်ရထား

ကျွန်တော်သင်ခဲ့တဲ့ကျောင်းကို
 ပြန်စောင်းငဲ့ကြည့်လိုက်တော့

ကျွန်တော့်သားတွေ စာကောင်ကောင်းတက်ဖတ်နေပြီလေ။
 မေတ္တာတရားဟာ
 လူ့ဘဝတွေကို ဘယ်လိုထိန်းကျောင်းခဲ့ပါသလဲ
 အတိုးအတွေးတွေ
 ပြီးတော့ အဖေအမေတွေ
 ပြီးတော့ သားတွေ သမီးတွေ မြေးမြစ်တွေဟာ
 မျိုးဆက်တွေလား
 ဒါမှမဟုတ်
 ကြွေးမြီတွေလား။
 မေတ္တာတရားဟာ
 သဘောတစ်စီး နှစ်မြှုပ်ပြီးတိုင်း
 နောက်သဘောတစ်စီးကို စောင့်မျှော်နေတဲ့ ပင်လယ်ပြင်လား
 ဒါမှမဟုတ်
 သစ်ပင်တစ်ပင်
 အမြစ်ကကျွတ်ပြီး လဲကျသွားတိုင်း
 နောက်မျိုးစေ့တစ်စေ့ကို စောင့်ကြိုနေတဲ့ မြေကြီးလိုလား။
 အဲသည်လို
 စောင့်ကြိုခြင်းတွေမှာ
 မေတ္တာတရားဟာ နေသာပါရဲ့လား။
 ကျွန်တော့်သားတွေရဲ့
 လေကိုခွဲပြီးလာတဲ့ အသံတွေဟာ
 ကျွန်တော့်ကျောပြင်ကို လာစိုက်ခဲ့တာလား
 ကျွန်တော့်ရင်ဘတ်ကို လာတိုက်နေတာလား။
 ကျွန်တော်ကတော့
 ဗျာပါဒတွေနဲ့ ဝင်းပရင်း
 ကာလပြတင်းတံခါးတွေကို ဖွင့်ရင်း
 ရထားတစ်စီးလို ခုတ်မောင်းသွား
 တတူတူမြည်နေတဲ့
 ဥဩသံတွေဟာ
 ကျွန်တော့်ဆီက အသံတွေလား
 ကျွန်တော့်သားတွေရဲ့ အသံတွေလား။
 ဘူတာကကော

တယ်မှာလဲ။ ။

မောင်ကောက်
[မြားနတ်မောင်]

ကိုယ်တိုင်မရေးတဲ့ပုံတူ

မေမေပါးပြင်ပေါ် စံပယ်တွေပွင့်တဲ့နေ့
ဖေဖေမျက်နှာလေးကို နောက်ဆုံးမြင်လိုက်တယ်။
တိမ်တွေနဲ့ အရပ်ရေးတမ်း ကစားတတ်စအရွယ်
ဖေဖေလက်ဆောင် ကမ္ဘာငယ်လေးတစ်ခု အမည်ဟာ
“စိမ်းလန်းသော အိပ်မက်များ” တဲ့။

မေမေ
မီးပြတိုက်သေလို့ ဝင်စားတဲ့ ကောင်ကလေးဆိုတာ
ကျွန်တော်သေချာရဲ့လား
ထပ်တူထွန်းညှိထားလိုက်ပါတယ်။ ။

ဇော်မိုးလွင်
[ကလျာ]

မောင်ကောက်ရဲ့ ကဗျာက ဖခင်က သား(တွေ)အကြောင်း တွေးထားတာပါ။
ဇော်မိုးလွင်ရဲ့ ကဗျာမှာကျတော့ သားက ဖခင်အကြောင်းတွေးထားတာပေါ့။
မောင်ကောက်ရဲ့ ကဗျာမှာ (ဖတ်သူကို) မေးထားတဲ့ မေးခွန်းတွေက (တစ်နည်း၊
ကဗျာဆရာ စဉ်းစားထားတာတွေက) ဒွိဟဖြစ်နေတယ်။ သံသယနဲ့ ကြမ်းရှုနိုင်တယ်။
အဆိုးမြင် မကောင်းမြင်စိတ်လည်း ကဲနေပုံ။ များများမကြည့်နဲ့။

“မျိုးဆက်တွေလား/ ကြွေးမြီတွေလား” တဲ့။
“...ပင်လယ်ပြင်လား/ ...မြေကြီးလား” တဲ့။

မောင်ကောက်တွေးခေါ်ပုံက ရုပ်ကြမ်းဆန်လွန်းလှချည်ရဲ့ဗျာ။ မောင်ကောက်
ရဲ့အတွေးတွေက မရေရာမသေချာ။

ဇော်မိုးလွင်ကတော့ ဖတ်သူကို (မောင်ကောက်လို တစ်ဖက်သတ်ဖိပြီး)
အများကြီးလည်း မေးမထားပါဘူး။ (ကဗျာဆရာက အများကြီး မစဉ်းစားတဲ့သဘော)
ဇော်မိုးလွင် မေးခွန်းက တစ်ခွန်းတည်းပါပဲ။

“ကျွန်တော်သေချာရဲ့လား”

ဇော်မိုးလွင်ကဗျာမှာ (သားက) သိပ်ကို သေချာနေလို့ “ကျွန်တော်
သေချာ ရဲ့လား” လို့ မေးလိုက်တာပါ။ မိခင်ကို မေးတာပါ။ (ဖတ်သူကို မေးတာပဲပေါ့)
ကဗျာဆရာစဉ်းစားတဲ့ အတွေးဟာ သေချာမှုအပြည့်။ အကောင်းမြင်စိတ်နဲ့ပေါ့။

ဇော်မိုးလွင်က အကောင်းမြင်စိတ်နဲ့ သေချာပေါက်ပြောလိုက်တာက-

“ထပ်တူထွန်းညှိထားလိုက်ပါတယ်” တဲ့။

ဇော်မိုးလွင်ရဲ့ အတွေး(မေးခွန်း)က ဒွိဟမဟုတ်၊ သံသယမပါတဲ့အတွက် ကဗျာဖတ်သူဘက်က ခံစားဆင်ခြင်ဖို့ နှလုံးစိတ်ဝမ်း ရဲရဲယုံယုံ ရှိလာပါတယ်။

မျိုးဆက်ချင်းကူးလူးမှု၊ သမိုင်းလက်ဆင့်ကမ်းကိစ္စမှာ ဇော်မိုးလွင် ကဗျာထဲက သားနဲ့ဖအေက သေချာမှုရှိတယ်။ မောင်ကောက် ကဗျာထဲမှာတော့ ဖအေနဲ့သားတွေ မရေမရာ။ ဒါပေမဲ့ ဖအေလုပ်သူက-

“ဗျာပါဒတွေနဲ့ ဝင်းပရင်း”

ဒီလိုတော့လည်း ဂုဏ်ယူချင်သေးပုံရရဲ့။

အဆိုးဆုံးကတော့ မောင်ကောက်ကဗျာက မရေမရာ၊ မသေမချာ (မယုံကြည် တာလည်း ပါကောင်းပါမယ်)နဲ့ ပြောချလိုက်တာက-

“ဘူတာကကော

ဘယ်မှာလဲ” တဲ့။

ဒီမေးခွန်းက ဘူတာကတော့ **No**ပဲလို့ မပြောလိုက်ရုံတစ်မည် ပြောလိုက်တဲ့ အဖြေလိုဖြစ်နေပါတယ်။

ကြီးကြီးကျယ်ကျယ် ပြောတယ်လို့တော့ မထင်ပါနဲ့။

ကဗျာအတွေးဆိုတာ တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာ စိတ်ကူးယဉ်ဆန်မှုလည်းရှိ (ရိုမန်တစ်ဖြစ်) တစ်ပြိုင်နက်တည်းမှာ ဒီမိုကရေစီလည်းရှိ (ဖီလိုဆိုဖီမှန်) ဒီလိုပဲ ဖြစ်သင့်တာမဟုတ်လား။

*

6

လမ်းတစ်ဝက်ရောက်မှ နောက်ပြန်လှည့်ကြည့်လိုက်တော့-

ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာကဖေးတေးရီးယား ကလေးရဲ့ ၁၉၉၉ မဂ္ဂဇင်းကဗျာ လေ့လာရေးခရီးဟာ အခုဆိုရင် ခရီးတစ်ဝက်ကျိုးပါပြီ။ အခု ဆောင်းပါးဟာ (၁၉၉၉) ဇွန်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းအသီးသီးက ကဗျာတွေအကြောင်း ပြောမယ့်ဆောင်းပါးပါ။ အဲဒီလို ခရီးတစ်ဝက်ကျိုး၊ လမ်းတစ်ဝက်ရောက်မှ နောက်ပြန် လှည့်ကြည့်လိုက်တော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ နောက်က ထက်ကြပ်မကွာလိုက်လာတဲ့ ဝေဖန်ရေးတွေကို တွေ့လိုက်ရပါရဲ့။ ဝေဖန်ရေးတချို့က အခြားကဗျာဖတ်သူများ၊ စာပေဝေဖန်သူဆရာများဆီကဖြစ်ပြီး တချို့ ဝေဖန်ရေးကတော့ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်တိုင်ဆီက ဖြစ်ပါတယ်။

အခြားကဗျာဖတ်သူများ၊ စာပေဝေဖန်သူဆရာများ(အချို့)ကတော့ “ကဗျာ အလုပ်ရုံကလေး”ကို မူအားဖြင့် လက်ခံကြပါတယ်။ အသေးစိတ်အနေနဲ့ တချို့ ကြိုက်တာလည်းရှိ၊ မကြိုက်တာလည်းရှိပါတယ်။ စာမျက်နှာပေါ်ကနေ ဝေဖန် ထောက်ပြလာတာကတော့ မရှိသေးပါဘူး။ နီးစပ်ရာ ကဗျာအသိုင်းအဝိုင်းကတစ်ဆင့် ပြန်ကြားရတာလောက်ပါပဲ။ အဲဒီလို ပြန်ကြားရတဲ့ အသံတွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ သတိတပြုဖြစ်မိပြီး၊ ဂရုစမ္မထား ဆင်ခြင်ရမယ်လို့ ယူဆမိတဲ့အချက်တစ်ချက်ကတော့ ကဗျာအလုပ်ရုံကလေးဟာ ဖတ်ညွှန်းဟုတ်တယ် မဟုတ်ဘူးဆိုတဲ့ အစွန်းတစ်စွန်းနဲ့ ကဗျာအလုပ်ရုံကလေးဟာ ဝေဖန်ရေး ဖြစ်တယ် မဖြစ်ဘူးဆိုတဲ့ အစွန်းတစ်စွန်း၊ အဲဒီအစွန်းနှစ်စွန်းကြားမှာ ကူလူးနေသလားဆိုတဲ့ တုံ့ပြန်ပြောဆိုတဲ့အသံပါ။ ဒါကို ကျွန်တော်တို့ ဆင်ခြင်ဖို့ သတိရပါတယ်။

ကဗျာအလုပ်ရုံကလေးကို ကျွန်တော်တို့ တင်ဆက်လာတဲ့ ရည်ရွယ်ရင်းဟာ ကဗျာလေ့လာရေးပါ။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေကို လေ့လာဖို့ဆိုပြီး ကျွန်တော်တို့

တနင်္ဂနွေ ဆုံစည်းနေကျ လက်ဖက်ရည်ဆိုင်ကလေးမှာထိုင်ပြီး တစ်လနဲ့တစ်လ အားတက်သရော ပြောခဲ့ကြ၊ ဆိုခဲ့ကြ၊ ဆွေးနွေးခဲ့ကြတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဖတ်ညွှန်းလုပ်ဖို့ မဟုတ်ပါ။ ဝေဖန်ဖို့ မဟုတ်ပါ။ သို့သော် ကျွန်တော်တို့ ကဗျာလေ့လာရေးအလုပ်က မပီပြင်လို့ ဒါမှမဟုတ် ဉာဏ်မမီလို့ တစ်ခါတစ်ရံမှာ ဖတ်ညွှန်းဆန်သွားတာမျိုး၊ ဝေဖန်သလို ဖြစ်သွားတာမျိုး ရှိကောင်းရှိနိုင်ပါတယ်။ ဒါကို ကျွန်တော်တို့ ဝန်ခံရမှာပါပဲ။ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ အဓိက ရည်ရွယ်ရင်းက အဲဒီလို ဖတ်ညွှန်းဖို့မဟုတ်၊ ဝေဖန်ဖို့မဟုတ်၊ ကဗျာလေ့လာရေးကို လေ့လာရေး မှန်မှန်လုပ်သွား ကြဖို့ပါ။ ဒီအတွက် ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ သတိပြုဆင်ခြင်ကြ ပါမယ့်အကြောင်း။

နောက်တစ်ချက်ကတော့ ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပြန်ဝေဖန်မိတဲ့ အချက်။ ကျွန်တော်တို့ အဲဒီလို ခေတ်ပေါ်ကဗျာ (၁၉၉၉ မဂ္ဂဇင်းကဗျာ) တွေကို လေ့လာရအောင် ကျွန်တော်တို့မှာ ဘယ်လောက်တတ်ကျွမ်း နားလည်မှုတွေ ရှိလို့လဲ။ ဒီအလုပ်ဟာ ကျွန်တော်တို့နဲ့ တန်လို့လား၊ ကျွန်တော်တို့မှာ ကဗျာနဲ့ပတ်သက်လို့ ပြောရေးဆိုခွင့်ကော ရှိရဲ့လား။ အဲဒီလို ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပြန်မေးမိတာမျိုးလည်း ရှိပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ရိုးရိုးသားသားဝန်ခံပါတယ်။ ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်မီသလောက်၊ ကျွန်တော်တို့ စိတ်ဝင်စားတဲ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာကိစ္စကို ကျွန်တော်တို့ပြောကြည့် ရေးကြည့်ဆိုကြည့် တာပါ။ ကျွန်တော်တို့မှာ ကဗျာအကြောင်း ပြောချင်ရေးချင်ဆိုချင်တဲ့ ဆန္ဒပဲရှိပါတယ်။ တခြားမရိုးမသားနဲ့ အလကားမူးတင်းပဲတင်း ပွဲဆူအောင် သို့မဟုတ် ပွဲလန့်အောင်၊ ဒါမှမဟုတ် ဆရာကြီး လုပ်ချင်တဲ့ဆန္ဒ စိုးစဉ်းမျှ မရှိပါကြောင်း ဝန်ခံရင်းနဲ့...။

အခု (၁၉၉၉) ဇွန်လ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေအကြောင်း မပြောခင်ပြီးခဲ့တဲ့ မေလထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများက အကြိုက်ဆုံးလို့သတ်မှတ်ခဲ့တဲ့ ကဗျာကို အရင်ဖော်ပြပါရစေ။

အဲဒီကဗျာကတော့-

တောအုပ်

ကိုယ်က မိုးရွာထားတဲ့ညမို့
ထပ်ညို့ရမှာလည်းအားနာ
မျက်နှာပေါ်က အကြောစိမ်းလေးကိုလည်း မေ့မရ
နောက်ဆုံး
ဆောင်းထားတဲ့ ထီးကိုပဲ ပိတ်ချလိုက်တယ်။ ။

ဝိုင်ချို

[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဒီတစ်လကျွန်တော်တို့ဖတ်ပြီး ပြောဖြစ်ကြတဲ့ ဇွန်လ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေနဲ့

ကဗျာအလုပ်ရုံကလေး

၆၃

ပတ်သက်လို့ ဦးစွာအရင်-

ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ တစ်သီးပုဂ္ဂလသဘောကို အတွင်းကျကျခံစားပြီး လွတ်လပ်စွာ ဖော်ထုတ်ချက် **(Individuality -Inner feeling -freedom of expression)** ဖြစ်တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ကြားဖူးနားဝရှိထားတော့ ဒီသဘောမျိုးများ ဖြစ်လေမလားလို့ ယူဆမိတဲ့ ကဗျာသုံးပုဒ်ကို ပြောကြည့်ချင်ပါတယ် တစ်ပုဒ်က-

အိပ်မက်သီးစား

ကျွန်တော့်ဘဝ ယာခင်းထဲ
နက္ခတ်တွေ စီးချင်းထိုး တလိမ့်လိမ့်ကြွေကျ
ဒီလိုနဲ့
ကြွေမွနေတဲ့ အိမ်ပြန်ချိန်ညချမ်းများ။
မျှော်လင့်ခြင်းရဲ့ စားမြိန်ထုပ်ကလေးထဲမှာ
မေတ္တာသင်္ကေတအက္ခရာ စာလုံးတွေ
ကျွန်တော်တို့ လယ်တောလေးက
မသီးမပွင့်ခဲ့ဘူးလား။
တစ်ရာသီစာမက
နှစ်ရာသီစာမက
နောက်ကျနေသူ မိတဆိုးလေးအတွက်တော့
တောခြောက်သံတွေ တစ်ရင်လုံး ညံ့ခွဲပြန်ပေါ့။
အမေရေ...
အမေရေ...
အမေရေ...
အဲဒီကျွန်တော့်အော်သံလေး
ကူကယ်သူဝေးတဲ့ တံလျှပ်လွင်ပြင်ကြီးထဲ
ငှက်စာကျေးစာဖြစ်စေတော့။ ။

နိုင်ဝင်းမိုးရီ (တလုပ်မြို့)
[မဟေသီ]

နောက်တစ်ပုဒ်က-

ကျွန်တော့်ရဲ့ပန်းမြိုင်လယ်

“ပန်းမရူးရ”
ကျွန်တော့်ကို သတိပေးတဲ့စာ
ကျွန်တော်ကိုယ်တိုင်ပဲရေးခဲ့။
ပန်းတွေမကြွေဘူး
ကျွန်တော်ကြွေတယ်။

ပန်းတွေကို ကြည့်မိတိုင်း
 ကိုယ့်ဒဏ်ရာ ကိုယ်ပြန်မြင်ရ
 သွေးစများ အန်ခဲ့။
 သင်းပျံတဲ့ ပန်းရနံ့တွေ
 အဆိပ်သင့်မှုးရီစေခဲ့။
 ပျားတို့၊ ကျွန်တော့်နှလုံးသားကိုစုပ်ယူကြ။
 နေ့မှာ ပန်းတစ်ပွင့် ပွင့်တိုင်း
 ညမှာ ကြယ်တစ်ပွင့်ကြွေတယ်။ ။

မောင်သူ
 [ရနံ့သစ်]

ကျွန်တော်နှင့် မတည့်သောအာဟာရများ

ရုပ်သက်သက်ပြခန်းထဲ
 စိတ်တွေ လွတ်ချခဲ့တယ်။
 နေရတာ ကျဉ်းတယ်
 အကြည့်တွေ ပြန်မလာဘူး
 စကားတွေ ပြန်မလာဘူး
 နေ့တိုင်းနေ့တိုင်း ဒီလိုပဲ
 မတည့်တာတွေသာရခဲ့
 ငါ့ကို တစ်ခုပြန်ပေးပါ။
 ရေကန်ထဲ ငုံ့ကြည့်တော့
 ငါးစာတွေပဲရှိတယ်။
 ငါးမရှိဘူး။ ။

ထက်သစ်
 [ရနံ့သစ်]

ဒီကဗျာသုံးပုဒ်ဟာ တစ်သီးပုဂ္ဂလသဘောကို ဖွဲ့ကြတာပါပဲ။ သုံးပုဒ်စလုံးမှာ
 အတွင်းပိုင်းကျကျ ခံစားမှုကို တွေ့ရမယ်။ ကဗျာဆရာ သုံးယောက်စလုံးသူတို့ရဲ့
 ဝေဒနာကို လွတ်လွတ်လပ်လပ် ဖော်ထုတ်တင်ပြထားတာ မဟုတ်လား။ တူညီတာ
 ကတော့ သုံးပုဒ်စလုံးမှာ ညည်းသံက နည်းနည်းညံ့နေတာပဲပေါ့။ သူတို့ညည်းသံက
 လောကကြီးကို ရွံ့ပြီး အဆိုးမြင်တဲ့ဘက်တော့ ရောက်မသွားပါ။ လောကကြီးရဲ့
 အစစ်အမှန်တရား **(Reality)** ကို ဖော်ထုတ်ပြလိုက်တာပါပဲ။ နိုင်ငံမိရ် (တလုပ်မြို့)က

“အဲဒီကျွန်တော့်အော်သံလေး၊ ကူကယ်သူဝေးတဲ့ တံလျှပ်လွင်ပြင်ကြီးထဲ၊ ငှက်စာ ကျေးစာဖြစ်စေတော့”တဲ့။ မောင်သူက “နေ့မှာ ပန်းတစ်ပွင့်ပွင့်တိုင်း၊ ညမှာကြယ် တစ်ပွင့်ကြွေတယ်”တဲ့။ ထက်သစ်က “ရေကန်ထဲ ငုံ့ကြည့်တော့၊ ငါးစားပဲရှိတယ်၊ ငါးမရှိဘူး”တဲ့။

ကဗျာမှာ ဟုတ်ယောင်မှု (**Illusion**) နဲ့ အစစ်အမှန်တရား (**Reality**) ကို ဆက်စပ်ခံစားကြတယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကို ကျွန်တော်တို့ ဒီကဗျာသုံးပုဒ်ဖတ်ပြီး ပြောဖြစ်ကြပါသေးတယ်။

ဒါနဲ့ တစ်ဆက်တည်း ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ တစ်သီးပုဂ္ဂလသဘောကို အခြေပြုတယ်။ **Individualism** ပဲဆိုပြီး ပြောကြတော့ ကဗျာဆရာက သူ့ရဲ့ ပုဂ္ဂလိက ခံစားမှုကို သူခံစားရတဲ့အတိုင်း ဖွဲ့လိုက်တဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ဟာ အတိမ်အနက် ဘယ်လောက်ရှိမလဲ။ သူ့တစ်ကိုယ်ရေ ခံစားမှု ဘယ်လောက်အထိ ကျယ်ပြန့်ရောက် ရှိသွားမလဲ။ (လူ့အဖွဲ့အစည်းဝင် လူသားတစ်ယောက်ရဲ့) ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ သက်သက်ထက်မက ကဗျာက (လူ့အဖွဲ့အစည်း) လူသားအားလုံးရဲ့ ယေဘုယျ သဘောသကန်၊ လူ့ဂုဏ်ရည်ဂုဏ်သွေး (**Humanity**) ကို ဘယ်လောက်ထင်ဟပ်နိုင် တယ်ဆိုတဲ့ အချက်ကလည်း အရေးကြီးပါတယ်။

ကဗျာဆရာရဲ့ တစ်ဦးချင်း ခံစားမှုဟာ အများတကာရဲ့ ခံစားမှုကိုလည်း ထင်ဟပ်ပြတယ်။ ကိုယ်စားပြုနိုင်တယ်ဆိုရင် အဲဒါကို **Personal** ကနေ **Universal** ကိုရောက်ရှိတယ်လို့ စာပေပညာရှင်များက ဆိုကြပါတယ်။

အခု ကျွန်တော်တို့ ဒီလဖတ်မိတဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်ဟာ ဒီသဘော သက်ရောက် တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ယူဆမိကြပါတယ်။ ကဗျာဆရာနှစ်ယောက်ဟာ သူတို့ရဲ့ ရင်သွေးနှစ်ယောက်အကြောင်းကို ရေးလိုက်တဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်ပါ။

အောင်ဘညို
ငါ့ခေါင်းထဲမှာ ကျိုးပြိုခဲ့တယ်

ဘာမှမရေရာဘူး
လွမ်းဆွေးမှုပဲ သေချာခဲ့တယ်။
အချိန်အခါမဲ့
မိုးနှင်းတွေ
ငါ့မိန်းမမျက်ရည်ကို
ဖြားယောင်းခဲ့တယ်။
မြေကြီးပေါ်မှာ
လူးလိမ့်နေတဲ့

ငါ့မိန်းမနှလုံးသားကို
 နှစ်သိမ့်ဖို့
 ငါ့ဆွဲအနေခွဲတယ်လေ။
 “သား” “သား”
 “သား”
 တော်လည်းသံလို
 ငါ
 ထစ်ချွန်းအော်ဟစ်လိုက်တယ်
 ဒါတစ်ခုပဲ ငါ့စွမ်းတယ်။
 ငါ့မျက်ရည်
 ငါ့သောက
 ငါ့ဗျာပါဒ
 ငါ့ပရိဝေဒ
 ငါ့မီးလျှံ
 ဒါအိပ်မက်မှ မဟုတ်တာပဲသားရယ်...။
 သားအတွက်
 မေတ္တာကို မေတ္တာနဲ့
 မီးလျှံကို မီးလျှံနဲ့
 မုန်တိုင်းကို မုန်တိုင်းနဲ့
 ဓားကိုဓားနဲ့
 လှံကိုလှံနဲ့
 အဖေတို့ပြေးတွေ့ဖို့ အနေအထားမှာ။
 သားရဲ့ဒုလ္လဘပဲ ဝေဝါးခဲ့လေသလား
 အဖေတို့ဘဝကပဲ ခါးသီးခဲ့လေသလား
 ဪ...သားရယ်။ ။
 (၁၁-၃-၉၉ နေ့က ကွယ်လွန်သွားသော သားသားဖိုးသားသို့)

[ရနံ့သစ်]

ပိုင်
ပုခက်

လက်တွေ့က ပုခက်ကိုလွှဲတဲ့အခါ
ဘယ်သီချင်းကို ဆိုရမလဲ

ခေတ်တွေက ဖေဖေတို့ကို လွှဲတဲ့အခါ
 ဆိုတဲ့သီချင်းကိုပဲ ဆိုရမှာပေါ့
 သားရေ
 သီချင်းတွေကို နှလုံးသားနဲ့ နားထောင်တတ်ဖို့
 အင်မြစ်တွေ အများကြီး ကျော်ဖြတ်ရလိမ့်ဦးမယ်
 ပုခက်ဟောင်းကလေးကတော့
 ဖြူစင်စွာနဲ့ ဘဝရဲ့ ထောင့်ကလေးတစ်ထောင့်ထဲ
 ကျန်ခဲ့ရမှာပေါ့
 ကမ္ဘာကြီးဟာ
 ဒီလိုနဲ့ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လက်ဆင့်ကမ်းလွှဲခဲ့ကြတယ်
 လက်များ
 သီချင်းများ
 ပုခက်များ
 မေတ္တာတရားနဲ့ ထုံးဖွဲ့ထားခဲ့
 ပိုက်အိမ်လေးထဲ ခုတော့
 ပိုချင်တာတစ်ခုရှိတိုင်း တွန်းထိုးကန်ကျောက်လို့
 အားရအောင် ငိုလိုက်ပါဦး
 သားရေ... ။ ။

[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်ဟာ အောင်ဘညိုဆိုတဲ့ ပိုင်ဆိုတဲ့ ကဗျာဆရာနှစ်ယောက်ရဲ့ ပုဂ္ဂလိက ခံစားမှုသက်သက် မဟုတ်တော့ပါဘူး။ ဒီလိုအဖြစ်မျိုးတွေ အဆက်မပြတ် စီးဆင်းနေတဲ့ ခေတ်ရေအလျဉ်ထဲမှာ အဲဒီလို ကြေကွဲဖွယ်မိသားစုဘဝ အနာတရဖြစ်မှု တွေက အမြဲလှိုင်းဘောင်ဘင်ခတ်လို့ပဲပေါ့။ အောင်ဘညိုက မျိုးဆက်သစ်၊ သမိုင်းသစ် လမ်းကြောင်းပေါ်ကို တက်လျှောက်ခွင့် မရရှာဖြစ်ရတဲ့ ရင်သွေးအတွက် ရင်ထုမနာ။ ပိုင်က အဲဒီလမ်းကြောင်းပေါ်သို့ လျှောက်ဝင်လာမယ့် ရင်သွေးအတွက် သူလည်း ရင်ထုမနာ။

ကဗျာဆိုတာ ဒါပါပဲ။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆိုတာ ဒါပါပဲ။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို နာမလည်ဘူး၊ ခံစားလို့မရဘူးဆိုတဲ့သူများ၊ ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို နားလည်ဖို့ ခံစားဖို့ ခက်နေတဲ့သူများ ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်ကို ဖတ်မိစေချင်စမ်းပါရဲ့ဗျာ။

ဒီတစ်လ ပြောချင်နေတာနဲ့ တိုက်တိုက်ဆိုင်ဆိုင် ဖတ်မိသွားတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ် ကတော့ ကိုငြိမ်း (မန္တလေး)ရဲ့ “ဓာတ်ပြားပဲ့လေး” ကဗျာပါ။ (မြားနတ်မောင်)

တစ်ခါက အဖေ့နောက်ချီး (နှားချေး)လှည်းပေါ်မှာ
 ဂုံညင်းလောက်ကော်ပြားအပွဲလေး ပါလို့လာ...
 နက်တက်တက်ကလေးနဲ့ ဘာမှန်းလဲ ကျွန်တော်မသိပါ။
 မိုးနံ့ချုံ့ထဲ အဲဒါလေး လွင့်ပစ်လိုက်တဲ့အခါ
 မိုးနံ့ဆူးတွေခြစ်မိ ချောလေးသနားစရာပါ...
 “ထွေးညို...ထွေးညို” မြည်ပြန်တော့လည်း

ကျွန်တော် ဝမ်းသာလိုက်ရတာ။ ။
 [တံတေး (ဦး) သိန်းတန် သို့]

ကျွန်တော်တို့ ပြောချင်တာက တခြားမဟုတ်ပါဘူး။ ကဗျာရဲ့ အသံနဲ့
 အတွေး (Sound and sense) အကြောင်းကိုပါ။

ကို ငြိမ်း (မန္တလေး)က ကဗျာအတွေးဆိုတာ
 ဘယ်လိုအတွေးမျိုးလည်းဆိုတာကို လုပ်ပြလိုက်တာပါ။ ကဗျာအတွေးဆိုတာ
 စကားပြေက လိုက်မတွေးနိုင်တဲ့ အတွေးမျိုး။ ဓာတ်ပြားပွဲလေး ဆူးနဲ့ခြစ်မိပြီး၊
 တေးသံထွက်လာတယ်ဆိုတဲ့ အတွေးလိုမျိုး၊ ဘယ်စကား ပြေက တွေးမိမှာတဲ့တုံး။

တစ်ခုတော့ရှိတာပေါ့။ ကဗျာကို ကဗျာလိုပဲကြည့်ပါ။ **Logic** နဲ့
 မကြည့်ပါနဲ့။ ဘယ်နှယ် ဓာတ်ပြားပွဲ ဆူးခြစ်မိတာနဲ့ ထွေးညို၊ ထွေးညို အော်ပါမလားဆိုပြီး
 အတွေးမခေါင်ကြစေချင်ပါ။ ဓာတ်စက်ဖွင့်တယ်ဆိုတာ လည်နေတဲ့ဓာတ်ပြားချပ်ပေါ်
 အပ်သွားကလေးစိုက်ချပြီး ဖွင့်ရတယ်ဆိုတာကို အခြေခံသိ သိရင် ကိုငြိမ်း (မန္တလေး)ကို
 ခံစားလို့ရပါပြီ။

အဲဒါအတွေးက လှသွားတာပါပဲ။ ကိုငြိမ်း(မန္တလေး) ကဗျာရဲ့ **sense of
 beauty** ပေါ့။ ပြီးတော့ အသံ။ ကဗျာမှာ အသံအရေးကြီးတယ်ဆိုတာကိုတော့
 လူတိုင်းနားလည်ပြီးသားပါ။ အသံဆိုလို့လည်း ကာရန်တွေ၊ ရစ်သမ်တွေ လာမရှုပ်ပါ
 နဲ့တော့။ ဒါတွေက ခေတ်မရှိတော့ပါ။ ကျန်ရစ်ခဲ့ပါပြီ။ နားစောင့်ကောင်းတဲ့ ကဗျာ
 ဆရာက နားစောင့်ကောင်းကောင်းနဲ့ ရေးလိုက်တဲ့ ကဗျာကို နားစောင့်ကောင်းအောင်
 အလေ့အကျင့်ရှိထားတဲ့ ကဗျာဖတ်သူက အရသာခံပြီး ဖတ်လိုက်တာပါပဲ။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို ရစ်သမ် (စကားပြောရစ်သမ်၊ မြန်မာရစ်သမ်)နဲ့
 ရေးတယ်လို့ ဖြေတာကို မကျေနပ်သေးတဲ့သူရှိရင်၊ ဒီတစ်ခါ “နားစောင့်”နဲ့ရေးတာပါလို့
 ဖြေလိုက်။ ပြတ်ရော၊ ဥပမာ- ကိုငြိမ်း (မန္တလေး)ရဲ့ “ဓာတ်ပြားပွဲလေး”ကိုကြည့်။

အကြောင်းအရာကလည်း လွမ်းစရာကလေးပါ။ ပါအဆုံးတွေမှာကလည်း
 “မှာ၊ လာ၊ ပါ၊ ခါ ပါ၊ တာ”ဆိုတဲ့ “အာ” သရသံချည်း။ ကရုဏာရသကို
 ပေးနိုင်တဲ့ အသံပါ။ ဒီကဗျာကို ကျွန်တော်တို့ ခံစားရတယ်ဆိုတာက ကဗျာဆရာတွေး
 လိုက်တဲ့ အတွေးဆန်းကြောင့်တင် မဟုတ်ဘဲ၊ နားစောင့်နဲ့ ဖတ်လိုက်ရတဲ့ အသံဆန်း

ကြောင့်ဆိုတာလည်း ပါပါတယ်။ သမားရိုးကျတွေ့နေကျ အစဉ်အလာ၊ ခေတ်ပေါ်
ကဗျာအသွားမဟုတ်တာပါ။ ကိုငြိမ်း(မန္တလေး)ကဗျာရဲ့ အသွားက အသွားသစ်တော့
လည်း မဟုတ်ပါဘူး။ ဒီအသွားမျိုးဆင်ဆင် ဒေါက်တာမောင်ဖြူ ရှေးပကတူးက
ရေးဖူးသပေါ့။ စိမ်းလန်းသော အိပ်မက်ကဗျာ စာအုပ်မှာ စမ်းဖူးသပေါ့။ ဒါပေမဲ့
ကိုငြိမ်း (မန္တလေး) အသွားက ဖြူးတို့ စိမ်းလန်းသောအိပ်မက်တို့နဲ့ ချွတ်စွပ်မတူ၊
နည်းနည်းတော့ တစ်မူထူးပါရဲ့။ ထူးလို့လည်း အသံဆန်းလို့ ပြောတာပါ။

ကဗျာတစ်ပုဒ်ရဲ့ အတွေးနဲ့အသံ၊ အသံနဲ့အတွေး၊ အရေးပါပုံကတော့
ရေးလို့ ပြောလို့ မကုန်နိုင်ဖွယ်။

မြားနတ်မောင်ထဲက ကိုငြိမ်း (မန္တလေး)ကို ထုတ်ပြလိုက်လို့ တစ်ပါတည်း
အဲဒီမြားနတ်မောင်ထဲကပဲ ဟောဒီလို ကဗျာတစ်ပိုဒ်တလေ-

“ဟိုး ငယ်ငယ်တုန်း
ဆရာလေး အုန်းက
ပစောက်နဲ့ ဖဦးထုပ်ဆိုတာ
အိမ်နီးနားချင်း ညီအစ်ကိုအရင်း
ပျင်းတော့ ဖျင်းတယ် တဲ့။
ကဲ ပျင်းဟယ် ပျင်းဟယ်နဲ့
နရင်း (နားရင်း)တွယ်ခဲ့”

“ချစ်ခဲသူရေ
မုန်တိုင်းပြီးရင် လေပြည်လေညင်းလာသတဲ့
သန်းခေါင်ပြီးရင် အရုဏ်လာသတဲ့
မင်းဆီက အမုန်းပြီးရင် အမုန်းပဲလာတော့မှာလား
ကမ္ဘာတည်သရွေ့ အမုန်းရာသီပဲလားကွယ်”

အဲဒီ တချို့တလေကတော့ အသံသိပ်မဆန်း၊ အတွေးသိပ်မဆန်းလှဘူးလို့
“ဓာတ်ပြားပဲ့လေး”နဲ့ စာရင် ထင်စရာပါ။

ပြီးတော့တစ်ခါ အခုစကားကြိုလို့ ရုရှားနှစ်ယောက်အကြောင်း ပြောပါရစေ။
တစ်ယောက်က ဆရာ မောင်အောင်ပွင့်ဖြစ်ပြီးတော့ သူ့ရဲ့ “အချစ်ရေ
ငြိမ်းချမ်းရေး ညစာအတူစားရအောင်” ကဗျာ (ချယ်ရီ)မှာ အခုလို ရေးထားပါတယ်။

“အချစ်ဆိုတာ
အဝတ်မဟုတ်ဘူး
အဝတ်က ဝတ်လေဟောင်းလေ
အချစ်က ချစ်လေ သစ်လေ
ချစ်သထက်ချစ်လေ သစ်သထက်သစ်လေ

သစ်ပြီးရင်း သစ်ရင်း
 ချစ်ပြီးရင်း ချစ်ရင်း
 ချစ်လို့ကို မဝဘူး
 ဒါကြောင့်သာ
 ဇီဗားဂိုးရထားထဲ
 ဘိုးဘိုးဘွားဘွား
 အချစ်ပွားနိုင်ခဲ့ကြတာ”

“ဇီဗားဂိုးရထားထဲ” တဲ့။ ဒါ ရုရှားစာရေးဆရာ ဘောရစ်ပါစတာညက်ရဲ့ ဒေါက်တာဇီဗားဂိုး ဝတ္ထုကြီးထဲကို ညွှန်းလိုက်တာပါ။ (ဒါမှမဟုတ် ဒါရိုက်တာကြီး ဒေးဗစ်လင်းရိုက်ကူးခဲ့တဲ့ ဇီဗားဂိုး ရုပ်ရှင်ထဲညွှန်းတာ)

ပြီးတော့ နောက်ရုရှားတစ်ယောက်က ဆရာမောင်သင်းခိုင်။ သူ့ရဲ့ “လူနှစ်ယောက်” ကဗျာ (ရနံ့သစ်) ထဲမှာလည်း ရုရှားပါပါတယ်။

“ကဗျာဆရာတွေကလည်း
 နပိုလီယံဆို အတော့်ကို အော့ကြောလန်နေကြသကိုး
 ကြည့်ဦးလေ
 မာယာကော့ဖစကီးကလည်း
 သူ့ရဲ့ ဘောင်းဘီဝတ်မိုးတိမ်ထဲမှာ
 ဟောသလို ရေးထားလိုက်သေး
 ရှေ့မှာတော့
 သံကြိုးလေးနဲ့ ခွေးပုလေးလို နပိုလီယံကို ခေါ်သွားလို့”

ဒီရုရှားနှစ်ယောက်ရဲ့ ကဗျာတွေထဲမှာ ဆရာမောင်အောင်ပွင့်က အချစ်ကို တစ်ခုက အဝတ်နဲ့၊ နောက်တစ်ခုက ဖိနပ်နဲ့နှိုင်းခိုင်းဖွဲ့ထားတာပါ။ အချစ်ဆိုတာ သိရှိနားလည်ခြင်းဖြစ်တယ်။ နားလည်မှုမကောင်းရင် ဖိနပ်အသစ်က ပေါက်တယ်။ နားလည်မှုကောင်းပြန်တော့ ဖိနပ်အများကြီးထဲက မှားစွပ်မိရင်တောင် မှားမှန်းသိတယ် ဆိုတဲ့သဘော။ ဖိနပ်ရဲ့ သဘောနဲ့ အချစ်ရဲ့သဘော(သိရှိနားလည်ခြင်း) **image** ဖြစ်သလား၊ မဖြစ်သလားတော့မသိပါ။ ဖိနပ်ရဲ့ ဂယက်အနက်ကောင်းတချို့ ရှိပေမဲ့ အခြားဂယက်အနက်ယုတ်တွေလည်း အများကြီး ရှိသေးတာမို့ သိပ်ဘဝင်မကျချင် လှပါ။ ကျွန်တော်တို့ကပဲ ခေတ်မမီတာလား။ ဆရာမောင်အောင်ပွင့်ရဲ့ အတွေးကပဲ (ဇီဗားဂိုး ရထားထဲမှာ) ရုရှားဆန်လေသလား။

ပြီးတော့ ဆရာမောင်သင်းခိုင်ကလည်း ကဗျာဆရာတွေက နပိုလီယံကို အော့ကြောလန်နေကြတယ်လို့ ရေးလိုက်တာကလည်း တစ်မျိုးကြီးပဲ။ ဒါက မာယာ ကော့ဖစကီးတစ်ဦးတည်းရဲ့ ကိစ္စပဲမဟုတ်လား။ ကဗျာဆရာတိုင်းကတော့ ယုတ်ချင်မှ

ဟုတ်မှာပေါ့။ ဆိုပါတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ မောင်လေးအောင်က နပိုလီယံကို အော့ကြောလန်သလား။ အာဖရိ အမေရိကန်ကဗျာဆရာ မဟူရာ နေကြာပွင့် လီရွိုင်ဂျူး၊ သူကော နပိုလီယံကို အော့ကြောလန်သလား။ ဒိုင်ယာလန် အစိမ်းကြီး ရှေးမာ့စ်ဟေနီကကော။ ပြီးတော့ ပျဉ်းမနားအစိမ်းကြီး မောင်သင်းခိုင် ကိုယ်တိုင် ကကော။ သမိုင်းမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ မတွေ့ဖူး မဖတ်ဖူးကြောင်းပါခင်ဗျာ။

*

7

ယခုခေတ်နှင့်ဆိုင်ရာ သိစရာ၊ မှတ်စရာ၊ တတ်စရာတွေ သင်၍ မကုန်နိုင်အောင် များ၍နေသည့်အထဲတွင် ယခုအခါ အသုံးမဝင်တော့သည်ဖြစ်သော ရှေးအရေး၊ ရှေးအရာတို့ကို ရှာဖွေနှိုက်ချွတ်မှတ်သား၍ သတင်းစာများ၌ အချေအတင် ရေးသားကြ ချေက အမျိုးသားများ နစ်မွန်းသွားဖို့သာ ရှိတော့သည်။

ပီမိုးနင်း (၁၈၈၃-၁၉၄၀)

ကျွန် တေ ဘ် တို့ . က ဗျာ အ လှ ပ် ရုံ က လေး မှ ဘ က တေ ဘ်
ကဗျာဟောင်းများအကြောင်းကို မပြောဆို မဆွေးနွေးဖြစ်ကြပါ။ ဒီဇင်ဘာ ၂၀
ကဗျာကဖေးတေးရီးယားကလေးကနေ ကျွန်တော်တို့ ပြောဆိုဖြစ်သမျှ၊ ဆွေးနွေးဖြစ်သမျှ၊
ကဗျာသစ်တွေရဲ့ အကြောင်းပဲ ဖြစ်နေပါတယ်။ ကဗျာသစ်၊ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ၊
ယနေ့ကဗျာ။ ဒါကိုတော့ ဆရာပီမိုးနင်း အလိုအတိုင်းလို့သာ မှတ်ယူကြစေလိုကြောင်း
စကားပလ္လင်ခံရင်းနှင့် ...။

ပိုင်

ပုခက်

လက်တွေက ပုခက်ကိုလွှဲတဲ့အခါ
ဘယ်သီချင်းကို ဆိုရမလဲ
ခေတ်တွေက ဖေဖေတို့ကို လွှဲတဲ့အခါ
ဆိုတဲ့သီချင်းကိုပဲ ဆိုရမှာပေါ့
သားရေ ...
သီချင်းတွေကို နှလုံးသားနဲ့ နားထောင်တတ်ဖို့
အငိုမြစ်တွေ အများကြီး ကျော်ဖြတ်ရလိမ့်ဦးမယ်
ပုခက်ဟောင်းကလေးကတော့
ဖြူစင်စွာနဲ့ ဘဝရဲ့ ထောင့်ကလေးတစ်ထောင့်ထဲ
ကျန်ရစ်ခဲ့ရမှာပေါ့

ကမ္ဘာကြီးဟာ
 ဒီလိုနဲ့ တစ်ဦးကိုတစ်ဦး လက်ဆင့်ကမ်းလွှဲခဲ့ကြတယ်
 လက်များ
 သီချင်းများ
 ပုခက်များ
 မေတ္တာတရားနဲ့ ထုံးဖွဲ့ထားခဲ့
 ပိုက်အိမ်လေးထဲ ခုတော့
 လိုချင်တာတစ်ခုရှိတိုင်း တွန်းထိုးကန်ကျောက်လို့
 အားရအောင် ငိုလိုက်ပါဦး
 သားရေ...။ ။

[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

အဲဒါကတော့ ပြီးခဲ့တဲ့ ဇွန်လ (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ အကြိုက်ဆုံးဖြစ်ခဲ့တဲ့ ကဗျာကို ပြန်လည်ဖော်ပြရတာပါ။

အခု ဇူလိုင်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲမှာ ကဗျာတွေကို ကျွန်တော်တို့ ဖတ်ခဲ့ကြပြီ။ ဆုံစည်းနေကျ တနင်္ဂနွေ လက်ဖက်ရည်ဝိုင်းကလေးမှာ ကျွန်တော်တို့ ပြောခဲ့ကြ၊ ဆိုခဲ့ကြပြီ။ ကျွန်တော်တို့ ဥဥဏ်အမြင်ရှိသလောက် မိသလောက် လေ့လာဆန်းစစ်ကြ၊ ဆွေးနွေးခဲ့ကြပြီ။

“ကဗျာအလုပ်ရုံကလေး”ဟာ ကျွန်တော်တို့ ခံစားတွေးမြင်မိသမျှကို ရိုးသားစွာ ပြန်လည်တင်ပြခြင်းသာပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ တင်ပြချက်များဟာ ပညာရှင်များအတွက် မရည်ရွယ်ပါ။ ကဗျာရေးသူများအတွက်လည်း မဟုတ်ပါ။ (ကဗျာဆရာများအပေါ် ဆရာလုပ်လိုခြင်း အလျှင်းမဟုတ်ရပါ)

ကျွန်တော်တို့ ရည်ရွယ်ရင်းမှာ အခြားကဗျာဖတ်သူ အင်အားစုများနှင့်သာ ခံစားမှုချင်း၊ နားလည်မှုချင်း၊ ကဗျာအတွေးအမြင် ဖလှယ်လိုရင်းသာ အဓိကဖြစ်ပါတယ်။

ဒီရည်ရွယ်ချက်နဲ့ ဇူလိုင်လ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေအကြောင်းမှာ ကျွန်တော်တို့ ပြောပြစ်သမျှကတော့-

နှစ်ငါးဆယ်၊ မေတ္တာလက်ဆောင်

“နှစ်ငါးဆယ်” ကတော့ ဆရာကောက်နွယ်ကနောင်ရဲ့ ကဗျာဖြစ်ပါတယ်။ (မဟေသီ) ကဗျာက အခုလိုပါ။

နေ့မိုးဆောင်းငါးဆယ် ဖြတ်သန်းခဲ့နှစ်ငါးဆယ်
 ရုပ်နာမ်မခွဲခွာသေးတဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 ခရီးပေါက်ခဲ့မိုင်တိုင်အမှတ် ငါးဆယ်

ကိုယ့်ကိုယ်ကို တည်ဆောက်ခဲ့ ဆက်တင်နှစ်ငါးဆယ်
 ရိုးပြတ်လက်ကွင်းကျေးလက်တွေ ဖြတ်သန်းခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 အနောက်ရိုးမ ရင်ငွေ့လှုံ ဧရာဝတီစုန်ဆင်းခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 ပညာတတ် မဖြစ်ခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 စီးပွားရေးကျား မဖြစ်ခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 လုပ်စားကိုင်စား ဒုစရိုက်တွေ ဆန့်ကျင်ခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 လည်စင်းဒူးထောက် သစ္စာမဖောက်ခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 သေရည်ဆိုင်ကြောင်နက်ပြာမလေးတွေနဲ့ ပျော်ပါးခဲ့နှစ်ငါးဆယ်
 ကြားခံစက္ကူတွေကို သောကမီးနဲ့တိုက်ခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 ကဗျာအနုပညာ ရူးသွပ်မိုက်မဲခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 ကံကြမ္မာမေတ္တာထဲမှာ အသက်ဓာတ်ပါးလှုပ်လှုပ် နှစ်ငါးဆယ်
 သူညတွေ အထပ်ထပ်စုဆောင်းရင်း ပြီးပြည့်စုံခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 နှစ်ငါးဆယ်စစ်တမ်း
 ယပ်တောင်တစ်ချပ်မကမ်းခင်မှာ
 ကဗျာသူရဲကောင်းတို့ သွားရာလမ်း
 လူထုရင်ခုန်သံပန်းတွေ တင်းတင်းဆုပ်
 တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ် သေဆုံးခြင်းမရှိတဲ့
 ကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲက နှစ်ငါးဆယ်...။

ဒီကဗျာဟာ ဆရာကောက်နွယ်ကနောင်ရဲ့ စာသားအတိုင်း “နှစ်ငါးဆယ် စစ်တမ်း” ဖြစ်ပါတယ်။ ကဗျာရေးသူက သူ့ဘဝကို သူမော်ကွန်းတင်လိုက်တဲ့ကဗျာလို ဆိုရပေမယ်။ တစ်နည်းကဗျာဆရာရဲ့ နှစ်ငါးဆယ်ကြေညာစာတမ်းလို့လည်း ဆိုနိုင်ပါတယ်။

“ကဗျာသူရဲကောင်းတို့ သွားရာလမ်း” တဲ့။
 “လူထုရင်ခုန်သံ ပန်းတွေတင်းတင်းဆုပ်” တဲ့။

ဒီကဗျာဟာ ကဗျာဆရာရဲ့ ယုံကြည်ချက်ကို မော်ကွန်းထိုးလိုက်တာပဲ မဟုတ်လား။ “ကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲက နှစ်ငါးဆယ်...”

ဒီလိုပဲ၊ ကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲက နှစ်သုံးဆယ်ကိုတော့ ပေါ်ဦးသစ်က အခုလို ရေးဖွဲ့ထားပါတယ်။ ကဗျာခေါင်းစဉ်က “မေတ္တာလက်ဆောင်” ပါ။ (ရနံ့သစ်)
 ဘယ်သက္ကရာဇ်မှာပဲလုပ်လုပ်
 ကံစမ်းမဲ မပါလည်း
 ဒီအထုပ်က ဖောက်ရမှာပါ။
 အိုအိုဟောင်းဟောင်း

ကောင်းကောင်းညံ့ညံ့
 သန့်သန့်ညစ်ညစ်
 ဒီပုလင်းကို ဖွင့်ဖြစ်မှာပါ။
 ဒီပုလင်းကို ကျွန်တော်သောက်ခဲ့တာ
 နှစ်ပေါင်း (၃၀)ကြာခဲ့ပြီ။
 ကျွန်တော်တို့ အသွေးအသားနဲ့ ပြန်ချက်တဲ့
 မေတ္တာလက်ဆောင်
 ပြက္ခဒိန်တစ်ချပ်၊ ပို့စကတ်တစ်ခုကိုမျှ
 မတမ်းတလို
 မျှော်လင့်ချက်တေးမှန်သမျှလည်း
 မသိကျွေးလိုတော့ပါ။ ။

ပေါ်ဦးသစ်ရဲ့ ကဗျာကလည်း ကဗျာရေးသူရဲ့ နှစ်သုံးဆယ်ကို မော်ကွန်းတင်
 တာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ သူ့မော်ကွန်းက ရဲတင်းသံမပါ။ အားလျှော့ခြင်းနဲ့ ဗျာပါဒကိုသာ
 ဖွဲ့ပါတယ်။ ကဗျာဆရာက ဘဝကို နှစ်သုံးဆယ်ကြာ ဖြတ်သန်းပြီးတဲ့နောက်မှာ
 မေတ္တာလက်ဆောင် ဘာတစ်ခုတလေကိုမှ-

“မတမ်းတလို” တဲ့။

မျှော်လင့်ချက်ဟာ တေးသီချင်းတစ်ပုဒ်ဖြစ်တယ်ဆိုရင်လည်း ကဗျာဆရာက
 အဲဒီတေးကို-

“မသိကျွေးလို” တဲ့။

ကဗျာဆရာရဲ့ အဲဒီလို မတမ်းတလိုတော့ခြင်း၊ မသိကျွေးလိုတော့ခြင်းတွေရဲ့
 နှစ်သုံးဆယ်မော်ကွန်းဟာ ကဗျာရေးသူရဲ့ တစ်သီးပုဂ္ဂလ အတွင်းစိတ်ဝေဒနာကို
 လွတ်လပ်စွာ ဖော်ပြချက်ပဲလို့ဆိုရင် ဆရာကောက်နွယ်ရဲ့ ကဗျာ (နှစ်ငါးဆယ်)ကလည်း
 အဲဒီလိုပါပဲလို့ ဆိုရမှာ မဟုတ်လား။

ပေါ်ဦးသစ် ၃၀

ကောက်နွယ်ကနောင် ၅၀

ဒီဖြတ်သန်းမှု နှစ်ခုကို ခေတ်ပြိုင်သမိုင်းနောက်ခံကားချပ်တစ်ခုတည်းမှာ
 ကျွန်တော်တို့ ဘယ်လိုခံစားမှုနဲ့ နားလည်သွားရမလဲ။ နောက်ခံကားချပ်ချင်း တူပေမဲ့
 ဖြတ်သန်းမှုချင်းကတော့ တစ်ခုနဲ့တစ်ခု မတူချင်မတူနိုင်ဘူးပေါ့။ မတူခွင့်လည်း
 ရှိတာနော့။ ဘယ်ဖြတ်သန်းမှုက **Active** ဖြစ်ပြီး ဘယ်ဖြတ်သန်းမှုကိုတော့ **Passive**
 ဖြစ်တယ်လို့ ဆိုမလဲ။

ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ ခေတ်ပေါ်အာရုံခံစားပုံ (**Modern sensibility**) နဲ့
 ရေးတာပါလို့ဆိုရင် ဆရာကောက်နွယ်ကနောင်ရော ပေါ်ဦးသစ်ပါ။ ကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံး

ဟာ ခေတ်ပေါ်အာရုံခံစားပုံနဲ့ ရေးတာချည်း။ ဒါပေမဲ့ ခေတ်ပေါ်အာရုံ ခံစားပုံရဲ့ကဗျာ၊ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ ခေတ်ပြိုင်ခံစားမှု ဘယ်လောက်ထင်ဟပ်နိုင်သလဲဆိုတဲ့ အချက်နဲ့ စဉ်းစားရင်တော့ “နှစ်ငါးဆယ်”က ထင်ဟပ်နိုင်ပြီး “မေတ္တာလက်ဆောင်”က မထင်ဟပ်နိုင်ဘူးလို့ ဆိုရမှာပဲ(ထင်တယ်)။ သို့သော် ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ ခေတ်ပြိုင် ခံစားမှုကို ထင်ဟပ်ပြဖို့ မလိုဘူးလို့ဆိုရင်တော့လည်း တစ်မျိုးပေါ့လေ။

ဒါနဲ့တစ်ဆက်တည်း ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေထဲက မော်ကွန်းဆန်တဲ့ အဖွဲ့ အကြောင်းပြောလက်စနဲ့ ဆက်ပြောရရင် ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေထဲမှာပဲ မှတ်တမ်းတင်တဲ့ သဘောသက်ရောက်တဲ့ ကဗျာတချို့ကိုလည်း တွေ့ရတတ်တယ်ဆိုတာပါ။

လေထန်ကုန်း၊ အသည်းကွဲရပ်ကွက်

ဒီဇူလိုင် မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲမှာ အဲဒီလို မှတ်တမ်းတင်တဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်။ တစ်ပုဒ်က မင်းဆွေနှစ်(မုံရွာ)ရဲ့ “လေထန်ကုန်း”၊ နောက်တစ်ပုဒ်က စည်သူငြိမ်း ရဲ့ “အသည်းကွဲရပ်ကွက်”၊ ကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံး မဟေသီထဲကပါ။

မင်းဆွေနှစ် (မုံရွာ)ရဲ့ ကဗျာက ဒီနေ့စာပေအနုပညာသမားတို့ စုဝေးရာ ၃၃ လမ်းက လေထန်ကုန်းကဖေးကို မှတ်တမ်းတင်တာပါ။ သူ မှတ်တမ်းတင်ပုံက-

အဲဒီမှာ
မြို့ပြသစ်ရွက်တွေပေါ့။
အနုပညာမှော်ဝင်စားရင်း
မာနကို စီးချင်းထိုးလို့
ရာဇဝင်ခေါ်သံတို့ရဲ့မျှားရာ
ရင်ခုန်သံ တသသအသစ်။
(တို့ ဒီထက်ပိုချစ်ရယ်)

ဒါ ခေတ်ပြိုင်ခံစားမှုနဲ့ ငါတို့ရဲ့ပျားအုံလေ။ ။

ဒီကဗျာမှာ ကဗျာဆရာဟာ လေထန်ကုန်းသဘောထားနဲ့ ရပ်တည်ချက်ကို မှတ်တမ်းတင်သလို၊ မျှော်လင့်ချက်နဲ့ အိပ်မက်ကိုလည်း မှတ်တမ်းတင်လိုက်တာပဲ မဟုတ်လား။

“တို့ဒီထက် ပိုချစ်ရမယ်”တဲ့။

လေထန်ကုန်းဟာ ဒီထက်လည်းပိုပြီးတော့ အဓိပ္ပာယ်ရှိရမယ်လို့ ကဗျာဆရာက မှတ်တမ်းတင်ရင်း သတိလည်းပေးလိုပုံပါ။

စည်သူငြိမ်းကတော့ ဘာကိုဘယ်လို မှတ်တမ်းတင်ထားသလဲဆိုတော့-

ဒီနေရာမှာ
ဆင်းရဲခြင်းရပ်တရားနဲ့ ချမ်းသာခြင်း နာမ်တရားတို့

ဖွားဖက်တော်ဖြစ်တယ်။
 ဆဲရေးခြင်းနဲ့ ရိုင်းပင်းခြင်းတို့
 ဝင်သက်ထွက်သက် မှတ်နေရာ
 မြို့ရဲ့နံကြိုနံကြား အသားတစ်ဖတ်ဖြစ်တယ်။
 မနက်လင်းတိုင်း
 သူ့ကိုယ်သူ အိမ်သာနဲ့နဲ့ဆွတ်ဖျန်း
 ကလေးငိုသံနဲ့ မျက်နှာသစ်ရင်း
 အသံအက်အက်ဆောင်းဘောက်ကြီးနဲ့ ခြစ်ခြစ်အော်နေတော့တာပဲ။ ။

စည်သူငြိမ်းက “အသည်းကွဲရပ်ကွက်” ပါတဲ့၊ ယေဘုယျရပ်ကွက်တစ်ခုကို မှတ်တမ်းတင်လိုက်တာပါ။ (လေထန်ကုန်းသည်လည်းပဲ စာပေရပ်ကွက်ပါပဲ။ နည်းနည်းတော့ ဝိသေသကျသပေါ့။ ဝိသေသရပ်ကွက်)

စည်သူငြိမ်းရဲ့ ရပ်ကွက်က **wild** ဖြစ်ပါတယ်။ **wild**ဖြစ်တယ်ဆိုတာက အရိုင်းဆန်တယ်လို့ ပြောချင်တာပါ။ အရိုင်းဆန်တယ်၊ အရိုင်းဆိုတာ အရိုးခံသန့်စင် မှုရှိတဲ့၊ လွတ်လပ်ပွင့်လင်းတဲ့ သဘောပါပဲ။ အဲဒီအရိုင်းဆန်တဲ့ ရပ်ကွက်မှာ ဝိရောဓိ တွေလည်း အစုံလိုက်အစုံလိုက် (ဆင်းရဲခြင်းနဲ့ချမ်းသာခြင်း၊ ဆဲရေးခြင်းနဲ့ ရိုင်းပင်းခြင်း) ရှိနေတာကို ကဗျာရေးသူက မှတ်တမ်းတင်ပါတယ်။ စည်သူငြိမ်းကတော့ သူ့ရပ်ကွက်ကို အသည်းကွဲနေပါတယ်တဲ့။ ဘာကြောင့် အသည်းကွဲတာလဲ။ မှတ်တမ်းတင်တဲ့သူကတော့ ဘာမှ မှတ်ချက်ပေးမသွားပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ ကဗျာဖတ်တဲ့ လူတွေဆက်ပြီး စဉ်းစားရုံပါ။

ဝိသေသရပ်ကွက်နဲ့ ယေဘုယျရပ်ကွက် ဘာကွာသလဲ။ မင်းဆွေနှစ် (မုံရွာ) ကဗျာထဲမှာတော့ ရပ်ကွက်ထဲကလူတွေ (စာပေအနုပညာသမားတွေ)ရဲ့ ရုပ်ပုံကို ပကတိ လေထန်ကုန်းနဲ့ အလှမ်းဝေးတဲ့သူတွေအဖို့ မြင်ချင်မှလည်းမြင်မယ်။ (မြို့ပြသစ်ရွက်တို့၊ ပျားအုံတို့ဆိုတဲ့ အလင်္ကာသိပ်ဆန်လွန်းတဲ့ တင်စားချက်ကြောင့်လည်း ဖြစ်မယ်) စည်သူငြိမ်း ကဗျာထဲမှာ ရပ်ကွက်ထဲကလူတွေ (သာမန်လက်လုပ်လက်စား၊ သူလိုငါလိုလူများ) ကိုတော့ အသံရော၊ အရုပ်ပါ မြင်ကြကြားကြမယ်ထင်ပါတယ်။

မင်းဆွေနှစ်(မုံရွာ)က ယဉ်ကျေးမှုဘဝ (အနုပညာလောက ကိစ္စ)ကို မှတ်တမ်း တင်ထားတာဖြစ်ပြီး၊ စည်သူငြိမ်းက ရုပ်ဝတ္ထုဘဝ (လူမှုလက်တွေ့ကိစ္စ)ကို မှတ်တမ်းတင်တယ်လို့ ခွဲခြားယူဆမိပါတယ်။ တစ်နည်း၊ ယဉ်ကျေးမှုဘဝက စိတ္တဇ ကိစ္စဖြစ်ပါတယ်။ မင်းဆွေနှစ်(မုံရွာ)ကဗျာထဲက “အနုပညာ၊ မှော်၊ မာန၊ ရင်ခုန်သံ” စတဲ့ စကားလုံးတွေက စိတ္တဇနာမ်တွေ ဖြစ်ပါတယ်။ စိတ္တဇနာမ်စကားလုံး (အသံ)တွေဟာ ကဗျာထဲမှာ ရုပ်ပုံကို ဝီပီရီရီမဖော်ညွှန်းနိုင်ကြပါဘူး။ အသံနဲ့ အရုပ်တွဲလျက် ပါမလာပါဘူး။ အရုပ် (အတွေးရုပ်၊ အတွေးရုပ်ပုံ) မဖော်နိုင်တဲ့အတွက်

ကဗျာက မပြည့်စုံသလိုပါပဲ။ ဒီသဘောကိုတော့ အခြားကဗျာနှစ်ပုဒ်နဲ့ ပြောကြည့်ချင်ပါတယ်။

နေရာ၊ စိုးရိမ်ရေမှတ်

ဆရာညွန့်သစ်ရဲ့ မဟေသီထဲက “နေရာ” ကဗျာကို အခုလို ဖတ်ရပါတယ်။
မာနဂုဏ်ယူဝင့်ကြွားမှုဟာ
ဦးနှောက်ထက်မှာ
နေရာယူချိန်။
ရိုးသားမှုကတော့
နှလုံးသားမှာ
နေရာရှာနေတယ်။ ။

ဒီကဗျာဟာ စိတ္တဇကိစ္စ၊ နာမ်ပိုင်းအလုပ် (မာနနဲ့ ရိုးသားမှု)ကို ဖွဲ့တာပါ။
“မာန၊ ရိုးသားမှု” အဲဒီ စိတ္တဇနာမ်စကားလုံး (အသံ)တွေက အတွေးရုပ်ပုံကို
မဖော်နိုင်ကြပါ။ (မှတ်ချက်။ “ဦးနှောက်၊ နှလုံးသား” ဒါတွေက ပကတိရုပ်သက်သက်
ဖြစ်ပါတယ်။ အတွေးရုပ်မဟုတ်ပါ)

မြားနတ်မောင်ထဲက လှိုင်မွန် (မင်းဘူး)ရဲ့ “စိုးရိမ်ရေမှတ်” ကဗျာမှာ
ဖွဲ့ထားပုံကတော့-

မြစ်က
ကိုယ့်ကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်ပြီး
ပင်လယ်ထဲ ခေါင်းထိုးဝင်ခဲ့သတဲ့။
အဲဒီစကားကို အဟုတ်ထင်ပြီး
ပင်လယ်က
မြစ်ရဲ့ အလောင်းကို ရှာလို့မဆုံးတော့ဘူး။ ။

အဲဒီကဗျာမှာ “မြစ်၊ ပင်လယ်” တို့ဟာ ရုပ်ဝတ္ထုနာမ် (ပကတိနာမ်)
စကားလုံး (အသံ)တွေပါ။ ရုပ်ပုံရှိပါတယ်။ အဲဒီရုပ်ပုံနှစ်ခု (မြစ်၊ ပင်လယ်) ကနေ
ကဗျာဖတ်သူက ခံစားလိုက်တဲ့အခါ အတွေးရုပ်လုံး ပေါ်လာတာပဲ မဟုတ်လား။
လူ့လောကထဲမှာလည်း လူတွေတစ်ယောက်ပြောတာကို တစ်ယောက်က
အဟုတ်ထင်ပြီး၊ အဲဒီထင်တဲ့အရာကို ရှာလို့မဆုံးတော့တဲ့ ဇာတ်လမ်းတွေ။
ကဗျာကပေးတဲ့ အတွေးရုပ်ဆိုတာ အဲဒါပဲ။

ဘွန်ဆိုင်း၊ ညစောင့်

ဒီတစ်ခါ စကားလုံး(အသံ)နောက်မှာ ရုပ်ပုံပါတဲ့၊ တစ်နည်းရုပ်ဝတ္ထုနာမ်၊
ပကတိရုပ်ကို ဖွဲ့တာချင်းတူပေတယ်လို့၊ ဖတ်ပြီးခံစားတဲ့ အခါကျတော့ ပေါ်လာတဲ့

အတွေးရုပ် အကြီးအသေး၊ အနီးအဝေး၊ အကျဉ်းအကျယ် ကွာခြားသွားတတ်ပုံကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိတဲ့အကြောင်း ပြောပါရစေ။

ကဗျာနှစ်ပုဒ်။ တစ်ပုဒ်က သွန်းနှင်းအိမ် “ဘွန်ဆိုင်” (ရနံ့သစ်)
ပန်းအိုးထဲက သစ်ပင်ငယ်ကလေးကို
ငါငေးစိုက်ကြည့်နေမိတယ်
သူ့အမြင့်က တစ်ပေသာသာခန့်ရယ်
သူဘာဖြစ်လို့ အရပ်ပုနေရတာပါလိမ့်
သူ့အသက်က နှစ်နှစ်ဆယ်ကျော်ပြီတဲ့
သူဘာဖြစ်လို့ ကြုံလှီးသေးကွေးနေတာပါလိမ့်
သက်တမ်းက နှစ်နှစ်ဆယ်ကျော်ပေမဲ့
သူဟာ သစ်ပင်တစ်ပင်ဖြစ်ပေမဲ့
သစ်ပင်ရဲ့ ရှင်သန်မှုဖြစ်စဉ်က ဘာကြောင့်သွေဖည်ခဲ့တာလဲ
မြေပြင်ကျယ်ကျယ်မှာ ပေါက်ရောက်ရှင်သန်သင့်ပါလျက်
ထွာဆိုင်သာသာ ပန်းအိုးငယ်ထဲမှာသာ
ကျောက်ချင်းခိုင်နေတော့တယ်။ ။

[Bonsai- သက်ကြီးပုပင်]

နောက်ကဗျာတစ်ပုဒ်က ဝင်းမင်းစိုး (မိတ္ထီလာ) “ညစောင့်” (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ)

သူလို
အိုကြီး အိုမ
“ဒီကင်းတဲလေးက
လောကဒဏ်ကို မခံနိုင်တော့ဘူးထင်ရဲ့”တဲ့
အမှောင်ထုကြီးအောက်မှာ
ဆေးလိပ်မီးကရဲလို့။
မှတ်မှတ်ရရ
တစ်နာရီခြား သံချောင်းသံတွေနဲ့
သံသယကို အဟမ်းခတ်ရင်း
သူ့ဘဝသူ လုံခြုံမှုမပေးနိုင်ခဲ့တာ
ပုစ္ဆာတွေနဲ့
မိုးလင်းရတဲ့ ညတွေများခဲ့ပေါ့။ ။

သွန်းနှင်းအိမ်က သစ်ပင် (သက်ကြီးပုပင်) တစ်ပင်အကြောင်းဖွဲ့တာ။ ဝင်းမင်းစိုး (မိတ္ထီလာ)က ညစောင့်လူသား တစ်ယောက်အကြောင်းဖွဲ့တာ။ သွန်းနှင်းအိမ်က

သစ်ပင်သရုပ်ဖော်။ ဝင်းမင်းစိုး (မိတ္ထီလာ) က လူသားသရုပ်ဖော်။ ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ် စလုံးဟာ ရုပ်ပုံတွေချည်း။ သစ်ပင်ရုပ်ပုံနဲ့ လူသားရုပ်ပုံ။ ရုပ်ဝတ္ထုနာမ်နှစ်ခု ပကတိ နှစ်ခု။ အဲဒီရုပ်ကို ဖွဲ့ပုံက ရိုးရိုးကလေးတွေချည်း။

သွန်းနှင်းအိမ်က မေးခွန်းတွေ ထပ်ခါတလဲလဲမေးထားတယ်။ မချီတင်ကဲ။

“သူဘာဖြစ်လို့ အရပ်ပုနေရတာပါလိမ့်”

“သူဘာဖြစ်လို့ ကြုံလှီးသေးကွေးနေတာပါလိမ့်”

“သစ်ပင်ရဲ့ ရှင်သန်မှုဖြစ်စဉ်က ဘာကြောင့်သွေဖည်ခဲ့တာလဲ”

ဝင်းမင်းစိုး (မိတ္ထီလာ)ကတော့ မေးခွန်းတစ်ခုတည်း။ အဲဒီတစ်ခုကိုပဲအမေး

ဝါကျ ပုံစံနဲ့မဟုတ်ဘဲ အခုလိုမေး (ပြော)ထားတယ်။

“သူ့ဘဝသူ့လုံခြုံမှု မပေးနိုင်ခဲ့တာ

ပုစ္ဆာတွေနဲ့”

အမေးဝါကျလို ပုံစံနဲ့ဆိုရင်တော့-

“သူ့ဘဝသူ့ လုံခြုံမှု မပေးနိုင်ခဲ့တာ (ဘာကြောင့်လဲ)”

ကဗျာရေးသူက “ပုစ္ဆာတွေနဲ့” လို့ “တွေ” နောက်ဆက်တွဲသုံးပြီး ဗဟုဝစ်

ဆိုထားလေတော့-

“ဘဝကံအကျိုးပေးကပဲ နည်းလို့လား”

“ခေတ်ကြောင့် စနစ်ကြောင့်လား”

“အခွင့်အရေးရှိသူနဲ့ အခွင့်အရေးမဲ့သူ ကွာဟချက်ကြောင့်လား”

“ပညာမတတ်လို့လား”

ဘာလား၊ ညာလား။ အဲဒီလိုမေးခွန်းတွေ အတွေးပွားလာစရာရှိပါတယ်။

ထားတော့။

သွန်းနှင်းအိမ်ရော၊ ဝင်းမင်းစိုး (မိတ္ထီလာ)ပါ နှစ်ယောက်စလုံး သူတို့ကဗျာတွေ အဆုံးသတ်ပုံက အလျော့ပေးတဲ့ လေသံနဲ့ပါ။

တစ်ယောက်က “ကျောက်ချ ငေးရှင်နေတော့တယ်” တဲ့။ နောက်တစ်ယောက် က “မိုးလင်းရတဲ့ညတွေများခဲ့ပေါ့” တဲ့။ အဲဒါကို ဒုက္ခ (ဒုက္ခတရား) လို့ ကင်ပွန်း တပ်မယ်ဆိုရင်တော့ သွန်းနှင်းအိမ်ရဲ့ ပန်းအိုးထဲကဒုက္ခက ပန်းအိုးတစ်ဝိုက်မှာပဲ အတွေးရုပ်ထင်ပါတယ်။ လူ့ဘဝကြီးနဲ့ယှဉ်ပြီး တွေးထင်နိုင်တဲ့ ဂယက်အနက်အထိတော့ ရောက်မလာပါဘူးလို့ ထင်ပါတယ်။ ဝင်းမင်းစိုး (မိတ္ထီလာ)ရဲ့ ကင်းတဲပေါ်က ဒုက္ခကတော့ ကင်းတဲပေါ်မှာတင်မကဘဲ လူ့လောကကြီးထဲကိုပါ တွေးထင်မိစေ ဂယက်အနက် ထင်စေနိုင်ပါတယ်။

သွန်းနှင်းအိမ်ရဲ့ “ထွာဆိုင်သာသာ ပန်းအိုးငယ်ထဲမှာ” က လူ့အဘိဓမ္မာနဲ့ဆိုရင် အတွေးရုပ်ပုံသေးတယ်။ ဝေးတယ်။ ကျဉ်းတယ်ပေါ့။ ဝင်းမင်းစိုး (မိတ္ထီလာ)ရဲ့

“အမှောင်ထုကြီးအောက်မှာ”ကတော့ ကြီးတယ်။ နီးတယ်။ ကျယ်တယ်ပေါ့။
လူ့အဘိဓမ္မာနဲ့ ဆိုရင်ပြောပါတယ်။ ဒီလိုဆိုရပေမှာပေါ့။

ဆက်တင်၊ အလွမ်းသီချင်း

အခုဟာက မိုးတွင်းကြီးမှာပါ။ အလယ်မှတ်သုံပါပဲ။ ဝက်ခေါင်းထိုးရွာတဲ့
မိုးတွေကလည်း တအုန်းအုန်းနဲ့။ စစ်ဦးဘီလူး။ ရန်ကုန်မြို့တော်ကြီးပေါ်မှာ ရေတွေ
လျှံတုန်း။ တီဗွီထဲမှာ ခိုင်သင်းကြည်က ထီးကြော်ငြာလို့ကောင်းတုန်း။ မိုးမိပြီး
ဖျားကြ နာကြ ဆေးခန်းပြေးကြ။ အဲဒီအချိန်မှာ ဇူလိုင်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲ
နှင်းတွေနှင်းတွေ ကျလာလိုက်ပုံက-

ဆက်တင်

လမ်းမီးရောင်က
နှင်းမှုန်တွေဖွဲ့ကျလို့
ကျွန်တော့်မျက်တောင်မှာ
တံစက်မြိတ်တွေ စွတ်စိုနေတယ်။
လမ်းအမည်မရှိတဲ့၊
လေလွင့်စိတ်ရဲ့ အစင်းကြောင်းတွေက
လမ်းကဖေးမှာ ချော်ရည်တွေ ထိုင်သောက်လို့။
မဆိုဖြစ်တဲ့ သီချင်းတွေကို
စီးကရက်မီးခိုးက ဂီတသင်္ကေတ မှုတ်ထုတ်တယ်။
နဂါးငွေ့တန်းထဲ
သလိပ်ပုပ်တွေ မျောနေတာမဟုတ်ပါဘူး။
ကျွန်တော့်မျက်လုံးတွေက အဆုတ်ရောဂါဖြစ်နေတာပါ။
လှလိုက်တဲ့ဆောင်းရယ်
အရိုးဖြူတောအုပ်ကို ဆံထိုးထိုးထားပုံများ။ ။

ဝေးခေါင်
[ဆောင်းပြောင်းထွေလာ]

အလွမ်းသီချင်း

အဲဒီ “နှင်း” တွေဝေနေပုံက
မှန်းဆရခက်။
ငါ့တောင်ကမူလေးသေး

တိုးတိုးတိတ်တိတ် ပုန်းနေတုန်း
ပုန်းပုန်းခိုင်းခိုင်း ရွာချလိုက်ပုံလေ
စံပယ်တွေဖွေးဖွေးလှုပ်လို့။ ။

အောင်မြန်းသစ်
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဆက်တင်က ဇာတ်ခုံနဲ့မလိုက်ဘူးပေါ့၊ ဇာတ်ခုံက မိုးရေထဲမျောနေ။
အလွမ်း သီချင်းက ဇာတ်လမ်းနဲ့လည်း မကိုက်ပြန်ဘူး။ ဇာတ်လမ်းက လာနီညာ
မှန်တိုင်း ထန်တဲ့အခန်း၊ ကာလဒေသ ဘာပယောဂမျှ မပါဘဲနဲ့ ဖတ်ရင်တော့
ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ် ကလည်း ကဗျာကောင်းတွေပဲလို့ ပြောကြားရင်း...
အနုပညာစိတ်၊ အနုပညာရုပ်အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။

*

8

“လူတစ်ယောက်ရဲ့တန်ဖိုးကို သူ့ဖြတ်သန်းကျော်လွှားနေတဲ့ခေတ်ကြီးက သူ့ပရုံးပေါ် တင်ပေးလိုက်တဲ့ သမိုင်းပေးတာဝန်ကို သူ့ဘယ်လောက် သယ်ပိုးထမ်းဆောင်ခဲ့တယ်ဆိုတဲ့ အချက်နဲ့ တိုင်းတာရမှာပဲ”

ဗန်းမော်တင်အောင် (၁၉၂၀-၇၈)

[မကွယ်လွန်မီ သားအားပြောကြားချက်များမှ]

အခု စာအုပ်ဟာကဖြင့် ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်း (၁၉၉၉) အောက်တိုဘာလထုတ်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီအောက်တိုဘာလဟာ ဆရာဗန်းမော်တင်အောင် ကွယ်လွန်တဲ့လဖြစ်ပါတယ်။ ဆရာဗန်းမော်တင်အောင် ၂၃-၁၀-၇၈ နေ့မှာ ကွယ်လွန်ခဲ့တာပါ။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ကဗျာဖတ်သူများ ဆရာဗန်းမော်တင်အောင် ကွယ်လွန်ခြင်း (၂၁)နှစ်ပြည့်ကို အမှတ်တရပြုအပ်ပါကြောင်းနဲ့...။

ဆရာဗန်းမော်တင်အောင်က လူတစ်ယောက်ရဲ့တန်ဖိုးနဲ့ ပတ်သက်လို့ အဘိဓမ္မာ ထုတ် သတ်မှတ်ထားရစ်ခဲ့ပါတယ်။

ကဗျာဆရာတစ်ယောက်ဟာလည်း လူ့သမဂ္ဂဝင် လူသားတစ်ယောက်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါဆိုရင် လူ့သမဂ္ဂဝင် ကဗျာဆရာတစ်ယောက်ရဲ့ တန်ဖိုးဟာကော ဘာပါလဲ။ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားတွေးတောမိခဲ့ကြပါတယ်။

အဲဒီလို စဉ်းစားတွေးတောကြရင်းနဲ့ ပြီးခဲ့တဲ့ (၁၉၉၉) ဇူလိုင်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ အကြိုက်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့တဲ့ ကဗျာကတော့-

နှစ်ငါးဆယ်

နေ့မိုးဆောင်း ငါးဆယ် ဖြတ်သန်းခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
ရုပ်နာမ်မခွဲခွာသေးတဲ့ နှစ်ငါးဆယ်

ခရီးပေါက်ခဲ့ မိုင်တိုင်အမှတ်ငါးဆယ်
 ကိုယ့်ကိုယ်ကို တည်ဆောက်ခဲ့ဆက်တင်နှစ်ငါးဆယ်
 ရိုးပြတ်လယ်ကွင်း ကျေးလက်တွေ ဖြတ်သန်းခဲ့နှစ်ငါးဆယ်
 အနောက်ရိုးမ ရင်ငွေ့လှုံ ဧရာဝတီ စုန်ဆင်းခဲ့နှစ်ငါးဆယ်
 ပညာတတ် မဖြစ်ခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 စီးပွားရေးကျား မဖြစ်ခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 လုပ်စားကိုင်းစား ဒုစရိုက်တွေ ဆန့်ကျင်ခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 လည်စင်းဒူးထောက် သစ္စာမဖောက် နှစ်ငါးဆယ်
 သေရည်ဆိုင်ကြောင်နက်ပြာမလေးတွေနဲ့ ပျော်ပါးခဲ့နှစ်ငါးဆယ်
 ကြားခံစက္ကူတွေကိုသောကနဲ့ မီးတိုက်ခဲ့နှစ်ငါးဆယ်
 ကဗျာအနုပညာ ရူးသွပ်မိုက်မဲခဲ့နှစ်ငါးဆယ်
 ကံကြမ္မာသေတ္တာထဲမှာ အသက်ဓာတ်ပါးလှုပ်လှုပ်နှစ်ငါးဆယ်
 သုညတွေ အထပ်ထပ်စုဆောင်းရင်း ပြီးပြည့်စုံခဲ့ နှစ်ငါးဆယ်
 နှစ်ငါးဆယ်စစ်တမ်း
 ယပ်တောင်တစ်ချပ် မကမ်းခင်မှာ
 ကဗျာသူရဲကောင်းတို့ သွားရာလမ်း
 လူထုရင်ခုန်သံပန်းတွေ တင်းတင်ဆုပ်
 တိမ်မြုပ်ပျောက်ကွယ်သေဆုံးခြင်းမရှိတဲ့
 ကဗျာတစ်ပုဒ်ထဲက နှစ်ငါးဆယ်။ ။

ကောက်နွယ်ကနောင်
 [မဟေသီ]

အခု (၁၉၉၉) ဩဂုတ်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေအကြောင်း ကျွန်တော်တို့
 ပြောကြည့်ကြပါမယ်။

ဒီနေ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေရဲ့ တူညီတဲ့ ယေဘုယျ စရိုက်လက္ခဏာအဖြစ်
 ကဗျာနှစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော်တို့ဖတ်ခဲ့ကြပါတယ်။ တစ်ပုဒ်က မောင်သိန်းဇော်ရဲ့
 “လတ်ဆတ်လမ်းသွယ်စိမ်း” ကဗျာဖြစ်ပါတယ်။ (မဟေသီ) ကဗျာက အခုလိုပါ။

ကားဘီးတွေဘာဖြစ်လို့လဲ
 ရေဒီယိုခဏပိတ်
 ချက်ကျနေတဲ့ နောက်ကြည့်မှန်တံခါးစိတ်များ
 အားလုံးအဆုံးထိဖွင့်
 လတ်ဆတ်လမ်းသွယ်စိမ်း
 မြင်မြင်သမျှအစိမ်း၊ မမြင်ရတဲ့လေညင်းတောင်

အစိမ်းရောင်ပဲဖြစ်လိမ့်မယ် ငါထင်မိ
 မင့်ဆီမှာ တောင်လည်းညို
 မင့်ဆီမှာ မိုးလည်းစေ့
 မင့်ဆီမှာ ပန်းလည်းတင်
 မိုးငွေ့ဆွတ်ပျံ ညနေတစ်ခွင်လုံးစိမ်းလို့
 ကားဘီးတွေ ဘာမှမဖြစ်ဘူး
 အားပြည့်လန်းဆန်းစက်ဖွင့်လိုက်တယ်
 လူတစ်ယောက်ဘဝမိုင် ၅၀၀၀ မောင်းနှင်ဖို့။ ။

နောက်တစ်ပုဒ်က မောင်ဆေးရိုးရဲ့ “အပြာ” (စတိုင်သစ်) ကဗျာက အခုလို ဖြစ်ပါတယ်။

ပြီးမှ လမ်းအတိုင်း နံရံတွေတွန့်ခေါက်
 ဘဝပိန်ပိန်ထဲ မြစ်ကျိုးအင်းလိုလေးလံ
 ညှော်နဲ့နဲ့ ဖာထေးထားတဲ့သင်ရိုးတစ်လျှောက်
 ဘယ်သူမခုတ်ထွင်ချင်ဘူးလဲ အဲသလို
 တောအုပ်နဲ့နှေးကွေးပြီး ကျောက်တုံးနဲ့လေးလံချင်သူဟာ
 အတောင်ပံတွေရိုက်ခတ်ဖို့ ခရီးမပေါက်တော့ဘူးလား
 ဘဝဟာ ကြေးသွန်းခလေ့မဟုတ်သလို
 သိုးကျောင်းသားရဲ့ လေချွန်သံဟာ လမ်းမမည်ပေဘူးကွဲ့
 ဗုံပေါ်က စိတ်အတက်အကြွနဲ့သာ ကခုန်ပေလိမ့်
 အနားသတ်မျဉ်းတွေကြောင့် ရှုခင်းကလေး
 စိမ်းစိုနေရတာ မဟုတ်သရွေ့
 ပြင်သစ်ဘာသာနဲ့ ပြောလိုက်တာတစ်ခုက
 ရစ်သမ်ရယ် ပါဒခွဲတာရယ်ဆို တော်ရောပေါ့တဲ့
 ပေါ့ပါးတဲ့ပျံသန်းမှု အကြိမ်ကြိမ်သာ
 မဆုံးတဲ့အပြာထဲ။ ။

မောင်သိန်းဇော်နဲ့ မောင်ဆေးရိုးတို့ရဲ့ ကဗျာတွေကိုဖတ်ပြီး သွားတဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ အတွေးစခန်း ဝင်ကြရပါတော့တယ်။ အမှန်အတိုင်းဝန်ခံရရင် ဒီကဗျာ နှစ်ပုဒ်စလုံး “လတ်ဆတ်လမ်းသွယ်စိမ်း” နဲ့ “အပြာ” ကို ကျွန်တော်တို့ အပြည့်အဝ နားမလည်ကြပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ ကဗျာဟာ နားလည်ဖို့ အဓိကမဟုတ်၊ ခံစားဖို့က အဓိကဆိုတဲ့အတိုင်း

ခံစားမှုနဲ့ နားလည်လာရေးကိုပဲ ကျွန်တော်တို့ ကြိုးပမ်းကြည့်ကြရပါတော့တယ်။ မောင်သိန်းဇော်က သူ့ကဗျာမှာ “ကားဘီးတွေ ဘာဖြစ်သလဲ” လို့ မေးထားတဲ့ဟာကို သူ့ကိုယ်တိုင်ပဲ “ကားဘီးတွေ ဘာမှမဖြစ်ဘူး” လို့ အဖြေပေးသွားသလို၊ မောင်ဆေးရိုးက လည်း သူ့ကဗျာထဲ “အတောင်ပံတွေ ရိုက်ခတ်ဖို့ ခရီးမပေါက်တော့ဘူးလား” ဆိုပြီး မေးထားတဲ့မေးခွန်းကို ကဗျာအဆုံးမှာ “ပေါ့ပါးတဲ့ ပျံသန်းမှု အကြိမ်ကြိမ်သာ မဆုံးတဲ့အပြာထဲ” ရယ်လို့ ဖြေဆိုလိုက်ပါတယ်။

ကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံးရဲ့ အတွေးခြေရာကောက်ဟာ မေးခွန်းနှစ်ခုဖြစ်ပြီး ကျွန်တော် တို့ခံစားမှုနဲ့ နားလည်သွားဖို့ ဖမ်းယူဆုပ်ကိုင်လိုက်ရတဲ့ ဟာကတော့ အဖြေနှစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်ကို ဒီနေ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေရဲ့ တူညီတဲ့ ယေဘုယျစရိုက် လက္ခဏာလို့ ပြောလိုက်တာကတော့ အဲဒီအချက်ကြောင့်ပါ။ သိပ်ပြီး ရိုးရိုးစင်းစင်း မရှိလှတဲ့ အချက်ဟာလည်းပဲ ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာရဲ့ သဘာဝပေပဲလား။

ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ တည့်တည့်မပြောဘူး။ ရိပ်ကာဝဲကာ ပြောတယ်။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ မျဉ်းသဘောမဆောင်ဘူး၊ အကွက်သဘောဆောင်တယ်ဆိုတဲ့ ဟိုတုန်းက ဇင်နိုးကြား အယူအဆကိုတော့ ဒီကနေ့မှာ ထားခဲ့တော့။

ဒီနေ့မှာတော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ အဓိပ္ပာယ်ဝှက်၊ ဂမ္ဘီရဆန်၊ နက်နဲဆိုတာကို တွေ့နေရသလို ရိုးရှင်းလွယ်ကူ ပြေပြစ်တဲ့ကဗျာတွေလည်း ခေတ်ပေါ်ကဗျာရဲ့ နယ်ပယ်ထဲမှာ ရှိနေပါတယ်။

ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်၊ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ ကဗျာပဲဖြစ်တာမို့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ပြီဆိုရင်တော့ ကဗျာဖတ်သူဘက်ကလည်း တစ်စုံတစ်ရာ အားစိုက်ဝင်စားမှုရှိဖို့ လိုတယ်ဆိုတာကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ သဘောပေါက်မိကြပါတယ်။

ပြီးတော့ တစ်ခါ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေရဲ့ တင်စားမှုဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ ပြောဖြစ်ကြပါတယ်။ တင်စားတယ်ဆိုရင် ဒါအလင်္ကာအလုပ်ပဲပေါ့။ ကဗျာတစ်ပုဒ်က ဖတ်သူကို ဖမ်းစားထားနိုင်တယ်ဆိုတဲ့နေရာမှာ အဲဒီကဗျာရဲ့ အလင်္ကာရေး လုပ်ဆောင်ချက်တစ်စုံတစ်ရာကြောင့်လည်း ပါပါတယ်။ ဒီနေရာမှာ ကဗျာထဲအလင်္ကာတွေ ပြတ်သိပ်ထိုးထည့် ပြီးပြမ်းပွက်ထနေဖို့ကို ဆိုလိုတာမဟုတ်ပါဘူး။ အချို့ အလင်္ကာ မပါဘူး။ တချို့များဆို ဘာသင်္ကေတ၊ ဘာနိမိတ်ပုံမှတောင် မပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာမြောက်တဲ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေ ကျွန်တော်တို့အများကြီး ဖတ်ခဲ့ကြရတာပဲ မဟုတ်လား။ ဒီတော့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာက တင်စားတယ်၊ တင်စားမှုပြုတယ်၊ အလင်္ကာအလုပ်လုပ်တယ် ဆိုတဲ့ နေရာမှာလည်း အတိုင်းအတာတော့ ရှိရမှာပါပဲ။

အခု (၁၉၉၉) ဩဂုတ်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းတွေထဲက မြစ်နဲ့တင်စားပြီးရေးတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်၊ ပင်လယ်နဲ့ဝင်စားပြီးရေးတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ထုတ်နုတ်ပြီး ပြောပါရစေ။

ပထမတစ်ပုဒ်က မြားနတ်မောင် ထဲက ငါး (ကွမ်းခြံကုန်း)ရဲ့-

မြစ်နဒီအကြောင်းဆွေးနွေးခြင်း

ဗေဒါပွင့်ရာ ရင်အုပ်အနား
 ကူးတို့လုလင် လှေကိုရုပ်ပါလား။
 နွံဝါရေတွေက
 ယခုတိုင် ဇာတိမီမ မပြောင်းမလဲနွံအဝါ
 ခေတ်တွေသာ
 ကောကမံအတိုင်း ဆေးရောင်စုံဝတ်ကာ
 ဒီကမ်းပါးကိုလာ လာကြည့်ခဲ့ကြ။
 အို...လုလင်
 ရာစုကုန်ချိန်ရောက်လေပေါ့
 အလွမ်းတွေက ငါ့မျက်ဝန်းမှာလွမ်းလို့
 နွေဦးကို ငါ့လက်တွေနဲ့ စမ်းကြည့်ခဲ့တော့။
 တို့ဘဝတွေနဲ့
 ရောစပ်ရစ်ထွေး
 မြစ်ကြီးသာ ပိုလို့နက်ရှိုင်းသွားခဲ့ပေါ့။ ။

နောက်တစ်ပုဒ်က ချယ်ရီမှာ ဖော်ပြထားတဲ့ ရဲဘုန်းခေါင်ရဲ့-

ပင်လယ်

မျက်စိတစ်ဆုံး၊ လှမ်းငေးလို့ မြင်နိုင်သမျှ ဟိုး... ဝေးဝေး
 ပင်လယ်နဲ့ကောင်းကင်၊ မပွင့်တပွင့်ကလေး ထိနမ်းကြတဲ့နေရာပေါ့
 မျက်စိနာသလိုမျိုး၊ ရောင်ရမ်းနီရဲနေတဲ့နေလုံးက
 သူ့မျက်လုံးတစ်ဝက်ကို အသာလေးဖွင့်ထားပြီး
 ကျန်တစ်ဝက်ကို ပင်လယ်ထဲ ဝှက်ထားလေရဲ့။
 ပင်လယ်ပေါ်မှာတော့ မြူခိုးတွေ
 ရှက်ကိုးရှက်ကန်းတွေပဲလို့။
 စီးကရက် ဘူးတစ်ဝက်လောက် ကုန်သွားပြီး
 ခဏကြာမှ
 လ ဖြာကျလာတယ်။
 ပြန်ဆုံနိုင်ကြဖို့ဆိုတာ
 အိပ်မက်တွေထဲမှာတောင် မသေချာလှတော့ပါဘူးလို့
 သေသေချာချာ သိနေတာတောင်မှ

လသာသာညတွေဆို
ပင်လယ်ကို ထိုင်ထိုင်ငေးလို့ သူလွမ်းနေတုန်း။ ။

ကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံးမှာ အလင်္ကာသဘောအနေနဲ့ (တစ်ပုဒ်က မြစ်နဲ့၊ နောက် တစ်ပုဒ်က ပင်လယ်နဲ့) တင်စားမှုပါတယ်ဆိုပေမဲ့ ကဗျာဆရာနှစ်ယောက် တင်စား ပြောလိုရင်းက မတူကြပါဘူး။ ငခါး (ကွမ်းခြံကုန်း)ရဲ့ ကဗျာဟာ လူ့အဖွဲ့အစည်း (မျိုးဆက်သမိုင်း) ကိစ္စကို တင်စားတာဖြစ်ပြီး၊ ရဲဘုန်းခေါင်ကတော့ သူ့ကဗျာမှာ တစ်သီးပုဂ္ဂလ (ချစ်ခြင်းမေတ္တာ)ကိစ္စကို တင်စားတာပဲ မဟုတ်လား။

တင်စားမှု မြစ်ကဗျာထဲမှာ ငခါး (ကွမ်းခြံကုန်း)က ၂၀ ရာစု ကုန်ချိန်အလွမ်း ကို ဖွဲ့တယ်။ တင်စားမှု ပင်လယ်ကဗျာမှာတော့ ရဲဘုန်းခေါင်က လသာချိန်အလွမ်းကို ဖွဲ့ပါတယ်။ လူ့အဖွဲ့အစည်း အလွမ်းနဲ့ ပုဂ္ဂလိကအလွမ်း။ ဘယ်အလွမ်းကိုပဲဖွဲ့ဖွဲ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ တစ်စုံတစ်ရာ အလင်္ကာနည်းကျ ရေးဖွဲ့မှုကိုတော့ အနည်းနဲ့အများ ပြုရတာပဲလို့ ကျွန်တော်တို့ သတိထားမိကြပါတယ်။

ရုပ်ရှင်တေးကဗျာထဲက အေးမင်းစောရဲ့ ဟောဒီ“စက်ရုံ” ဆိုတဲ့ ကဗျာကလည်း ဘဝ(အဲဒါကို ဘဝလို့ ဆိုနိုင်ရင်ပေါ့လေ) ဒါကိုပဲစက်ရုံနဲ့ အလင်္ကာပြုထားတဲ့ကဗျာပဲ မဟုတ်လား။ အေးမင်းစောက ဒီလိုရေးထားပါတယ်။

လူခြေတိတ်နေတဲ့ ညတစ်ညမှာ
ကိုယ့်ကိုယ်ကို တစ်စမီဖြုတ်ကြည့်တော့
ပထမဆုံး ဆာလောင်မှုတွေ ထွက်ကျလာတယ်
ကျွန်တော်မနက်ဖြန် ဆိုတာကိုဆာတယ်
ပြာလဲ့လဲ့ ကမ္ဘာကြီးတစ်ခုကို ဆာတယ်။
ဒုတိယကောင်မလေးတစ်ယောက် ထွက်ကျလာတယ်
သူ့နှုတ်ခမ်းတွေက ချောကလက်လိုချိုတယ်
သူ့အလိုဆန္ဒတွေကတော့ ကျွန်တော်နဲ့
ပင်လယ်တစ်စင်းခြားနေခဲ့။
တတိယ အမေ့မျက်နှာထွက်ကျလာတယ်
အမေ့ကမျှော်လင့်တာတွေ ဖြစ်မလာတဲ့အခါ
မျက်ရည်ကျတယ်
ကျွန်တော်က ငါးတစ်ကောင်မှ မမိသေး။
တိတ်ဆိတ်နေတဲ့ညမှာ
ကိုယ့်ကိုယ်ကို ပြန်လည်တပ်ဆင်လိုက်တယ်
ကျွန်တော့်စက်ရုံရဲ့ ခေါင်းတိုင်ဝမှာ
မီးခိုးတအူအူထွက်လို့ မဆိုးနိုင်။ ။

ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ အလင်္ကာပြုတင်စားတဲ့ အရေးအဖွဲ့တွေကို တွေ့ရသလို၊ တိုက်ရိုက်အဖွဲ့တွေလည်း ရှိနိုင်တာပါပဲ။

သောင်းပြောင်းတွေလာထဲက ဆရာညိုသစ်ရဲ့ “အို... ကျေးလက်” ကဗျာမှာ ဆိုရင် ကျေးလက်ကို တိုက်ရိုက်ဖွဲ့ဆိုထားတာပါပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာဟာ စကားပြေ မဟုတ်တဲ့အတွက် စကားပြေမှာအသုံးပြုတဲ့ ဘာသာစကား အလုပ်လုပ်ပုံမျိုးကိုတော့ မတွေ့ရပါဘူး။ ကဗျာရဲ့ အလှဓာတ်ကိုတော့ ခြုံဝန်းသိမ်းပိုက် မိအောင် အားထုတ်ထား တာ တွေ့ရပါတယ်။ ဆရာညိုသစ်က ကျေးလက်ကိုဖွဲ့ တာပါ။ ဒါပေမဲ့ ဖွဲ့ပုံက ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေရဲ့ဟန်အတိုင်း။ ခေတ်ပေါ်အာရုံ ခံစားပုံပါတယ်။ တစ်ချက် တစ်ချက်မှာလည်း ခေတ်ပြိုင်ခံစားမှု စွန်းကွက်ထားတယ်။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေ ထဲမှာ အတွေ့ရနည်းတဲ့ ကျေးလက်ခံစားမှု ကဗျာတစ်ပုဒ်ပါ။ ဆရာညိုသစ်အရလို ရေးထားပါတယ်။

လူ့ဘဝကြီးက သူ့ကိုယ်သူ ခြောက်ပြစ်ကင်းအောင်
ပြုပြင်နိုင်တယ်
အတွေးအခေါ်စုပ်ယူအန်ချမှုတွေက သိပ်ပြီး
အရေးမကြီးပါဘူး
အသွေးအသားပြောင်းလဲခံစားနိုင်ဖို့ ပိုပြီး ကဗျာဆန်တတ်ဖို့
လိုတယ်တဲ့
ပြေလည်ရောင့်ရဲမှု သွေးခုန်ပုံမျိုး တစ်ခုတစ်ခဲကြီးနဲ့
အော်သံတွေပေါက်ပြဲ
တစ်ကိုယ်စာပိုင်ဆိုင်မယ့် အကျအဆုံးစိတ်ဓာတ်တွေ
အတော်နေသားတကျရပြီးတဲ့ ကျေးလက်
ကွေးညွတ်နေတဲ့ခံတွင်းပျက်
နောက်ဆုံးညနေခင်းရောက်တိုင်း
မြို့ကြီးက ကျွန်တော့်ကျေးလက်အိမ်ရာဟောင်းကို
ကြောက်မက်ဖွယ်
ဆုလာဘ်ထိုးပြီးငှားရမ်းနေပြီ။
ဘဝထဲကို ပေါက်ရောက်အောင် လာခဲ့ရုံပြောရင်း
လောကဓံတရားအပေါ် ငါငိုချမိတော့မယ်တဲ့။
မြို့ပြဖြစ်ရတော့မှာကို
ရိုက်ကြီးတင်အော်ဟစ်ပြီး အရသာပျက်ရချည်ရဲ့လို့
အရှက်တကွဲအကျိုးနည်းဖြစ်နေတဲ့
ကျွန်တော့်မျက်နှာနဲ့ရောက်လာ

အို... ကျေးလက်။
 အူသိမ်အူပွတွေလို တွဲလောင်းကျ
 ကောက်ရိုးကြီးတန်းပေါ်မှာ
 ဖြစ်မြောက်အောင် ထွန်ယက်စိုက်ပျိုးမှုနဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို
 မြို့ကြီးလို မစည်ကားတတ်သေး
 သူ့ဆီမှာ အင်္ကျီမပြည့်စုံတဲ့
 အိမ်တစ်လုံးရှိတယ်
 ရူးသွပ်လှည့်စားနေတဲ့ ကမ်းခြေပျက်တစ်ခုရှိတယ်။
 အမိုးခုံးခုံးဘဝမြင့် လေရွာန်သံရှိတယ်။
 ခန္ဓာကိုယ်တွင်းမှ ပစ်ချခံရတဲ့ ဓာတ်စာပျက်အရိပ်တွေ
 တွားတက်ဖို့ကောင်းကင် အရေပြားတစ်တွန့်ကို
 တံတားအဖြစ်ခင်းလို့။
 အဝေးက မြို့ကြီးကို အနံ့ခံမျှော်ကြည့်နေတာ
 ရှားပါးပျင်းရိခြင်းတွေ ပြည့်သိပ်လွန်းတယ် အို ကျေးလက်။
 မရှိဆင်းရဲခြင်း အိမ်လွမ်းစိတ်ပေါ်လာတိုင်း
 မဟုတ်သေးဘူး မဟုတ်ဘူး တောသူမလေးရေ
 ငွေဆိုတာ လွတ်လပ်ပျော်ရွှင်မှုအတွက် ယာဉ်ရထားပါပဲတဲ့။
 မဟုတ်သေးဘူး မဟုတ်ဘူး
 ဘဝဆိုတာ ဓမ္မတာသဘော ပေါင်းသင်းလို့ရလာတဲ့
 ယဉ်ကျေးမှုပါတဲ့
 မဟုတ်ဘူး
 မဟုတ်သေးပါဘူး
 ဒီလိုနဲ့ ကြွေလွင့်သွားရရာတဲ့ ကျေးလက်ရှုမျှော်ခင်းဟောင်း
 တစ်ခုအပေါ်
 လေချိုဖြန်းရင်း မေ့ကျန်ရစ်ခဲ့တဲ့ နှစ်ပရိစ္ဆေဒတွေအတွက်
 ခေတ်နှောင်းနေ့တွေက ခိုးကြောင်ခိုးငှက်ကြည့်လို့
 အို... ကျေးလက်
 ငါ့နှလုံးသားနဲ့ ကျေးလက်...။ ။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေမှာ ပန်းချီကားဆန်တဲ့ တင်ပြပုံမျိုးတွေကိုလည်း
 တွေ့ရတတ်တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ အရင်ကလည်း ပြောခဲ့ကြဖူးပါတယ်။ အခု
 သြဂုတ်လ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ကြည့်ပါ။

သိုးများ

စာကျက်ပေါ်ပြန့်တဲ့
 အရိုင်းဆန်ဆန်နှင်းများ
 ထူထဲဝတ်ရုံကြားမှာ ပျောက်ယှက်ကြ။
 နာရီကို မော့မကြည့်တတ်ပေမဲ့
 ကျင့်သားရနေတဲ့ အတိုင်းအတာနဲ့
 ဝမ်းစာတွေ ဖူလုံခဲ့ကြ
 နှင်တံအဝေ့အဝဲကြားမှာ
 တစ်ဘဝစာလုံး နှစ်မြုပ်ထားလိုက်ကြပုံ။ ။

မိုနေးသစ်

[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဒါဟာ ပန်းချီကားတစ်ချပ်ပါပဲ။ သိုးအုပ်တစ်အုပ်ရဲ့ အမှုအရာကိုတွေ့ရမယ်။
 နှင်းတွေကျနေတယ်။ အရာဝတ္ထုတွေက သူ့အရောင်နဲ့သူရှိမယ်။ သဘာဝတရားကို
 ဒီအတိုင်းချည်းသက်သက် မြင်ရတာတော့လည်း မဟုတ်ဘူး။ သိုးအုပ်ကို ထိန်းကျောင်း
 နေတဲ့ “လူ” ကိုတော့ ကဗျာဆရာက ဖော်ပြထားဘူး။ (ရေးဆွဲထားဘူး ဆိုပါတော့)
 ဒါပေမဲ့ “နှင်တံအဝေ့အဝဲကြားမှာ” ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေက “သိုးထိန်း” ရဲ့ ရုပ်ပုံကို
 ဖော်ပြနေတာပဲမဟုတ်လား။ (သိုးထိန်းခွေးတစ်ကောင် နှစ်ကောင် ကိုလည်း
 မြင်မိနိုင်တာပဲမဟုတ်လား)

မိုနေးသစ်ရဲ့ ကဗျာမှာတော့ မြင်ကွင်းကို မြင်ကွင်းအနေနဲ့ပဲဖတ်ရပါတယ်။
 ဒီလိုပဲ မြင်ကွင်းကို ဖွဲ့ပြထားပါတယ်။ ပန်းချီရဲ့တင်ပြပုံဆန်တယ်ပေါ့။ အဲဒီလိုမြင်ကွင်း
 ရောင်စုံ ပန်းချီကားချပ်နဲ့အတူ ဘဝရဲ့ ဒဿနတစ်စိတ်တစ်ဒေသကို ပေးလိုက်နိုင်တယ်လို့
 ကျွန်တော်တို့ ယူဆမိတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကတော့-

လူအိုတစ်ယောက်ရဲ့ညနေ

လူအိုတစ်ယောက်ရဲ့ညနေ
 ပန်းခြံတန်းရှည်ပေါ် မှေးတင်နေရဲ့။
 ငွေနားကွပ်နဲ့ မောက်မာခဲ့သူ တိမ်တို့မှိန်ပေါ့။
 သံချေးတက် မျက်လုံးထဲ အရောင်တွေဖြူဖျော့လာ
 ပြောင်းပြန်အရှိန်တွေ ပိုမြန်လာကြ
 “တယ် သေဖို့ကို ဘာလို့လောနေကြသလဲ၊ သင်းတို့”
 တစ်ကြိမ်တည်းသာ လက်ခနဲမြင်လိုက်ရ
 အံ့ဖွယ်ငှက်မြန်

ပျံပေါ့လေ၊ လေထဲပျောက်ပေါ့
 နောင်တတို့သာ မော့ငေးကျန်ရစ်ခဲ့။
 အလိုကြီးလွန်းသူပါ
 ရသမျှ နည်းနည်းကလေးကိုသာ
 ယူသွားရတော့မှာပေါ့။ ။

မောင်ပြည့်မင်း
[ဟန်သစ်]

ဆရာမောင်ပြည့်မင်းရဲ့ ကဗျာကိုတော့ ဇရာဖွဲ့ကဗျာသက်သက်လို့ မပြောချင်ပါ။ “ဘဝဆိုတာ ဒုက္ခတရားရဲ့ဘဝပါပဲ။ လူတွေဟာ အပြစ်တွေကိုယ်စီနဲ့ပေါ့။ လူဖြစ်နေတာ ကိုက သေမင်းရဲ့ တရားစီရင်ခြင်းကိုခံဖို့ပဲ” စတဲ့ ဂီလာန နိဗ္ဗိန္ဒအတွေးအခေါ်မျိုးကို ဒီကဗျာမှာ မတွေ့ရပါဘူး။ ဘဝမှာအသက်ရှင်နေသမျှ အလှဆိုတာရှိတယ်။ မလှပါဘူး ဆိုတဲ့ သေခြင်းတရားမှာတောင် ဆင်တတ်မြန်းတတ်ရင် အလှရှိနိုင်သေးတာပဲ။ ဆရာမောင်ပြည့်မင်း ကဗျာထဲက လူအိုကြီးကတော့ မောက်မာခဲ့တဲ့ မာနတွေကို ခဝါချခဲ့ပြီ။ အလိုကြီးလွန်းတဲ့ လောဘကိုလည်း သတ်ခဲ့ပြီ။ ဒီလိုနဲ့ သေခြင်းတရား အလာကို ပန်းခြံထဲက အေးအေးဆေးဆေးထိုင်ပြီး တည်တည်ငြိမ်ငြိမ်နဲ့ စောင့်နေ လိုက်တော့တယ်။ ဆရာမောင်ပြည့်မင်းရဲ့ ကဗျာကိုဖတ်ပြီး ကျွန်တော်တို့ ခံစားမိကြ တာပါ။

ဒီတစ်လ နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ပြောကြည့်ချင်တာက ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ တွေ့ရတဲ့ လောကကြီးအပေါ် ထားတဲ့သဘောထားနှစ်မျိုးပါ။ သဘောထားတစ်မျိုးက လောကကြီးဟာ ကျေနပ်မွေ့လျော်ပျော်ဖွယ်ဖြစ်တယ်။ ဒီအတွက် လောကကြီးကို အကောင်းမြင်စိတ်နဲ့ နေထိုင်တယ်။ နောက်သဘောထားတစ်မျိုးက လောကကြီးမှာ အဆင်မပြေမှုတွေပဲ ရှိနေတယ်။ လောကကြီးဟာ တစ်ခါတစ်ခါ နေထိုင်ရတာ မကောင်းဘူး။ ဒီတော့ လောကကြီးကို မကောင်းမြင်လာတယ်။

မွေ့လျော်ပျော်ရွှင် သူကတော့ အခုလိုဖွဲ့ပါတယ်။

အိပ်မက်ကြွေတဲ့အရိပ်

ကျွန်တော့် အရိပ်အောက်
 တစ်မှေးမျှ အိပ်စက်သူရေ
 နှစ်ခြိုက်ပါရဲ့လား
 ချိုမြိန်သောအသီးကို စားပါ
 အေးမြသော ရေကိုသောက်ပါ
 လတ်ဆတ်သောလေကို ရှူပါ

ကောင်းမြတ်သော ခရီးကိုဆက်ပါ
 အလိုရှိသော စကားဆိုပါရစေ
 “မင်္ဂလာပါ” မိတ်ဆွေ။
 မိတ်ဆွေတို့ ကြွေကျခဲ့သော အိပ်မက်များဖြင့်
 သီးပွင့်ရင်း
 ကျွန်တော့်အရိပ်တွေ ပိုမိုမွှေးမြလာတာပါ။ ။ ။

ကိုရွေး
 [ကလျာ]

မပျော်ရွှင်နိုင်သူတစ်ယောက်ရဲ့ အတွေးတွေကတော့-

ပုံတူ

ငါ့လက်ထဲက
 မာခဲတဲ့ စုတ်တံတစ်ချောင်းနဲ့
 ငါ့စိတ်ရဲ့ အခွံပါးပါးမှာ ရေးဆွဲနေခဲ့တာ
 ကွဲအက်နေတဲ့ ကမ္ဘာမြေကြီးပေါ့
 သူ့အပေါ်မှာ
 ပြေးလွှားနေတဲ့ ခြေရာတွေ
 အပ်ကြောင်းထပ် ရှုပ်ပွေနေခဲ့တယ်
 မိုက်မဲမှုကို ခြေရာခံရင်း
 မထင်မှတ်တဲ့ နွံထဲမှာ
 လမ်းပျောက်နေတဲ့ငါ
 အခု ဟစ်အော်နေမိပေါ့။ ။ ။

စေတ
 [ဟန်သစ်]

အကောင်းမြင်သူရဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်နဲ့ မကောင်းမြင်သူရဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်။
 ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေက ပြောပြတဲ့ **Individuality** တို့ **Humanity** တို့ ဆိုတာတွေကို
 ဒီကဗျာတွေမှာ ခြေရာခံကြည့်လို့ ရကောင်းမယ်ထင်ပါရဲ့။
 အားလုံးကို ကျေးဇူးတင်ပါတယ်။ ။ ။

9

လူအိုတစ်ယောက်ရဲ့ညနေ

လူအိုတစ်ယောက်ရဲ့ ညနေ
 ပန်းခြံခုံတန်းရှည်ပေါ် မှေးတင်နေရဲ့။
 ငွေနားကွပ်နဲ့ မောက်မာခဲ့သူ တိမ်တို့မှိန်ပေါ့။
 သံချေးတက်မျက်လုံးထဲ အရောင်တွေဖြူဖျော့လာ
 ပြောင်းပြန်အရှိန်တွေ ပိုမြန်လာကြ
 “တယ် သေဖို့ကို ဘာလို့လောနေကြသလဲ၊ သင်းတို့”
 တစ်ကြိမ်တည်းသာ လက်ခနဲမြင်လိုက်ရ
 အံ့ဖွယ်ငှက်မြန်
 ပျံပေါ့လေ၊ လေထဲပျောက်ပေါ့
 နောင်တတို့သာ မော့ငေးကျန်ရစ်ခဲ့။
 အလိုကြီးလွန်းသူပါ
 ရသမျှနည်းနည်းကလေးကိုသာ
 ယူသွားရတော့မှာပေါ့။ ။

မောင်ပြည့်မင်း
 [ဟန်သစ်]

အဲဒါကတော့ ပြီးခဲ့တဲ့ (၁၉၉၉) သြဂုတ်လထုတ် မဂ္ဂဇင်းများထဲကနေ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ အကြိုက်ဆုံးကဗျာအဖြစ် အရင်ဦးဆုံး တင်ပြလိုက်တာပါ။

အခု စက်တင်ဘာ (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်းတွေကို ကျွန်တော်တို့ ဖတ်ခဲ့ကြပါပြီ။ ဆုံစည်းနေကျ တနင်္ဂနွေ လက်ဖက်ရည်ဝိုင်းကလေးတွေမှာ ထုံးစံအတိုင်းပဲပေါ့။

ကဗျာဟာ စာဖတ်သူ အထူးသဖြင့် လူငယ်ပရိသတ်ရဲ့ နိစ္စရူဝ အာရုံတွေထဲမှာ အရေးပါတဲ့ ခံစားမှုတစ်ခု၊ တစ်နည်း ကဗျာဟာ လူငယ်တွေအတွက် ရုပ်ဝတ္ထုနဲ့

ယဉ်ကျေးမှု ဘဝနှစ်ရပ်စလုံးကို တစ်ပြိုင်တည်း ဖြတ်သန်းသွားနေတဲ့စိတ်အာဟာရ တစ်ခု ဖြစ်ပါတယ်။

လူငယ်တွေဘာကြောင့် ကဗျာဖတ်ကြသလဲ။

လူငယ်တွေဟာ ကဗျာထဲမှာ သူတို့ဘဝရဲ့ ပုံရိပ်တွေကို ပြန်လည်စူးစမ်း နိုင်ကြတယ်။ ကဗျာထဲမှာပဲ သူတို့အိပ်မက်ရဲ့အကောင်းဆုံး မျှော်မှန်းချက်တွေကို တွေ့မြင်နိုင်ကြတယ်။ ကဗျာက လူငယ်တွေကို သူတို့ကိုယ်သူတို့ ပြန်ဝေဖန်ဖို့ အခွင့်အလမ်းတွေကိုလည်း ပေးတယ်လေ။ တခြားဒါ့အပြင် ဘယ်လိုရည်ရွယ်ချက်၊ ဘယ်လိုအကြောင်းတွေပဲရှိရှိ အခြေခံအားဖြင့်တော့ အဲဒီအချက်တွေကြောင့်ပဲ လူငယ် တွေဟာ ကဗျာကို တရှိုက်မက်မက် ဖတ်နေကြတာဖြစ်တယ်လို့ ထင်မြင်ယူဆပါတယ်။ အဲဒီကဗျာဖတ်တဲ့တချို့ လူငယ်တွေက ကဗျာကို တစိုက်မတ်မတ် ရေးလာကြတာလည်း ဖြစ်တယ်မဟုတ်လား။

ဒီနေ့ကဗျာကို ပြုစုပျိုးထောင်ပေးတာဟာ ဒီနေ့လူငယ်တွေကို ပြုစုပျိုးထောင် ပေးရာ ကျပါတယ်။ တစ်နည်း ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ ဒီနေ့ မျိုးဆက်သစ်လူငယ် တွေကို ကိုယ်စားပြုရာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများက ဒီနေ့လူငယ်ကဗျာဆရာတွေရဲ့ ကဗျာများကို အမြဲတမ်းအလေး အနက်ပြုခဲ့ကြပါတယ်။ လူငယ်နဲ့ကဗျာ။ ဒီနေ့ လူငယ်တွေရဲ့ ကဗျာအကြောင်းကို ကျွန်တော်တို့ စူးစမ်းကြည့်တဲ့အခါမှာတော့ မနေ့က လူကြီးတွေရဲ့ ကဗျာတွေကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ပြန်သတိပြုမိကြပါတယ်။

မျိုးဆက်သဘောတရားအရဆိုရင် ဒီနေ့လူငယ်တွေက မျိုးဆက်သစ်၊ မနေ့က လူကြီးတွေကိုတော့ မျိုးဆက်ဟောင်းရယ်လို့ပေါ့။ အဲဒီမျိုးဆက်သစ်နဲ့ မျိုးဆက်ဟောင်း ကဗျာဆရာတွေ၊ ဒီနေ့ ပစ္စုပ္ပန် သမိုင်းခေတ်ပြိုင်မှာ မဂ္ဂဇင်းမျက်နှာတွေပေါ် အတူဖြစ်သန်း နေကြတဲ့ ပုံရိပ်ထဲက ကျွန်တော်တို့ ဆွဲထုတ်ကြည့်လိုက်တဲ့အခါကျတော့-

(၁) ပထမဆုံး ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိတဲ့အချက်က လူကြီးနဲ့လူငယ် ကဗျာပုံသဏ္ဍာန်များ မတူကွဲပြားခြားနားမှုပါ။

ဒီလ (စက်တင်ဘာ) မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲက နမူနာအနေနဲ့ လူကြီးကဗျာ ဆရာသုံးယောက်ကို ထုတ်ပြုချင်ပါတယ်။ မောင်သင်းခိုင်၊ သခွပ်နီနဲ့ မောင်စိမ်းခေါင်။

မောင်သင်းခိုင်

သက်ရှိသက်မဲ့တို့ရဲ့ ဆာလောင်မွတ်သိပ်မှု

အလင်းနေခြည်ရဲ့ လှလှပပအနမ်းကို
တောင့်တနေရာတဲ့ ပန်းပွင့်ကလေးတွေ
ညကြီးသန်းခေါင်သဘာဝဘေးဒဏ်ကြောင့်

မိခင်ပျောက်သွားရရှာတဲ့ ငှက်ကလေးတွေ
 တစ်မိုးကြီးချုပ်လို့ ရွာကိုမရောက်
 နွားတစ်အုပ်နဲ့ မျက်စိလည်နေကြတဲ့
 လူမမည် နွားကျောင်းသားကလေးတွေ
 “ဗီတာမင်ဒီ”နဲ့ အာလာပသလ္လာပ
 စကားစမြည်ပြောဖို့
 ကဗျာဆရာအံ့ဆွဲထဲက အလွမ်းအမော
 ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးတွေ ထမ်းလို့
 အသက်မျှင်းမျှင်းရှူကာ မျှော်လင့်တကြီး
 ကြိုလင့်နေကြတဲ့ကဗျာတွေ
 ဧည့်သည်ရဲ့ ခြေသံကို ရင်တလှုပ်လှုပ်ခုန်ပြီး
 ညလုံးပေါက်ထိုင်စောင့်နေကြတဲ့
 လေသာပြတင်းပေါက်တွေ
 သက်ရှိသက်မဲ့ သူတို့အားလုံး
 အရုဏ်ငတ်သူတွေလို့ပဲ
 ကဗျာဆန်ဆန် ပြောရပေလိမ့်မယ်။
 အရုဏ်ကို ကိုယ်ဝန်ဆောင်ပြီး
 မမွေးဖွားတဲ့ညဆိုတာ
 ဘယ်တုန်းက ရှိခဲ့ဖူးလို့လဲ
 ညတာစက်ဝိုင်းပေါ်
 လမ်းလျှောက်နေတာမဟုတ်ဘူး
 ကြောင်လိမ်လှေကားပေါ်
 တစ်ထစ်ချင်းလှမ်းလှမ်းတက်နေတာ။ ။ ။

[မဟေသီ]

သခွပ်နီ

ရွှေပင်လယ်ဆီးသည်သို့

ငါတို့နှစ်ဦးကြား
 ရွှေပင်လယ်ဆီးပြီလားလေ။
 အချစ်သစ်ပင်
 တစ်ပင်ပြီးတစ်ပင်လေ
 သံယောဇဉ်သား

သံယောဇဉ်သမီး
 သည်သစ္စာကွယ်ပ
 အမှန်းသစ်ပင်စိုက်သွားခဲ့
 ရွှေပင်လယ်ဆီးပြီလားလေ။
 တောတွေကို တိုးရမယ်
 တောင်တွေကိုတက်ရမယ်
 မြစ်တွေကိုဖြတ်ရမယ်
 မိုးတွေ
 နှင်းမှန်တိုင်းတွေ
 ရွှေပင်လယ်ဆီးပြီလားလေ။
 ဖြစ်ချင်တာနဲ့
 ဖြစ်သင့်တာအကြား
 ပဝါပါးပါးလေးသာ ခြားခဲ့ရင်
 အခုတော့
 “နှမလက်လျှော့နေလေတော့”တဲ့
 ဒါရိုက်တာဦးခင်မောင်ရင်ရဲ့
 “၁၉၆၂” ရုနစ်က ရုပ်ရှင်ကား
 “ဂျာနယ်ကျော်မမလေး” သား
 အစ်ကို “သိန်းတန်” ရေ
 မမ “သိန်းသိန်းဦး” ရေ
 စံပယ်ပန်းပွင့်ဖြူများ
 ပြည်လမ်းမ “လှ” အလွတ်ပညာသင်ကျောင်းရှေ့
 ကတ္တရာလမ်းမည်းမည်းကြီးပေါ် ကျဲပြန်
 နောက်ဆုံးကွဲကွာခြင်း ကန့်လန့်ကာချလိုက်ရသလို
 အို...ရွှေပင်လယ်ဆီးပြီလားလေ။ ။

[စတိုင်သစ်]

**မောင်စိမ်းခေါင်
 ရည်းစားစကား**

လမ်းတွေ
 အခြေအမြစ်ကိုစဉ်းစားပြီး
 တံတားတွေ

လူတွေနေထိုင်ကြတဲ့
 အိုးအိမ်တိုက်တာတွေ
 မီးရထား သံလမ်းနှင့် ဘတ်စကားတွေ
 ကတ္တရာလမ်းပေါ်
 မလှမ်းသာသည့် လှည်းယာဉ်တွေ
 ပြိုကွဲကျအံ့နီးနီး မိုးရိပ်
 အိပ်စက်ခြင်း
 ရှက်သွေးမကြွယ်ခွဲဖူးပါ။
 ဘဝအား
 ဆားဓာတ်ရနံ့ဖြင့် ထူဆောက်
 လတ်ဆတ်လန်းဆန်းတဲ့
 ပန်းမာလာ
 အိုး... အိုး... အိုး
 အိုး... ပန်းမာလာ
 ကဗျာ
 အာဟာရ
 ဓာတ်ရှင်မင်းသမီး
 မမမေကို သံသယရှင်းစွာ
 တုန်လှုပ်ခြင်း။
 နှုတ်ဆက်လိုက်ပါရဲ့
 ကမ္ဘာမြေကို နှမြောတသစွာ
 ချစ်မိတာ
 သည်ကောင်ဆိုတာ။ ။

[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဒီနေ့အနေနဲ့ ကြည့်မယ်ဆိုရင် အဲဒီခေတ်ပြိုင် မျိုးဆက်ဟောင်း ကဗျာဆရာ
 သုံးဦးရဲ့ ကဗျာတွေနဲ့ ဒီနေ့ခေတ်ပြိုင် မျိုးဆက်သစ် ကဗျာဆရာများရဲ့ ကဗျာတွေဟာ
 ခြားနားသွားကြပြီဆိုတာ အခုလို တွေ့ရပါတယ်။ နမူနာအနေနဲ့ လူငယ်ကဗျာဆရာသုံး
 ယောက်ကို ထုတ်ပြပါရစေ။ ထက်တည်မြင့်၊ အောင်ခိုင်မြတ်နဲ့ ကြွင်းကျန်အောင်။

ထက်တည်မြင့်

တနင်္ဂနွေအခန်း

ပြတင်းပေါက်ဖွင့်လိုက်ရင်

သုသာန်နဲ့ အမြင်မမှားဖို့ပါပဲ။
 ဧရိယာက
 ကျွန်းကိုင်းမမှီတဲ့
 ဗာဟီရတွေနဲ့ မျက်နှာချင်းဆိုင်ဝေးလို့။
 အခု
 မျက်လှည့်ပွဲဆီ ခြေဦးမလှည့်ပါ
 စက်ရုပ်နဲ့ ထေနတ်မပစ်ပါ
 မြေပုံနဲ့ အရေခွံမလဲပါ
 စိတ်က
 ဆိုးဆေးကို ဖျက်လာတယ်။
 ဒါနဲ့ တစ်မိုးအောက်
 ဘယ်လိုအပန်းဖြေကြပါလိမ့်။
 ငါ့အနေနဲ့တော့
 “ရောင်းရန်မဟုတ်ပါ” ဆိုတဲ့
 နေ့တစ်နေ့ကို ချိတ်ဆွဲထားခဲ့တယ်။ ။

[မြားနတ်မောင်]

အောင်နိုင်မြတ်

ကမ္ဘာ

မီးလင်းဖိုက
 မီးလျှံကို ငတ်ပါ့မလား။
 ကျန်ခဲ့စဉ်က
 တရားတွေ
 ကျန်ခဲ့ပြီ။
 ကျန်ခဲ့စဉ်က
 မြို့ရွာတွေ
 ကျန်ခဲ့ပြီ။
 ကျန်ခဲ့စဉ်က
 မိုးခြိမ်းသံတွေ
 ကျန်ခဲ့ပြီ။
 ကျန်ခဲ့စဉ်က
 ပါးစပ်တွေ

ကျန်ခဲ့ပြီ။
လိမ့်နေတဲ့ ကျောက်တုံးပေါ်
ခြေရာတွေထင်ပါ့မလား။ ။

[ရနံ့သစ်]

**ကြွင်းကျန်အောင်
ကျွန်တော်နှင့် လွဲချော်ခြင်းများ**

ငိုပစ်လိုက်စမ်း
ဟောဒီ အမှောင်တွေ လင်းသွားအောင်
ရဲရဲကြီး ငိုပစ်လိုက်စမ်း
တစ်ကိုယ်စာ အခန်းကျဉ်းထဲ
ပင့်ကူအိမ်တွေတွယ်ငြိ
ဝင်သက်နဲ့ထွက်သက်
အမှတ်စဉ်ရေတွက်ရင်း
မျက်ရည်များသာ အိုင်ထွန်းခဲ့။
ချစ်သူ...
မင်းကို
အမြဲတမ်းစွဲလမ်းနေတဲ့ စိတ်တွေနဲ့
ငါ့မှာ ခုထိအရိပ်မရသေးဘူး
ငါ့ရဲ့
ပန်းတိုင်ဝင်တိုင်း နောက်ကျခဲ့တဲ့ အဖြစ်အပျက်များ။ ။

[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

အခုနမူနာထုတ်ပြခဲ့တဲ့ လူကြီးကဗျာတွေ (မောင်သင်းခိုင်၊ သခွပ်နီ၊
မောင်စိမ်း ခေါင်)နဲ့ လူငယ်ကဗျာတွေ (ထက်တည်မြင့်၊ အောင်ခိုင်မြတ်၊
ကြွင်းကျန်အောင်) မတူကွဲပြားခြားနားမှုဟာ ပုံသဏ္ဍာန်သက်သက်ပဲလားဆိုရင်တော့
မဟုတ်ဘူးလို့ပဲ ဖြေရပါလိမ့်မယ်။ ပုံသဏ္ဍာန်အနေနဲ့ ကဗျာတွေပြောင်းလဲလာတာဟာ
အာရုံ ခံစားမှု ပြောင်းလဲလာလို့ပါပဲ။ အာရုံခံစားမှုက ပုံသဏ္ဍာန်ကို
ပြဋ္ဌာန်းတာဖြစ်ပါတယ်။ အာရုံခံစားမှုသစ်ကပဲ ပုံသဏ္ဍာန်သစ်ကို ဖြစ်ပေါ်စေတာပါ။
ပုံသဏ္ဍာန်က အာရုံခံစားမှုကို ပြဋ္ဌာန်းတာမဟုတ်ပါဘူး။ အာရုံခံစားမှုဟာ ကဗျာဆရာရဲ့
ဒဿနအကိုင်အတွယ်နဲ့ ပုံသဏ္ဍာန်ကို ပြုပြင်စီရင်တယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

ဒီနေရာမှာ ဒဿနအကြောင်းပြောဖို့လိုလာပါပြီ။ ကဗျာရဲ့ ဒဿနဆိုတာ

တခြားမဟုတ်ပါ။ ကဗျာဆရာရဲ့ အာရုံခံစားမှုကို ပထမအနေနဲ့ တစ်သီးပုဂ္ဂလ တစ်ကိုယ်ရေ **Personal** သဘောကနေ အများနဲ့ဆိုင်တဲ့ **Universal** သဘောဖြစ်အောင် ဘယ်လိုခြုံငုံနားသိမ်းပိုက်မလဲ။ ဒုတိယအနေနဲ့ ကဗျာဖြစ်မြောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှုမှာ ဘယ်လို အလှပေဒ တပ်ဆင်မလဲ။ ဒီနှစ်ခုဟာ ကဗျာရဲ့ အခြေခံကျတဲ့ ဒဿနသဘောလို ယူဆပါတယ်။

ကဗျာဟာ အမှန်တရားနဲ့ဆိုင်သလား။ မဆိုင်ဘူးလား။ ကျွန်တော်တို့ မငြင်းခုံလိုပါ။ သို့သော် တစ်ဦးတစ်ယောက်ကိစ္စ (ကဗျာဆရာရဲ့ ကိုယ်ရေးကိုယ်ရာ) သက်သက်မဟုတ်၊ ကဗျာဟာ အများတကာကိစ္စ (ကဗျာဖတ်တဲ့လူတွေအတွက်)လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် **Personal** ကနေ **Universal** ဖြစ်ရေးလိုအပ်တယ်။

ပြီးတော့ တစ်ခါကဗျာဟာ အနုပညာရဲ့ အနုပညာဖြစ်တဲ့အတွက် အနုပညာဖြစ် မြောက်ဖို့လိုတယ်။ တစ်နည်း ဖတ်သူအတွက် ရသဖြစ်ပေါ်စေနိုင်ရမယ်။ အဲဒီရသကနေမှ ဘဝအသိအမြင်ကို သွားတဲ့လမ်းကြောင်းအတိုင်း ကဗျာက ဖြတ်သန်းသွားကောင်း သွားမယ်။ ဒါက ဆရာဇော်ဂျီရဲ့ အလိုအတိုင်းပါ။ ရောဘတ်ဖရော့စ်တီကလည်း ကဗျာဟာ ကြည်နူးမှုကနေ စတင်ပြီး အသိဉာဏ်ပညာဆီကို ဆိုက်ရောက်ရပါမယ်တဲ့။ **(A poem should begin in delight and end in wisdom.)**

ဆရာဇော်ဂျီနဲ့ ရောဘတ်ဖရော့စ်တီရဲ့ ဒဿနကို လွယ်လွယ်ပြောကြည့်ရင် **First feeling-second thought** ရယ်လို့ပဲ ပြောရမယ် မဟုတ်လား။ အဲဒီလို ရသမြောက်ဖို့ အနုပညာမြောက်ဖို့က ကဗျာဆရာက ကဗျာကို အလှပေဒနည်းကျအောင် လုပ်ဆောင်ဖို့ လိုအပ်တာပါ။

ကဗျာမှာ ဒဿနရှိတယ်ဆိုတာ အဲဒီသဘောပါ။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာမှာ ဒဿန ကိုတော့ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့မှပဲ ဖော်ပြလို့ရတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါကြောင့် လူကြီးတွေနဲ့ လူငယ်တွေ ကဗျာမှာ ပုံ သဏ္ဍာန်ချင်း တစ်စုံတစ်ရာ ခြားနားသွားခဲ့ပြီဆိုတာဟာ ပုံသဏ္ဍာန်နဲ့မှ ဖော်ပြလို့ရတဲ့ ကဗျာရဲ့ဒဿနပိုင်း ခြားနားသွားတာလို့လည်း မှတ်ယူနိုင်ပါ လိမ့်မယ်။

ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ ယေဘုယျ တွေးဆ ကြည့်ခြင်းမျှပဲဖြစ်ပါတယ်။ ပညာရှင်များကသာ အတိအကျ ပြောနိုင်ပါလိမ့်မယ်။ နောက်တစ်ခါ ခေတ်ပြိုင်မျိုးဆက်ဟောင်းနဲ့ ခေတ်ပြိုင်မျိုးဆက်သစ် ကဗျာတွေ ကွဲပြားသွားပုံမှာလည်း-

(၂) ကျွန်တော်တို့ ဒုတိယ သတိပြုမိတဲ့အချက်က လိုက်ပါပြောင်းလဲခြင်း ကိစ္စပါ။

ဒီနေ့ကဗျာဟာ အစစအရာရာ ပြောင်းလဲနေပါတယ်။ ကဗျာပြောင်းလဲခြင်း လား၊ သမိုင်းပြောင်းလဲခြင်းလား ဆိုတာကတော့ ပညာရှင်တွေကပဲ ဆုံးဖြတ်နိုင်ပါ

လိမ့်မယ်။ ဒီနေ့ ကဗျာပြောင်းလဲမှုမှာ မျိုးဆက်ဟောင်း ခေတ်ပြိုင်ကဗျာဆရာတချို့ ကိုတော့ လိုက်ပါပြောင်းလဲမလာတာ တွေ့နေရပါတယ်။ ဒီအချက်တွေဟာလည်း ခေတ်ပြိုင် အတူထဲမှာတင် လူကြီးနဲ့လူငယ် ကဗျာအခြားအနားကို ဖော်ပြနေတယ်လို့ ယူဆပါတယ်။

ဟယ်မောင်ရီ

အညတရ

မျှစ်စို့တစ်ချောင်းရဲ့ဘဝက
တစ်ကြိမ်တစ်ခါပဲ အချိုးခံရတယ်။
ငါက တစ်ကြိမ်မက
အချိုးခံရ
နင်းဖဲ့အခြွေခံရတဲ့
ပန်းတစ်ပွင့်ပါ
အနာဂတ်ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးကြီးကိုလည်း
ထမ်းထားရသေး။
ခုချိန်မှာတော့
အိပ်တန်းပြန်တဲ့
ငှက်ကလေးကို ကြည့်ရင်းသာ
ဝမ်းနည်းမှုတွေ
ဖြေဖျောက်နေရတယ်။
ငါလည်း
မင်းတို့လို
တစ်ကိုင်းတည်း နားချင်လိုက်တာလေ။ ။

[မြားနတ်မောင်]

လူငယ်တွေဘက်က အဲဒီလို ရေးဖွဲ့နေတဲ့အချိန်မှာ လူကြီးတွေထဲက ကဗျာက တော့ အခုလိုပဲ ရှိနေပါသေးတယ်။ ဥပမာ-

မောင်ခိုင်မာ

တတိယတံခါးဝမှာ

တစ်ရံရောအခါက
ဆန္ဒစောစွာ၊ လောကြီးစွာဖြင့်
မာန်ကြွသောငါ၊ ဇောကြီးစွာဖြင့်

ခရီးမိုင်များစွာ သွားလာခဲ့ပြီ။
 အခုတော့ကြည့်
 တုန့်ချည့်တုန့်ချည့်၊ ယုန်မမိပြီ
 ကုဒ္ဒိသိဒ္ဓိ၊ မကတ္တိပြီ
 စိတ်ရှိနေတိုင်း၊ ညို့ညို့မှိုင်းလို့
 ကိုယ့်ကိုယ်ကို
 ပြန်မခိုင်းနိုင်တော့တဲ့ဘဝမှာ
 စိတ်သွားတိုင်းလည်း ကိုယ်မပါ
 ကိုယ်ပါတိုင်းလည်း စိတ်မရှိ
 ဇရာ ဗျာဒိ မောက်မာဘိ
 ဖြည်းဖြည်းငေါက်ပါ အာစရိရယ်...။ ။

[ချယ်ရီ]

ဒီလောက်ပါပဲ။ လူကြီးနဲ့လူငယ်၊ မျိုးဆက်ဟောင်းနဲ့ မျိုးဆက်သစ်
 ခေတ်ပြိုင် တစ်ခုတည်း ကဗျာအရေးအရာမှာ မတူညီကွဲပြားသွားပုံကို
 ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်မီသမျှ တင်ပြကြည့်တာပါ။ မတူညီခြင်းဟာ
 ပြဿနာတော့မဟုတ်ပါ။ အဲဒီလို ကွဲပြားနေခြင်း ဟာသာ လူငယ်တွေက
 ကဗျာဘယ်လိုရေးတယ်၊ ဘယ်လိုကဗျာတွေကို ဖတ်တယ် ဆိုတာကို
 ဖော်ပြနေခြင်းပဲဖြစ်ပါတယ်။

ဒီလ (၁၉၉၉ စက်တင်ဘာ) မဂ္ဂဇင်းကဗျာထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ဆက်ပြီး
 ပြောဖြစ်ကြတာတွေကတော့-

တစ်ခုက ရနံ့သစ်ထဲက မြဲမြံမိုရ်ရဲ့ ကဗျာနဲ့ပတ်သက်လို့ပါ။ မြဲမြံမိုရ်ရဲ့
 ကဗျာက အခုလိုပါ။

၃၃ လမ်း

ဘယ်မဂ္ဂဇင်းတွေ ထွက်ပြီလဲလို့
 မေးဖို့ ငါသွားမယ်
 လေထန်ကုန်းမှာ ထိုင်ရုံတင်ပါ
 လက်ဖက်ရည်ကောင်းကောင်းလည်း သောက်ရမယ်
 မကြာပါဘူးကွယ်၊ မင်းလည်းလိုက်ခဲ့လေ။
 သူငယ်ချင်း ကဗျာဆရာတွေနဲ့
 တွေ့ဖို့ငါသွားမယ်
 လေထန်ကုန်းမှာ ထိုင်ရုံတင်ပါ

တချို့သူငယ်ချင်းတွေ မိသားစုများတယ်
 ဝင်ငွေမကောင်းကြဘူး
 ကုန်ဈေးနှုန်းက ကျိစယ်တဲ့အခါ
 သူတို့ဟန်ချက် ပျက်ပျက်သွားကြတယ်
 သူတို့ကျန်းမာရေးလည်း မေးကြည့်ချင်တယ်
 မကြာပါဘူးကွယ်၊ မင်းလည်းလိုက်ခဲ့လေ။ ။

မြမြင့်မိုရ်က အဲဒီလို ရေးလိုက်တာကို ဖတ်ပြီးတော့ ကဗျာဖတ်သူ တော်တော်များ များထံက ရောဘတ်ဖရော့စ်တီရဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်အကြောင်းကို ပြောလာကြပါတယ်။ ဖရော့စ်တီရဲ့ ကဗျာက **The Pasture** ပါ။ ဒါကို ဆရာမောင်သာနိုး မြန်မာပြန်ခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၇၆ လောက်တုန်းက ရန်ကုန် ဝိဇ္ဇာနှင့်သိပ္ပံ တက္ကသိုလ် နှစ်လည်မဂ္ဂဇင်းတစ်ခုထဲမှာပါ။ အခု “တောမှော်ရုံလမ်း” စာအုပ် (ပထမအကြိမ်၊ ၁၉၉၉ မတ်၊ အရှေ့မိုးကောင်းကင် စာပေ၊ မောင်အောင်ပွင့် စီစဉ်သည်) ထဲမှာလည်း ပြန်လည်ဖော်ပြထားပါတယ်။ အခုလိုပါ။

စားကျက်

ငါ စားကျက်စမ်းချောင်းကို ရှင်းဖို့သွားမလို့
 သစ်ရွက်တွေ ဖယ်ပစ်ရုံပဲ ငါနေမယ်
 (ရေကြည်လာတဲ့အထိ စောင့်ချင်လည်းစောင့်မယ်)
 ငါမကြာပါဘူး၊ မင်းလည်းလိုက်ခဲ့။
 ငါနွားပေါက်စလေး ခေါ်ဖို့သွားမလို့
 သူ့အမေနား ရပ်နေတယ်လေ၊ ငယ်သေးတော့
 အမေက လျှာနဲ့လျက်ပေးရင်း ဒယ်ဒယ်ပိုင်နဲ့ပေါ့
 ငါမကြာပါဘူး၊ မင်းလည်းလိုက်ခဲ့။ ။

ကဗျာနှစ်ပုဒ် (၃၃ လမ်းနဲ့ စားကျက်)ကို ယှဉ်ဖတ်လိုက်တော့ မြမြင့်မိုရ်က ရောဘတ်ဖရော့စ်တီကို တုပထားတယ်ဆိုတာ တွေ့ရပါလိမ့်မယ်။ မြမြင့်မိုရ် တုပပုံက ပုံသဏ္ဍာန် တိုက်ရိုက်ယူလွန်းတာကလွဲရင် ခံစားမှုပေးလိုပုံချင်းကတော့ ဖရော့စ်တီနှင့် မတူပါလေ။ မြမြင့်မိုရ်က ၃၃ လမ်းက ဘဝကြမ်းများကို စာနာမှုပြုထားပါတယ်။

အဲဒါဟာ ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ လာထင်ဟပ်တဲ့ နိုင်ငံခြားကဗျာရဲ့ ဩဇာတချို့တလေရယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ပြောဖြစ်ကြပါတယ်။

နောက်တစ်ခုက ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ လာထင်ဟပ်နေပြန်တဲ့ ကျွန်တော် တို့ မြန်မာဂန္ထ ဝင်ရှေးဟောင်း ကဗျာရဲ့ ဩဇာအကြောင်းပါ။ ဒီလစတိုင်သစ်မဂ္ဂဇင်းမှာ ဖတ်လိုက်ရတဲ့ ပိုင်သရဲ့ “ညနေခင်းမိတ်ကပ်များ” ကဗျာထဲမှာပါ။ ပိုင်သကဗျာက

ကြောင်းရေ (၂၈) ရှိပါတယ်။ ကောက်နုတ်ဖော်ပြ ပါမယ်။ (ပါဒရှေ့က ဂဏန်းက ကြောင်းရေနံပါတ်ကို ညွှန်းတာဖြစ်တယ်)

- ၃ သိုးမွေးကြယ်စင် စံပယ်တစ်ပင်ရဲ့ အကိုင်းဖျား
- ၄ စီးကရက်တစ်လိပ်တင်ထားတယ်။ (တင်ထားတယ်)⁹
- ၇ မော်တော်ကားတစ်စီးရဲ့ တာယာအောက်မှာ
- ၈ ရမ်တစ်ပုလင်းရှိတာ သေချာတယ်။ (သေချာတယ်) ⁹
- ၁၄ ခေါင်းလောင်းသံတွေ ချိုလွင်လို့
- ၁၅ (ချိုလွင်လို့)⁹

ပိုင်သကဗျာထဲက အဲဒီလို ပါဒတွေကိုဖတ်ရတဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ မြန်မာ ဂန္ထဝင် ရှေးဟောင်းကဗျာတွေထဲက “ကာချင်း” ကဗျာရဲ့အသံကို ကြားယောင်လာမိ ပါတယ်။

“မြင်စိုင်းရွှေမြေ ပန်းသင်းခွေ
 ပင်ခြေချုံထက်နွယ် ချုံထက်နွယ်။
 တောင်လေရုန်းရုန်း မိုးခတ်အုန်း
 ကင်ပုံးပွင့်ချီချယ် ပွင့်ချီချယ်။
 နွယ်ပန်းခွာညို ပွင့်ပေလို
 ပြာသိုဆောင်းလလယ် ဆောင်းလလယ်။
 ယာယီမြေကောင်း ကျသည့်ပြောင်း
 မနှောင်းမှည့်ဆောလွယ် မှည့်ဆောလွယ်
 ခါနှင့် ဘုတ်ချိုး ကြက်တောမျိုး
 လိုစိုး ကျက်မြေကျယ် ကျယ်မြေကျယ်”
 အဲဒါ ငါးစီးရှင်ကျော်စွာရဲ့ “တာဝတိံသာ နတ်ရွာလော နတ်ရွာလော”

အစချီ ကာချင်းထဲက ကောက်နုတ်ချက်ပါ။

ပိုင်သ ကဗျာမှာတော့ ကာချင်းက ထပ်ကျော့ဆိုဟန် (ချုံထက်နွယ်၊ ချုံထက်နွယ်၊ ပွင့်ချီချယ်၊ ပွင့်ချီချယ်စသည်)ကိုနှစ်ကြိမ်နဲ့ နှစ်ကြိမ်အထက် သုံးကြိမ် လေးကြိမ်အထိ (တင်ထားတယ်)⁹၊ (သေချာတယ်)⁹၊ (ချိုလွင်လို့)⁹ ဆိုပြီး အက္ခရာသင်္ချာက ထပ်ညွှန်းကိန်း ပုံစံဂဏန်းနဲ့ (ဒါမှမဟုတ် သီချင်းစာအုပ်တွေထဲကလို) ဖော်ပြသွားတာ ကတော့ တူးဆန်းတယ် သို့မဟုတ် ဆန်းသစ်တယ်လို့ ဆိုရလေမလား။

အခု နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ဒီလ (၁၉၉၉ စက်တင်ဘာ) မဂ္ဂဇင်း နှစ်အုပ်ထဲက ဆန့်ကျင်ဘက် ကဗျာနှစ်ပုဒ်အကြောင်း ပြောကြည့်ချင်ပါတယ်။ “ဆန့်ကျင်ဘက်” လို့ဆိုတာက ပုံသဏ္ဍာန်ရော၊ ခံစားမှုပါ ဆန့်ကျင်နေကြလို့ပါ။ တစ်ပုဒ်က အစဉ် အလာ ဒွေးချိုး ကဗျာသွား။ နောက်တစ်ပုဒ်က ခေတ်ပေါ်ကဗျာသွား။ နှစ်ပုဒ်စလုံး

ကဗျာဆိုတာထက် နီတိပိုဆန်နေပါတယ်။ ဒီနှစ်ပုဒ်မှာ ဘယ်ကဗျာရဲ့ နီတိက အမှန် တရားလို့ပြောမလဲ။ တစ်ခုမှန်ရင် ကျန်တဲ့တစ်ခုက မှားမယ်။ နှစ်ခုစလုံး တစ်ပြိုင်နက် မမှန်နိုင်ဘူး။ ဒါပေမဲ့ နှစ်ခုစလုံး တစ်ပြိုင်နက်တည်းတော့ မှားနိုင်တယ်ဆိုတာကို သတိပြု။ ကဗျာနှစ်ပုဒ်။ ဆန့်ကျင်ဘက် ကဗျာနှစ်ပုဒ်။

တစ်ပုဒ်က-

ခရီးသည်

လကွယ်ညသန်းခေါင်
မိုးမှောင်ကာနေပြား။
လျှပ်ရောင်မီးအလက်မှာ
ခရီးဆက်သွား။ ။

တိုးအောင်ဟိန်း (ဆင်ဖြူကျွန်း)
[[မြားနတ်မောင်]]

နောက်တစ်ပုဒ်က-

ပန်းတိုင်

မရောက်သေးရင်
ရောက်အောင်သွား
ရောက်ရင် တစ်ထောက်နား
ပြီးရင် ရှေ့ဆက်သွား
အဲဒီမှာ ဘာမှ မရှိဘူး။ ။

မောင်သိန်းဇော်
[ရနံ့သစ်]

*

10

(၁၉၉၉) အောက်တိုဘာလထုတ် မဂ္ဂဇင်းအသီးသီးထဲက
ကဗျာတွေအကြောင်း မပြောမီ...။

ကမ္ဘာ

မီးလင်းဖိုက
မီးလျှံကိုငတ်ပါ့မလား။
ကျန်ခဲ့စဉ်က
တရားတွေ
ကျန်ခဲ့ပြီ။
ကျန်ခဲ့စဉ်က
မြို့ရွာတွေ
ကျန်ခဲ့ပြီ။
ကျန်ခဲ့စဉ်က
မိုးခြိမ်းသံတွေ
ကျန်ခဲ့ပြီ။
ကျန်ခဲ့စဉ်က
ပါးစပ်တွေ
ကျန်ခဲ့ပြီ။
လိမ့်နေတဲ့ ကျောက်တုံးပေါ်
ခြေရာတွေ ထင်ပါ့မလား။ ။

အောင်နိုင်မြတ်
[ရနံ့သစ်]

ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ ပြီးခဲ့တဲ့ ၁၉၉၉ စက်တင်ဘာလ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲမှာ အကြိုက်ဆုံးဖြစ်ခဲ့ကြတဲ့ ကဗျာကို ဦးစွာဖော်ပြရခြင်းပါ။

ယခုစာအုပ်သည် ချယ်ရီမဂ္ဂဇင်း ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ်ဖြစ်ပါသည်။ ၂၀၀၀ သို့မဝင်မီ ၁၉၉၉ ခုနှစ်ကို နောက်ဆုံး နှုတ်ဆက်ခြင်းလည်း ဖြစ်ပါသည်။

ရှေ့တစ်လဆိုလျှင် နှစ်သစ်ပြောင်းပြီး ၂၀၀၀ သို့ ရောက်မည်ဖြစ်သည်။ ၂၀၀၀ သည် ၂၀ ရာစု၏နောက်ဆုံးနှစ်လည်းဖြစ်သည်။ ဒုတိယ ထောင်စုနှစ်၏ နောက်ဆုံးနှစ်လည်းပဲဖြစ်ပါသည်။ တစ်နည်း ၂၁ ရာစုကို ကြိုဆိုရန် ကျွန်တော်တို့သည် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ကို တစ်လချင်းတစ်လချင်း ဖြတ်သန်းသွား ကြရတော့မည့် အချိန်ကာလ ရှည်ကြီးလည်း ဖြစ်ပါသည်။ တတိယထောင်စုနှစ်သို့ အဝင်လမ်းဟုလည်း ဆိုနိုင်သည်။ ၂၁ ရာစုသည် ၂၀၀၁ ခုနှစ် ဇန်နဝါရီလ(၁)ရက်နေ့မှ စတင်မည် ဖြစ်သည်။ တစ်နည်း ထိုနေ့တွင် တတိယထောင်စုနှစ် စပြီး ဖြစ်သည်။

ယခုအခါ ၂၁ ရာစု (၂၀၀၁-၂၁၀၀)သို့ မဝင်မီ၊ တတိယထောင်စု (၂၀၀၁-၃၀၀၀)သို့ မဝင်မီ ၂၀ရာစု၏ နောက်ဆုံးအချိန်တွင် နယ်ပယ်အသီးသီး၌ နောက် ကြောင်းပြန်ကြည့် သုံးသပ်ဆန်းစစ်မှုများ ပြုလုပ်လာကြသည်ကို တွေ့လာရပေသည်။ ထိုအထဲတွင် မြန်မာကဗျာလည်းပါသည်။ မြန်မာကဗျာကို ပြန်လည်သုံးသပ်လာကြ သော အသံများကို ယခုအခါ ကြားလာရပေသည်။

ဒါကတော့ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ နိဒါန်းပါ။

အခု အောက်တိုဘာ (၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်း ကဗျာတွေကိုဖတ်ရင်း ကျွန်တော်တို့ အတွက် အရင်ဆုံးပြောစရာရှိလာတာက ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ မဂ္ဂဇင်း (၁၉၉၉၊ အောက်တိုဘာ)ပါ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ “၂၁ ရာစုကို ဘယ်လိုကြိုဆိုမလဲ” (၁) နဲ့ (၂) ဆောင်းပါးနှစ်ပုဒ်နဲ့ ပတ်သက်လို့ပါ။ ဆရာဒဂုန်တာရာက ဒုတိယဆောင်းပါးမှာ “ခေတ်ပေါ်ကဗျာ ဘယ်လဲ” ဆိုပြီး ထပ်ဆင့်ခေါင်းစဉ် တပ်ထားတာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အဲဒီဆောင်းပါးအဆုံးမှာ-

“ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ၂၁ ရာစုကို ခေတ်ပေါ်မြန်မာကဗျာသည် စကားပြေကဗျာဖြင့် ကြိုမည်လော၊ ကာရန်ကဗျာဖြင့် ကြိုမည်လော” ဆိုပြီး မေးထားတာကို ဖတ်ရပါတယ်။ ဆရာဒဂုန်တာရာရဲ့ မေးခွန်းကို ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများက အလေးအနက် ထားမိကြပါတယ်။ ဖြေလည်းဖြေကြည့် ကြပါတယ်။

ဆရာဒဂုန်တာရာ နားလည်ထားပုံအရဆိုရင် (မြန်မာ)ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ စကားပြေကဗျာနဲ့ ကာရန်ကဗျာဆိုပြီး နှစ်မျိုးခွဲခြားကွဲပြားလျက် ရှိနေတယ်လို့ ယူရမလို့ ဖြစ်နေပါတယ်။

ကျွန်တော်တို့ကတော့(မြန်မာ) ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို (မြန်မာ)ခေတ်ပေါ်ကဗျာ လို့ပဲ နားလည်ထားကြပါတယ်။ အဲဒီမှာ ကဗျာက စကားပြေဆန်ချင်လည်း

ဆန်ပါမယ်။ ကာရန်ပါချင်လည်းပါ။ မပါဘဲနေချင်လည်းနေပါမယ်။ ဒါပေမဲ့ ကျွန်တော်တို့ နားလည်ထားတဲ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဆိုတာဟာ စကားပြေကဗျာမဟုတ်သလို ကာရန်ကဗျာကတော့ ဘယ်လိုနည်းနဲ့မှ မဟုတ်ပါချေ။

အကျဉ်းချုပ်ပြီး သံခိပ်လုပ်ပြီး ပြောရရင် ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ အစဉ်အလာ ကာရန်စည်းကမ်းများကို မလိုက်နာ(ကာရန်စွန့်) စကားပြေရဲ့ အာနိသင်ကို အသုံးပြု (စကားပြောလေသံ အားပြု)တဲ့ ကဗျာဖြစ်ပါတယ်။

အခု အဲဒီသဘောကို လွန်ခဲ့တဲ့ အနှစ် (၃၀)အကွာအဝေးကနေ ဒီနေ့ (၁၉၉၉) အောက်တိုဘာလထုတ် မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေအထိ ဆွဲဆက်ယူပြီး ကျွန်တော်တို့ စူးစမ်းမိကြပါတယ်။ အဲဒီအနှစ် (၃၀)အတွင်းမှာ မြန်မာကဗျာဖြတ်သန်းရောက်ရှိလာပုံကို သိသာရုံမျှပါ။

ပထမဆုံး လွန်ခဲ့တဲ့အနှစ် (၃၀) ၁၉၆၉ ခုနှစ်က ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဦးစွာ ဖော်ပြပါရစေ။ ဒီကဗျာကို မိုးဝေမဂ္ဂဇင်း ၁၉၆၉၊ ဒီဇင်ဘာလထုတ်မှာ ဖော်ပြခဲ့တာပါ။ အခု ဒီဇင်ဘာလ (၁၉၉၉)မှာဆိုရင် အနှစ် ၃၀ ပြည့်ပြီပေါ့။ ရေးသူကတော့ ဆရာမောင်လေးအောင်ပါ။ ကဗျာအမည်က “ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ရက်၏ တမ်းတခြင်း သို့မဟုတ် ရဲဘော်ရဲ့ ကဗျာ” ဖြစ်ပါတယ်။ ကဗျာကို အခုလို ဖတ်ကြရပါတယ်။

တင်းတင်းကိုက်ထားတဲ့
ငါ့ရဲ့နှုတ်ခမ်းဟာ
ဖြန်းခဲကွဲထွက်ပြီး
သွေးအစက်စက် စီးလိမ့်လာတယ်။
ငါအံ့ကိုကြိတ်ပြီး
လက်သီးကျစ်ကျစ်ဆုပ်မိတယ်
ဒီနေရာမှာ
ရဲဘော်ဟာ ကျဆုံးခဲ့တယ်။
ကတ္တရာလမ်းကိုခွာ
ရာဇဝင်ရေးအရ
သုတေသန လုပ်ရင်
ရဲဘော်ရဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်ကို တွေ့ရမယ်။
ဘယ်သူငြင်းနိုင်သလဲ
စီးဆင်းခဲ့တဲ့ ရဲဘော်ရဲ့ သွေးတွေအကြောင်း။
စပါးတားကပ်ရဲ့ ဂုဏ်ရောင်
ကုန်းဘောင်သူပုန် ဂဠုန်ဆရာစံ
ငှာယင်ဗန်ထရွိုင်း အတိုင်းမသိသော

ချေဂွေဗားရား စသော
 အာဇာနည် ရာထောင်သောင်းတို့နှင့်အတူ
 တရားတဲ့ပြည်သူတွေရဲ့ တိုက်ပွဲမှာ
 ရဲဘော်ရဲ့သွေးဟာ နီရဲခဲ့တယ်
 သူတို့က ရဲဘော်ရဲ့ ဂုဏ်အထူးထူးကို
 ဖော်ကျူးဖို့ ငြင်းဆန်ကြတယ်။
 ဘယ်သူတွေရှိဦးမလဲ
 ရဲဘော်မုန်းခဲ့တဲ့သူတွေ။
 သူတို့မုန်းတာကို
 ရဲဘော်က စိမ်းကားတဲ့အပြုံးနဲ့
 ပြုံးမှာပဲ၊ ယုံတယ်။
 ပြည်သူချစ်တဲ့
 အာဇာနည်အနှစ်ဟာ
 ဘယ်ခေတ်မှာမဆို နုပျိုစိမ်းလန်းနေမှာပဲ
 မုချယုံတယ်။
 ဗိုလ်အောင်ကျော်
 ရဲဘော်
 ဒီနေရာမှာ
 တို့ဟာ ရဲဘော်ကို အကြိမ်ကြိမ် ဂုဏ်ပြုဖူးတယ်။
 ဗိုလ်အောင်ကျော်
 ရဲဘော်
 ဒီနေရာမှာ
 တို့ဟာစာရွက်တွေ ဝေဖူးတယ်။
 ရဲဘော်ရဲ့ အခန်းဆက်တိုက်ပွဲ
 ရဲဘော်ရဲ့ တရားတဲ့တိုက်ပွဲတွေအကြောင်း။
 ဒီနေရာကိုလာပြီး
 ရဲဘော်စီးဆင်းခဲ့တဲ့
 နီရဲတဲ့သွေးစက်တွေပေါ်မှာ
 ငါ့ဖြူဖပ်ရော်တဲ့
 မျက်ရည်နဲ့
 သူရဲသတ္တိမဲ့တဲ့ ရှိုက်သံနဲ့
 ရဲဘော်ရဲ့ ဂုဏ်အခန်းခန်းကို

ညစ်နွမ်းအောင် ငါမလုပ်ဘူး။
 ကဗျာတစ်ပုဒ်
 ဟုတ်တယ်၊ ငါ့ကဗျာတစ်ပုဒ်
 ရဲဘော်ရဲ့ ဂုဏ်ပုဒ်ကို
 ဖော်ထုတ်ဖို့ ကြိုးပမ်းတဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်။
 လက်ခံပါရဲဘော်
 အော်ဟစ်ပြီးငါပန်ကြားတယ်။
 ဒီကဗျာဟာ
 ငါ့ကဗျာမဟုတ်ဘူး။
 ပြန်ငြင်းပါရစေ
 ဖတ်ကြည့်စမ်းလေ
 စေးထန်းတဲ့ သွေးစက်တွေရယ် ဘယ်သူ့သွေးလဲ
 ရဲဘော်ရဲ့ ပူနွေးတဲ့သွေးတွေ
 မခြောက်သေးတဲ့ သွေးအစက်စက်နဲ့
 ရဲရဲလက်လက် သီယှက်ထားတဲ့
 ရဲဘော်ရဲ့ ကဗျာပါလား။ ။

အဲဒါ ဆရာ မောင်လေးအောင်ရဲ့ အင်္ဂလိပ်နယ်ချဲ့ ဆန့်ကျင်ရေး
 ကဗျာတစ်ပုဒ် ပါ။ ဒီကဗျာကို ဖော်ပြရတာကတော့ ဟိုးလွန်ခဲ့ အနှစ် (၃၀)မှာကပဲ
 မြန်မာကဗျာက အစဉ်အလာ လေးလုံးစပ်ကာရန် စနစ်ကို စတင်လမ်းခွဲပြီး
 စကားပြောလေသံကို စတင်အားပြုလာခဲ့တာရဲ့ သက်သေသာဓကတစ်ခုအနေနဲ့
 ပေါ်လွင်စေရုံမျှသာ ဖြစ်ပါ တယ်။

အခု ဆရာမောင်လေးအောင်တို့ခေတ်အလွန် အနှစ် (၃၀)အကြာမှာ
 မြန်မာ ကဗျာက ဘယ်လို ဖွဲ့တည်နေလာပြီလဲ။ ဒီလ (အောက်တိုဘာ၊ ၁၉၉၉)
 မဂ္ဂဇင်း ကဗျာတွေထဲကြည့်လိုက်တော့-

မြစ်ကျိုးအင်း

ဆွဲငင်ခွန်အားအသေ
 လှိုင်းခေါင်းဖြူတလိပ်လိပ်
 ယန္တရားဘီးညှပ်
 ခေါင်းဆောင့်ရာတည့်တည့်
 တောင်ခါးပန်းပွဲကျ
 မြစ်က

မြစ်လို
သစ်လိုက်ပုံ။ ။

ဒီသစ်
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

ဥဒါန်း

ဒုက္ခတွေက ကိုယ့်အပေါ်
မိုးသီးကျသလိုကျတယ်။
ရေထု
လေထုနဲ့
မြေထုအပေါ်တော့
မြူတစ်မှုန်တောင် မကျရအောင်
အရာရာကိုယ်မျိုချခဲ့ရ
တစ်ဘဝလုံးရုန်းပြီးမှ
တစ်လက်မပဲရွေ့လည်း ဘာအရေးလဲ
မိုးထဲရေထဲမှာ ကိုယ့်သွေးသားတွေကဆူပွက်မြဲ
အဝေးကချစ်သူရေ
မင်းရယ်သံက ကိုယ့်ရင်မှာ နေခြည်ဖြာတောက်ပမြဲ။ ။

ဝေးခေါင်
[ရနံ့သစ်]

ကားစီးလာတဲ့ကဗျာ

ကျွန်တော်စီးလာတဲ့ ကားပေါ်မှာ
ကျွန်တော့်နှေရာသီထွန်းလင်းခဲ့။
အလင်းနှစ်သန်းချိုလမ်းမပေါ်
မွတ်နေအောင် လည်ပတ်တဲ့ဘီးတွေ
တစ်ကြိမ်တစ်ခါသာ ပွင့်အာခွင့်ရတဲ့ပန်းတွေအပေါ်
(အော်ဟစ်ပြီး) မနင်းမိပါစေနဲ့။
မီးပျံ့မှာ ခဏနားတုန်း
ကျွန်တော့်အပေါ် မိုးတွေရွာချတယ်။
ဆက်လက်ထွက်ခွာသွား
မိုး

မရပ်သေး

တစ်စီးလုံး ရွဲစိုနေတုန်းလေ။ ။

မောင်ကောက်
[မြားနတ်မောင်]

စသည်ဖြင့်ပေါ့လေ၊ ဒီနေ့ကဗျာကို အခုလို တွေ့ရပါမယ်။ ဒီကဗျာတွေဟာ စကားပြေကဗျာတွေလား၊ ကာရန်ကဗျာတွေလား၊ တစ်ခုမှ မဟုတ်ရပါဘူး။ ဒီကဗျာ တွေဟာ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေပါပဲ။ စကားပြေဆန်ခြင်း မဆန်ခြင်း၊ ကာရန်ပါခြင်း မပါခြင်း တွေဟာ ဒီကဗျာတွေရဲ့ အရေးကြီးတဲ့ ပြဿနာမဟုတ်တော့ပါဘူး။

ဆရာမောင်လေးအောင်ရဲ့ ကဗျာ (၁၉၆၉)နဲ့ အခု နမူနာထုတ်ပြလိုက်တဲ့ ဒီသစ်၊ ဝေးခေါင်၊ မောင်ကောက်တို့ရဲ့ ကဗျာတွေ (၁၉၉၉) အထိ၊ အနှစ် (၃၀)ကြား ကာလရှည်ကြီး ဖြတ်သန်းပြီးတဲ့နောက်မှာ မြန်မာကဗျာဟာ အများကြီးပြောင်းလဲသွား တာလည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ ကာရန်ဟာ အဓိကလည်းမဟုတ်၊ အရန်လည်း မဟုတ်တော့ပါ။ ဘာသာစကား မီဒီယမ်ရဲ့သဘော သဘာဝအရ အသံတူတဲ့စကားလုံး တွေ ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ ပါလာကောင်းပါလာနေပါလိမ့်မယ်။ ဒါပေမဲ့ ဒါဟာ ကာရန်ရဲ့ အလုပ်ရယ်လို့ဆိုပြီး လုပ်လိုက်တာမဟုတ်ပါဘူး။ ကဗျာဆရာက ဘာသာ စကားရဲ့ အလုပ်ကိုလုပ်ရင်း အသံတူတဲ့စကားလုံးတွေ ကြံကြံကြံကြံကြံပါလာတာ ဖြစ်ပါတယ်။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ အစဉ်အလာလေးလုံးစပ် ကဗျာတို့လိုဟာမျိုးမှာလို စနစ်တကျ ကာရန်ယူပုံကို မသုံး၊ ဒါကြောင့် ခေတ်ပေါ်ကဗျာနဲ့ ကာရန်ကဗျာ ဘာမှမဆိုင်။

ပြီးတော့ တစ်ခါ စကားပြေကဗျာဆိုတဲ့ ဝေါဟာရကလည်း ဘဝင်မကျချင် စရာပါ။ ကဗျာကို စကားပြေလိုရေး (စကားပြေရေးသလိုရေး)တဲ့အတွက် စကားပြေ ကဗျာလို့ ဆိုတာပါဆိုရင်လည်း အဲဒါမဟုတ်ပါ။ ကဗျာကို စကားပြေလို ရေး၍မရပါ။ ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို စကားပြေလိုရေးတာမဟုတ်။ စကားပြေရဲ့ အာနိသင်ကို ကဗျာမှာ အသုံးချခြင်းသာဖြစ်။ အပြောဘာသာစကားရဲ့လေ (စကားပြေလေသံ၊ စကားပြောရစ်သံ)ကို ခေတ်ပေါ်ကဗျာက အားပြုလာတာပဲဖြစ်တယ်။

ဥပမာကြည့်ပါ။

“ကျွန်တော် ရောက်ရှိသွားသောအချိန်က မြကန်ထဲတွင် ရေမရှိပါ။ သို့သော် မိုးအခါများတွင် ရေရှိခဲ့ဖူးသည်ဟူသော သာဓကအဖြစ် မြက်ခင်းစိမ်းစိမ်းများကို ကန်နယ်နိမိတ် တစ်ခွင်တစ်ပြင်အတိုင်း တွေ့နေရသည်။ တောင်ကျရေများကိုတားဆီးရန် ကြိုးစားထားပုံရသည့် ဆည်ကန်ပေါင်ရိုးတစ်ခုကို တွေ့နေရပြီး မြကန်ရေလှောင်တံမံဟု

ကမ္မည်ရေးထိုးထားပါသည်။ သို့သော် ရေမရှိသော ကန်ထဲတွင် ကြာမရှိ၊ ငှက်မရှိ။ ကျွန်တော်က တူရွင်းတောင်ထိပ်ပေါ်မှနေ၍ ပိုးတောင်ခြေရှိ မြကန်ကို မိုး၍ကြည့်နေ မိရင်း အထက်တန်းကျောင်းသားဘဝက ဖတ်ခဲ့ရသည့် စကားပြေလက်ရွေးစင်ထဲမှ တက္ကသိုလ်မောင်မောင်ကြီး၏ မြကန်အဖွဲ့အနွဲ့များကို သွား၍ အမှတ်ရနေမိပြန် လေသည်”

ဒါက ရနံ့သစ် (၁၉၉၉ အောက်တိုဘာ)ထဲက ဆရာမောင်သာချိုရဲ့ “တူစွ ဟုတ္တာ မြကန်သာ” ဆောင်းပါးထဲက ကောက်နုတ်ပြလိုက်တာပါ။ မြကန် အကြောင်း ရေးထားတဲ့ စကားပြေပေါ့။ ဥပမာကြည့်ပါဦး။

မနေ့ညက
မကောင်းဆိုးဝါးကပ်တဲ့ တက်သေးအင်းဟာ
ဒီနေ့တော့ နတ်သမီးလေးဖြစ်လို့။
မနေ့ည
လှိုင်းလေကထန်
အင်းယံတစ်ဝက်အရောက်
လှေမမှောက်ပေမဲ့
လှေအလူး လှိုင်းအမူးမှာ
လှေပေါ်က နှစ်နှစ်သားလေး
ရေထဲကျပြီးနစ်
ရင်နင့်တဲ့အမေ
ရေမကူးတတ်ပေမဲ့ သားဇောတွယ်
ကယ်မယ်လို့ ခုန်ချတော့
တက်သေးရဲ့
ရေဘဝဲဆန်တဲ့ လက်တွေ့ကြား
(နှစ်ဦးသား) ကြိုးမိန့်ကျသွားပါလေရော။
တက်သေးမ ရေ...
နင့်ကိုပဲအပြစ်ဆိုရမလား
မကူးတတ်ဘဲ ဆယ်တဲ့အမေကို
မေတ္တာတရားကြီးမားတယ်ဆိုရမလား
မနေ့ညက ပန်းနှစ်ပွင့်
ကြွေလင့်ခဲ့တာ ရင်နာစရာ။ ။

ဒါကတော့ ကလျာ (၁၉၉၉ အောက်တိုဘာ) ထဲက နွေဝေနှင်း (မန္တလာမြေ)ရဲ့ “အကျည်းတန်ည” ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံးကို ဖော်ပြလိုက်တာပါ။ တက်သေးအင်းအကြောင်း

ရေးတဲ့ကဗျာဆိုပါတော့။

တစ်ခုတော့ရှိတာပဲလေ။ ကဗျာဆိုပြီးတော့ စကားပြေလောက်မှ အဖွဲ့အနွဲ့ မပါဘူးဆိုရင်တော့ ဒါက တစ်မျိုးပြောရတော့မှာပဲ။ စကားပြေဖြစ်ဖြစ်၊ ကဗျာဖြစ်ဖြစ် သူ့နေရာနဲ့သူတော့ အဖွဲ့အနွဲ့က ရှိရမှာပေါ့။ **Versification** လို့ တာပေါ့။ ဒီလိုမှ မဟုတ်ဘဲ ကဗျာက စကားပြေလောက်မှ မဖွဲ့မနွဲ့နိုင်၊ ပြာလဲ့မှာ ဇာမချဲ့ နိုင်ဘူးဆိုရင်- ဥပမာ

“ကောင်းကင်က သူ့ရဲ့အပြာရောင်နဲ့ ညနေခင်းကို ညှို့နေတယ်။ အညိုရောင် ကွင်းပြင်ရဲ့ အနားစွန်း မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းမှာ အလင်းရောင်ဟာ သွေးမရှိ၊ ဖြူရော်ရှက်ရွံ့ နေဆဲ။ ရေပြင်ညီမျဉ်းပေါ်မှာ ခွဲခြမ်းထွန်ယက်နေတဲ့ နေမင်းဟာ ညှို့နွမ်းနွမ်း စပါးကျိုတစ်လုံးနဲ့ ငတ်မွတ်ပိန်ချိုးလို့ ဘွားခနဲပေါ်လာတဲ့ အိမ်အိုကြီးကို ကျော်ဖြတ် ရွက်လွင့်သွားလေရဲ့။ လှုပ်ရှားနေတဲ့ စင်ရော်ငှက်များနဲ့ ကြိုးတန်းပေါ် ပျံသန်းနေတဲ့ ရုပ်အင်္ကျီတစ်ထည်တို့ကသာ ငြိမ်သက်ခြင်းကို ပွတ်တိုက်လို့ ရွေ့လျားနေကြပါတယ်”

ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ (အောက်တိုဘာ၊ ၁၉၉၉) ရဲ့ဟိန်းထက်ရဲ့ “ခရစ္စတီးနားရဲ့ ကမ္ဘာ” ဆောင်းပါးထဲကဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစကားပြေရဲ့ အဖွဲ့အနွဲ့က လှပနေတယ်။ အခု (၁၉၉၉) အောက်တိုဘာ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲက တချို့၊ အဲဒီစကားပြေလောက် မဖွဲ့မနွဲ့နိုင်ချေဘူး။ တစ်ပုဒ်က-

“ရေစုန်မျောခဲ့တာမဟုတ်ဘူး
ရေစုန်မျောခဲ့တာပါ
တကယ်တော့ဒါ
ရေစုန်လည်းမဟုတ်ခဲ့ပါဘူး”

နောက်တစ်ပုဒ်ကျ-
“ငါက အတ္တနဲ့လူသား အတ္တဝါဒီတော့ဖြစ်
ဒါပေမဲ့ တက္ကဒွန်းဒိဋ္ဌိတွေကိုတော့မချစ်
အဝိဇ္ဇာမြစ်မှာ လက်ပစ်အခါခါကူး”

အခြားတစ်ပုဒ်က-
“ကျွန်တော့်လွတ်လပ်မှုဟာ
ဂျင်းဘောင်းဘီထစ်ထည်ဖြစ်တယ်
ဂျင်းဘောင်းဘီတစ်ထည်ဟာ
ကျွန်တော့်လွတ်လပ်မှုပေါ့”

ဒါက ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများရဲ့ ခံစားဉာဏ်မီသမျှ အမြင်ကို ပြောတာပါ။ အခု အဖွဲ့အနွဲ့ကောင်းတယ်လို့ ဆိုချင်တဲ့ ကဗျာတချို့။

“အို...တံတား

သင်တို့ရဲ့အပြန်
ရင်ထဲခေါက်သိမ်းယူသွား” တဲ့။

“လူသားနှစ်ဦးရဲ့စီးဆင်းမှု
တစ်ယောက်လက်ချောင်းကလေးတွေမှာတစ်ယောက်
ညွတ်နှူးစွာ အကျဉ်းစံ” တဲ့။

“လမ်းက သီချင်းကို ဖြတ်ကူးတဲ့အခါ
ထီးတစ်လက်မှာ သက်တံမရှိ” တဲ့။

“ခရီးထွက်ခွာမယ့် မနက်ခင်းဟာ
သံပတ်ပေးထားတဲ့ ဦးခေါင်းတစ်လုံးထဲက ထွက်လာ” တဲ့။

အဲသလို တွေ့ရပြီးတော့ အဖွဲ့အနွဲ့လွန်တယ်လို့ဆို ရမယ့်
ကဗျာတချို့ကိုလည်း-

“သွားတိုက်ဆေးမရှိတဲ့ ခြေကျိုးအိပ်မက်ကို မီးလင်းဖိုထဲထည့်လိုက်ပြီး
အဝေးပြေးလမ်းမပေါ်က ဗေဒါပန်းတွေ ပွင့်ဖူးခြင်းကစလို့

ရိုးရိုက်စိမော်တော်ကားတစ်စီးရဲ့ တန်ဖိုး

ဒန်အိုးဒန်ခွက်ရောင်းသူရဲ့ ထန်းတောကလေးထဲမှာ

ကျောက်ခေတ်အသားကင်များ စပါးပင်များ

၃၅ မီလီမီတာဖလင်များ ရိုးရာကောက်ညှင်းပေါင်းပြဇာတ်များ

ဘင်္ဂါလီဒါရိုက်တာ (ရေး)ရဲ့ တစောင်းမှုတ်ပလ္လေသံ

တုံ့ပြန်မေးခွန်းရဲ့ လက်သည်းခွဲတွေပေါ်မှာ” ဆိုတာမျိုး။

“မနေ့ကနေ့စွဲတစ်ခုကို ဆုတ်ဖြုတ်ဖို့မနေတဲ့

အဝါရောင်လိမ္မော်သီးများနဲ့ ဆေးသုတေသနစာတမ်းကို

သမုဒ္ဒရာဝမ်းတစ်ထွာဆိုတဲ့ အမည်နဲ့လဲခဲ့တယ်” ဆိုတာမျိုး။

အဲဒီလို တွေ့ရပါတယ်။

ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ အဖွဲ့အနွဲ့နည်းလို့ အဓိပ္ပာယ်ရိုးစင်းလွန်းနေတဲ့
ကဗျာတွေရှိသလို၊ အဖွဲ့အနွဲ့လွန်သွားလို့ အဓိပ္ပာယ်ဝှက်လွန်းတဲ့ ကဗျာတွေလည်း

ရှိနေတဲ့သဘောပါ။ ဒီလသောင်းပြောင်းတွေလာထဲက ခင်ဇော်မြင့်ရဲ့ “အမည်မသိ”
ကဗျာကတော့ အဓိပ္ပာယ်မစင်းလှ၊ မဝှက်လှပါ။ ဖတ်သူဘက်က အခံရှိရှိနဲ့အားစိုက်

ဖတ်ရင် ခံစားမှုနဲ့ နားလည်နိုင်မယ့် ကဗျာတစ်ပုဒ်ပါ။ အဖွဲ့အနွဲ့ပါတဲ့ ကဗျာလို့
ဆိုပါရစေ။ ကဗျာက အခုလိုဖြစ်ပါတယ်။

ဆုံးပါးခြင်းက

အရေးပေါ်ရှေ့ကို ကားတစ်စီးနဲ့လာတယ်

ယင်တစ်စုံစုံနဲ့

တောင့်တင်းနေတဲ့လူနဲ့။

တနင်္ဂနွေ နေရောင်ခြည်က
 စိုက်ဝင်ခဲ့သော ဓားဒဏ်ရာ အတိမ်အနက်ကို စူးစမ်းဆဲ
 ပျော်ပျော်နေပြီး စင်းစင်းသေကြရတာ
 ကျကျနဲ့ခွဲတဲ့ လက်ကိုင်ပဝါတစ်ထည်လို့လား။
 ဖြစ်ပျက်စမြဲများမို့
 သံဝေဂဗာဒီပင်ရဲ့ အလယ်လောက်ထိပဲရောက်တယ်
 ဖြောင့်ချက်တွေ လင်းဝက်လို ပျံသန်းကြတယ်
 အဲဒီစကား ခင်ဗျားလည်း သဘောပေါက်လိမ့်လို့ထင်တယ်။ ။

ဒီလ (အောက်တိုဘာ ၁၉၉၉) မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေအကြောင်းမှာ ကျွန်တော်တို့
 နောက်ဆုံးပြောဖြစ်ကြတာကတော့ ကဗျာဆရာတွေရဲ့ စကားလုံးဖန်တီးမှုပါ။ လိုအပ်ရင်
 ကဗျာဆရာဟာ ဘာသာစကားအသစ်ကိုလည်း တီထွင်ရတယ်လို့ ပညာရှင်အများ
 ဆိုပါတယ်။ များများတော့မဟုတ်ပါ။ ကျွန်တော်တို့ ဉာဏ်နဲ့မှီသမျှ မြင်သမျှထဲက
 အနည်းအကျဉ်းထုတ်ပြပါရစေ။

လုံမရေ
 တောင်းဆိုခွင့် မပေးရင်ဖြင့်
 ညည်းလေးရဲ့ အနုပညာ မီးခြစ်အိုအိုလေးနဲ့
 ငါ့ဆေးပေါ့လိပ်တိုတိုလေးကို
 ငါ့ဘဝဆေးပေါ့လိပ်တိုတိုလေးကို
 မီးတွေစိုအောင်ညှိချင်စမ်းပါဘိတော့တယ်”

အဲဒါ ချယ်ရီ ခေါင်ခါးခါး(ကလေး)ရဲ့ “ဆေးပေါ့လိပ်” ကဗျာထဲကပါ။
 “မီးတွေစိုအောင်ညှိ” ဆိုတာကလေးကို ကျွန်တော်တို့ အသိအမှတ်ပြုရပါတယ်။ (စို)ဆိုတဲ့
 ကြိယာရဲ့ သဒ္ဒါအလုပ်ဟာ ဒီကဗျာမှာ အသစ်ဖြစ်နေပါတယ်။ မိုးစို၊ နှင်းရေစိုတာ
 မဟုတ်ပါဘူး။ မီးတွေစိုနေတာပါ။

အလားတူ သရဖူထဲက မင်းထက်မောင်ရဲ့ “ညနဲ့ ကဗျာဆရာ” ကဗျာ။
 စာကြောင်းရေ (၂၄)ရှိပါတယ်။ ကဗျာရေးသူက “ည”ဆိုတဲ့ စကားလုံးတွေကို
 သုံးထားပါတယ်။ ပါဒလိုက် ထုတ်ပြပါရစေ။ (ပါဒရှေ့က ဂဏန်းက ကြောင်းရေ
 နံပါတ်ကို ဆိုလိုတာဖြစ်ပါတယ်)

၄ ညဟာ ညကို ညလို့
 ၆ သူ့တစ်ကိုယ်လုံးမှာရှိနေတဲ့ ညတွေကို ဖောက်ထုတ်ပစ်ပြီး
 ၈ တကယ်တော့ ညဟာ
 ၁၂ ညအကြောင်းကို တခမ်းတနားဖွဲ့နွဲ့ချင်နေတဲ့ ကဗျာဆရာ
 ၁၅ ညမပါတဲ့ညထဲ

၁၉ ညကို တမ်းတမဆုံးနိုင်ဘူး
 ၂၃ ညနဲ့ ကဗျာဆရာဟာ အရင်ဘဝတုန်းကတော့
 အဲဒီ“ည” စကားလုံးတွေထဲမှာ အသစ်ဆုံး (ဘာသာစကား အသစ်)ကတော့
 ကြောင်းရေနံပါတ် ၄ “ညဟာညကိုညလို့”ဆိုတဲ့ ပါဒထဲက “ညလို့” ဆိုတဲ့စကားလုံး
 ဖြစ်ပါတယ်။ ဒီစကားလုံး (ညလို့)မှာ “ည”ရဲ့ သဒ္ဒါတာဝန်က နာမ်အလုပ် မဟုတ်
 တော့ပါဘူး။ ကြိယာဖြစ်သွားပါတယ်။ ပိုပြီးရှင်းအောင်ပြောရရင်

ညဟာ	ညကို	ညလို့
ကတ္တားပုဒ်ကံပုဒ်	ကြိယာပုဒ်	
(နာမ်)	(နာမ်)	(ကြိ)

အများအားဖြင့် နာမ်နဲ့နာမ်ပီသေသန သဒ္ဒါတာဝန်ထမ်းတဲ့ “ည”
 စကားလုံးကို အဲဒီလို “ညလို့”ဆိုပြီး ကြိယာသုံးဖြစ်အောင် တီထွင်ဖန်တီးလိုက်တဲ့
 ကဗျာဆရာရဲ့ ဘာသာစကား ဆန်းသစ်မှုကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀
 ကဗျာဖတ်သူများ အသိအမှတ်မပြုဘဲ မနေနိုင်ကြောင်းပါခင်ဗျား။

*

11

ရထားတစ်စင်းနဲ့လို့ပဲ ဆိုပါစို့။

ဟောဒီမှာ မြစ်ကနယ်ခြားမျဉ်း။ ဒီဘက်ကမ်းပါးမှာက ၁၉၉၉ ခုနှစ်ဆိုတဲ့ ဘူတာတစ်ခု။ ဟောဟိုဘက်ကမ်းပါးမှာတော့ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ဆိုတဲ့ ဘူတာတစ်ခု။ ဟိုဘက်ကမ်းနဲ့ ဒီဘက်ကမ်း ထိုးဆက်ထားတဲ့ ကာလတံတားကြီးတစ်စင်း ဆိုပါတော့။ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ ဒီဇင်ဘာ (၃၁)ရက် သန်းခေါင်ယံကို ကျော်လွန်တာနဲ့ ရထားဟာ ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ရဲ့ ဇန်နဝါရီ(၁)ရက်နေ့ ဇလီဖားတုံးတွေပေါ် ရောက်သွားနှင့်ပြီ။

ဒီဇင်ဘာ၊ ဇန်နဝါရီဆိုတော့ အခါတိုင်းလိုဆိုရင် နှင်းတွေကျဝေနေမှာပဲပေါ့။ ယခုတော့ ဒီလိုကံသောက်မပြောလို့ ရချင်မှရတော့မယ်ထင်ပါရဲ့။ ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ အခု ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ၊ ကျွန်တော်တို့ ဆုံစည်းနေကျ တနင်္ဂနွေကဗျာကဖေးတေးရီယား အလုပ်စခန်းကလေးမှာ ၁၉၉၉ ခုနှစ်၊ နိုဝင်ဘာလ ထုတ် မဂ္ဂဇင်းအသီးသီးထဲက ကဗျာတွေအကြောင်း ပြောနေကြတဲ့ အချိန်မှာ နိုဝင်ဘာနှင်းဆိုတာကို မမြင်ရသေးပါဘူး။ ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ခေတ်ပေါ်ကဗျာအကြောင်း ပြောဆိုဆွေးနွေးသံတွေဟာ မိုးသံလေသံနဲ့ ရောစွတ်နေပါတော့တယ်။ နိုဝင်ဘာလကြီး ထဲမှာ မိုးကရွာနေဆဲ။ မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းမှာတော့ မုန်တိုင်းမိုးတိမ်တွေက ဆင်နေဆဲပဲလေ။ ခါတိုင်းလိုဆိုရင် လယ်ကွင်းတွေမှာလည်း နှင်းတွေနဲ့ရွှဲရွဲ အေးနေပါလိမ့်မယ်။ ခုတော့ မိုးရေထဲမှာ နံနက်ခင်းဟာ နှင်းမိုးတွေ ရွာတယ်ဆိုရင် ညနေခင်းမှာ မိုးနှင်းတွေ ရွာနေတော့တာပဲ။ ဆိုလိုတာက ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ကဗျာအကြောင်း စကားသံတွေအပေါ်မှာ စိုစွတ်နေတာက နှင်းတွေလား၊ မိုးရေတွေလား၊ မကွဲပြားတော့ တာပါ။ အဲဒီမှာ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ ခေတ်ပေါ်ကဗျာနဲ့ ပတ်သက်လို့ စဉ်းစားမိကြတဲ့ အချက်တစ်ချက်က ခံစားမှုကိစ္စဖြစ်လာပါတယ်။ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ခံစားတာကို ဆိုလိုပါတယ်။

အခု ကျွန်တော်တို့ ကဗျာကဖေးတေးရီးယားကလေးမှာက နှင်းငွေ့တစ်ထောင့် မိုးတစ်မှောင့်အချိန်။ ကျွန်တော်တို့အပေါ် ကျဝေနေတာတွေက နှင်းမြူတွေလား၊ မိုးတွေလား။ တစ်ခါတစ်ရံမှာ သဘာဝတရားရဲ့ ရာသီလက်တံတွေက မှန်းဆရခက်နေ လေတော့ နှင်းလား၊ မိုးလားဆိုတာ ခွဲခြားရခက်အောင်ကို ရှုပ်ထွေးနေတတ်လှ၊ တွေ့ပြားနေတတ်လှပါရဲ့။ ဒီလိုပါပဲကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ရှုခံစားတဲ့ နေရာမှာလည်း ရှုပ်ထွေး၊ ထွေပြား၊ ခွဲခြားရခက်တာမျိုး ကျွန်တော်တို့လိုပဲ အခြားကဗျာဖတ်သူများလည်း ကြုံဆုံဖူးကြမှာပါ။ ဒီတော့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ရှုကြတဲ့နေရာမှာ ကဗျာရေးသူနဲ့ ကဗျာဖတ်သူ၊ ဒီလူနှစ်ဦးနှစ်ဖက်ရဲ့ စိတ်ကူးလားရာဟာ ဘယ်လိုရှိမလဲဆိုတာကို ကျွန်တော်တို့ စူးစမ်းမိကြတော့တယ်။

လမ်းကြောင်းက သုံးခုရှိနိုင်တယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ဆွေးနွေးမိကြပါတယ်။ ပထမလမ်းကြောင်းက ရေးသူနဲ့ ဖတ်သူခံစားမှုထပ်တူ။ ဒုတိယလမ်းကြောင်းက ရေးသူနဲ့ဖတ်သူ ခံစားမှုမနီးရီးစွဲ။ နောက်ဆုံး တတိယလမ်းကြောင်းကျတော့ ရေးသူနဲ့ ဖတ်သူ ခံစားမှုပြဒါးတစ်လမ်း၊ သံတစ်လမ်း။ အဲဒီလိုမျိုး ခံစားမှုဆိုတာက လားရာ သုံးဘက် ဖြာထွက်သွားနိုင်ပါလိမ့်မယ်။

ကဗျာရေးသူရဲ့ ခံစားမှုပေးလိုရင်းနဲ့ ကဗျာဖတ်သူက ခံစားလိုက်ရတာက ထပ်တူ-မနီးရီးစွဲ-တလွဲ၊ အဲဒီအထဲက တစ်မျိုးမျိုးဖြစ်နေနိုင်တယ်၊ ဖြစ်သွား နိုင်တယ်။ ဒါသာ ဖြစ်တယ်မဟုတ်လား။

ဒီနေရာမှာ ပြဿနာက ကဗျာရေးသူဘက်မှာ မရှိပါဘူး။ ပြဿနာရှိလာတာက ကဗျာဖတ်သူဘက်မှာပါ။ ကဗျာဖတ်သူဘက်က ကဗျာတစ်ပုဒ်ကိုခံစားနိုင်ဖို့ အနုပညာ ကိုယ်ခံအား အနည်းအများ၊ ထိုးထွင်းသိမြင်ဉာဏ် အတိမ်အနက်၊ ဝေဒနာအထူအပါး စသည်ဖြင့် ကလည်း ဒီနေရာမှာ အများကြီးစကားပြောလာပါတယ်။ ဒါကြောင့်လည်း ကဗျာဖတ်သူ (စစ်စစ်)ဆိုတာ ကဗျာရေးသူ (ကဗျာဆရာ) တစ်ပိုင်းဖြစ်သင့်တယ်လို့ ပညာရှင်များက ဆိုကြတာဖြစ်မှာပဲ။

ကဗျာဆိုတာ အနုပညာတကာရဲ့ အနုပညာဖြစ်ပါတယ်။ အနုပညာတစ်ရပ်ကို ခံစားနိုင်ဖို့ဆိုတာက အနုပညာရဲ့ သဘောသဘာဝတွေကို အနည်းဆုံးတော့ ခြုံမိငုံမိ၊ တီးမိခေါက်မိဖို့ လိုတာပဲမဟုတ်လား။ အဲဒီအခြေခံ သိမှုတွေနဲ့ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများက ကဗျာအလုပ်ရုံကလေးမှာ ကိုယ်စွမ်းနိုင်သမျှ ဉာဏ်အမြင် ကလေးနဲ့ ကဗျာအကြောင်းတွေကို ပြောဆိုဆွေးနွေးငြင်းခုံနေကြတာဖြစ်ပါတယ်။ အကယ်၍ ကျွန်တော်တို့ ခံစားတင်ပြနိုင်မှုဟာ ကဗျာရေးသူရဲ့ ခံစားမှုပေးလိုရင်းနဲ့ လွဲချော်သွားတာမျိုးရှိခဲ့ရင်လည်း အနူးအညွတ်တောင်းပန်အပ်ပါတယ်။ ကဗျာဆရာများ ရော၊ ပညာရှင်များပါ ခွင့်လွှတ်ပေးကြပါ။

ဒီကဏ္ဍဟာ ခေတ်ပေါ်ကဗျာတွေကို တပ်မက်တဲ့စိတ်နဲ့ ကဗျာဖတ်သူ

လူငယ်တစ်စုက သူတို့စွမ်းနိုင်သမျှ တစ်နိုင်တစ်မကလေးရိုးသားစွာ ကြိုးပမ်းကြည့်ကြ တာလောက်ပါပဲ။

အခု (၁၉၉၉) နိုဝင်ဘာလထုတ် မဂ္ဂဇင်းများထဲက ကဗျာတွေအကြောင်း မပြောခင် ဦးစွာအရင် ယခင်လ (အောက်တိုဘာ)ကဗျာတွေထဲက ကျွန်တော်တို့ ခံစားနိုင်သမျှထဲက အကြိုက်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့တဲ့ကဗျာကို ဖော်ပြပါရစေ။ အဲဒီကဗျာကတော့-

ဥဒါန်း

ဒုက္ခတွေက ကိုယ့်အပေါ်
မိုးသီးကျသလိုကျတယ်။
ရေထု
လေထု
မြေထုအပေါ်တော့
မြူတစ်မှုန်တောင် မကျအောင်
အရာရာကိုယ်မျိုချခဲ့ရဲ့။
တစ်ဘဝလုံးရုန်းပြီးမှ
တစ်လက်မပဲ ရွှေ့လည်း ဘာအရေးလဲ
မိုးထဲရေထဲ ကိုယ့်သွေးသားတွေက ဆူပွက်မြဲ
အဝေးက ချစ်သူရေ
မင်းရယ်သံက ကိုယ့်ရင်မှာ နေခြည်ဖြာတောက်ပမြဲ။ ။

ဝေးခေါင်

[ရနံ့သစ်]

အခု နိုဝင်ဘာ(၁၉၉၉) ကဗျာတွေအကြောင်းမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ အရင်ဆုံး ပြောဖြစ်ကြတာက (ကျွန်တော်တို့ ဒီလ နိဒါန်းမှာ စကားပလ္လင်ခံခဲ့တဲ့အတိုင်း) ခံစားမှုနဲ့ ပတ်သက်လို့ပါ။

ဒီလ (နိုဝင်ဘာ)ကဗျာတွေထဲက ကဗျာနှစ်ပုဒ်နဲ့ သာကေပြုလိုပါတယ်။ တစ်ပုဒ်က-

အေးမင်းစော

နှင်းခါး

ကိုယ့်ကိုယ်ကို ထားစရာနေရာမရှိတာနဲ့
ကောင်းကင်ပေါ် ငါ့အသံတွေ ပစ်တင်ကြည့်လိုက်တာ
မိုးတိမ်တွေဟာ မင်းဖြစ်သွားတယ်
စန္ဒရားသံလိုလေ

တသွဲ့သွဲ့ မင်းရယ်သံများအဆုံး
ဆံ့စတွေကို ငါတမက်တမော နမ်းမိတော့
နှင်းဆီရနံ့တွေစီးပျောလို့
ငါတို့ ပိုဝေးကွာသွားကြသလိုပဲ
တိတ်ဆိတ်ခြင်းက တို့နှစ်ယောက်ကြားမှာ
အသွားထက်ရှတဲ့ ဓားတစ်လက်လို့ တဖျတ်ဖျတ်လက်လို့
မင်းဟာ အလိမ္မာစကားများစွာနဲ့ ငွေလမျက်နှာဖြစ်တယ်
ငါက တိတ်တဆတ် စွန့်ပစ်ခံရတဲ့ ယာမြေတစ်ခုဖြစ်တယ်
တစ်မျှော်တစ်ခေါ် ကန့်လန့်ဖြတ်
ငါ့လည်မျိုပေါ်က ဆွေးမြည့်ည့်သံများ
ဒါတွေကို မေ့ပစ်ရမယ်
ကိုယ့်ကိုယ်ကို နောက်တစ်ခါ တူးဖော်မတွေ့မီအထိ
အဲဒီနှင်းများနဲ့ စိုစွတ်နေတဲ့ ဘူတာရုံလေးအကြောင်းကို။ ။

[မြားနတ်မောင်]

နောက်ကဗျာတစ်ပုဒ်က-

အေးဘကျော်

မိုးမိုးအေးတွေ ရွာနေတုန်းက

တိတ်တိတ်ကလေး တဖြည့်မြည့်ကြွကျ
ညနေခင်း ညိုညိုဆီမှာ
မိုးမိုးအေးတွေ ရွာနေတုန်းက
သေသေချာချာ တစ်ခါ ကျိုးရမယ့်မြစ်ကိုယ်စီနဲ့။
ကိုယ့်ရင်ကိုယ် ဖွင့်မရတဲ့ဆီမှာ
မိုးမိုးအေးတွေ ရွာနေတုန်း...
နေချို့ယွင်း လချို့ယွင်း
ချို့ယွင်းသော တောင်ကုန်များဆီမှာ
မိုးမိုးအေးတွေ ရွာနေတုန်းက
“အဲဒီ မဲတုံးတုံးအကောင်ကိုသာ သတ်လိုက်ပါတော့”
စိတ်ကျရောဂါစိုစိုတွေဆီမှာ
မိုးမိုးအေးရဲ့ လှေကားရင်း မိုးမိုးအေးဝင်ခို
မိုးမိုးအေးကို ပျောက်ဆုံးတဲ့ဆီမှာ
မိုးမိုးအေးတွေ ရွာနေတုန်းက

တိတ်တိတ်ကလေး တမြည့်မြည့်ကြွေမှု
ညနေခင်း ညိုညိုတွေသာ လျှံကျခဲ့ပါတယ်။ ။

[စတိုင်သစ်]

အေးမင်းစောကဗျာထဲမှာ နှင်းတွေကျနေပြီး အေးဘကျော်ကဗျာထဲမှာတော့ မိုးမိုးအေးတွေ ရွာနေပါတယ်။ အေးမင်းစော ကဗျာထဲမှာ “ငါ”က “မင်း”ကို ရင်ဖွင့်နေတာလို့ ထင်ရပါတယ်။ အေးဘကျော်ကဗျာမှာတော့ အဲဒီလို ဖော်ပြထားပေမဲ့ ရင်ဖွင့်နေတဲ့ သဘောပဲလို့ ယူဆချင်မိပါတယ်။ အေးဘကျော် ကဗျာထဲမှာ ရင်ဖွင့်မရ ဖြစ်နေတဲ့ ရင်ဖွင့်ချင်သူဟာ (သူ့ကဗျာထဲရေးထားသလို) “မဲတုံးတုံးအကောင်”ပဲ ဖြစ်လေမလား။ အဲဒီမဲတုံးတုံးအကောင် ရင်ဖွင့်ပြောပြ(ချင်)နေတာ (ညနေခင်းညိုညိုဆီမှာ) ရွာနေတဲ့ မိုးကိုလား။ ဒါမှမဟုတ် “မိုးမိုးအေး”ကိုလား။ “မိုးမိုးအေး”ဆိုတာ ကဗျာဆရာရဲ့ စကားပရိယာယ်ပဲလား။ ဒါမှမဟုတ် မဲတုံးတုံးအကောင်က ချစ်နေတဲ့ ချစ်သူကောင်မလေးရဲ့ နာမည်ပဲလား။ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားမိကြပုံ ပြောပါတယ်။ အဲဒီလို စဉ်းစားရင်းနဲ့ ခံစားမှုကို သဲလွန်စ ရှာရပါတယ်။

အေးမင်းစောထဲ “ကိုယ့်ကိုယ်ကို ထားစရာနေရာမရှိတာနဲ့” “ကိုယ့်ကိုယ်ကို နောက်တစ်ခါ တူးဖော်မတွေ့မီအထိ” လို့ ရေးပြထားသလို၊ အေးဘကျော်မှာလည်း “ကိုယ့်ရင်ကိုယ်ဖွင့်မရတဲ့ဆီမှာ” လို့တွေ့ရ။ အဲဒီတော့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံး တိုင်တည် သံယောင်စကား ရင်ဖွင့်ပြောကြားနေပုံက “ကိုယ့်” အကြောင်းလား “ကိုယ့်” အကြောင်း မဟုတ် တခြားအကြောင်းလား၊ ခံစားမှုကို ကျွန်တော်တို့ ယတိပြတ် မပြောချရဲကြပါဘူး။

ဘာဖြစ်လို့လဲဆိုတော့ “နှင်းခါး”လို့ ခေါင်းစဉ်တပ်ထားတဲ့ ကဗျာက နှင်းအကြောင်း သက်သက်မဟုတ်ဘဲ(သူ့ ကဗျာသားအတိုင်း) “အဲဒီနှင်းများနဲ့ စိုစွတ် နေတဲ့ ဘူတာရုံလေးအကြောင်း”လား။ ဒီလိုပဲအေးဘကျော်ရဲ့ ကဗျာကိုလည်း စိတ်ကျရောဂါ ခံစားနေရတဲ့ မဲတုံးတုံးအကောင်အကြောင်းလား၊ မိုးမိုးအေးပျောက်ဆုံးခြင်း အကြောင်း လားဆိုတာ ကျွန်တော်တို့ မရေမရာခံစားမိကြပါရဲ့။ ကဗျာဆရာဘက် မှာတော့ သေချာတဲ့အတွေးဆိုတာရှိနေမှာပါ။ အဲဒီအတွေးကို ကျွန်တော်တို့ ကဗျာဖတ် သူတွေ ဘက်မှာ ပြန်တွေ့တဲ့အခါ အတွေးက မရေမရာနဲ့ပဲ ရှိနေပါတော့တယ်။ အကယ်လို့ ဒီနေရာမှာ ဖတ်သူဘက်က တစ်စုံတစ်ရာ ရေရာပေးရတော့မယ်ဆိုရင်လည်း ကျွန်တော်တို့ရဲ့ ရေရာမှုဟာ ကျွန်တော်တို့ ထိုးထွင်းသိမြင် ခံစားနိုင်စွမ်းသမျှရဲ့ အတိုင်းအတာအရပဲ ဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။

ကဗျာဆရာနှစ်ယောက် (အေးမင်းစော၊ အေးဘကျော်)ရဲ့ ခံစားမှုပေးလိုရင်းကို ကျွန်တော်တို့ တပ်အပ်မပြောနိုင်ပေမဲ့လို့ ကျွန်တော်တို့အနေနဲ့ နှင်းခါးတောထဲက ဘူတာရုံကလေးကို ခံစားမိကြပါတယ်။ မိုးရေထဲမှာ စိတ်လက်ပြိုကွဲနေတဲ့ မဲတုံးတုံးအ ကောင်ကို ခံစားကြရပါတယ်။

နောက်တစ်ခါ ဒီနိုဝင်ဘာ မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ ပြောဖြစ်ကြတဲ့ ကဗျာသုံးပုဒ်။

အောင်ခိုင်မြတ် - မျက်ရည် (စတိုင်သစ်)
မျိုးမင်းညို - ကြိုးတံတား (စတိုင်သစ်)
မောင်နမ်းဝေ (ဗန်းမော်) - အမြစ်မီး (ချယ်ရီ)

ဒီကဗျာဆရာသုံးယောက်ရဲ့ ကဗျာတွေအပေါ်မှာ ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိတဲ့ အချက်တစ်ချက်က သွယ်ဝိုက်ဖွဲ့နွဲ့မှုနဲ့ ဂယက်အနက်အကြောင်းပါ။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာ ဟာ တိုက်ရိုက်အဖွဲ့မဟုတ်ဘူးလို့ ယေဘုယျ သဘောတရားတစ်ရပ် ရှိပါတယ်။ ကြည့်ပါ။

ဆိုကြပါစို့
ခင်ဗျားပဲဖြစ်ဖြစ်
ကျွန်တော်ပဲဖြစ်ဖြစ်
အဲဒီခေတ်က မကုန်သေးဘူး
သံဝေဂတွေ အဆုပ်လိုက်အခိုင်လိုက်။
ပေါင်မုန့်တစ်လုံးကို
အချစ်ရေလို့လည်း မခေါ်နိုင်ကြဘူး။
လိုအပ်ချက်ကို ပြုပြင်ဖို့ရာ
မတည်မြဲသောစိတ်နဲ့ မတည်မြဲသော ညီညွတ်မှုများ
ကြက်ကလေး ငှက်ကလေးဖမ်းသလို
ဖမ်းမယ်ဆိုရင်တော့
မေတ္တာတရားကို
မိမယ် မထင်ဘူး... ။ ။

အဲဒါ အောင်ခိုင်မြတ်ရဲ့ “မျက်ရည်” ပါ။ ကဗျာရေးသူက အချစ်နဲ့ပေါင်မုန့် **Love and Bread** သဘောတရားကို ပြောကြားတာလား။ နှလုံးသားနဲ့ အစာအိမ်ရဲ့ ပဋိပက္ခလား။ ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ ပေါင်းစည်းမှုလား (ဆန့်ကျင်ဘက်တို့ ပေါင်းစည်း နိုင်ကြသလား) ချစ်ခြင်းမေတ္တာကို ချစ်ခြင်းမေတ္တာနဲ့မှပဲရမယ်၊ ပေါင်မုန့် (ငွေကြေး စည်းစိမ် စသည်တို့)နဲ့ မရနိုင်ဘူးလို့ ဆိုလိုတာလား။

အောင်ခိုင်မြတ် အဲဒီလို တိုက်ရိုက်ဖွဲ့နွဲ့မထားပါ။ ကြည့်ပါ။
ငြင်းပယ်လို့မရတဲ့ ဖြစ်တည်မှု
ဖြတ်သန်းသွားလာနေသူ တချို့ကြောင့်
တအိအိ တဆတ်ဆတ်တုန်ခါနေရတာ
သူ့ခန္ဓာ။

သူ တစ်ခါက ပြောဖူးတယ်
 (ရယ်သလိုလို မောသလိုလိုနဲ့ပေါ့)
 ဘဝဆိုတာ နိမ့်လိုက်မြင့်လိုက်နဲ့
 အချိန်တန်တော့လည်း ပြီးဆုံးသွားတာပါပဲတဲ့။
 ဒါပေမဲ့
 နုနယ်သူများ စီးဆင်းနေမှုမှာ
 ထိတ်လန့်ရင်ဖိုစရာ။
 လိမ္မာပါးနပ်ရင့်ကျက်သူတချို့ပဲ
 ယမ်းခါမှုမှာအလိုက်သင့်
 ကိုယ်ဖော့
 အရသာကို ရသလောက် ပိပိရိရိခံစား
 နာရီတစ်လုံးကတော့ ဖျားနေခဲ့ပြီ။ ။

ဒါကတော့ မျိုးမင်းညိုနန်းရဲ့ “ကြိုးတံတား”ပဲပေါ့။ လူက ကြိုးတံတားအကြောင်း ပြောတာမဟုတ်။ ကြိုးတံတားက လူ(တွေ)အကြောင်း ပြောနေတာဖြစ်။ တစ်ပြိုင်နက် တည်း ကြိုးတံတားက သူ့အကြောင်း၊ သူပြန်ပြောနေတာလည်း ဖြစ်နိုင်။ ပြီးတော့ တစ်ခါ “ကြိုးတံတား”ဆိုတာ ကြိုးတံတားသက်သက်မဟုတ်။ လူအမျိုးမျိုး ဘဝ အထွေထွေနဲ့ ဖြတ်သန်းမှုအစဉ်ကြီးလို့လည်း ယူဆနိုင်တာပဲ။ ဖြတ်သန်းမှုနှစ်မျိုး၊ တစ်မျိုးက နုနယ်၊ နောက်တစ်မျိုးက လိမ္မာပါးနပ်။ အတွေ့အကြုံနည်း၊ အတွေ့အကြုံ များ၊ ဘဝသို့မဟုတ် လောကဓံသို့မဟုတ် ရာဇဝင်၊ ဒါမှမဟုတ် အတ္တဘဝလည်းဖြစ်နိုင်၊ ပရဘဝလည်းဖြစ်နိုင်။ ရာဇဝင်အတုလည်းဖြစ်နိုင်၊ ရာဇဝင်အစစ်လည်းဖြစ်နိုင်။ အဲဒီ ဖြစ်နိုင်ခြေတစ်ခုခုကို ဖြတ်သန်းနေကြသူနှစ်မျိုး။ တစ်မျိုးအတွက်တော့ ထိတ်လန့် ရင်ဖိုစရာ။ ကျန်တစ်မျိုးအတွက်က အရသာကို ရသလောက် ပိပိရိရိခံစား။ သူ့အပေါ် ဖြတ်လျှောက်သွားကြတဲ့လူတွေ (ဘဝတွေ) အပေါ် ကြိုးတံတားက မှတ်ချက်ပေးလိုက် ပုံပါ။ ဒီကဗျာကလည်း တိုက်ရိုက်ဖွဲ့ထားတာမဟုတ်။ ကြည့်ပါ။

မုန်တိုင်းတွေ့လို့ မရွေးခဲ့
 နှင်းရိုင်းပုတ်လို့ မဆုတ်ခဲ့
 အမြစ်ခြောက်လို့ မကြောက်ခဲ့
 အခက်ကိုချိုး ကိုင်းကျိုးခဲ့လည်း
 အပွင့်ကိုခြွေ သီးကင်းကြွေလည်း
 အသားကိုခွာ ပွေးခေါက်ကွာလည်း
 တောမပြောင်းဘဲ
 လက်ချောင်းလို အမြစ်တွေက

မြေကတုတ်ကို ဆွဲကုပ်ထားရင်းနဲ့

အပင်လှဲလည်း

ရင်အခွဲခံလိုက်တော့မယ်။ ။

မောင်နမ်းဝေ (ဗန်းမော်)ရဲ့ “အမြစ်မီး” ကဗျာဖြစ်ပါတယ်။ ဒီကဗျာမှာ အမြစ်မီးနေတာက သစ်ပင်မဟုတ်မှန်း ကျွန်တော်တို့ ခံစားနိုင်ကြပါတယ်။ ဒါလည်း တိုက်ရိုက်ကဗျာ မဟုတ်ပါ။

ဆိုနိုင်တာက ဒီနေ့ကဗျာတွေက တိုက်ရိုက်မဖွဲ့တဲ့အတွက် အနက်ကလည်း တိုက်ရိုက်အနက် မဟုတ်ပါ။ အခုဖော်ပြတဲ့ ကဗျာသုံးပုဒ်စလုံးက ဂယက်အနက် ပီပီမြည်မြည်ထအောင် သွယ်ဝိုက်ဖွဲ့နိုင်တဲ့ ကဗျာတွေလို့ ဆိုချင်ပါတယ်။

ထပ်ပြီးပြောနိုင်တာက ဒီနေ့ခေတ်ပေါ်ကဗျာဟာ တစ်နည်း ဒီနေ့လူငယ် ကဗျာဆရာတွေဟာ ဆိုပါတော့-

“ပေါင်မုန့်ပေးက၊ ပေါင်မုန့်မျှသာ

မရမေတ္တာ၊ အဘယ်မှာနည်း”

“ကြိုးနှင့်ထိုးထား၊ ကြိုးတံတားပေါ်

ဖြတ်သွားတူလည်း၊ ဘဝကွဲ၏”

“မုန့်တိုင်းကိုပင်း အော်ရယ်ချင်သည်

သစ်ပင်မှန်က၊ လဲကျရဲရဲ

စိမ်းမြဲမြဲ”

အဲဒီလို ကာရန်နဲ့ လေးလုံးစပ်ကဗျာသွားမျိုးကိုလည်း မရေးကြတော့၊ မဖွဲ့ ကြတော့။

အတွေးကို သွယ်ဝိုက်ဖွဲ့လာတဲ့အတွက် အရေးမှာလည်းသွယ်ဝိုက်တဲ့ ပုံသဏ္ဍာန် သစ်တွေ ဖြစ်လာပါတယ်။ အဲဒီပုံသဏ္ဍာန်သစ်ကပဲ ခေတ်ပေါ်ကဗျာကို အခြားအစဉ် အလာကဗျာ၊ ရိုးရာကဗျာ၊ ကာရန်ကဗျာ၊ ကဗျာဟောင်းတွေနဲ့ ခြားနားကွဲပြားစေလိုက် တာပဲလို့ ကျွန်တော်တို့ ထပ်ဆင့်ဆွေးနွေးမိကြပါတယ်။ ဒါနဲ့ တစ်ဆက်တည်း ကျွန်တော်တို့ ပြောဖြစ်သွားတဲ့ ကဗျာနှစ်ပုဒ်ကတော့-

ကိုက်လမ်း

ငါဟာ

ကမ္ဘာကြီးကို နားစွင့်ထားသူ ယုန်ကလေးပါ

နေ့စဉ်နေ့စဉ်

ငါ့ဝပ်ကျင်းကလေးကနေ ငါ အစာရှာထွက်တိုင်း

သစ်ပင်မြက်ပင်ငယ်လေးတွေကိုက်ကိုက်ပြီး

ငါထွက်လာခဲ့မြဲ

ခု...

လူနဲ့ ခွေးများတောခြောက်ကြ

အပြေးအမြန် ငါ့ကိုက်လမ်းလေးအတိုင် ပြန်လာခဲ့ရာ

ပိုက်ထဲ

ငါ့စွာတရားဟာ ငါ့အသက်ကို ယူသွားကြပေါ့။ ။ ။

မောင်ချောနွယ်
[[မြားနတ်မောင်]]

အစ်ကို

တစ်နေ့ကျတော့

စာသင်ခန်းထဲမှာ ဆရာမက

ကျောင်းသားတစ်ယောက်ကို ထခိုင်းပြီး

မေးခွန်းတစ်ခုမေးတယ်

မင်းကြီးလာရင် ဘာဖြစ်ချင်သလဲတဲ့။

ကျောင်းသားလေးက ထရပ်ပြီး

ဆရာမကို အကြာကြီးစိုက်ကြည့်နေတယ်။

ပြီးမှ လေသံတိုးတိုးလေးနဲ့ ဖြေပြလိုက်ရဲ့။

(နားထောင်စမ်းပါ)

ကျွန်တော်ဟာ ခြေတစ်ဖက်ဆာနေတဲ့

ကောင်ကလေးတစ်ယောက် ဖြစ်ချင်ပါတယ်တဲ့။

ဆရာမက တအံ့တဩနဲ့

ကျောင်းသားလေးကို ကြည့်ကာ

ဘာဖြစ်လို့လဲသားတဲ့၊ ထပ်ပြီး မေးလိုက်ပေါ့။

ဒီတော့ ကျောင်းသားလေးက

အရည်လဲနေတဲ့ မျက်လုံးအစုံကို ပုတ်ခတ်ပြီး

ဦးခေါင်းကိုငုံ့ကာ

ဆရာမ ကြားနိုင်ရုံ တိုးတိုးလေးပြောလိုက်တယ်။

ကျွန်တော့်ညီမလေးက ခြေတစ်ဖက်မသန်ဘူးဆရာမတဲ့။

နေမျိုး
[[သရဖူ]]

ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်စလုံး (ကိုက်လမ်း၊ အစ်ကို)ကို စကားပမာအနေနဲ့ ပုံပြောကဗျာ

Storytelling ကဗျာလိုဆိုကြပါစို့။ ဆရာမောင်ချောနွယ်ကလည်း ပုံတစ်ပုံပြောပြတယ်။ ဆရာနေမျိုးကလည်း ပုံတစ်ပုံ ပြောပြတယ်။ ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်ဟာ ဇာတ်ကြောင်းပြော ကဗျာ **Narration** တွေရယ်လို့လည်း ပြောရနိုင်မှာပဲ။

အဲဒီမှာ ဆရာမောင်ချောနွယ် ပုံပြောတာက ဇာတ်ကောင်နေရာကဝင်ပူးပြီး ဇာတ်ကောင်က သူ့ဇာတ်လမ်းကို ပြန်ပြောပြတဲ့သဘောပါ။ ဆရာနေမျိုးကကျတော့ ဇာတ်ဆရာ (ပုံပြောဆရာ) နေရာကနေ သူ့ဇာတ်ကောင်ရဲ့ ဇာတ်လမ်းကို ပြောပြ ခြင်းပါ။ ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်မှာ ဇာတ်လမ်းပြောပုံချင်းမတူသလို ကျွန်တော်တို့ ခံစားရပုံချင်းလည်း မတူပါ။

“ကိုက်လမ်း” ကဗျာကို ကျွန်တော်တို့ဆင်ခြင်မှုမဲ့နဲ့ (ဆင်ခြင်မှုမပါဘဲနဲ့) ခံစားရတာဖြစ်ပြီး “အစ်ကို” ကဗျာမှာတော့ ဆင်ခြင်မှုနဲ့ (ဆင်ခြင်ပြီးမှ) ခံစားရတာ လည်း ဖြစ်ပါတယ်။

ဆရာမောင်ချောနွယ်ကဗျာကို ဖတ်တဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်တိုင် ယုန်ကလေးဖြစ်သွားပြီး၊ ကျွန်တော်တို့ကိုယ်တိုင် ပိုက်ထဲအမိခံ၊ သေဆုံးခံ၊ ကျွန်တော် တို့ကိုယ်တိုင် သစ္စာတရားရဲ့ ဓားစာခံတွေ ဖြစ်သွားရသလိုပါ။ ဆရာနေမျိုးကဗျာမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ ခံစားရတာက မောင်နှမနှစ်ယောက် (အစ်ကိုနဲ့နှမလေး)ရဲ့ ဖြစ်အင်ကို ဘေးကရပ်ကြည့်သူတစ်ဦးက ရင်နာရင်နင့်ဖြစ်မိတာမျိုးပါ။ အစ်ကိုက ညီမလေး (နှမလေး)အပေါ်ထားတဲ့ ညှာတာချစ်စိတ်ကို ကျွန်တော်တို့ ကိုယ်ချင်းစာမိ၊ ကရုဏာ သက်မိကြတာပါ။

ဒီတစ်လ နောက်ဆုံးအနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ပြောဖြစ်ကြတာကတော့ ကဗျာမှာ အသံအကွက်ဆင်တာနဲ့ ပတ်သက်လို့ပါ။ ကဗျာဟာ စကားပြေနဲ့မတူပါဘူး။ စကားပြေမှာ အသံအကွက်ဆင်မှု ရှိကောင်းရှိမယ်။ မရှိဘဲနေချင်လည်းနေမယ်။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာကတော့ ဒီလိုမဟုတ်ပါဘူး။ ကဗျာမှာ အသံအကွက်ဆင်မှု ရှိကိုရှိရမယ်။ ကဗျာမှာအသံလို့ဆိုပါတယ်။ ကဗျာဟာ အသံရဲ့အလုပ်လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ ကဗျာမှာ အသံကို စကားလုံးနဲ့ဖော်ပြတာပါ။ ဒါကြောင့် ကဗျာရဲ့အသံ(စကားလုံး) အကွက် ဆင်မှု သဘောကို သတိပြုမိစရာဖြစ်တဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်။

မင်းထင်ကိုကိုကြီး
စိတ်... တစ်စ
(က)

- ၁ ညတစ်ည
- သန်းခေါင်အစ
- သေးသေးမျှင်မျှင်ထင်နေတဲ့ ခပ်ကွေးကွေးလ

မိုးကုပ်စက်ဝိုင်းအဝ

- ၅ တန်းလန်းကြီးဖြစ်နေပုံ က
ဆွဲကြိုးချပြီး ကိုယ့်ကိုယ်ကို အဆုံးစီရင်ပစ်လိုက်သလိုပ
ကောင်းကင်တစ်ခုလုံးနဲ့အမျှ
ကြယ်တွေ မှိတ်တုတ်မှိတ်တုတ်ဖြစ်နေပုံက
ဥပစ္စဒကကံနဲ့ အသက်ငင်နေကြသလိုပ
- ၁၀ နတ်ညှင်းကောင်တွေရဲ့ အသံကွဲရုရု
တစ်ခဲနက် တိတ်ဆိတ်မှုအောက်မှာ မြတ်တမ်းနေပုံက
အလိုမတူစော်ကားခံနေကြသလိုပ
လေညှင်းလေးက အစ
သစ်ရွက်ဖျားတွေသော်မှ
- ၁၅ တုတ်တုတ်မျှ မလှုပ်ကြ
အမေ့အိပ်မွေ့ချခံထားကြရသလိုပ။

(ခ)

ငါက
ကံ ဥတု အာဟာရချည်းသက်သက်နဲ့
တောင့်တောင့်ကြီးရပ်နေရ။ ။

[မဟေသီ]

မျဉ်းသားပြထားတာတွေနဲ့ ပါဒရှေ့ကကြောင်းရေပြ ဂဏန်းတွေက
ကျွန်တော် တို့လေ့လာရေးမှာ ထင်သာမြင်သာအောင်လို့ပါ။ မူရင်းမှာ မပါပါဘူး။
မျဉ်းသားပြ ထားတဲ့ ပါဒအဆုံး စကားလုံး(အသံ)တွေဟာ “အ” သရသံတွေချည်း။
အဲဒီ “အ” သရသံဟာ သံပြတ်၊ သံကျဖြစ်ပါတယ်။ မပြေမလွင်ပါ။ မပျော့မပျောင်းပါ။
မာမာ တောင့်တောင့်ဖြစ်နေပါတယ်။ ဒီအသံရဲ့ တန်ဖိုးကို အရအမီယူပြီး ကဗျာဆရာက
သူ့ကဗျာရဲ့ နောက်ဆုံးပါဒကို-

“တောင့် တောင့် ကြီး ရပ် နေ ရ” ဆိုပြီး ရေးလိုက်တဲ့ အခါ
ကဗျာရဲ့အသံအလုပ်ဟာ ပြီးပြည့်စုံသွားပါတော့တယ်။

ကြောင်းရေ ၅/၆-၈/၉-၁၁/၁၂ တွေမှာ “နေပုံက/သလိုပ” ဆိုတဲ့ရစ်သမ်ကို
သုံးကြိမ်ဆက်ယူလာပြီးကာမှ ကဗျာဆရာကကြောင်းရေ ၁၅/၁၆ မှာ ဆက်ပြီး
မယူတော့ဘဲ-

“တုတ်တုတ်မျှ မလှုပ်ကြ
အမေ့အိပ်မွေ့ချ ခံထားကြရသလိုပ” ဆိုပြီး (“နေပုံက” တစ်ခုမပါတော့ဘဲ)
ဖျက်ပစ်လိုက်တာကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ နားစောင့်နဲ့ မချင့်မရဲ ဖြစ်သွားမိကြပါတယ်။

အကယ်၍များ၊ ကဗျာဆရာက-

“တုတ်တုတ်မျှ မလှုပ်ဘဲ နေပုံက

အမွေအိပ်မွေချခံထားကြရသလိုပဲ” ဆိုပြီး စတုတ္ထမြောက်ရစ်သမ်အထိရောက်
အောင် ရေးခဲ့မယ်ဆိုရင်ကော ဘယ်လိုနေမလဲဆိုတာကို အခြားကဗျာဖတ်သူများလည်း
စဉ်းစားကြည့်ကြစေချင်ကြောင်းနဲ့...။

*

12

ကိုက်လမ်း

ငါဟာ
 ကမ္ဘာကြီးကို နားစွင့်ထားသူ ယုန်ကလေးပါ
 နေ့စဉ်နေ့စဉ်
 ငါ့ဝပ်ကျင်းကလေးကနေ ငါအစာရှာထွက်တိုင်း
 သစ်ပင်မြက်ပင်ငယ်လေးတွေကိုက်ကိုက်ပြီး
 ငါထွက်လာခဲ့မြဲ
 ခု...
 လူနဲ့ခွေးများတောခြောက်ကြ
 အပြေးအမြန် ငါကိုက်လမ်းလေးအတိုင်း ပြန်လာခဲ့ရာ
 ပိုက်ထဲ
 ငါ့သစ္စာတရားဟာ ငါ့အသက်ကို ယူသွားကြပေါ့။ ။

မောင်ချောနွယ်
[မြားနတ်မောင်]

အဲဒါကတော့ ပြီးခဲ့တဲ့ (၁၉၉၉) နိုဝင်ဘာလထုတ် မဂ္ဂဇင်းအသီးသီးက
 ကဗျာတွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့အကြိုက်ဆုံး ဖြစ်ခဲ့တဲ့ကဗျာကို ဦးစွာဖော်ပြရခြင်းပါ။
 အခု ဒီဇင်ဘာလထုတ် မဂ္ဂဇင်းကဗျာတွေအကြောင်းမှာတော့ ကျွန်တော်တို့
 အရင်ဆုံးပြောဖြစ်တဲ့အချက်က ဒီနေ့ခေတ်ပေါ် ကဗျာတွေမှာ တွေ့ရတဲ့ ဝတ္ထုတိုအလုပ်
 သဘောကိုပဲဖြစ်ပါတယ်။
 လွန်ခဲ့တဲ့ ၁၉၈၀ ပြည့်လွန်နှစ်တွေတုန်းက ဆရာညွန့်ကြူးပြောခဲ့ဖူးတဲ့
 စကားတစ်ခွန်းကို ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ ပြန်သတိရမိကြ
 ပါတယ်။ ဆရာညွန့်ကြူးက မိုးဝေမဂ္ဂဇင်းပါ မြေနုရဲ့ “ကျေးလက်နရီ” ဆိုတဲ့

ကဗျာရှည်ကို နမူနာပြုပြီး ခေတ်ကဗျာရဲ့ လက္ခဏာတစ်ရပ်မှာကိုက ဝတ္ထုတိုဆန်တဲ့ သဘောမျိုးရှိတယ်။ တစ်နည်း ကဗျာဆရာတွေက ဝတ္ထုတိုဆရာတွေ မလုပ်နိုင်တဲ့ တချို့အလုပ်ကို လုပ်နိုင်တယ်ဆိုတဲ့ သဘောမျိုး လေ့လာသုံးသပ်ချက် စာတမ်းတစ်စောင် ရေးခဲ့ဖူးတာရှိပါတယ်။ ဒီသဘောကို ထင်သာမြင်သာစေတဲ့ အခု (၁၉၉၉) ဒီဇင်ဘာ မဂ္ဂဇင်းကဗျာနှစ်ပုဒ်ကို ကျွန်တော်တို့ သတိပြုမိကြတာပါ။ အဲဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်ကတော့-

တုန်ယင်လှိုက်မော

ရွာထဲကို မိုးဦးကျ ဒုက္ခတွေ တဖွဲဖွဲဝင်ရောက်လာချိန်
နွားတင်းကုပ်လေးထဲမှာ မီးခိုးတွေက တအူအူတက်
အဖေ နွားခြင်မီးခိုးထည့်နေတာလား
မနက်ဖြန်ဆို သားမြို့ကို သွားရတော့မယ်အဖေ။
မြို့မှာဘာရှိသလဲ
သားမသိဘူး
မြို့ဟာပျော်စရာကောင်းသလား
မြို့မှာ ကျောင်းသွားနေရင် သားပညာတတ်မှာလား
မေမေ့ကို မလွမ်းတတ်တော့ရင်ဘယ်လို လုပ်မလဲဖေဖေ။
ရွာကလည်း တစ်စစီကွဲလို့ အိုနေပါပြီတဲ့
အဖေက သူ့တောတိုးအင်္ကျီနောက်ကျောကို လှန်ပြတယ်
ဆားပွင့်တွေ အဖေရယ်
အဖေဟာပင်လယ်လား
ရွာကလေးတစ်ရွာက ကိုင်းသမားတစ်ယောက်လား။
နွားတင်းကုပ်ဖက်က အသံတွေကြားတယ်အဖေ
နွားတွေခြင်ကိုက်နေသလား
သားအိပ်လို့မရတော့ဘူး
ဘယ်နှနာရီထိုပြီလဲ မနက်လေးနာရီလား
မြို့ကိုသွားမယ့် မော်တော်တွေလာပြီလား
အဖေ
နောက်ဖေးခန်း မီးခွက်မှိန်မှိန်လေးထဲက ထွက်ထွက်လာနေတယ်
ဘာလဲ
မေမေ့ရှိက်သံတွေလား။ ။

မိုးဝေး
[ကလျာ]

အတောင်ပါးပါးနှစ်ကောင်

ကျွန်တော်ဟာ
လမင်းနဲ့ကြယ်ပွင့်တွေကို
လွယ်အိတ်ထဲထည့်ပြီး အိမ်ပြန်တတ်တယ်
ညကို အဖန်ရည်ကျကျဖျော်ဖို့လေ။
ဟောဒီ
တည်ပင်တွေ စိုက်ထားတဲ့ရပ်ကွက်ကလေးဟာ
ကျွန်တော့်ဖြတ်လမ်းပါပဲ။
အဲဒီမှာ
“တမာ”ဆိုတဲ့ ကောင်မလေးတစ်ယောက်ကြောင့်
လမ်းနည်းနည်းကျဉ်းသွားတယ်။
“တမာ”ဟာ
ရွက်ကြမ်းရေကျိုဖြစ်တယ်
“ပဉ္စပါပီ”ဝင်စားသူဖြစ်တယ်
ဟိုးဝေးဝေးက ပန်းတစ်ပွင့်လည်းဖြစ်တယ်
ညကိုနေ့ဖန်ဆင်းတတ်တယ်
စံပယ်နဲ့သင်းသင်းနဲ့
ဟင်းကြမ်းတစ်မျိုးနှစ်မျိုးဝယ်လေ့ရှိတယ်။
ကျွန်တော်နဲ့တမာ
တွေ့ဆုံမှုဟာ
ပထမဆုံးအကြိမ် မဖြစ်နိုင်တော့ပါဘူး။
နှင်းဖုံးနေတဲ့ ငါးပါးစပ်တွေလို
ချောင်ကျကျမီးတောင်သေးသေးတစ်လုံးဟာ
ကျွန်တော်တို့နှစ်ယောက်ရဲ့ အပြုံးပါပဲ။
ဒီည
မိုးရွာပြီးစ အိုက်စပ်စပ်ည
“တမာ”ဟာ
ပလူတစ်ကောင်ရဲ့ တောင်ပံတွေတပ်လာတယ်
လိမ္မော်ရောင်မီးခိုးတွေ တောက်စားတယ်
မြို့ကြီးတစ်မြို့ကို ခါးစောင်းတင်မယ့်
ဇာတ်ကောင်တစ်ကောင်လည်း ပူးကပ်လာပုံရတယ်
နောက် ထူးခြားလှပတဲ့ စကားတွေဆိုတယ်။

ရှင့်လွယ်အိတ်ထဲက
 လမင်းနဲ့ကြယ်ပွင့်တွေ ကျွန်မပေးပါ
 ကျွန်မခေါင်းပေါ်က စံပယ်ပွင့်တွေကို...။
 ဘာပဲဖြစ်ဖြစ်
 ဒီညဟာ ကဗျာတစ်ပုဒ်ပါပဲ
 “စနိုးဂိုက်” ညတွေနိုးထလာတယ်
 တိမ်မည်းခန်းဆီးတွေက တလွင့်လွင့်ပေါ့
 သားကောင်လိုက်လေတွေ “ပြင်း”နေတယ်လေ။ ။

**မောင်သင်းပန်
 [ရယ်ရီ]**

မိုးဝေးရဲ့ကဗျာ (တုန်ယင်လိုက်မော)မှာ ဇာတ်လမ်းပါးပါးကို တွေ့ရမယ်။ ဒီလိုပဲမောင်သင်းပန်ရဲ့ “အတောင်ပါးပါးနှစ်ကောင်” မှာလည်း တွေ့ရတာပဲမဟုတ်လား။ မိုးဝေးရဲ့မှာရော၊ မောင်သင်းပန်ရဲ့မှာပါ ဇာတ်ကောင်တွေပါတယ်။ ဇာတ်ကောင်တွေရဲ့ အဖြစ်အပျက်တွေပါတယ်။ တစ်နည်း ဒါဇာတ်လမ်းပဲပေါ့။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာဆရာက ကဗျာရေးနေတာဖြစ်လေတော့ အဲဒီလို ကဗျာထဲက ဇာတ်ကောင်နဲ့ ဇာတ်လမ်းက ဝတ္ထုတိုဟန်နဲ့နှုန်းစံတွေ အတိုင်းဖြစ်ချင်မှဖြစ်ပါလိမ့်မယ်။ မိုးဝေးထဲမှာရော မောင်သင်းပန် ထဲမှာပါ “ရသ”တစ်ခုစီကိုတော့ ကျွန်တော်တို့ ခံစားကြရတာပဲ မဟုတ်လား။

ဒီကဗျာနှစ်ပုဒ်မှာ ကဗျာဆရာတွေက ခံစားမှုကိုပေးတဲ့ နေရာမှာတစ်နည်း သူတို့ခံစားရတာကို ပြန်ပြောပြတဲ့နေရာမှာတော့ သူတို့ကဗျာနည်းက ဝတ္ထုတိုနည်း ဆန်နေတာကို တွေ့ရမယ်။ ဒါကို ကဗျာမှာတွေ့ရတဲ့ ဝတ္ထုတိုအလုပ်သဘောရယ်လို့ ကျွန်တော်တို့ ယူဆချင်နေတာပါပဲ။

ဒီကနေ နည်းနည်းဆက်ပြောရမယ်ဆိုရင် ဝတ္ထုတိုဆိုတာ စကားပြေဖြစ် ပါတယ်။ သူတို့ (မိုးဝေး၊ မောင်သင်းပန်) ကဗျာနည်းက ဝတ္ထုတိုနည်းလို့ဆိုရင် ဒါဟာ စကားပြေနည်းပဲလို့ ဆိုနိုင်ပါတယ်။ ဒီမှာ သတိပြုစရာရှိတာက စကားပြေ နည်းဆိုတာ စကားပြေဆန်တာကို ပြောတာမဟုတ်ပါဘူး။ ကဗျာက စကားပြေရဲ့ အာနိသင် (စကားပြေမှာ ဘာသာစကားကို အသုံးချပုံ၊ စကားပြေမှာ အနုပညာ အတွေးယူပုံ)ကို ယူငင်သုံးစွဲတာကိုသာ ဆိုလိုခြင်းပဲ ဖြစ်ပါတယ်။

ဒါဟာ ကျွန်တော်တို့ ဆုံစည်းနေကျ တနင်္ဂနွေများ ကဗျာကဖေးတေးရီးယား ကလေးမှာ ပထမဦးဆုံးပြောဖြစ်တဲ့ ဒီဇင်ဘာလထုတ် ကဗျာတွေထဲက အချက်တစ်ချက် ပါ။

နောက် ဒုတိယအချက်အနေနဲ့ ကျွန်တော်တို့ ပြောဖြစ်ကြတာက ကဗျာမှာ ခေါင်းစဉ်ရဲ့ “တာ” သွားတဲ့ ကိစ္စကိုပါ။ ခေတ်ပေါ်ကဗျာမှာ ကဗျာဆရာက ကဗျာကို

ခေါင်းစဉ်ပေးပုံကလည်း အရေးပါတဲ့ နည်းပညာတစ်ရပ် ဖြစ်နေပါတယ်။ ယေဘုယျ အနေနဲ့ ပြောရရင် ကဗျာတစ်ပုဒ်ဟာ ဖတ်ပြီးလို့ ဆုံးသွားရင် ခေါင်းစဉ်ဆီကို ပြန်ရောက်ရှိရတာပဲ မဟုတ်လား။ ကဗျာတစ်ပုဒ်ခံစားမှုကို ခြေရာခံဖို့ သဲလွန်စအနေနဲ့ ကဗျာရဲ့ခေါင်းစဉ်ကလည်း အရေးပါတယ်လို့ ထင်မြင်မိပါတယ်။

ဒီသဘောကို အခု (၁၉၉၉) ဒီဇင်ဘာကဗျာတွေထဲမှာ ကျွန်တော်တို့ နမူနာ ပြုပြောမိကြတဲ့ ကဗျာတွေကတော့-

တံငါ

လောကရဲ့ အကြွယ်ဝဆုံးခေါင်းစဉ်ဟာ
အချစ်လို့သိပါရဲ့
အကြောင်းတရားကြောင့် ငိုကြွေးရတဲ့အကျိုးတရားမှာတော့
ကိုယ်ပိုင်ခမ်းနားဖူးတယ်
တိမ်တွေရေ
ခင်ဗျားတို့ မချစ်တတ်ပါဘူး
တစ်ကမ္ဘာလုံး ခုန်အုပ်ခံရသလို လွမ်းရတဲ့သူခန့်
မျက်ရည်လှလှလေးပေါ် ထိုင်ဖူးပါစ။
ရနံ့ပင်လယ်ဆိုတာ အနမ်းကိုခေါ်တာ မဟုတ်လား
နောက်တစ်နေ့တိုင် နှုတ်ခမ်းများပြုံးဆဲ
နှစ်တစ်ရာခံမယ့်ဆေးလေ
ချိုမြိန်ရဲ့။
ကျွန်တော်တော့
ဘဝဆူဖြိုးစအရွယ်က ဖမ်းခဲ့ဖူးတဲ့
ငါးကလေးကို
မမေ့ဘူး။ ။

ခိုင်မြဲကျော်စွာ
[မြားနတ်မောင်]

ချည်တိုင်

ချစ်လို့
ငါ့ကိုယ်ငါ လက်ဆောင်အဖြစ်နဲ့
ဒီမြို့ကိုပြန်ခဲ့တယ်။
တိမ်ရိုင်းသွင်းချိန်လေပြန်ထဲ
ငါ့ငယ်မည်နာမကို တိုးဖွဖွခေါ်သံကြားခဲ့ရ
အလွမ်းနဲ့ဆင့်ဆိုခြင်းခံခဲ့ရ

ဘယ်သူလဲ
 ဘယ်သူပါလဲခင်ဗျာ။
 မီးခိုးရောင်ကုတ်အင်္ကျီနဲ့ တောင်တန်းကြီးတွေရယ်
 အမေ့အိမ်က ရေဒီယိုလေးရယ်
 သားမွေးပြီးစ ကွင်းပြင်ဝါဝါ
 လှိုင်းသံ၊ ပုစဉ်းရင်ကွဲသံ၊ ခြေသွားလမ်း
 ရိုးပြတ်နဲ့မြေသင်းနဲ့
 ကုက္ကိုတန်း...

.....

ဘယ်ဘက်ရင်အုံပေါ်က ဆေးမင်ကြောင်များ
 ငါ့အား လွမ်းဖို့လက်တို့ခေါ်။
 လော်ကယ်ရထား မစီးဖူးတဲ့မြို့ကလေးမှာ
 အလိုမပြည့်မှုတွေ ပုဆိုးလိုမြဲတဲ့ကောင်တစ်ကောင်
 ရှိခဲ့တယ်
 မြို့သစ်တံတားကြီးပေါ် လရောင်ကောက်တဲ့ ငှက်ကလေးတွေ
 ရှိခဲ့တယ်
 အမြဲစိမ်းညတွေရဲ့အသံ
 ရှိခဲ့တယ်
 ကြောင်ရေချိုးတဲ့ကိစ္စနည်းနည်း
 ရှိခဲ့တယ်

...

ရှိခဲ့တယ်

...

ရှိခဲ့တယ်
 ကျေးလက်တေးကြိုက်တဲ့ အသားညိုညိုနဲ့မြို့ကလေး
 မိုးတိမ်သေ တစ်ခင်းဆိုက်ကပ်ဖို့ဖြစ်လာခဲ့
 ချစ်တယ်။
 ယုံစမ်းပါ
 “ချစ်လို့”
 ငါ့ကိုယ်ငါ လက်ဆောင်အဖြစ်နဲ့
 ဒီမြို့ကို ပြန်ခဲ့တယ်။ ။

လူငြိမ်းနိုင်
 [မြားနတ်မောင်]

ခိုင်မြဲကျော်စွာရဲ့ “တံငါ” လို့ ခေါင်းစဉ်တပ်ထားတဲ့ ကဗျာက တကယ့်တံငါ အကြောင်း ရေးဖွဲ့ထားတဲ့ကဗျာ မဟုတ်မှန်းတော့ သိမြင်နိုင်ကြမှာပါပဲ။ ကဗျာဆရာ ခေါင်းစဉ်ယူထားတဲ့ “တံငါ” ဆိုတဲ့ စကားလုံးက ဝေါဟာရအနေနဲ့ အနက်ကြမ်းရှုရှု ဖြစ်နေတယ်လို့ ပထမထင်စရာရှိပါတယ်။ “တံငါ” ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရရဲ့ နောက်က ရုပ်ပုံကလည်း မလှဘူးလို့ ထင်ချင်စရာပဲ။ ဒါပေမဲ့ ကဗျာကို တစ်လျှောက်လုံး ဖတ်လာပြီးလို့ အဆုံးပိုဒ်ကိုလည်း ရောက်ရော-

“ကျွန်တော်တော့
ဘဝဆူဖိုဖိုးစ အရွယ်က ဖမ်းခဲ့ဖူးတဲ့
ငါးကလေးကို

မမေ့ဘူး” ဆိုပြီး ကဗျာဆရာက ရေးပြလိုက်တဲ့အခါမှာတော့ ကျွန်တော်တို့ ဖတ်သူတွေရဲ့ ခံစားမှုရေအလျဉ်က ခေါင်းစဉ်ကို ဖျတ်ခနဲပြန်ရောက်သွားပြီး ရင်ထဲမှာ လည်း လှုပ်ခနဲကျေကျေနပ်နပ် ဖြစ်သွားရပါတော့တယ်။ အဲဒါ ခေါင်းစဉ်ကို ပြန်ရောက်တဲ့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ရဲ့ နမူနာပါပဲ။

ဒီလိုပါပဲ။ လူငြိမ်းခိုင်ရဲ့ “ချည်တိုင်”။

“ချည်တိုင်” ဆိုတဲ့ ဝေါဟာရရဲ့ အဓိပ္ပာယ် ပုံကားချပ်ကို အားလုံးတွေးမြင်နိုင် ကြပါလိမ့်မယ်။ ချည်တိုင်၊ စားကျက်၊ အိပ်တန်း၊ ဝပ်ကျင်းစတဲ့ ဝေါဟာရတွေရဲ့ အနက်ရင်းက လူတွေနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။ အဲဒီလို မဆိုင်တဲ့ ဝေါဟာရကိုသုံးပြီး ကဗျာဆရာတွေက လူအကြောင်းဖွဲ့ကြတာပါပဲ။

အခု လူငြိမ်းခိုင်ကလည်း “လူ့ကဗျာ” ကို “ချည်တိုင်” ရယ်လို့ ခေါင်းစဉ် တပ်ထားပါတယ်။ ကဗျာဆရာက-

“တိမ်ရိုင်းသွင်းချိန် လေပြန်ထဲ” ဆိုပြီး “နွားရိုင်းသွင်းချိန်” ကို မြင်ယောင်ထင်ဇေး စေလိုက်တယ်။ ကဗျာဆရာက သူ့ရဲ့အိမ်အပြန်လမ်းကို ဆွေးဆွေးနွဲ့လျှံပြတယ်။ လူတကာ မသိနိုင်တဲ့ ကဗျာဆရာရဲ့ ငယ်နာမည်ကိုတောင်မှ သိနေတဲ့မြို့ဟာ သူ့ဇာတိမြို့ပဲ ဖြစ်မှာပေါ့။ ကဗျာဆရာရဲ့ “ကျေးလက်တေးကြိုက်တဲ့ အသားညိုညိုနဲ့ မြို့ကလေး” ပေါ့ဗျာ။ မြေလတ်ကလေး၊ အထက်အညာကလေး၊ မြို့ကြီးတော့လည်း မဟုတ်တန်ရာ။ ကဗျာဆရာက (ဝေးကွာနေတဲ့) သူ့မြို့ကို သူပြန်လာပုံ

“ယုံစမ်းပါ
ချစ်လို့
ငါ့ကိုယ်ငါ လက်ဆောင်အဖြစ်နဲ့

ဒီမြို့ကို ပြန်ခဲ့တယ်” ဆိုပြီး ကဗျာကို အဆုံးသတ်လိုက်တဲ့အခါ ကျွန်တော်တို့ တစ်တွေ ကဗျာရဲ့ ခေါင်းစဉ်ဆီကို ပြန်ရောက်သွားကြပြီး အတွေးလည်းပွားရတော့တာ ပါပဲ။ “ချည်တိုင်” ဆိုတာ “ကျေးလက်တေးကြိုက်တဲ့ အသားညိုညိုနဲ့ မြို့ကလေး”

သက်သက်ပဲလား။ ကဗျာဆရာက မြို့ကလေးကို “ချစ်လို့” ပြန်လာတာလား။ ဒီလို မဟုတ်ဘဲ ကဗျာဆရာရဲ့ မသိစိတ်ထဲမှာ စိုးမိုးနေတဲ့ (အဲဒီမြို့ကလေးမှာ နေထိုင်တဲ့) အသားညိုညိုနဲ့ ကောင်မလေးတစ်ယောက်ဟာ “ချည်တိုင်” ဖြစ်နေမလား။ သူမ ကလေးကို “ချစ်လို့” ကဗျာဆရာပြန်လာတာလို့ ဆိုရင်ကော။ ဘာပဲဖြစ်ဖြစ် ခေါင်းစဉ်ကို ပြန်လည်ရောက်ရှိတဲ့ အတွေးလည်း ကြွယ်တဲ့ကဗျာဆိုရင် ဖတ်သူက ကျေနပ်ပီတိပွားမိကြမှာ အမှန်ပါပဲ။

ကဗျာတစ်ပုဒ်မှာ ခေါင်းစဉ်နဲ့ ကဗျာစာကိုယ်စာသားတွေဟာ တစ်စုံတစ်ရာ ဆက်စပ်နေဖို့လိုမလား။ ခေါင်းစဉ်က ကဗျာတစ်ပုဒ်ရဲ့ ဗဟိုချက် ဖြစ်နိုင်သလား။ ကျွန်တော်တို့ စဉ်းစားမိကြပါတယ်။ (အခု ကျွန်တော်တို့ ပြောဆိုနေတာဟာ ပို့စ်မော်ဒန် သီဝရီတွေက အဓိကထား သတ်မှတ်ယူဆကြတဲ့ ဆက်စပ်မှုမဲ့ခြင်း၊ ဗဟိုချက်မရှိခြင်းတို့နဲ့ စိုးစဉ်းမျှ မသက်ဆိုင်ပါ။ ဤကား စကားချပ်)

အခု ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်ကြည့်ပါဦး။ ခေါင်းစဉ်ကြောင့်သာလျှင် ဒီကဗျာဟာ ခံစားဖို့ အဆက်အစပ်ရှိနေပြီး အတွေးရဲ့ဗဟိုချက်ကိုလည်း သဲလွန်စပေးထားတယ်လို့ ယူဆမိပါရဲ့။ အခုလိုပါ။

တည်နေရာ

သတိရမိတယ်
တောင်ခြေရွာကလေးတစ်ရွာက
အဘိုးနဲ့အဘွားရဲ့အိမ်။
အိမ်ပတ်လတ်လည်မှာ
သစ်ပင်ဝါးပင်
ဟင်းသီးဟင်းရွက်ပင်တွေနဲ့
အိမ်ထောင့်ခပ်လှမ်းလှမ်းမှာ
စမ်းရေအိုင်ကလေးတစ်အိုင်။
အဲဒါတွေဟာ
အဘိုးနဲ့အဘွားရဲ့အိမ်
နယ်နိမိတ်မျဉ်းတွေပဲ။
ခြံစည်းရိုးရယ်လို့
တမင်ခတ်ထားရိုးထုံးစံမရှိ။
ကျွန်တော်တို့ဘဝတွေကျတော့
အထူးပြုလုပ်ချက်တွေများလှတယ်။ ။

မြမြင့်မိုရ်
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]

အခုတစ်ခါ ကျွန်တော်တို့ဆက်ပြီး ပြောဖြစ်ကြတာကတော့ကဗျာရဲ့ ဖွဲ့ပုံ ဖွဲ့ပန်းနဲ့ ပတ်သက်လို့ အတွေး(ရုပ်ပုံ)နဲ့ အသံ (စကားသံ) ယူပုံအကြောင်းပါ။

ကဗျာကောင်းတစ်ပုဒ်ဆိုတာ “အတွေး+အသံ” ဒီနှစ်ခုစလုံး ညီညွတ်မျှတ ဆက်စပ်ပြေပြစ်နေတဲ့ အလှဓာတ်ရှိရပါတယ်။ တကယ်ကတော့ ကဗျာတစ်ပုဒ် လေ့လာရေးမှာ အတွေးနဲ့အသံကို တစ်ကန့်စီ ခွဲခြားပြောရစကောင်းသည် မဟုတ်ပါ။ အခု လေ့လာမှု လွယ်ကူရန်သာ၊ ထင်သာမြင်သာအောင် ကျွန်တော်တို့ ဖွဲ့နဲ့ပုံအတွေး ထူးခြား ကဗျာတစ်ပုဒ်နဲ့ ဖွဲ့နဲ့ပုံအသံထူးခြား ကဗျာတစ်ပုဒ်ဆိုပြီး တင်ပြကြည့်ပါမယ်။

အတွေး(ထူးခြား)နဲ့ပတ်သက်လို့ ပြောပြချင်တဲ့ ကဗျာကတော့-

မိသားစု

ခိုတွေ အိပ်ရာကမထခင်
အမေ့အဖျားသွေးဟာ
လမ်းပေါ်ဆင်းလာမယ်။
စင်ရော်တွေ အိပ်တန်းပြန်ချိန်
လင်းပိုင်တွေ လမ်းပျောက်တဲ့လှိုင်းများပေါ်
အဖေက
သွေးသားကိုလက်ထိုးလှော်လို့
ဆန်နေမယ်။
တောကျီးကန်းတွေ အုပ်ဖွဲ့ထိုးအာလို့
ခွေးလေခွေးလွင့်များ တစ်စီ
ဘရိတ်ဓားများတလက်လက်
ကျွန်တော်လည်း မြို့ကြီးပေါ်
ဒဏ်ရာနဲ့ အရောတဝင်စဉ်ကျ။
နံရံကလမင်းကို
လုံလောက်စွာကာကွယ်ရင်း
သူ့တေးကို သူနင်လို့။
ပုံမှန်အတိုင်း
ကျွန်တော်တို့
သီချင်းကိုယ်စီ မီးလောင်ခဲ့ကြတယ်။ ။

**ခရမ်းပြာထက်လူ
[မြားနတ်မောင်]**

ဒီကဗျာရဲ့အတွေးယူပုံကို ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာကပေးတေးရီး ယားကလူတွေ နှစ်သက်မိကြပါတယ်။ ကဗျာထဲက အတွေးရုပ်ပုံတွေကို ကျွန်တော်

တို့မြင်မိကြပါတယ်။ ပြီးတော့ မီးလောင်သွားခဲ့တဲ့ သီချင်းညွှန်နဲ့ကိုလည်း ကျွန်တော်တို့ ရမိသလိုပါပဲ။ အမှန်ကတော့ ကဗျာတစ်ပုဒ်ကို ဖတ်သူက “စိတ်နား”နဲ့ ဖတ်ပြီး အတွေးရပ်ပုံနဲ့ ခံစားမှုအသံကို မြင်ကြရ ကြားကြရတာဆိုတော့ ကဗျာဆိုတာ “စိတ်နှင့် ကြား၍ နားဖြင့်မြင်သောအရာ” လို့တောင် တင်စားလို့ရမယ် ထင်ပါရဲ့။ ရကောင်းပါရဲ့။

အသံ (ထူးခြား)နဲ့ပတ်သက်ပြီး ပြောရမှာကတော့-

ငါတစ်ယောက်တည်းဆိုခဲ့ရတဲ့ သံပြိုင်တေးများ

လူသန်ကြီးလေးဦးရှိတယ်
သူတို့အိပ်ပျော်နေကြတယ်
အပြာရောင်တောင်များရဲ့ နောက်မှာကွယ်
ငါတို့သွားကြမယ်
အပြာရောင်တောင်များဟာ
သင့်လက်မောင်းထဲမှာရှိတယ်။
တွေးခေါ်မြော်မြင်မှုတွေ ခေတ်မစားတော့တဲ့အခါ
လူတွေဟာ
ကိုယ့်အလုပ်ကို သည့်ထက်ပိုလုပ်လာမယ်
ယန္တရားဘီးတွေလှည့်ပါကွယ်
သင့်လက်မောင်းထဲမှာရှိတယ်။
နေရောင်ခြည်က ပူနွေးတယ်
ဆောင်းကာလကို လွန်တော့မယ်
မီးလင်းဖိုတွေ ငြိမ်းပေါ့ကွယ်
စာပို့သမားတွေ လာတော့မယ်
ခေါင်းလောင်းများကို တီးပေါ့ကွယ်။ ။

**နေမျိုး
[မဟေသီ]**

ဒီကဗျာဟာ ကဗျာဆရာက “သံပြိုင်တေး” ရယ်လို့ ခေါင်းစဉ်ပြုထားတာနဲ့ လိုက်ဖက်အောင်ကို “တေး” ဆန်တဲ့အသံကို ရပါတယ်။ ပါဒအဆုံးသံများဟာ ကဗျာတစ်ပုဒ်လုံး ၁၆ ပါဒရှိရာမှာ “အယ်” သရသံ (တယ်၊ ကွယ်၊ မယ် စသည်)က ၁၃ နေရာ၊ (ဟာ၊ ခါ စသည်) က ၃ နေရာ၊ သူ့နေရာနဲ့သူ ညီညွတ်ပြေပြစ်နေတာကို စိတ်နားက ကြားရမှာပါပဲ။ အဲဒီ “အယ်”နဲ့ “အာ” သရသံများဟာ “သံပြေ- သံလွင်-သံရှည်” တွေ ဖြစ်ကြပါတယ်။ “မကြာ” ကို လိုသလို ဆန့်လို့ရတဲ့ အသံတွေ လည်း ဖြစ်ပါတယ်။ အသံ “အခွန်” ရှည်တယ်လို့ ပြောရမယ်။ ဒါဟာ တေးဆန်တာ ပဲပေါ့။ (၃ မကြာ အထက်ကို ဗျူတာပေါက်တယ်၊ တေးအဖွဲ့ ဖြစ်သွားတယ်ဆိုပါတယ်)

“သံပြိုင်တေး” လို့ ခေါင်းစဉ်တပ်ထားတဲ့ ကဗျာကို တေးဟန်ပေါက်အောင်၊ တေးသံ ဘက်ရောက်အောင် ဖွဲ့နိုင်တဲ့အသံ။ အတွေးကို ပုံပေါ်အောင် ဖော်နိုင်တဲ့အသံ။ ဒါပေမဲ့ ဒီအသံက “သံပြိုင်တေး” ဆိုပေတယ်လို့ ဆူညံမြိုင်ဟည်းလို့တော့ မနေပါဘူး။ အဲဒီလို မဆူမညံ မမြိုင်မဟည်းတာကိုကပဲ ဒီကဗျာရဲ့ အသံထူးခြားချက် ဖြစ်နေပြန်ပါ ရောလား။ ဘာကြောင့်ပါလဲ။ ခေါင်းစဉ်ကို ပြန်ကြည့်ပါ။ “ငါ တစ်ယောက်တည်း ဆိုခဲ့ရတဲ့” တဲ့။ တစ်ယောက်တည်းဆိုရလေတော့ တစ်ယောက်တည်း အတိုင်းအတာနဲ့ ပဲ“မြိုင်” ရတဲ့ သံပြိုင်တေးပေါ့။

အဲဒီလို ကဗျာတစ်ပုဒ်မှာ အတွေး (ရုပ်ပုံ) + အသံ (စကားသံ)အစီ အရင် ကောင်းလိုအပ်တယ်ဆိုတာကို သတိပြုမိကြတဲ့ ကျွန်တော်တို့ဒီဇင်ဘာ ၂၀ တွေ နှစ်သက်မိကြသေးတဲ့ နောက်ထပ်ကဗျာတစ်ပုဒ်။ အခုလိုပါ။

အံ့ပုန်း

မိုးမခေါ်ရဲတဲ့ ဖားကလေး
သွေ့ခြောက်အက်ကွဲမြေလွှာပေါ်
သိုသိုသိပ်သိပ် မန္တန်တွေ
စုစည်းသိမ်းထုပ်ရင်း
ပဲ့တင်နံရံ ဝေးနေရတုန်း
စကြဝဠာရယ်
စိတ်နဲ့မဆံ့တော့
ပိတောက်တွေ ဘယ်လိုပွင့်တယ်ဆိုတာ
နားမစွင့်ရဲဘူး။ ။

**ရန်လင်းအောင်
[ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ]**

ဒီကဗျာမှာ အတွေးရုပ်က ထင်လင်းတယ်။ ဖားကလေး၊ မြေလွှာ၊ နံရံ၊ စကြဝဠာ၊ စိတ်(နှလုံး)၊ ပိတောက်၊ နား။ အသံရုပ်နဲ့ ပတ်သက်တာက မန္တန်၊ ပဲ့တင် (သံ)။ အံ့ပုန်းသမား (အံ့ပုန်းချစ်လို့ပဲဆိုပါတော့) ရဲ့ အဖြစ်မှာ မန္တန် မရွတ်ရဲဘူး။ ပဲ့တင်သံတွေ ပြန်မကြားရဘူး (အသံတွေကို) နားမစွင့်ရဲဘူး။ (ပိတောက်ပွင့်တာကို မကြည့်ရဲဘူး) “မိုးမခေါ်ရဲတဲ့”နဲ့ “သွေ့ခြောက်အက်ကွဲ” ဆိုတာရယ်။ “ပိတောက်တွေ ဘယ်လိုပွင့်” ဆိုတာရယ်တွေကို ခြေရာကောက်ကြည့်တော့ ဆိုပါတော့ဗျာ။ သင်္ကြန်မိုး ရေတွေ စိုစိုရွှံ့ပြီး ပိတောက်ပန်းတွေနဲ့ လှပနေတဲ့ ကောင်မလေးတစ်ယောက်ကို ချစ်နေတဲ့အကြောင်း ဖွင့်မပြောရဲဘဲ သက်ပြင်းတွေသာ အခါခါမျိုးချနေရတဲ့ လူငယ်လေး တစ်ယောက်ရဲ့ ဖြစ်အင်မျိုးကို ကျွန်တော်တို့ မြင်ယောင်ခံစားခွင့်ရှိပါသလား ကဗျာဆရာ ရန်လင်းအောင်ခင်ဗျား။

ကျွန်တော်တို့ ခံစားမှုမှားရင် ခွင့်လွှတ်ပါ။

နောက်ဆက်တွဲ

ယခုဆောင်းပါးတွင် တစ်ပါတည်း တစ်ဆက်တည်း ပြောဆိုခဲ့ရမည့် အချက်နှစ်ချက်ရှိနေပါသည်။

ပထမအချက်မှာ ယခုလ (၁၉၉၉ ဒီဇင်ဘာ) ကဗျာများထဲက ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ၏ အကြိုက်ဆုံးကဗျာကို ဖော်ပြရန်ဖြစ်ပြီး၊ ဒုတိယ အချက်မှာ လစဉ် (၁၉၉၉) ဇန်နဝါရီမှ ဒီဇင်ဘာအထိ ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများက အကြိုက်ဆုံးအဖြစ် ဖော်ပြခဲ့သော ကဗျာ(၁၂)ပုဒ်ထဲမှ တစ်နှစ်လုံး အတွက် အကြိုက်ဆုံးအဖြစ်ဆုံးကဗျာကို မုဒိတာပြု ဖော်ပြခဲ့ရန် ဖြစ်ပါသည်။

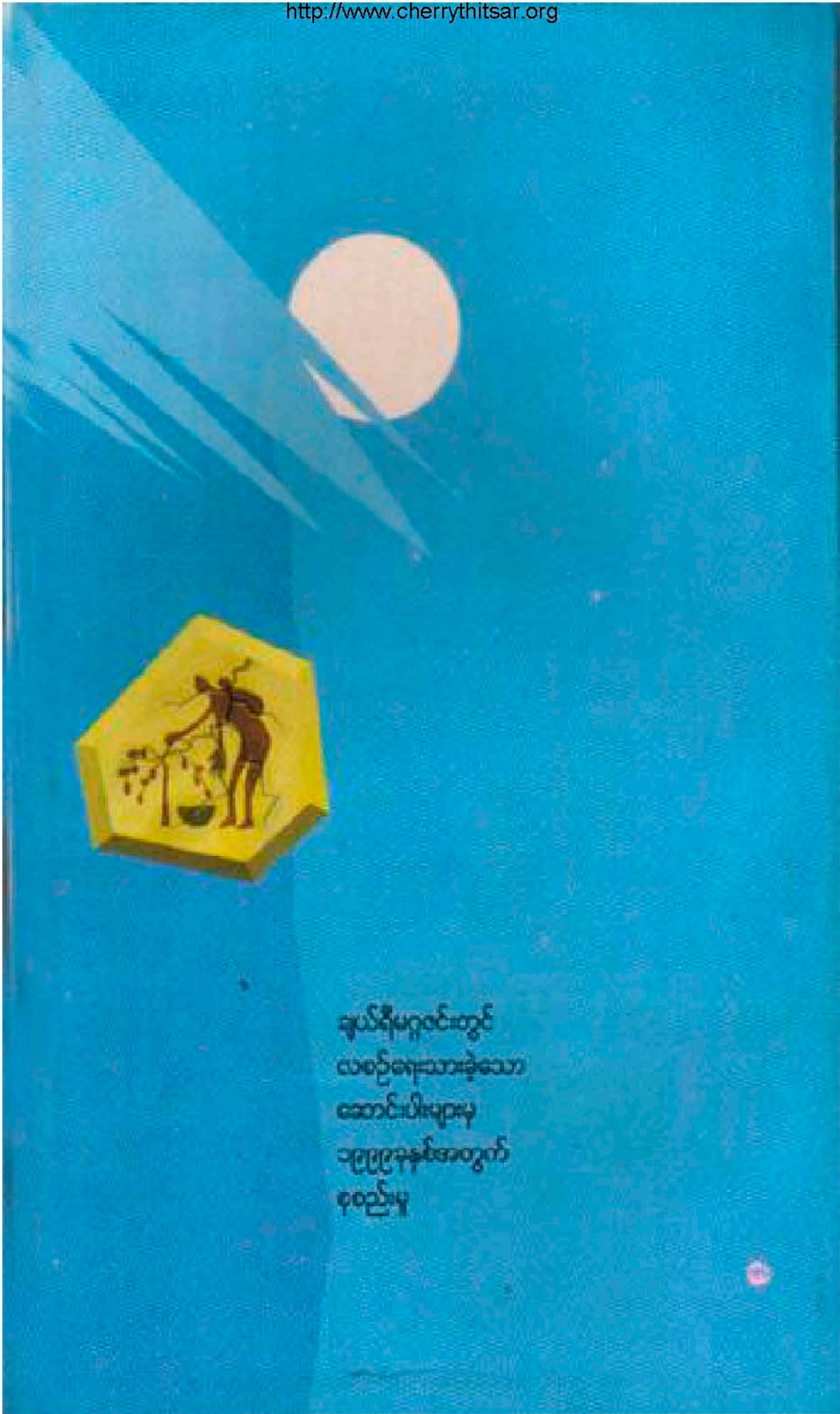
(က) ယခုလ (၁၉၉၉ ဒီဇင်ဘာ)အတွက် ကျွန်တော်တို့ အကြိုက်ဆုံးကဗျာမှာ ရန်လင်းအောင်၏ “အုံ့ပုန်း” (ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ) ဖြစ်ပါသည်။

(ခ) တစ်နှစ်တာလုံး (၁၉၉၉ ဇန်နဝါရီမှ ဒီဇင်ဘာအထိ) တစ်လချင်း ကျွန်တော်တို့အကြိုက်ဆုံး ကဗျာများစာရင်း။

၁။	ဇန်နဝါရီ	တင်ညွန့်မြိုင် (သာစည်)	မိုးခိုတဲ့မိုး	ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ
၂။	ဖေဖော်ဝါရီ	စည်သူငြိမ်း	အောင်ဟိတ်ချောင်း	နွယ်နီ
၃။	မတ်	ခင်ဇော်မြင့်	တန့်ကြည့်တောင်	မြားနတ်မောင်
၄။	ဧပြီ	မောင်သင်းပန်	နောက်ဆက်တွဲ ပိတောက်	ကလျာ
၅။	မေ	ဝိုင်ချို	တောအုပ်	ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ
၆။	ဇွန်	ဝိုင်	ပုခက်	ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ
၇။	ဇူလိုင်	ကောက်နွယ်ကနောင်	နှစ်ငါးဆယ်	မဟေသီ
၈။	ဩဂုတ်	မောင်ပြည့်မင်း	လူအိုတစ်ယောက်ရဲ့ ညနေ	ဟန်သစ်
၉။	စက်တင်ဘာ	အောင်ခိုင်မြတ်	ကမ္ဘာ	ရနံ့သစ်
၁၀။	အောက်တိုဘာ	ဝေးခေါင်	ဥဒါန်း	ရနံ့သစ်
၁၁။	နိုဝင်ဘာ	မောင်ချောနွယ်	ကိုက်လမ်း	မြားနတ်မောင်
၁၂။	ဒီဇင်ဘာ	ရန်လင်းအောင်	အုံ့ပုန်း	ရုပ်ရှင်တေးကဗျာ

ဖော်ပြပါကဗျာများအားလုံးသည် ကျွန်တော်တို့ ဒီဇင်ဘာ ၂၀ ကဗျာဖတ်သူများ
၏ လအလိုက် အကြိုက်ဆုံးကဗျာများ **(Poetry of the month)** ဖြစ်ပါသည်။
ထိုအထဲမှ (၁၉၉၉) တစ်နှစ်တာလုံးအတွက် အကြိုက်ဆုံးကဗျာ **(Poetry of the
year)**မှာ မောင်ချောနွယ် “ကိုက်လမ်း” (မြားနတ်မောင်၊ နိုဝင်ဘာ) ဖြစ်ပါကြောင်း။

*

ချယ်ရီမဂ္ဂင်တွင်
လစဉ်ကျသောနေ့သော
ဆောင်ပါးများမှ
၁၉၉၉ခုနှစ်အတွက်
စုစည်းမှု